

VILNIAUS GEDIMINO TECHNIKOS UNIVERSITETAS
VILNIUS GEDIMINAS TECHNICAL UNIVERSITY

Eva Trinkūnienė, Raimonda Bublienė

KOMERCINĖS IR DARBO TEISĖS
UŽDAVINYNAS

COMMERCIAL AND LABOUR
LAW TASK BOOK

Vilnius „Technika“ 2009

E. Trinkūnienė, R. Bublienė. Komercinės ir darbo teisės uždavinynas / Commercial and Labour Law Task Book. Vilnius: Technika, 2009. 255 p. [14,92 aut. l.; 16,00 sp. l.; 2009-05-12].

Uždavinynas skirtas padėti studentams ir verslininkams išmokti spręsti praktines komercinės ir darbo teisės užduotis, orientuotis įvairių verslo formų teisinio reguliavimo, verslo pradžios, įmonių valdymo, pertvarkymo ir likvidavimo klausimais, parodyti, kaip komercinės teisės aktualijos atsispindi įmonių veikloje.

Uždavinynas susideda iš trijų dalių. Pirmoji dalis skirta išsutarčių kilusiems klausimams, tokiems kaip pirkimas–pardavimas, mainai, dovanojimas, nuoma ir jungtinė veikla, spręsti, antroji – įmonių verslo teisei, jų steigimui, valdymui, reorganizavimui ir likvidavimui, trečioji – darbo teisei.

This set of tasks is intended for students and businesspersons in order to solve practical questions showing that topical issues of commercial law are reflected in the activity of the companies. Commercial law is a branch of civil law that consists of the system of legal norms regulating business relations.

The set of tasks was designed in order to help students to orient in the legal regulation of various legal forms, business creation, companies management, reorganization, and liquidation questions. The set consists of three parts. The first part deals with companies business law, companies establishment, management, reorganization, and liquidation. The second part deals with questions arising from agreements, including sales, exchange, lease, and partnership agreements, and deeds of gift. The third part consists of solutions of various tasks that may arise between the employer and employee, i.e. deals connected with the labour law.

Leidinių rekomendavo VGTU Vadybos fakulteto studijų komitetas

Recenzavo: doc. dr. Sigitas Mitkus, VGTU Teisės katedra,
doc. dr. Leonas Algirdas Mikaliūnas, Vilniaus verslo teisės akademija

<http://leidykla.vgtu.lt>

VGTU leidyklos „Technika“ 1046-S mokomosios
metodinės literatūros knyga

Redagavo: liet. k. Jurgita Kulitienė, angl. k. Vida Asanavičienė
Maketavo Viktorija Šakalienė

ISBN 978-9955-28-415-4

© Trinkūnienė, E.; Bublienė, R., 2009

© VGTU leidykla „Technika“, 2009

TURINYS

PRIEVOLIŲ TEISĖ	4
Pirkimas–pardavimas	4
Pirkimo–pardavimo sutarties šaly, turinys ir forma	4
Nekilnojamojo daikto pirkimas–pardavimas	15
Preliminarioji sutartis	18
Įmonės pirkimo–pardavimo sutartis	20
Pirkimas–pardavimas išsimokėtinai	22
Dovanojimo sutartis	25
Uždaviniai	28
PRIVATŪS JURIDINIAI ASMENYS.....	65
Individualiosios įmonės.....	72
Akcijos.....	75
Likvidavimas	86
Uždaviniai.....	91
DARBO TEISĖ.....	126
Darbo sutarties nutraukimas	126
Darbo sutarties nutraukimas darbuotojo pareiškimu	127
Darbo sutarties nutraukimas darbdavio iniciatyva, kai nėra darbuotojo kaltės	132
Darbo sutarties nutraukimas darbdavio iniciatyva dėl darbuotojo kaltės	135
Atostogos	139
Uždaviniai	142
LAW ON OBLIGATIONS	162
PRIVATE LEGAL PERSONS.....	176
LABOUR LAW	235
ŠALTINIAI / SOURCES	255

PRIEVOLIŲ TEISĖ

Pirkimas–pardavimas

Pirkimo–pardavimo sutartis yra viena iš dažniausiai sudaromų civilinių sutarčių. Šia sutartimi viena šalis (pardavėjas) įsipareigoja perduoti daiktą (prekę) kitai šaliai (pirkėjui) nuosavybės ar patikėjimo teise, o pirkėjas įsipareigoja priimti daiktą (prekę) ir sumokėti už jį nustatytą kainą. Ji priskiriama prie prievolių, kurių dalykas yra ką nors duoti. Pagal pirkimo–pardavimo sutartį perduodamas ne tik daiktas, bet ir kitam asmeniui perleidžiama daiktinė teisė į jį. Ši sutartis – viena iš pagrindinių, kadangi yra susijusi su visomis kitomis.

Pirkimo–pardavimo sutartis yra konsensualinė, dvišalė ir atlygintina.

Konsensualinė – laikoma sudaryta nuo to momento, kai šalys susitaria dėl visų jos sąlygų. Įstatymuose arba sutartyje numatytais atvejais tas susitarimas išreiškiamas reikalaujama forma (pvz., nekilnojamojo turto sutartis yra tvirtinama notariškai ir įregistruojama).

Dvišalė – abipusiškai įpareigojanti, nes abi sutarties šalys (pirkėjas ir pardavėjas) turi teises ir pareigas.

Atlygintina – už parduodamą daiktą mokamas piniginis ekvivalentas.

Pirkimo–pardavimo sutarties šalys, turinys ir forma

Sutarties šalys yra pirkėjas ir pardavėjas. Jais gali būti visi civilinės teisės subjektai: teisnūs ir veiksnūs fiziniai, juridiniai asmenys. Tačiau ne kiekvienas jų gali pirkti ir parduoti bet kokį turtą. Pavyzdžiui, žemę Lietuvoje be išlygų gali pirkti tik Lietuvos piliečiai. Juridiniams asmenims perkant žemę reikia gauti apskrities viršininko administracijos leidimą, o kad jį gautų, asmuo turi įvykdyti daug sąlygų. Jei žemę perka užsienio ambasada, būtina Užsienio reikalų ministerijos nota (*teisnumo reikalavimas*). Žemės sklypo pirkti negali nepilnametis. Jis savo vardu registruotą nekilnojamąjį turtą gali parduoti dalyvaujant abiem

tėvams ir gavęs Vaikų teisių apsaugos tarnybos patvirtinimą, kad turto pardavimas neprieštarauja jo interesams (*veiksnumo reikalavimas*). Pagal pirkimo–pardavimo sutartį pardavėjas prisiima pareigą perduoti pirkėjui ne tik turta, bet ir nuosavybės teisę, todėl jis paprastai turi būti to turto savininkas. Tačiau kartais pagal įstatymą leidžiama parduoti daiktus asmenims, kurie neturi nuosavybės teisės, pvz., transporto įmonės gali parduoti nustatytu laiku neatsiimtus krovinius, komiso parduotuvės – drabužius, namų apyvokos daiktus, lombardas – už gautą paskolą įkeistus, saugomus ir laiku neatsiimtus daiktus.

Sutarties turinys – tai šalių teisės ir pareigos. Paprastai nurodomos kiekvienos šalies pareigos, o teisės – ne, kadangi vienos šalies pareigos atitinka kitos šalies teises. Esminės turinio sąlygos yra tos, dėl kurių pirkėjas ir pardavėjas susitaria. (*Pagal apibendrinimo apžvalgą (dėl turto pardavimo varžytinėse), aprobuotą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 1999 m. birželio 18 d. nutarimu Nr. 17, www.lat.lt.*)

Kas gali būti pirkimo–pardavimo **sutarties dalyku**, reglamentuoja Civilinio kodekso (toliau – CK) 6.306 str. Tai iš apyvartos neišimti daiktai, kuriuos pardavėjas turi arba kurie gali būti sukurti ateityje, vertybiniai popieriai ir turtinės teisės. Taip pat pirkimo–pardavimo sutarties dalyku gali būti prieauglis, derlius ir kiti atsirandantys daiktai. Pirkimo–pardavimo sutarties dalykas gali būti apibūdintas tiek pagal individualius požymius, tiek pagal rūšį.

Kainą reglamentuoja CK 6.313 str. Kaina nustatoma šalių susitarimu. Jei šalys sutartyje nesusitarė dėl kainos, laikoma, kad šalys turėjo omenyje kainą, kuri sutarties sudarymo metu buvo įprastai toje prekybos srityje mokama už tokius pat daiktus (rinkos kainą). Kaina nėra esminė pirkimo–pardavimo sutarties sąlyga, išskyrus įstatymo numatytus atvejus, pvz., nekilnojamojo daikto pirkimo–pardavimo sutartis.

Pagal Vienos konvenciją, taip pat CK 6.313 str. 3 d., kainos tiksliai apibrėžti nebūtina: jei kaina turi būti nustatyta pagal prekės svorį, ji nustatoma pagal neto svorį (svoris be pakuotės), išskyrus atvejus, kai šalys susitariusios kitaip.

Sutarties formai taikomi bendrieji sandoriams nustatyti formos reikalavimai. Tai reglamentuota CK 1.71–1.77 str. Įsidėmėtina, kad

fizinių asmenų sandoriai, kurie viršija 5000 Lt, sudaromi raštu, išskyrus tuos sandorius, kurie vykdomi sudarymo metu.

Notarinės sandorio formos reikalaujama tik sudarant nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo ir vedybų sutartis. Formos nesilaikymas daro sutartį negaliojančią. Šiuo metu nekilnojamojo turto registracija nėra privaloma, asmenys, neįregistravę sandorio, negali jo panaudoti prieš trečiuosius asmenis.

Pavyzdžiui, 2004 m. vasario 1 d. įmonė „B“ iš įmonės „A“ už 2000 Lt nusipirko kanceliarinių prekių. Įmonė „B“ įsipareigojo už prekes sumokėti per 1 mėn. nuo prekių perdavimo dienos. Per 2 savaites ji pardavė prekes klientams, tačiau praėjus 1 mėn. neatsiskaitė su įmone „A“.

Kokias teises turi įmonė „A“?

Galimi keli atsakymo į klausimą, kokias teises turi įmonė, kai pirkėjas laiku neatsiskaito už prekes, variantai.

Pirma, pagal CK 6.314 str. 5 d., *„kai pirkėjas laiku nesumoka už jam perduotus daiktus, pardavėjas turi teisę reikalauti iš pirkėjo sumokėti kainą bei įstatymų ar sutarties nustatytas palūkanas“*. Taigi įmonė „A“ gali reikalauti 2000 Lt plius palūkanų, kurių dydį reglamentuoja CK 6.210 str. 1 d.: *„Terminą įvykdyti piniginę prievolę praleidęs skolininkas privalo mokėti penkių procentų dydžio metines palūkanas už sumą, kurią sumokėti praleistas terminas, jeigu įstatymai ar sutartis nenustato kitokio palūkanų dydžio.“*

Antra, įmonė „A“ gali reikalauti grąžinti prekes. Šią teisę jai suteikia CK 6.345 str. 1 d.: *„Jeigu kilnojamieji daiktai jau perduoti pirkėjui, o jis kainos nesumokėjo, pardavėjas turi teisę atsisakyti sutarties raštu apie tai pranešdamas pirkėjui ir išreikalauti daiktus iš pirkėjo. Jeigu nesumokėta tik kainos dalis, pardavėjas gali išreikalauti tik nesumokėtą daikto kainos dalį, kai daiktas yra dalusis. Išreikalavimo teisę pardavėjas turi iki tol, kol daiktai dar yra jų perdavimo vietos valstybėje arba kol jie nėra atlygintinai perleisti trečiajam asmeniui, nėra įkeisti ar jiems nenustatyta uzufukto teisė.“*

Šiuo atveju kanceliarinės prekės yra perduotos klientams, taigi pardavėjas neturi teisės reikalauti grąžinti prekes, o tik sumokėti už jas ir 5 proc. dydžio palūkanas.

Tarkime, 2006 m. spalio 30 d. J. Rasimavičius sudarė pirkimo–pardavimo sutartį su automobilio pardavėju, kuris įsipareigojo parduoti automobilį per 3 dienas nuo sutarties pasirašymo. J. Rasimavičius iš anksto sumokėjo kainą – 10 000 Lt. Praėjus sutartyje nurodytam terminui pardavėjas atsisakė parduoti automobilį.

Kokias teises turi pirkėjas?

CK 6.317 str. nustatyta, kad „*pardavėjas privalo pagal pirkimo–pardavimo sutartį perduoti daiktus pirkėjui, t. y. jam valdyti nuosavybės (patikėjimo) teise, ir patvirtinti nuosavybės teisę į daiktus bei jų kokybę*“. Išanalizavę straipsnį matome, kad jame įtvirtinta pardavėjo pareiga perduoti pirkėjui daiktus. Kyla klausimas: kokios galimos teisinės pasekmės, jei pardavėjas neįvykdo šiame straipsnyje įtvirtintos pareigos?

CK 6.324 str. teigiama: „*Jeigu pardavėjas nepagrįstai atsisako perduoti daiktus pirkėjui, šis turi teisę atsisakyti vykdyti pirkimo–pardavimo sutartį ir reikalauti atlyginti nuostolius*.“

Kai pardavėjas atsisako perduoti pagal individualius požymius apibūdinamą daiktą, pirkėjas gali taikyti šio kodekso 6.60 ir 6.213 straipsniuose numatytas gynybos priemones.“

CK 6.324 str. pirkėjui suteikiama keletas galimybių. Pirma, nutraukti sutartį (jam bus grąžinti sumokėti pinigai) ir reikalauti atlyginti nuostolius. Tačiau pirkėjas turi nepamiršti, kad nuostolių dydis teisme yra įrodinėjamas remiantis būtinumo ir protingumo kriterijais. Antra, jis gali reikalauti perduoti automobilį (kai suinteresuotas gauti nusipirktą daiktą). Tačiau šia galimybe jis gali pasinaudoti, kai daiktas nėra perduotas tretiesiems asmenims. CK 6.60 str. 1 d. nustatyta: „*Jeigu skolininkas neįvykdo prievolės perduoti pagal individualius požymius apibūdinamą daiktą kreditoriui nuosavybės ar patikėjimo teise arba naudotis, tai kreditorius turi teisę reikalauti, kad skolininkas daiktą perduotų. Ši teisė išnyksta, jeigu daiktas jau perduotas kitam tos pačios rūšies teisę turinčiam kreditoriui. Jeigu daiktas dar neperduotas, pirmenybė priklauso tam kreditoriui, kurio naudai prievolė atsirado pirmiau, o kai to negalima nustatyti, – pirmiau ieškinį pareiškusiam kreditoriui. Negalintis įgyvendinti savo teisės reikalauti prievolę įvykdyti natūra, kreditorius turi teisę reikalauti tik atlyginti nuostolius.*“

CK 6.60 str. papildo CK 6.213 str., kada negalima reikalauti įvykdyti sutartinės prievolės natūra, šiuo atveju – perduoti automobilio:

„1. Jeigu šalis nevykdo savo piniginės prievolės, kita šalis turi teisę reikalauti, kad prievolė būtų įvykdyta natūra.

2. Jeigu šalis neįvykdo nepiniginės prievolės, kita šalis gali reikalauti įvykdyti prievolę natūra, išskyrus atvejus, kai:

- 1) sutartinę prievolę įvykdyti natūra neįmanoma teisiškai arba faktiškai;*
- 2) sutartinės prievolės įvykdymas natūra labai komplikuočių skolininko padėtį arba brangiai kainuočių;*
- 3) turinti teisę gauti įvykdymą sutarties šalis gali protingai gauti įvykdymą iš kito šaltinio;*
- 4) turinti teisę gauti įvykdymą sutarties šalis nereikalauja įvykdyti prievolės per protingą terminą po to, kai ji sužinojo ar turėjo sužinoti apie sutarties nevykdymą;*
- 5) neįvykdyta prievolė yra išimtinai asmeninio pobūdžio.“*

CK 6.60 str. 2 d. nurodyta, kad *„jeigu sutartis numato netesybas, tai kreditorius turi teisę savo pasirinkimu reikalauti arba sumokėti netesybas, arba perduoti pagal individualius požymius apibūdinamą daiktą“*. Šiuo atveju netesybos sutartyje nebuvo numatytos, vadinas, pirkėjas neturi teisės jų reikalauti.

Reikia nustatyti, ar tikrai buvo sudaryta pirkimo–pardavimo sutartis. Pavyzdžiui, P. Petraitis nurodė, kad 2003 m. birželio 15 d. tarp jo ir atsakovo A. Budraičio buvo sudaryta degalų kolonėlių pirkimo–pardavimo sutartis ir abi šalys sutartį įvykdė.

2004 m. birželio 18 d. šios sutarties priede šalys susitarė, kad ieškovas P. Petraitis parduos atsakovui A. Budraičiui dar dvi degalų kolonėles – už 12 400 ir 17 200 Lt. Bendra sutarties suma – 34 928 Lt su PVM. Šalys susitarė, kad 16 000 Lt atsakovas sumokės avansu, o likusią sumą – iki 2004 m. liepos 25 d. Sutarties priedas buvo perduotas atsakovui A. Budraičiui, tačiau vėliau paaiškėjo, kad jis jo nepasirašė. Ieškovas P. Petraitis įvykdė išpareigojimus, pateikė degalų kolonėles ir atliko jų montavimo darbus. Atsakovas sumokėjo 16 000 Lt avansą ir 2004 m. liepos 19 d. mokėjimo pavedimu dar 8000 Lt. Likusią 10 928 Lt nesumokėjo ir motyvavo tuo, kad viena kolonėlė yra nevisiškai sukomplektuota. Atsakovas priėmė kolonėles, už jas iš dalies su-

mokėjo ir naudoja, pretenzijų dėl prekių kokybės nustatytu laiku nepareiškė, todėl turi sumokėti visą sutartą sumą. Atsakovas yra skolingas 10 928 Lt už degalų kolonėles, 856,80 Lt palūkanų nuo 2004 m. rugpjūčio 11 d. iki 2005 m. lapkričio 28 d., 733,96 Lt už montavimo ir remonto darbus. Ieškovas prašė priteisti iš atsakovo 12 518,76 Lt skolos.

Nagrinėjant šią situaciją reikia atsakyti į tokius klausimus:

Ar galioja nepasirašyta pirkimo–pardavimo sutartis?

Ar atsakovas turi sumokėti už kolonėlių montavimo darbus, nors sutartyje tai nepaminėta?

Kokios yra pirkėjo teisės, kai prekė netinkamos kokybės?

Kodėl atsakovas (pirkėjas) neteko teisės remtis CK 6.334 str. 1 d.?

Ar atsakovas privalo mokėti palūkanas?

CK 6.311 str. teigiama, kad pirkimo–pardavimo sutarties formą nustato sandorių sudarymo formos taisyklės. CK 1.71 str. nurodyta, kad sandoriai sudaromi žodžiu, raštu (paprasčia arba notarine forma) arba konkliudentiniais veiksmais. Remiantis CK 1.73 str., fizinių asmenų sandoriai, kai sandorio suma sudarymo metu yra didesnė kaip 5000 Lt, išskyrus sandorius, kurie vykdomi sudarymo metu, turi būti rašytinės formos. Vadinas, P. Petraitis pažeidė sutarties formą žodžiu sudarydamas degalų kolonėlių pirkimo–pardavimo sutartį, todėl jam tenka atsakomybė dėl sutarties formos pažeidimo pagal CK 1.93 str. 2 d.: „*Istatymų reikalaujamos paprastos rašytinės formos nesilaikymas atima iš šalių teisę, kai kyla ginčas dėl sandorio sudarymo ar jo įvykdymo fakto, remtis liudytojų parodymais šį faktą įrodyti, o įstatymuose įsakmiai nurodytais atvejais sandorį daro negaliojantį.*“

Ar galioja nepasirašyta pirkimo–pardavimo sutartis?

Tarp P. Petraičio ir A. Budraičio sudaryta, nors ir nepasirašyta, sutartis galioja, tačiau teisme negalima remtis liudytojų parodymais, norint įrodyti sutarties sudarymo faktą. P. Petraitis norėdamas įrodyti sutarties sudarymo faktą remiasi CK 1.71 str. 2 d.: „*Sandoris, kuriam įstatymai nenustato konkrečios formos, laikomas sudarytu, jeigu iš asmens elgesio matyti jo valia sudaryti sandorį (konkliudentiniai veiksmai).*“ Atsakovas A. Budraitis savo konkliudentiniais veiksmais (sumokėdamas avansą 16 000 Lt ir 2004 m. liepos 19 d. atlikęs 8000 Lt

pavedimą) ir atsakymu į ieškovo pretenziją pripažino, kad tarp šalių buvo susitarimas pirkti dvi degalų kolonėles. Ieškovo pateikta PVM sąskaita faktūra turi visus pirkimo–pardavimo sutarties požymius. Taigi pirkimo–pardavimo sutartis galioja.

Ar atsakovas turi mokėti už kolonėlių montavimo darbus, nors sutartyje tai nepamainėta?

Atmestinas argumentas, kad nėra pareigos sumokėti už atliktus parduoto daikto sumontavimo darbus, nes nėra pasirašytos sutarties. Taip pervertinama rašytinės sutarties formos reikšmė sutarties galiojimui. Šalys laisva valia sudarė ir įvykdė sutartį, kurios esmė buvo už atlyginimą pateikti naudoti konkrečius veikiančius daiktus. Pagal CK 6.311 str. pirkimo–pardavimo sutarties formą nustato sandorių sudarymo formos taisyklės, bet šios sutarties neprivaloma sudaryti raštu. Sutartis gali būti sudaroma konkludentiniais veiksmais. Ji laikoma sudaryta, jei iš asmens elgesio matyti jo valia sudaryti sandorį (CK 1.71 str.). Kai užsakomi sumontuoti įrenginiai, jie priimami ir naudojami, jų pirkimo–pardavimo sutartis pripažintina sudaryta šalių valia. Taigi A. Budraitis turi sumokėti už kolonėlių montavimą.

Kokios yra pirkėjo teisės, kai prekė netinkamos kokybės?

Į šį klausimą atsakyta CK 6.334 str.:

„1. Jeigu parduotas daiktas neatitinka kokybės reikalavimų ir pardavėjas su pirkėju neaptarė jo trūkumų, tai nusipirkęs netinkamos kokybės daiktą pirkėjas turi teisę savo pasirinkimu pareikalauti:

- 1) kad daiktas, sutartyje apibūdintas pagal rūšį, būtų pakeistas tinkamos kokybės daiktu, išskyrus atvejus, kai trūkumai yra nedideli arba jie atsirado dėl pirkėjo kaltės;*
- 2) kad būtų atitinkamai sumažinta pirkimo kaina;*
- 3) kad pardavėjas neatlygintinai per protingą terminą pašalintų daikto trūkumus arba atlygintų pirkėjo išlaidas jiems ištaisyti, jei trūkumus įmanoma pašalinti;*
- 4) grąžinti sumokėtą kainą ir atsisakyti sutarties, kai netinkamos kokybės daikto pardavimas yra esminis sutarties pažeidimas.“*

Tačiau reikia pabrėžti, kad, be CK 6.334 str., yra taikomas ir CK 6.328 str., kuriame nustatyta, kad „jeigu šalys nesusitarė kitaip, pirkėjas

nuo pirkimo–pardavimo sutarties sudarymo ar nuo ofertos pateikimo turi teisę prieš mokėdamas ar prieš priimdamas daiktus juos patikrinti bet kokioje vietoje, bet kokiu laiku ar metodu, kurie atitinka protingumo kriterijus“.

Taigi pirkėjas prieš priimdamas daiktą turi teisę jį patikrinti bet kokioje vietoje. Pastebėjęs daikto trūkumą, jis privalo pranešti apie tai per protingą terminą nuo jo gavimo, o to nepadarius laikoma, kad pirkėjas daiktą priėmė (CK 6.328 str.).

Kodėl atsakovas (pirkėjas) neteko teisės remtis CK 6.334 str. 1 d.?

Taikant CK 6.327 str. pažymėtina, kad pirkėjas netenka teisės remtis daiktų neatitikimu, jeigu jis per protingą laiką po to, kai neatitikimą pastebėjo ar turėjo pastebėti, apie tai nepranešė pardavėjui ir nenurodė, kokių reikalavimų daiktas neatitinka (CK 6.327 str. 5 d.). Atsakovas dėl parduotos kolonėlės trūkumų privalėjo per 6 mėnesius nuo pardavimo dienos pareikšti pretenziją, tačiau to nepadarė. Atsakovo atsakymas į ieškovo pretenziją, parašytas daugiau kaip po 6 mėnesių nuo kolonėlės naudojimo pradžios, nepripažintinas kolonėlės trūkumų įrodymu. Iš byloje esančių patikros liudijimų matyti, kad kolonėlės veikia. A. Budraitis neturėjo jokio teisinio pagrindo ginčyti skolos įsigijus daiktą ir turėjo visiškai atsiskaityti su ieškovu.

Ar atsakovas privalo mokėti palūkanas?

CK 6.314 str. nurodyta: „*Kai pirkėjas laiku nesumoka už jam perduotus daiktus, pardavėjas turi teisę reikalauti iš pirkėjo sumokėti kainą bei įstatymų ar sutarties nustatytas palūkanas.*“

CK 6.210 str. nustatytas palūkanų, kai jos nėra aptartos pirkimo–pardavimo sutartyje, dydis. CK 6.210 str. 2 d. teigiama: „*Kai abi sutarties šalys yra verslininkai ar privatūs juridiniai asmenys, tai už termino praleidimą mokamos šešių procentų dydžio metinės palūkanos, jeigu įstatymai ar sutartis nenustato kitokio palūkanų dydžio.*“

Nekilnojamojo daikto pirkimas–pardavimas

Sutarties šalys. Pirkimo–pardavimo sutartyje šalių skaičius gali nesutapti su joje dalyvaujančių fizinių arba juridinių asmenų

skaičiumi. Pavyzdžiui, trys gyvenamojo namo bendraturčiai sudaro namo pirkimo–pardavimo sutartį su dviem asmenimis – sutuoktiniais. Šioje sutartyje yra dvi šalys – pardavėjas (trys bendraturčiai) ir pirkėjai (sutuoktiniai), t. y. dalyvių daugiau negu sutarties šalių.

Sutarties subjektai yra sutartį sudarantys asmenys. Praktikoje dėl šio sutarties elemento rečiausiai kyla problemų, bet vis dėlto sudarant sutartį reikėtų patikrinti, ar sutartį sudarantis asmuo turi teisę ją sudaryti.

Svarbiausias sutarties elementas yra **sutarties turinys**, kurį sudaro visa sutarties sąlygų sistema. Nustatant sutarties sąlygas vadovaujasi vienu iš pagrindinių – sutarties laisvės – civilinės teisės principų. Remiantis šiuo principu, šalys turi teisę savo nuožiūra sudaryti sutartis ir nustatyti jų sąlygas. Peržiūrint sutarties turinį, reikia atidžiai įvertinti sutarties dalyką ir kainą, teisių įgyvendinimo ir (ar) pareigų įvykdymo terminus bei savo atsakomybę pagal sudaromą sutartį. Esminės pirkimo–pardavimo sutarties sąlygos yra pirkimo–pardavimo dalykas ir kaina. Svarbiausia rūšinė pirkimo–pardavimo sutarties ypatybė yra daikto perdavimas nuosavybės arba patikėjimo teise.

Sutarties forma. Vienas iš esminių kiekvienos sutarties elementų yra jos forma. Nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo sutarties forma nustatyta CK 6.393 str. Jame teigiama, kad nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo sutartis turi būti notarinės formos, o tokios formos nesilaikymas daro sutartį negaliojančią. Taip pat reikalaujama, kad sutartis būtų registruojama viešajame registre.

Nuosavybės teisė, o kartu ir atsitiktinio daikto žuvimo rizika, pereina pirkėjui ne nuo pirkimo–pardavimo sutarties sudarymo notarine tvarka ar jos įregistravimo momento, kaip to reikalaujama norminiuose aktuose, tačiau nuo tada, kai pirkėjas su pardavėju pasirašo priėmimo–perdavimo aktą arba kitokį sutartyje nurodytą dokumentą. Nuo šio momento yra laikoma, kad pardavėjas įvykdė savo prievolę pirkėjui. Jei toks dokumentas nepasirašomas, laikoma, kad sutartis nėra sudaryta.

Pavyzdžiui, draugės Onutė ir Angelė 2006 m. vasario 10 d. nusprendė pirkti namą. Po savaitės jos pasirašė notarinę pirkimo–pardavimo sutartį pirkti namą už 400 000 Lt. Vasario 20 d. draugės pasirašė priėmimo–perdavimo aktą, o po savaitės turtą apdraudė. Vasario 25 d. Onutė įregistravo turtą viešajame registre. 2006 m. birželio 15 d. draugės susipyko ir Onutė pardavė namą.

Norint išnagrinėti šią situaciją, reikia atsakyti į šiuos klausimus:

Nuo kurio momento pereina nuosavybės teisė?

Ar nuo sandorio sudarymo dienos namas priklausė draugėms?

Ar po sutarties pasirašymo draugės gali disponuoti namu?

Ar namas draugėms priklauso lygiomis teisėmis (dalimis)?

Ar tai, kad Onutė viena pardavė namą, yra teisiškai leistinas veiksmas?

Nuo kurio momento pereina nuosavybės teisė?

CK nustatyta, kad nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo sutartis turi būti notarinės formos, o tokios formos nesilaikymas daro sutartį negaliojančią.

Kaip jau buvo minėta, nuosavybės teisė, o kartu ir atsitiktinio daikto žuvimo rizika, pereina pirkėjui ne nuo pirkimo–pardavimo sutarties sudarymo notarine tvarka ar jos įregistravimo momento, kaip to reikalaujama norminiuose aktuose, tačiau nuo tada, kai pirkėjas su pardavėju pasirašo priėmimo–perdavimo aktą ar kitokį sutartyje nurodytą dokumentą. Nuo šio momento yra laikoma, kad pardavėjas įvykdė savo prievolę pirkėjui. Jei toks dokumentas nepasirašomas, laikoma, kad sutartis nėra sudaryta. Tai yra apibrėžta CK 6.398 str.:

„1. Nekilnojamojo daikto perdavimas ir jo priėmimas turi būti įformintas pardavėjo ir pirkėjo pasirašytu priėmimo–perdavimo aktu arba kitokiu sutartyje nurodytu dokumentu.

2. Jeigu ko kita nenumato įstatymai ar sutartis, pardavėjo prievolė perduoti nekilnojamąjį daiktą laikoma įvykdyta nuo daikto perdavimo pirkėjui ir atitinkamo dokumento apie jo perdavimą pasirašymo.

3. Jeigu viena sutarties šalis vengia pasirašyti sutartyje nurodytą perdavimo dokumentą, laikoma, kad pirkėjas atsisako priimti, o pardavėjas atsisako perduoti daiktą.

4. Aplinkybė, kad pirkėjas priėmė pirkimo–pardavimo sutarties sąlygų neatitinkantį nekilnojamąjį daiktą, nėra pagrindas atleisti pardavėją nuo atsakomybės už netinkamą sutarties įvykdymą net ir tais atvejais, kai toks neatitikimas buvo aptartas nekilnojamojo daikto perdavimo dokumente.“

Ar nuo sandorio sudarymo dienos namas priklausė draugėms?

Ar po sutarties pasirašymo draugės gali disponuoti namu?

Kaip jau buvo minėta, CK reikalaujama, kad pirkimo–pardavimo sutartis būtų registruojama viešajame registre. Palyginus šio kodekso nuostatas su anksčiau galiojusio 1964 m. CK nuostatomis, matyti, kad ten taip pat buvo reikalaujama notarinės formos ir įregistruoti sutartį viešajame registre, tačiau pagal naują CK tokios nuostatos nesilaikymas nedaro sutarties negaliojančios. Vis dėlto pažymėtina, kad neįregistruotos sutarties negalima panaudoti prieš trečiuosius asmenis ir ši sutartis nesukels jiems teisinių pasekmių. Taigi jei pardavėjas parduos nekilnojamąjį turtą dar kartą kitam pirkėjui po to, kai sueis įstatymų nustatytas terminas įregistruoti nekilnojamąjį turtą ir tai nebus padaryta, o pastarasis įregistruos savo sutartį viešajame registre, tokia nauja sutartis turės būti laikoma galiojančia. Norint sutartį įregistruoti viešajame registre turi dalyvauti visi bendraturčiai. Onutė viena sutarties įregistruoti negalėjo, nes norint ją įregistruoti reikia pateikti nekilnojamojo daikto įgijimo pagrindą – šiuo atveju pirkimo–pardavimo sutartį. Registro tvarkytojas turėjo matyti, kad bendraturčiai yra du, ir neleisti Onutei vienai įregistruoti sutarties.

Perėjus nuosavybės teisei vasario 20 d. draugės sutarties sudarymo fakto negali panaudoti prieš trečiuosius asmenis, o tai reiškia, kad jos neturi disponavimo teisės, t. y. su nusipirktu namu jos negali sudaryti jokio sandorio, kol sutartis nebus įregistruota viešajame registre.

Ar namas draugėms priklauso lygiomis teisėmis (dalimis)?

Buvo sakyta, kad draugės Onutė ir Angelė pas notarą pasirašė pirkimo–pardavimo sutartį, o vasario 20 d. pasirašė priėmimo–pardavimo aktą. Nuosavybės teisė joms perėjo nuo priėmimo–pardavimo akto pasirašymo momento. Vadinasi, draugės yra bendraturtės ir namas joms priklauso lygiomis dalimis – kiekvienai po 50 procentų. Taigi namą jos valdo bendrosios jungtinės nuosavybės teise. Tokia išvada darytina dėl to, kad pirkimo–pardavimo sutartyje nėra išskirta kiekvienos bendraturtės dalis, o tik nurodyta, kad draugės pirko kartu.

Ar tai, kad Onutė viena pardavė namą, yra teisiškai leistinas veiksmas?

Onutė viena be draugės negalėjo įregistruoti namo pirkimo–pardavimo sutarties viešajame registre, todėl ir negali keisti namo teisinės padėties. Būdama savininkė, tačiau neturėdama disponavimo

teisės, ji negali namo parduoti. Be to, norint parduoti daiktą, kuris bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklauso keliems bendraturčiams, būtinas visų jų sutikimas. Taigi parduodant namą turėtų dalyvauti ir Angelė. Jeigu ji negali atvykti pas notarą, būtinas jos notarinės formos įgaliojimas atlikti šį veiksmą.

Preliminarioji sutartis

Po derybų šalys gali sudaryti preliminariąją sutartį.

CK 6.165 str. nustatyta, kad „*preliminariąją sutartimi laikomas šalių susitarimas, pagal kurį jame aptartomis sąlygomis šalys įsipareigoja ateityje sudaryti kitą – pagrindinę – sutartį*“.

Preliminarioji sutartis turi būti rašytinė. Formos reikalavimų nesilaikymas daro sutartį negaliojančią, t. y. ji yra niekinė, negalioja nuo sudarymo momento.

Preliminariojoje sutartyje nustatomas terminas, per kiek laiko turi būti sudaryta pagrindinė sutartis. Jei toks terminas nenustatytas, laikoma, kad pagrindinė sutartis turi būti sudaryta per metus – tai bendra įstatymo norma. Pasibaigus šiam terminui pasibaigia ir prievolė sudaryti sutartį. Nei viena iš šalių negali reikalauti, kad būtų sudaryta pagrindinė sutartis, tačiau jei viena iš šalių atsisako arba vengia sudaryti sutartį, kita šalis turi teisę reikalauti atlyginti nuostolius. Negalima reikalauti, kad sutartis būtų įvykdyta natūra. Šiuo atveju nukentėjusios šalies interesai ginami taikant nuostolių atlyginimo institutą.

Tarkime, R. Trimailienė kreipėsi į teismą ir nurodė, kad 2006 m. balandžio 21 d. su E. Barkovskiu sudarė susitarimą, pagal kurį įsipareigojo už 60 000 Lt nusipirkti iš jo gyvenamąjį namą su priklausiniais ir žemės sklypu, esančius Šalčininkų rajone. Kaip avansą ieškovė sumokėjo 10 000 Lt. Susitarime buvo numatyta, kad jeigu E. Barkovskis už sutartą sumą laiku neparduos nurodyto gyvenamojo namo, jis privalės grąžinti dvigubą sumą, t. y. 20 000 Lt, ir apmokėti remonto, kurį padarys ieškovė šiame name, išlaidas, o jeigu ieškovė nenupirks gyvenamojo namo su priklausiniais ir žemės sklypu, jos sumokėti pinigai liks E. Barkovskui ir jis neapmokės namo remonto, kurį ieškovė padarys, išlaidų.

Pasirašius susitarimą paaiškėjo, kad E. Barkovskis nėra parduodamo turto savininkas, todėl R. Trimailienė nutarė iš nesąžiningo pardavėjo namo nepirkti. Ieškovė teigė, kad jos sumokėti 10 000 Lt negali būti traktuojami kaip rankpinigiai, nes namo pirkimo–pardavimo sutartis nebuvo sudaryta. Jai sudaryti nebuvo objektyvių sąlygų – atsakovas sutarties sudarymo metu nebuvo namo ir žemės sklypo savininkas, todėl susitarimas yra niekinis.

R. Trimailienė prašo teismo priteisti iš atsakovo E. Barkovskio 10 000 Lt.

Ar toks R. Trimailienės reikalavimas yra pagrįstas?

E. Barkovskis teigia, kad 10 000 Lt iš ieškovės jis gavo teisėtai pagal notaro patvirtintą sandorį. Atsakovas laiku įvykdęs susitarime numatytas prievoles, o ieškovė pati nepagrįstai atsisakė įforminti pirkimo–pardavimo sutartį, todėl atsakovas patyrė nuostolių – jos naudai E. Barkovskis atsisakė kitų namų valdos pirkėjų, buvo uždelstas namų valdos pirkimas–pardavimas. R. Trimailienė faktiškai naudojosi atsakovo namų valda ir nemokėjo mokesčių. Be to, atsakovas turėjo ir kitų išlaidų. Jis prašo, kad jam būtų atlyginti nuostoliai, o R. Trimailienė įpareigota išsikelti iš atsakovui priklausančios namų valdos ir grąžinti raktus.

Ar toks E. Barkovskio reikalavimas yra pagrįstas?

Atsižvelgiant į šalių ketinimus, darytina išvada, kad tarp šalių buvo sudaryta preliminarioji nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo sutartis. Sudaryto dokumento pavadinimas reikšmės neturi, svarbu išsiaiškinti sutarties turinį vadovaujantis sutarčių aiškinimo taisyklėmis. CK 6.165 str. numatyta, kad „preliminariąja sutartimi laikomas šalių susitarimas, pagal kurį jame aptartomis sąlygomis šalys įsipareigoja ateityje sudaryti kitą – pagrindinę – sutartį“. Tokiu preliminariuoju susitarimu sukuriama sutartinė prievolė pagal CK 6.1 str. Ginčo šalys – R. Trimailienė ir E. Barkovskis – susitarė dėl pagrindinių sutarties sąlygų: aptarė sutarties dalyką, t. y. gyvenamąjį namą su priklausiniais ir žemės sklypu, esančius Šalčininkų rajone, ir kainą 60 000 Lt. Taip pat jie susitarė ateityje sudaryti pagrindinę pirkimo–pardavimo sutartį. Kai terminas, per kiek laiko bus sudaryta pagrindinė sutartis,

nenurodytas, laikoma, kad ji turi būti sudaryta per vienus metus nuo preliminariosios sutarties sudarymo dienos. CK 1.117 str. suteikta galimybė terminą apibrėžti ne tik nurodant kalendorinę datą, bet ir aplinkybes – šiuo atveju tai galėtų būti, pvz., pastato ar žemės inventurizavimo dokumentų sutvarkymas, t. y. pagrindinė sutartis bus sudaroma sutvarkius šiuos dokumentus. Iš pateiktos situacijos nėra aišku, kaip šalys apibrėžė pagrindinės sutarties sudarymo terminą, tačiau sutartyje buvo numatyta, kad jeigu E. Barkovskis už sutartą sumą laiku neparduos nurodyto gyvenamojo namo, jis privalės grąžinti dvigubą sumą – 20 000 Lt. CK 6.165 str. 3 d. nustatyta, kad „preliminariojoje sutartyje šalys turi nurodyti terminą pagrindinei sutarčiai sudaryti. Jei-gu šis terminas nenurodytas, pagrindinė sutartis turi būti sudaryta per metus nuo preliminariosios sutarties sudarymo“.

Pateiktame ieškinyje R. Trimailienė nurodė, kad pasirašius susitarimą paaiškėjo, kad E. Barkovskis nėra parduodamo turto savininkas, todėl prašė teismo priteisti jos sumokėtus 10 000 Lt. Ši aplinkybė, jeigu ją laikytume teisinga, yra pagrindinė siekiant R. Trimailienei prisiteisti jos sumokėtą pinigų sumą. Toks sandoris pripažįstamas niekiniu pagal CK 1.80 str. 1 d. ir viena šalis privalo grąžinti kitai sandorio šaliai viską, ką yra gavusi pagal sandorį, t. y. 10 000 Lt. Šiuo atveju aplinkybė, ar sumokėta pinigų suma laikytina rankpinigiais ar avansu, įtakos neturi. Asmuo neturi teisės sudaryti sandorio, jei jis nėra nekilnojamojo turto savininkas ar neturi patikėjimo teisės į jį arba neturi notaro patvirtinto įgaliojimo sudaryti tokį sandorį. Atsižvelgiant į minėtas aplinkybes, R. Trimailienės reikalavimas galėtų būti pripažintas pagrįstu ir tenkintinu.

Dabar panagrinėkime E. Barkovskio reikalavimą. R. Trimailienė nurodė atsisakymo vykdyti susitarimą aplinkybę – E. Barkovskis nėra parduodamo turto savininkas (ir neturėjo teisinio pagrindo sudaryti sandorio), tad visi jo argumentai įtakos ginčo sprendimui neturi. Tačiau E. Barkovskis nurodo, kad 10 000 Lt jis gavo teisėtai pagal notaro patvirtintą sandorį. Išanalizavus E. Barkovskio nurodytas aplinkybes, t. y. kad jis yra parduodamo turto savininkas, kadangi notaras tvirtindamas sandorį privalo išsiaiškinti visas faktines aplinkybes: turi būti gautos pažymos iš registro, turto įgijimo pagrindas, pareikalauti įgaliojimo sudaryti sandorį, kai pardavėjas nėra savininkas, galima

teigti, kad sandoris buvo nesudarytas dėl R. Trimailienės kaltės, taigi E. Barkovskio reikalavimas atlyginti nuostolius, išskeldinti R. Trimailienę iš namų valdos ir grąžinti jam raktus yra teisėtas ir pagrįstas.

CK 6.245 str. 3 d. nustatyta: „*Sutartinė civilinė atsakomybė yra turtinė prievolė, kuri atsiranda dėl to, kad neįvykdoma ar netinkamai įvykdoma sutartis, kurios viena šalis turi teisę reikalauti nuostolių atlyginimo ar netesybų (sumokėti baudą, delspinigius), o kita šalis privalo atlyginti dėl sutarties neįvykdymo ar netinkamo įvykdymo padarytus nuostolius arba sumokėti netesybas (baudą, delspinigius).*“

Atsižvelgiant į minėtą CK 6.245 str., šalis vienu metu negali reikalauti ir netesybų, ir nuostolių atlyginimo. CK numatytos įskaitinės netesybos, t. y. jei patirti nuostoliai viršija netesybas, tai netesybos įskaitomos į nuostolių atlyginimą.

Įmonės pirkimo–pardavimo sutartis

Įmonės pirkimo–pardavimo sutartis yra **konsensualinė**, nes šalių teisės ir pareigos atsiranda nuo to momento, kai jos sudaro sutartį.

Sutartis yra **atlygintina**. Atlygintinumas pasireiškia tuo, kad įmonės pirkėjas privalo sumokėti kainą pardavėjui. Šis sutarties pobūdis nesikeičia ir tuomet, kai yra neigiamas balansas, t. y. perkamas ne aktyvas, o pasyvas.

Sutartis **dvišalė**, nes tiek pardavėjas, tiek pirkėjas turi teises ir pareigas.

Pavyzdžiui, R. G. Rinkevičiaus individualioji įmonė „Samana“ (teisių perėmėja – UAB „Daiva ir partneriai“) kreipėsi į teismą ir nurodė, kad 2005 m. balandžio 17 d. su atsakove J. Lekavičiaus individualiąja įmone sudarė pirkimo–pardavimo sutartį Nr. T1, pagal kurią įsipareigojo J. Lekavičiaus individualiajai įmonei parduoti traktorių MTZ-82 L, valst. Nr. 1925 VV, už 17 700 Lt, o atsakovė įsipareigojo sumokėti visą traktoriaus kainą iki 2005 m. gegužės 15 d.

Kadangi J. Lekavičiaus individualioji įmonė prisiimtų sutartinių įsipareigojimų neįvykdė ir už traktorių, nors jis jam buvo perduotas, nesumokėjo, ieškovė R. G. Rinkevičiaus individualioji įmonė „Samana“ prašė teismo priteisti iš atsakovės J. Lekavičiaus individualiosios

įmonės 17 700 Lt skolą už parduotą traktorių, 12 300 Lt sutartyje numatytų delspinigių už delsimą atsiskaityti ir 1500 Lt žyminio mokesčio, iš viso – 31 500 Lt.

J. Lekavičiaus individualiosios įmonės teigimu, pinigai nebuvo mokami todėl, kad sutartis buvo sudaryta žodžiu ir naudojamas traktorius du kartus sugedo, o specialistai nustatė, kad jis yra senas ir nekokybiškas. Atsakovė prašė teismo priteisti iš ieškovės R. G. Rinkevičiaus individualiosios įmonės „Samana“ 4572 Lt patirtų traktoriaus remonto išlaidų ir 9094,40 Lt negautų pajamų, iš viso – 13 666,40 Lt, ir padengti teismo išlaidas.

CK 4.2 str. 3 d. pateikta kilnojamojo daikto sąvoka: „*Kilnojamieji daiktai – tai tokie daiktai, kurie pagal prigimtį gali būti perkelti iš vienos vietos į kitą nepakeitus jų paskirties ir nesumažinus jų vertės.*“ Transporto priemonė yra įrenginys, skirtas žmonėms ir (arba) kroviniams vežti. Pažymėtina, kad ši sąvoka apima traktorius ir savaeiges mašinas. Traktorius yra kilnojamas daiktas, kurį privaloma teisiškai įregistruoti. Traktoriai registruojami pagal traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų ir jų priekabų registravimo taisykles. Vadovaujantis šiomis taisyklėmis privalu atlikti registro duomenų keitimą, kai pasikeičia traktoriaus savininkas arba daiktinės teisės į traktorių. Taigi pasikeitus traktoriaus savininkui, t. y. nuosavybės teise perleidus traktorių MTZ-82 L, valst. Nr. 1925 VV, J. Lekavičiaus individualiajai įmonei, registruoti privalėjo būti pateikti dokumentai, patvirtinantys traktoriaus nuosavybės faktą. Šiais dokumentais galėjo būti tarp R. G. Rinkevičiaus individualiosios įmonės „Samana“ ir J. Lekavičiaus individualiosios įmonės sudaryta pirkimo–pardavimo sutartis arba pardavėjo išduota sąskaita faktūra, arba PVM sąskaita faktūra ir mokėjimo dokumentas: banko pavedimas, kasos pajamų orderio kvitas, kasos aparato čekis. Iš to daroma išvada, kad tarp atsakovės ir ieškovės buvo sudarytas sandoris. Sudarant sandorius juridinio asmens vardu, juridinio asmens atstovas per savo asmenį išreiškia juridinio asmens valią.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad tuo atveju, jei už traktorių nesumokėta visa pirkimo–pardavimo sutartyje arba sąskaitoje faktūroje, arba PVM sąskaitoje faktūroje nurodyta pinigų suma, bet pateikiamas traktoriaus perdavimo–priėmimo aktas, traktorius laikomas įgytu, jeigu pirkimo–pardavimo sutartyje nenustatyta ko kita.

Išanalizavus pateiktą situaciją galima preziumuoti, kad buvo sudaryta rašytinė pirkimo–pardavimo sutartis, kurios numeris, kaip teigia ieškovė, yra T1, nes paprastai žodinių sutarčių įmonės neregistruoja. Be to, pasakytina, kad traktorius negalėjo būti įsigytas pagal žodinę sutartį, nes privalo atlikti registro duomenų keitimą pasikeitus traktoriaus savininkui. Savininko pasikeitimas fiksuojamas remiantis anksčiau nurodytais nuosavybės teisės perleidimo į transporto priemonę dokumentais. Taigi mažai tikėtina, kad atsakovės reikalavimai yra pagrįsti, nes sutartis, kaip preziumavome, buvo rašytinė ir iš situacijos neaišku, kokie specialistai ir po kiek laiko nustatė, kad atsakovei perduotas senas traktorius. Tačiau nereikia būti turto vertintoju, kad atskirtum seną traktorių nuo naujo. Pirkėjo pareiga buvo patikrinti traktoriaus techninius dokumentus ir įsitikinti jo patikimumu prieš įsigyjant.

Mažai tikėtina, kad teismas ieškovei priteis 12 300 Lt dydžio netesybas, jos yra nepagrįstai didelės. Remiantis CK 6.73 str. 2 d., *„jeigu netesybos aiškiai per didelės arba prievolė iš dalies įvykdyta, teismas gali netesybas sumažinti, tačiau tiek, kad jos netaptų mažesnės už nuostolius, patirtus dėl prievolės neįvykdymo ar netinkamo įvykdymo. Netesybos nemažinamos, kai jos jau sumokėtos“*.

Pirkimas–pardavimas išsimokėtinai

Esminė nekilnojamojo daikto pirkimo–pardavimo sutarties išsimokėtinai ypatybė yra ta, kad pirkėjui nuosavybės teisė pereina nuo daikto perdavimo už tam tikrą pinigų sumą momento, kitaip tariant, pardavėjui nuosavybė lieka iki to momento, kol pirkėjas nesumoka visos sutartyje nustatytos kainos. Remiantis CK 6.414 str. 2 d., nuo nekilnojamojo daikto perdavimo iki visiško atsiskaitymo yra laikoma, kad daiktas įkeistas pardavėjui užtikrinant pirkėjo prievolės pagal sudarytą sutartį (priverstinė hipoteka), jeigu sutartyje nenustatyta ko kita. Priverstinė hipoteka galioja tik tuomet, jei ji įstatymo nustatyta tvarka yra užregistruota Hipotekos registre.

Pirkėjui perduoto daikto (turto) atsitiktinio žuvimo, sugadinimo ar sugedimo rizika tenka pirkėjui, išskyrus vartojimo sutartis, taip pat kai

daikto pirkimo–pardavimo išsimokėtinai sutartyje numatyta kas kita (CK 6.412 str.).

Tarkime, Povilas pardavė Stasiui išsimokėtinai 10 metų kirpyklą (mokant lygiomis dalimis) su atpirkimo teise. Stasys pagerino kirpyklos įvaizdį. Po 6 metų Povilas sugalvojo pasinaudoti savo atpirkimo teise ir susigrąžinti kirpyklą.

Ar Povilas gali taip pasielgti? Kuo skiriasi pirkimas–pardavimas išsimokėtinai nuo paprasto pirkimo–pardavimo?

Kai pirkėjas yra sumokėjęs daugiau kaip pusę daikto kainos, pardavėjas neturi teisės reikalauti jį grąžinti, jeigu sutartyje nenumatyta ko kita. Mes nežinome, kokią sumą Stasys Povilui yra sumokėjęs ir kiek dar liko mokėti, tačiau CK 6.414 str. 1 d. papildoma CK 6.417 str. 3 d.: „*Pardavėjas atpirkimo teisę turi ne ilgiau kaip penkerius metus. Jeigu sutartis numato ilgesnį šios teisės terminą, jis sutrumpinamas iki penkerių metų.*“ Šiuo atveju pardavėjas atpirkimo teise nusprendė pasinaudoti po 6 metų, nors CK nustatyta 5 metų atpirkimo teisė. Taigi toks pardavėjo elgesys yra neteisėtas.

Perkant išsimokėtinai pirkėjui nuosavybės teisė pereina nuo daikto perdavimo už tam tikrą pinigų sumą momento, kitaip tariant, pardavėjui nuosavybė lieka iki to momento, kol pirkėjas nesumoka visos sutartyje nustatytos kainos. Remiantis CK 6.414 str. 2 d., nuo nekilnojamojo daikto perdavimo iki visiško atsiskaitymo yra laikoma, kad daiktas įkeistas pardavėjui užtikrinant pirkėjo prievolės pagal sudarytą sutartį (priverstinė hipoteka), jeigu sutartyje nenustatyta ko kita. Priverstinė hipoteka galioja tik tuomet, jei ji įstatymo nustatyta tvarka yra užregistruota Hipotekos registre.

Pirkėjui perduoto daikto (turto) atsitiktinio žuvimo, sugadinimo ar sugedimo rizika tenka pirkėjui, išskyrus vartojimo sutartis, taip pat kai daikto pirkimo–pardavimo išsimokėtinai sutartyje numatyta kas kita (CK 6.412 str.).

Turto pirkimo–pardavimo sutartis turi būti rašytinės formos (nekilnojamojo turto – notarinės). Sutartyje privalo būti nurodyta daikto (turto) kaina, periodinių įmokų dydis, mokėjimo terminai ir atsiskaitymo tvarka (tai esminės sutarties sąlygos). Išsimokėtinai parduodamo daikto (turto) kaina ir atsiskaitymo tvarka nustatoma šalių susi-

tarimu. Jeigu šalys sutartyje nenustatė kitaip, tai vėlesnis išsimokėtinai parduoto daikto kainos pakeitimas neturi įtakos šalių tarpusavio atsi-skaitymui. Kai pirkėjas nesilaiko sutartyje nustatytų periodinių įmokų mokėjimo terminų, o nuosavybės teisė į daiktą išlieka pardavėjui, par-davėjas turi teisę pareikalauti sumokėti visą kainą iš karto arba atsiimti parduotą daiktą. Jeigu sutartyje nenumatyta ko kita, iš daiktą atsiėmu-sio pardavėjo pirkėjas turi teisę reikalauti grąžinti savo įmokas. Kai pirkėjas yra sumokėjęs daugiau kaip pusę daikto kainos, pardavėjas neturi teisės reikalauti jį grąžinti, jeigu sutartyje nenumatyta ko kita. Iš grąžintinių įmokų atskaitomos sutartyje numatyto daikto nusidėvė-jimo ir naudojimosi juo išlaidos.

Dovanojimo sutartis

Dovanojimo sutartis yra *realinė*. Ši sutartis laikoma sudaryta tuo momentu, kai turtas perduodamas apdovanotajam. Nekilnojamojo turto dovanojimo sutartis laikoma sudaryta nuo turto perdavimo mo-mento, ją galima naudoti prieš trečiuosius asmenis nuo pat įregistra-vimo. Dovanojimo sutartis taip pat yra *vienašalė* (dovanotojas jokių pareigų neturi; apdovanotasis gali turėti pareigų, jei dovanota su sąly-gomis) ir *neatlygintina*. Ši sutartis neatlygintina, nes dovanotojas už savo pareigų įvykdymą iš apdovanotojo negauna jokio priešpriešinio patenkinimo. Dovanotojas dovanojimo sutartyje gali nustatyti sąly-gas, pvz., asmuo, dovanodamas namą, gali pasilikti teisę nemokamai naudotis vienu iš dovanoto namo kambarių. Neatlygintinumas čia su-prantamas taip, kad pagal dovanojimo sutartį dovanotojas neturi įgyti jokių papildomų teisių, t. y. tų, kurių neturėjo iki sutarties sudarymo.

Pavyzdžiui, dėdė, turintis nuosavą verslą ir sėkmingai jam vadovau-jantis, sumanė savo sūnėnui padovanoti kitame miesto gale esančias komercines patalpas su sąlyga, kad jis ten plėtos dėdės verslą. Sūnėnas sutiko ir priėmė dovaną. Po dvejų metų jis nusprendė toliau nebeuž-siimti dėdės verslu ir toje vietoje įkūrė savo įmonę, kuri, jo nuomone, daug pelningesnė.

Kokia forma sudaroma dovanojimo sutartis? Ar dėdė turi teisę reikalauti, kad anksčiau dovanotas turtas būtų sugrąžintas jam atgal? Kas apmoka dovanojimo sutarties sudarymo ir įvykdymo išlaidas?

Dovanojimo sutarties forma nustatyta CK 6.469 str.:

„1. Sutartis, kai dovanojama didesnė kaip penkių tūkstančių litų suma, turi būti rašytinės formos.

2. Nekilnojamojo daikto dovanojimo sutartis, taip pat dovanojimo sutartis, kurios suma didesnė kaip penkiasdešimt tūkstančių litų, turi būti notarinės formos.

3. Nekilnojamojo daikto ar daiktinės teisės į jį dovanojimo sutartis teisinės pasekmes tretiesiems asmenims sukelia tik tuo atveju, jei sutartis įregistruota viešajame registre.“

Šiuo atveju dėdė dovanuoja ne nekilnojamąjį daiktą, o verslą, t. y. įmonę. Dovanotojas perduoda nuosavybės teisę į visą įmonę kaip turitinį kompleksą (t. y. perduodamos teisės į įmonės vardą, prekių ar paslaugų ženklus arba kitus įmonę ar jos prekes, teikiamas paslaugas identifikuojančius žymenis, taip pat į teises, kurios priklauso pagal licencinę sutartį), išskyrus teises ir pareigas, kurių neturi teisės perduoti kitiems asmenims.

Įmonės dovanojimo sutartis turi būti rašytinės formos, pasirašyta abiejų sutarties šalių ir patvirtinta notaro. Sutarties formos reikalavimų nesilaikymas sutartį daro negaliojančią. Ši sutartis taip pat privalo turėti priedus, kuriuose išdėstoma informacija apie įmonę sudarantį turtą, skolas, kreditorius ir kt. Prieš trečiuosius asmenis įmonės dovanojimo sutartis gali būti panaudota tik tuo atveju, jei ji įstatymų nustatyta tvarka įregistruota viešajame registre ir padaryti atitinkami pakeitimai Juridinių asmenų registre.

Ar dėdė turi teisę reikalauti, kad anksčiau dovanotas turtas būtų sugrąžintas jam atgal?

CK 6.467 str. nustatyta, kad:

„1. Asmuo, dovanodamas turtą, gali nustatyti sąlygą, kad šis turtas turi būti naudojamas tam tikram tikslui nepažeidžiant kitų asmenų teisių ir teisėtų interesų.

2. *Jeigu apdovanotasis nevykdo dovanojimo sutartyje nustatytos sąlygos, tai dovanotojas teismo tvarka turi teisę reikalauti, kad sąlyga būtų įvykdyta arba kad būtų panaikinta sutartis ir turtas grąžintas.*“

Pateiktame pavyzdyje dėdė sudarė dovanojimo sutartį su sąlyga, kad bus plėtojamas verslas. Sūnėnas dvejus metus vykdė šią sąlygą, bet paskui nusprendė neplėtoti verslo ir tose patalpose užsiimti nauju, daug pelningesniu verslu. Taigi dėdė dėl dovanojimo sutarties sąlygos pažeidimo turi teisę kreiptis į teismą ir reikalauti panaikinti dovanojimo sutartį ir grąžinti verslą.

Kas apmoka dovanojimo sutarties sudarymo ir įvykdymo išlaidas?

CK 6.473 str. 5 d. pateiktas atsakymas į šį klausimą: „*Dovanotojas apmoka sutarties sudarymo ir įvykdymo išlaidas, jeigu sutartis nenumato ko kita.*“

Tai yra neesminė, įprastinė dovanojimo sutarties sąlyga, kuri yra dispozityvi ir prireikus šalys ją gali pakeisti. Iš pateiktos situacijos matome, kad dėdė su sūnėnu nesusitarė, kas apmoka už dovanojimo sutarties sudarymą, vadinasi, mokėti turi dėdė. Tačiau reikia nepamiršti, kad dovanojimo sutartis yra apmokestinama, todėl sūnėnas turės apsilankyti Mokesčių inspekcijoje ir sumokėti mokesčius. Gyventojų pajamų mokesčio įstatyme nurodyta, kad dovanojimu per mokestinį laikotarpį gautų pajamų suma (vertė) apmokestinama 15 proc. pajamų mokesčiu.

Kalbant apie dovanojimo sutartį reikia nustatyti ribą tarp dovanojimo ir pažado padovanoti.

Pavyzdžiui, žirgų veisėjas savo draugui pažadėjo padovanoti kilmingos veislės žirgą. Draugas sutiko priimti dovaną ir pradėjo įrenginėti arklides, nusipirko šieno ir pašarų. Tačiau po tam tikro laiko paaiškėjo, kad žirgas, kurį buvo žadama padovanoti, jau yra parduotas kitam veisėjui, pasiūliusiam gerą kainą. Kitų veislyne laikomų žirgų dovanoti jis nepanorėjo.

Kaip pažadas padovanoti vertinamas teisiniu požiūriu? Kokias teises pasekmes sukuria pažadas padovanoti? Ar gali draugas reikalauti padengti arklidžių įrengimo nuostolius ir išlaidas šienai bei pašarams?

CK 6.465 str. 2 d. nurodyta, kad „*pažadas padovanoti turtą ar turtinę teisę arba atleisti nuo turtinės pareigos ateityje nelaikomas dovanoji-*

mo sutartimi. Tačiau asmuo, kuriam buvo pažadėta ką nors padovanoti ateityje, turi teisę į nuostolių, susijusių su pasirengimu priimti dovaną, atlyginimą, jeigu dovanotojas atsisakė sudaryti dovanojimo sutartį dėl nepateisinamų priežasčių“.

Taigi pažadas padovanoti nėra laikomas dovanojimo sutartimi. Be to, dovanojimo sutartis yra realinė, o tai reiškia, kad nuosavybės teisė apdovanotajam pereina ne nuo dovanojimo sutarties sudarymo, o nuo daikto, šiuo atveju žirgo, perdavimo momento. Viskas, kas vyksta iki daikto perdavimo, teisiniu požiūriu laikoma pažadu padovanoti.

Bendruoju atveju pažadas padovanoti teisinių pasekmių nesukuria, tačiau yra išimtis, kai asmuo, kuriam pažadėta, investuoja į būsimą dovaną, pvz., įsirengia arklides, nusiperka pašarų ir šieno. Taigi draugas gali tikėtis nuostolių atlyginimo už arklidžių įrengimą ir pašarų bei šieno pirkimą.

Nuomos sutartis

Nuomos sutartis yra **konsensualinė** (laikoma sudaryta nuo to momento, kai šalys susitaria dėl esminių sąlygų ir nustatyta forma išreiškia savo suderintą valią), **atlygintina** (nuomininkas už nuomojamą daiktą privalo mokėti nuompinigių) ir **dvišalė** (kiekviena iš sutarties šalių turi teises ir pareigas). Nuomos sutartis seka paskui daiktą, t. y. turi tam tikrų daiktinės teisės bruožų. Išnuomoto turto nuosavybės teisei iš nuomotojo perėjus kitam asmeniui, nuomos sutartis lieka galioti naujam savininkui. Nuomos sutartis lieka galioti ir turtui perėjus iš vienos valstybinės organizacijos (nuomotojo) kitai.

Nuomos sutarties dalykas gali būti bet kokie nesunaudojami daiktai. Pagal nuomos sutartį yra nuomojamas daiktas, o ne turtas. Kaip žinia, turto sąvoka yra daug platesnė už daikto sąvoką, į ją įeina daiktai ir turtinės teisės (pvz., asmens teisė į žalos atlyginimą, asmens teisė į išlaikymą ir t. t.). Ši nuostata svarbi teisiniam santykių kvalifikavimui atskiriant nuomos, atlygintinų paslaugų tiekimo ir rangos santykius.

Įstatymas gali riboti ar drausti kai kurių daiktų nuomos teisę. Toks ribojimas priklauso nuo daiktų teisinio režimo (išimti iš apyvartos ar ribotai esantys apyvartoje daiktai, pvz., ginklai gali būti nuomjami tik

asmenims, turintiems teisę juos turėti, transporto priemonės – tik asmenims, turintiems vairuotojo pažymėjimą, ir pan.). Nuomos sutartyje turi būti nurodyti išnuomojamo daikto požymiai, kad nuomotojas galėtų nustatyti, kokį daiktą išsinuomoja ir kokį daiktą reikės perduoti nuomininkui pasibaigus nuomos sutarčiai. Jei sutartyje daikto požymiai nurodyti ir jų negalima nustatyti, nuomos sutartis laikoma nesudaryta.

Sutarties šalys yra ne mažiau kaip du asmenys: nuomotojas ir nuomininkas. Nuomininkas – tai sutarties šalis, kuri gauna turtą laikinai naudotis už užmokestį. Nuomotojas – tai sutarties šalis, kuri duoda turtą laikinai naudotis už užmokestį. Nuomotoju ir nuomininku gali būti tiek fiziniai, tiek juridiniai asmenys. Nuomotojas yra daikto savininkas arba jo įgaliotas asmuo.

Pavyzdžiui, ieškovė UAB „Ortopedijos paslaugos“ kreipėsi į teismą ir nurodė, kad 2001 m. rugsėjo 29 d. su atsakovu *Kredit Bank S. A.* Vilniaus filialu buvo sudaryta negyvenamųjų patalpų, esančių Laisvės al. 5, Kaune, nuomos sutartis. Šalių susitarimu buvo nustatytas nuomos terminas nuo 2001 m. lapkričio 1 d. iki 2007 m. gruodžio 31 d. Minėtos sutarties 6.2.4 punkte šalys sutarė, kad nuomos sutartis prieš terminą, be kitų sutartyje numatytų pagrindų, gali būti nutraukta ir kiekvienos iš šalių valia, pranešus kitai šaliai apie tai prieš 6 mėnesius. Pasinaudodama šia galimybe, ieškovė 2006 m. gegužės 16 d. raštu informavo atsakovą apie nuomos sutarties nutraukimą prieš terminą, pareikalavo nedelsiant nutraukti nuomojamose patalpose atliekamus statybos darbus ir iš patalpų išsikelti. Tačiau atsakovas iš patalpų iki šiol neišsikėlė ir tvirtina, jog pati ieškovė privalo sumokėti kompensaciją už sutarties nutraukimą ir patalpų remontą. Ieškovės teigimu, kadangi atsakovas ir toliau naudojami patalpomis, jis privalo mokėti nuomos mokesčių, kurio mokėjimą nutraukė nuo 2004 m. rugsėjo 1 d. ir iki šiol už nuomą neatsiskaitė.

Iš situacijos matome, kad 6 metams buvo sudaryta terminuota nuomos sutartis. Norint nutraukti nuomą yra taikomas CK 6.497 str., kuriame nurodyta: „Nuomotojas turi teisę pareikšti teisme, arbitraže arba trečiųjų teisme reikalavimą nutraukti nuomos sutartį prieš terminą:

- 1) jeigu nuomininkas naudojasi turtu ne pagal sutartį ar turto paskirtį;
- 2) jeigu nuomininkas tyčia ar dėl neatsargumo blogina turto būklę;

3) *jeigu nuomininkas nesumoka nuompinigių per sutartyje ar įstatyme nustatytą terminą;*

4) *jeigu nuomininkas nedaro kapitalinio remonto tais atvejais, kai jis pagal įstatymą ar sutartį privalo jį daryti.“*

CK 6.497 str. yra dispozityvus ir sutarties šalys gali jį papildyti arba pakeisti. Šiuo atveju buvo numatyta sutarties nutraukimo prieš terminą galimybė, apie tai kitai šaliai pranešus prieš 6 mėnesius. Ieškovė UAB „Ortopedijos paslaugos“ pasinaudojo šia sutarties nutraukimo galimybe, tačiau netinkamai, nes pareikalavo nutraukti nuomos sutartį nedelsiant, kai turėjo įspėti kitą šalį raštu prieš 6 mėnesius. Taip nutraukdama nuomos sutartį ieškovė pažeidė atsakovo teises.

Nuomotoja pirma pažeidė prievolę, todėl nuomininkas negali būti pripažintas pažeidusiu prievolę, kol ją pažeidžia nuomotoja (CK 6.64 str. 3 d.). Nuomotojos elgesys vertintinas kaip nesąžiningas ir netinkamas prievolės vykdymas, todėl visos neigiamos teisinės pasekmės tenka pačiai nuomotojai. Kadangi nuomotoja pirma pažeidė sutartinę prievolę, ji netenka teisės reikalauti iš kitos šalies sąžiningo elgesio. Kaip gynybą nuomininkas gali taikyti CK 6.207 str. 2 d.: *„Kai šalys savo prievolės turi įvykdyti viena paskui kitą, tai turinti sutartį įvykdyti vėliau šalis gali sustabdyti vykdymą tol, kol kita šalis neįvykdo savo prievolių“, taip pat CK 6.58 str. 1 d.: „Jeigu sutartinės prievolės įvykdymas yra priešpriešinis, o prievolės šalis, kuri pirma turi atlikti veiksmus prievolei vykdyti, prievolės nevykdo arba yra aišku, jog nustatytu terminu jos neįvykdys, kita prievolės šalis turi teisę sustabdyti priešpriešinį savo prievolės vykdymą arba apskritai atsisakyti ją vykdyti, apie tai pranešti kitai šaliai ir pareikalauti atlyginti nuostolius.“*

Galiojant nuomos sutarčiai, nuomotoja suvaržė nuomininko veiksmus – trukdė remontuoti ir įrengti patalpas, reikalingas jo komercinei veiklai vykdyti, todėl nuomotoja neturi teisės reikalauti nuomos mokestio už visą priteistą laikotarpį ir prašyti teismo nutraukti nuomos sutartį prieš terminą.

Uždaviniai

1 uždavinys

Pagal individualų vienetinį užsakymą įmonėje „Spintos“ R. Stankevičius užsisakė sieninę spintą už 6000 Lt ir sumokėjo 900 Lt avansą. Spintą pagaminus, R. Stankevičius atsisakė ją pirkti.

Kokias teises turi įmonė „Spintos“?

2 uždavinys

Jonas pardavė dviratį Petruui. Po pusės metų atsirado tikrasis dviračio savininkas Saulius ir pareikalavo teisių į dviratį teigdamas, jog prieš metus paskolino savo dviratį Jonui. Petras sako nežinojęs, kad dviratis prieš jam jį įsigyjant nepriklausė Jonui ir teigia negražinsiąs sąžiningai pirktą daiktą.

Ar gali Saulius atgauti kadaise jam priklausiusį dviratį?

3 uždavinys

UAB „Plyta“ ir UAB „Statyba“ 2001 m. liepos 1 d. sudarė žodinę sutartį, pagal kurią UAB „Statyba“ įsipareigojo nupirkti 100 000 plytų ir sumokėti už jas 300 000 Lt. Pardavėjai savo transportu atgabenus plytas į pirkėjos nurodytą vietą (200 kilometrų nuo pardavėjos sandėlių), pirkėjos administracijos vadovas pareiškė, kad sutarties jie raštu nesudarė, todėl ši yra negaliojanti, ir UAB „Statyba“ nepriims plytų. UAB „Plyta“ galvoja kreiptis į teismą.

Ar UAB „Plyta“ gali ko nors reikalauti iš UAB „Statyba“? Jeigu taip, koks šio reikalavimo teisinis pagrindas?

Kokie (jeigu yra galimi) UAB „Statyba“ teisiniai kontrargumentai, dėl kurių ji visiškai ar iš dalies išvengtų civilinės atsakomybės?

4 uždavinys

Antanas iš įmonės „Baldaĩ“ nusipirko virtuvės komplektą. Šalys susitarė, kad Antanas pinigų sumokės tada, kai komplektas bus pristatytas į jo namus ir surinktas. Antano virtuvėje renkant komplektą,

netikėtai sulūžo viena jo dalis. Antanas atsisako mokėti įmonei „Bal-dai“ už sulūžusią dalį.

Ar įmonė gali reikalauti iš Antano sumokėti pinigų už pristatytą kom-plektą?

5 uždavinys

2005 m. rugpjūčio 30 d. J. Petraitis nusipirko „Šiaulių Tauro“ skys-tųjų kristalų televizorių, kurio kaina 3000 Lt. Įmonė suteikė 3 metų garantiją. 2006 m. spalio 15 d. buvo paskelbtas „Šiaulių Tauro“ ban-krotas. 2006 m. gruodžio 30 d. J. Petraičio televizorius sugedo.

Kokias teises turi J. Petraitis?

6 uždavinys

UAB „Tiekėjas“ sudarė su UAB „Prekyba“ sutartį, pagal kurią įsi-pareigojo periodiškai, kas savaitę, parduoti UAB „Prekyba“ prekes, ku-rių asortimentas kiekvieną kartą nurodomas pirkėjos užsakymuose, o kaina – PVM sąskaitose faktūrose. Pasirašytos sąskaitos faktūros turė-jo patvirtinti, kad prekės priimtos. Pirkėja įsipareigojo sumokėti savo atstovo pasirašytose sąskaitose nurodytą kainą. Ilgą laiką prekės buvo parduodamos ir pirkėja laiku atsiskaitydavo. 2002 m. birželio 30 d. UAB „Tiekėjas“ pagal UAB „Prekyba“ pateiktą užsakymą atvežė į pir-kėjos sandėlį prekes. Kadangi PVM sąskaita faktūra neatitiko buhalte-rinę apskaitą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų, pirkėjos at-stovas atsisakė ją pasirašyti. Buvo sutarta, kad prekes pirkėja priims, o sąskaita faktūra bus pasirašyta kitą kartą. Atvykus kitą kartą paaiškėjo, kad pirkėja yra nemoki ir niekas nepasirašo PVM sąskaitos faktūros, o perduotos prekės jau yra perduotos tretiesiems asmenims. Pirkėja taip pat nepripažįsta kainos, nurodytos PVM sąskaitoje faktūroje.

Įvertinkite situaciją.

7 uždavinys

UAB „Pardavėjas“ ir UAB „Pirkėjas“ sudarė paprastos rašytinės for-mos pirkimo–pardavimo sutartį, pagal kurią UAB „Pirkėjas“ įsiparei-gojo nupirkti iš UAB „Pardavėjas“ prekių už 100 000 Lt. Šalys susitarė,

kad prekės bus perduotos per vieną mėnesį nuo sutarties pasirašymo. UAB „Pirkėjas“ sumokėjo 50 000 Lt avansą. Nustatytu terminu prekės nebuvo perduotos, o praėjus dar 30 dienų UAB „Pirkėjas“ pradėjo svarstyti galimybę spręsti ginčą teisme.

Kokius reikalavimus gali reikšti UAB „Pirkėjas“?

8 uždavinys

UAB „Pardavėjas“ sudarė su UAB „Pirkėjas“ automobilio pirkimo–pardavimo sutartį. UAB „Pirkėjas“ sumokėjo už automobilį, o UAB „Pardavėjas“ įsipareigojo per dvi dienas jį perduoti. Praėjus vienai dienai automobilis buvo pavogtas iš UAB „Pardavėjas“. UAB „Pardavėjas“ atsisako grąžinti pinigus motyvuodama tuo, kad daiktas prarastas dėl trečiųjų asmenų nusikalstamų veiksmų.

Ginčas sprendžiamas teisme. Koks galimas sprendimas?

9 uždavinys

UAB „Pardavėjas“ pardavė UAB „Pirkėjas“ prekių. UAB „Pirkėjas“ vėluoja atsiskaityti už prekes 10 mėnesių. UAB „Pardavėjas“ norėtų prekes atgauti, nes turi pagrindo manyti, kad jai apskritai už šias prekes nebus sumokėta. UAB „Pardavėjas“ žino, kad prekės nėra perleistos tretiesiems asmenims ir kad UAB „Pirkėjas“ jų nenaudojo.

Ar gali UAB „Pardavėjas“ susigrąžinti prekes?

10 uždavinys

Jonas iš nekilnojamojo turto agentūros nusipirko 1974 m. statyto namo butą viršutiniame aukšte. Jokie trūkumai nebuvo aptarti. Dar nespėjęs jam atsikraustyti, lietaus vanduo pradėjo varvėti nuo lubų. Vanduo užpylė ir apačioje gyvenančius kaimynus.

Kas turi atlyginti nuostolius kaimynams?

Ar Jonas gali reikalauti, kad nekilnojamojo turto agentūra priimtų butą atgal?

11 uždaviny

Du draugai Jonas ir Petras laimėjo milijoną. Jonas už 500 000 Lt nusipirko butą, o Petras – saldainių parduotuvėlę. Po mėnesio paaiškėjo, kad Jono bute atsivėrė plyšiai, o Petro parduotuvėlė yra be sandėlio, kuris numatytas sutartyje. Abu draugai nusprendė grąžinti įsigytą turtą.

Ar draugai gali taip pasielgti?

Ką nusipirko ir kokią sutartį sudarė Jonas ir Petras?

Kokius reikalavimus gali pareikšti du draugai dėl nekokybiško įsigyto daikto (turto)?

12 uždaviny

2005 m. liepos 24 d. K. Noreika už 150 000 Lt įsigijo UAB „Metalolankstiniai“. Pasirašius įmonės pirkimo–pardavimo sutartį pirkėjui buvo perleisti pastatai, įrenginiai, pusgaminiai, teisės į firmos vardą, prekės ženklas, gamybinės ir komercinės paslaptys. Įmonės veikla jau mėnesį laiko buvo sustabdyta, nes stigo lėšų žaliavoms įsigyti. Perleidus įmonę, K. Noreika užsakė žaliavų. Jų gabenimas, sandėliavimas ir paruošimas gaminti truko 3 mėnesius. Pradėjus darbus pastebėta, kad kai kurie įrenginiai neveikia, todėl produkcijos gamyba negalima.

Kokias teises turi pirkėjas?

13 uždaviny

2004 m. gegužės 5 d. tarp M. Jonaičio ir J. Juozapaičio buvo pasirašyta UAB „Vicura“ pirkimo–pardavimo sutartis. Pagal sutartį M. Jonaitis pardavė įmonę už 50 000 Lt. 2004 m. lapkričio 26 d. į teismą kreipėsi UAB „Vicura“ kreditoriai L. Karalaitis ir S. Uždaviny reikalaudami grąžinti atitinkamai 35 000 ir 47 000 Lt skolas.

Ar turi teisę įmonės kreditoriai reikalauti grąžinti skolas?

14 uždaviny

Ieškovė V. M. kreipėsi į teismą ir nurodė, kad dirba AB „X“. 2001 m. liepos 2 d. pagal notarinę dovanojimo sutartį V. M. padovanojo

AB „X“ jai privačios nuosavybės teise priklausiusį dviejų kambarių butą. Butas sutartyje buvo įkainotas 21 000 Lt. Tą pačią dieną šalis sudarė trijų kambarių buto, priklausiusio AB „X“ nuosavybės teise, nuomos sutartį. Nuomos sutartyje ir tuo metu galiojusiame AB „X“ kolektyviniame susitarime buvo nurodyta, kad ieškovė V. M. turi teisę lengvatinėmis sąlygomis įsigyti išsinuomotą butą, į kurio kainą turi būti įskaitoma bendrovei perduoto jos buto vertė. 2003 m. vasario 4 d. V. M. pateikė AB „X“ prašymą, kuriame prašė perleisti jai nuosavybės teise nuomojamą butą ir įskaityti į šio buto kainą 21 000 Lt. Bendrovė atsisakė įskaityti nurodytą sumą, nusamdė turto vertintoją, kuris nustatė, kad ieškovės bendrovei padovanoto dviejų kambarių buto vertė yra 12 000 Lt. Ieškovė prašė teismo pripažinti AB „X“ atsisakymą sudaryti trijų kambarių buto pirkimo–pardavimo sutartį neteisėtu ir įpareigoti atsakovę sudaryti pirkimo–pardavimo sutartį ieškovės nurodytomis sąlygomis.

Kaip vertinate ieškovės V. M. ir AB „X“ 2001 m. liepos 2 d. sudarytus sandorius?

Ar galima 2001 m. liepos 2 d. sandorį, pagal kurį AB „X“ buvo perleista dviejų kambarių buto nuosavybės teisė, laikyti dovanojimo sutartimi?

Ar pagrįstas teismui pateiktas ieškovės V. M. reikalavimas?

15 uždavinys

Vienas turtingas pilietis labdaros tikslais sugalvojo padovanoti miesto centre esančio pastato dalį, kurioje turėjo būti įrengti senelių slaugos namai. Po dovanotojo mirties nieko iš anksto neinformavusi labdaros organizacija toje vietoje įrengė komercines patalpas, o slaugos namus perkėlė į miegamąjį miesto rajoną.

Ar labdaros organizacija turėjo teisę taip pasielgti?

Ar dovanotojo įpėdiniai turi teisę reikalauti, kad dovanotas turtas būtų naudojamas labdaros tikslams arba jiems sugrąžintas?

16 uždavinys

Ieškovė Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba nurodė, kad atsakovė Šiaulių apskrities valstybinė veterinarijos tarnyba 1999 m.

gruodžio 28 d. sudarė su atsakovu V. Tiškumi mainų sutartį. Pagal šią sutartį Šiaulių apskrities valstybinė veterinarijos tarnyba išmainė garažą su rūsiu (68,18 m²) į V. Tiškui nuosavybės teise priklausiusį ūkinį pastatą (52,5 m²). Sutartyje nurodyta, kad minėtas garažas Šiaulių apskrities valstybinei veterinarijos tarnybai priklausė nuosavybės teise, tačiau iš tikrųjų ši garažą tarnyba valdė patikėjimo teise. Ieškovės teigimu, valstybei priklausantis turtas gali būti perleidžiamas kitiems asmenims tik įstatyme nustatytais būdais, o turto mainai tarp valdžios ir valdymo įmonių, įstaigų, organizacijų ir privačių asmenų Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatyme neregamentuoti. Prie sutarties buvo pridėtas 1999 m. rugsėjo 20 d. Šiaulių apskrities valstybinės veterinarijos tarnybos prašymas Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriui leisti mainyti minėtus pastatus, tačiau garažas priklausė valstybei, todėl direktorius neturėjo teisės duoti tokio sutikimo. Ieškovė prašė teismo pripažinti 1999 m. gruodžio 28 d. garažo ir ūkinio pastato mainų sutartį, sudarytą tarp Šiaulių apskrities valstybinės veterinarijos tarnybos ir V. Tiškaus, negaliojančia.

Ar galioja ši sutartis, jei Šiaulių apskrities valstybinė veterinarijos tarnyba turtą valdė patikėjimo teise?

Kokia turi būti mainų sutarties forma, jei mainų objektas – nekilnojamasis turtas?

17 uždavinys

Fizinis asmuo pagal žodinį susitarimą išnuomojo UAB „Sniegas“ automobilį. Važiudamas UAB „Sniegas“ vairuotojas padarė avariją, dėl kurios jis buvo kaltas. Vairuotojas pasirašė automobilio sugadinimo ekspertizės aktą.

Ar galioja nuomos sutartis?

Kas atsakys už materialinę žalą – UAB „Sniegas“ ar vairuotojas?

18 uždavinys

2006 m. kovo 1 d. Birutė M. ir UAB „Ragana“ sudarė terminuotą komercinių patalpų nuomos sutartį. Birutė M. reguliariai mokėjo

nuomos sutartyje nurodytus nuompinigius. 2007 m. sausio 2 d. UAB „Ragana“ iš anksto neperspėjusi pakėlė nuomos kainą – atsiuntė sąskaitą faktūrą su kita suma motyvuodama tuo, kad komercinių patalpų nuomos kainos padidėjo.

Ar UAB „Ragana“ turėjo teisę pakelti nuomos kainą?

Kaip gali Birutė M. apginti savo teises ir nemokėti didesnės nuomos?

19 uždavinys

Kauno m. valdyba pagal sutartį išnuomojo UAB „Trimitas“ negyvenamąsias patalpas. UAB „Trimitas“ be nuomotojos sutikimo subnuomojo dalį išnuomotų patalpų UAB „Liandrija“ ir pakeitė patalpų naudojimo paskirtį – vietoj siuvyklos leido subnuomininkei įrengti kavinę-barą.

Ar UAB „Trimitas“ turėjo teisę subnuomoti negyvenamąsias patalpas?

Ar vietoj siuvyklos buvo galima įrengti kavinę-barą?

Ar savininkė turi teisėtų pagrindų nutraukti sutartį?

Ar subnuomininkė gali toliau nuomotis patalpas, jei sutartis su UAB „Trimitas“ bus nutraukta?

20 uždavinys

UAB „Vilniaus perlai“ nuosavybės teise priklauso sandėliai. Žemę, esančią po sandėliais, UAB „Vilniaus perlai“ nuomojo iš valstybės. Buvo sudaryta ir viešajame registre įregistruota rašytinė 20 metų sutartis. Valstybė grąžino tą sklypą savininkams ir jie vos ne priverstine tvarka siūlo sudaryti UAB „Vilniaus perlai“ nuomos sutartį, pagal kurią bendrovė turės mokėti didesnę nuomą.

Ar gali naujas žemės savininkas reikalauti sudaryti naują žemės nuomos sutartį su UAB „Vilniaus perlai“?

21 uždavinys

Ieškovė V. Malančina kreipėsi į teismą ir nurodė, kad pagal 1999 m. rugpjūčio 9 d. sutartį išnuomojo atsakovei J. Kudrevičiaus firmai „Jaudonė“ 17 200 Lt vertės automobilį „Mercedes Benz 307“. Atsakovė nuo 2001 m. rugsėjo 1 d. nuomos mokesčio nemokėjo, 2002 m. rugpjūčio

9 d. pasibaigus sutarties terminui automobilio negrąžino ir nurodė, kad jis pavogtas. Ieškovės nuomone, automobilis pavogtas dėl atsakovės kaltės, nes ji nesiėmė priemonių apsaugoti automobilį. Ieškovė V. Malančina prašė teismo įpareigoti atsakovę grąžinti automobilį „Mercedes Benz 307“, kurio valstybinis numeris NKC 503, o jo nesant priteisti 17 200 Lt, taip pat 400 Lt nuomos mokesčių.

Kas atsako už pavogtą išnuomotą daiktą?

Ar nuomotoja turi teisę reikalauti iš nuomininkės nuomos mokesčio, jei automobilis yra pavogtas?

22 uždavinys

Ieškovė Gariūnų smulkiųjų verslininkų asociacija prašė pripažinti negaliojančia 2005 m. birželio 12 d. Vilniaus apskrities viršininko administracijos ir UAB „Jurgena“ sudarytą valstybinės žemės nuomos sutartį ir panaikinti Vilniaus apskrities viršininko 2005 m. birželio 12 d. įsakymą Nr. 2250-01 „Dėl valstybinės žemės sklypo nuomos sutarties pabaigos ir sklypo Nr. 8, esančio Aukštųjų Panerių pramoninio rajono C zonos A teritorijoje, Vilniuje, išnuomojimo UAB „Jurgena“. Ieškovė nurodė, kad atsakovė Vilniaus apskrities viršininko administracija ne aukciono tvarka 3 metams išnuomojo atsakovei UAB „Jurgena“ 54 771 kv. m valstybinės žemės sklypą. UAB „Jurgena“ ne aukciono būdu išsinuomotame žemės sklype neturėjo nei pastatų, nei statinių ar kitų įrenginių, todėl vadovaujantis CK 6.551 str. neturėjo teisės išsinuomoti valstybinės žemės ne aukciono būdu. Imperatyviosioms įstatymo normoms prieštaraujantis sandoris yra niekinis ir negalioja (CK 1.80 str. 1 d.). Ieškovės nuomone, ta aplinkybė, kad atsakovė UAB „Jurgena“ nuo 2001 m. liepos 2 d. iki 2004 m. liepos 1 d. nuomojosi šį žemės sklypą, nėra pagrindas išsinuomoti valstybinę žemę ne aukciono būdu.

Byloje buvo nustatyta, kad atsakovė UAB „Jurgena“ nepertraukiamai nuo 2001 m. liepos 2 d. iki 2005 m. birželio 12 d. organizavo turgavietės veiklą – statė ir naudojo laikinuosius turgaus statinius: prekybos paviljonus, pavėšines, kavinę, tualetus, apšvietimo ir kanalizacijos įrenginius, mokėjo žemės nuomos ir nekilnojamojo turto mokesčius.

Ar galėjo Vilniaus apskrities viršininko administracija išnuomoti UAB „Jurgena“ valstybinės žemės sklypą ?

Ar gali būti pratęsta terminuota nuomos sutartis nepasirašius naujos sutarties, jei nuomininkė pasibaigus terminui toliau moka nuomą, o nuomotoja priima nuomos mokesčius?

Ar nuomininkė turi pirmenybės teisę pratęsti esamą nuomos sutartį?

23 uždavinys

UAB „Kursas“ ir UAB „Afektas“ sudarė jungtinės veiklos sutartį, pagal kurią susitarė bendrai statyti pastatą. Sutartyje buvo nustatyta, kad UAB „Kursas“ avansu (kaip būsimas pagal sutartį įmokas) perves į UAB „Afektas“ sąskaitą 100 000 Lt. Jungtinės veiklos sutarties įsigaliojimą šalys susiejo su kompetentingos valstybės institucijos leidimo statyti pastatą išdavimu. Leidimo išdavimu rūpinosi UAB „Kursas“. Leidimas statyti pastatą nebuvo išduotas. UAB „Kursas“ pareikalavo, kad UAB „Afektas“ grąžintų gautus pinigus. UAB „Afektas“ pareiškė, kad gauta suma yra nuostoliai dėl netinkamo sutarties vykdymo. UAB „Kursas“ kreipėsi į teismą.

Kokie galimi ieškovės reikalavimo teisiniai pagrindai?

Koks galimas atsakovės atsikirtimas ir jo teisinis pagrindas?

Kaip spręstumėte ginčą?

24 uždavinys

UAB „Kristupas“ su apskrities viršininko administracija sudarė 99 metų valstybinės žemės nuomos sutartį. Žemė buvo išnuomota prekybos centrui statyti. Kadangi prekybos centrui statyti UAB „Kristupas“ pakankamai pinigų neturėjo, ji sudarė jungtinės veiklos sutartį su UAB „Prekyba“. Sutartyje įmonės susitarė nuomojamame žemės sklype bendrai statyti prekybos centrą, jį naudoti ir gautas pajamas dalyti lygiomis dalimis. Naudoti prekybos centrą buvo pavesta UAB „Prekyba“. Prekybos centras buvo pastatytas, tačiau jo veikla buvo nuostolinga, todėl kreditoriai pareiškė ieškinius teisme. UAB „Prekyba“ tapo nemoki, todėl kreditoriai galvoja solidarčiai pareikšti reikalavimus UAB „Kristupas“.

Ar tokie kreditorių reikalavimai turi teisinį pagrindą?

25 uždavinys

2005 m. birželio 30 d. pilietis X su piliečiu Y sudarė sutartį, pagal kurią pilietis Y įsipareigojo piliečiui X arba jo pasiūlytam pirkėjui už 100 000 Lt parduoti ne mažiau kaip 80 arų žemės, esančios Šiauliuose, tačiau vėliau pilietis Y atsisakė parduoti sutartyje nurodytą žemę. Sutarties 5 punkte buvo numatyta, kad piliečiui Y atsisakius parduoti žemę, jis privalės grąžinti avansą ir sumokėti žemės vertės baudą. 2005 m. spalio 28 d. piliečiui Y buvo išsiųstas raginimas iki 2005 m. lapkričio 3 d. sumokėti baudą ir grąžinti sumokėtą avansą, tačiau pilietis Y grąžino tik avansą, o baudą mokėti atsisakė.

Kokiu pagrindu pilietis X gali kreiptis į teismą ir kokią sumą gali prašyti priteisti?

26 uždavinys

Ieškovė X prašė teismo priteisti iš atsakovės UAB „Y“ 16 656 Lt baudą. Ji nurodė, kad 2003 m. gruodžio 3 d. sudarė su atsakove preliminariąją buto pirkimo–pardavimo sutartį, kurios 4.2.4 punkte šalys susitarė per tris dienas po darbų priėmimo–perdavimo akto pasirašymo sudaryti pagrindinę buto pirkimo–pardavimo sutartį. Sutarties 5.4.1 punkte buvo nustatyta, kad kaltoji šalis už pagrindinės buto pirkimo–pardavimo sutarties nepasirašymą nustatytais terminais turės mokėti 3.6 punkte numatytą pirmos įmokos dydžio baudą – 16 656 Lt. Ieškovė tinkamai, laiku ir sąžiningai stengėsi vykdyti preliminariosios sutarties reikalavimus ir siekė, kad pagrindinė sutartis būtų pasirašyta šalių sutartu terminu. Pagrindinė sutartis nustatytu terminu nebuvo pasirašyta dėl atsakovės kaltės. Taip ji pažeidė preliminariosios sutarties 6.7 punktą ir darbų priėmimo–perdavimo akto 4 punkto reikalavimus. Dėl šių pažeidimų ieškovė turėjo išlaidų, todėl atsakovė privalo sumokėti preliminariojoje sutartyje numatytas netesybas.

Remdamiesi CK 6.71–6.73, 6.165 ir 6.256–6.261 str. išspręskite situaciją.

27 uždavinys

Ieškovė UAB „Beauty“ 2005 m. lapkričio 15 d. kreipėsi į teismą su ieškiniu, prašydama priteisti iš atsakovės X 4000 Lt nuostolių atlyginimo

ir 2000 Lt dydžio baudą. Buvo nurodyta, kad 2004 m. lapkričio 30 d. Vilniaus apygardos teismas UAB „Beauty“ iškėlė bankroto bylą ir paskyrė įmonės administratorių. Administratoriui patikrinus bendrovės sandorius, nustatyta, kad atsakovė X pagal 2003 m. rugsėjo 8 d. su UAB „Beauty“ pasirašytą sutartį Nr. 1 dalyvavo Vokietijoje vykusiuose kirpėjų kvalifikacijos kėlimo kursuose ir įsipareigojo jiems pasibaigus pasirašyti su kursų organizatore UAB „Beauty“ darbo sutartį ir dirbti šioje bendrovėje nuo 2003 m. rugsėjo 25 d. iki 2004 m. gruodžio 31 d., o neįvykdžius šių sąlygų padengti kursų išlaidas – 4000 Lt ir sumokėti 2000 Lt dydžio baudą. UAB „Beauty“ savo įsipareigojimus pagal sutartį įvykdė, t. y. organizavo kursus, už juos sumokėjo sutarties 3.1 punkte numatytą kainą, o atsakovė X baigusi kursus sudarė darbo sutartį Nr. 23, tačiau kirpėja-modeliuotoja dirbo tik nuo 2003 m. lapkričio 1 d. iki 2004 m. sausio 26 d. ir taip pažeidė sutarties 3.2 punktą.

Pakomentuokite situaciją.

28 uždavinys

Ieškovas K. P. prašė teismo priteisti iš buvusios R. M. paslaugų įmonės 22 622 Lt delspinigių ir 0,5 proc. metinių procesinių palūkanų nuo priteistos sumos, jas skaičiuojant nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo dienos. Ieškovas nurodė, kad su atsakove – buvusia R. M. paslaugų įmone – 2004 m. birželio 1 d. sudarė statybos rangos sutartį, pagal kurią atsakovė įsipareigojo atlikti gyvenamojo namo statybos ir remonto darbus ir juos užbaigti iki 2004 m. rugpjūčio 15 d., tačiau sutartu terminu visi darbai nebuvo atlikti. Nepasibaigus sutarties įvykdymo terminui, atsakovė vienašališkai nutraukė statybos rangos sutartį. Dėl atsakovės įsipareigojimų neįvykdymo laiku, vienašališko sutarties nutraukimo ir nekokybiškai atliktų darbų ieškovas patyrė apie 20 000 Lt nuostolių.

Vadovaudamiesi CK 6.71 str. pakomentuokite situaciją.

Kiek privalo sumokėti atsakovė už netinkamą prievolės vykdymą?

29 uždavinys

Ieškovė UAB „X“ nurodė, kad yra laimėjusi atsakovės Lietuvos kariuomenės skelbtus atvirus konkursus ir pasirašė pirkimo–pardavimo

sutartis dėl vaistų ir medicininės paskirties prekių tiekimo. Iki 2004 m. gegužės 1 d. tik nedidelė dalis vaistų ir medicininės paskirties prekių buvo apmokestinamos pridėtinės vertės mokesčiu, kuris buvo įtrauktas į prekių kainą, nurodytą pirkimo–pardavimo sutartyse, tačiau nuo 2004 m. gegužės 1 d. įsigaliojo Pridėtinės vertės mokesčio įstatymo nuostata, pagal kurią 5 proc. tarifu buvo apmokestinti visi vaistai, o medicininės paskirties prekės, neįtrauktos į sąrašą, – 18 proc. tarifu. Be to, parduodant prekes ieškovei atsirado prievolė papildomai apskaičiuoti pridėtinės vertės mokesį. Kadangi ieškovė negali parduoti prekių neskaiciuodama pridėtinės vertės mokesčio, o atsakovė nenori pirkti prekių didesne kaina, šalys turėtų papildyti sudarytas pirkimo–pardavimo sutartis. Sutarčių papildymas tokiu atveju numatytas ir Viešųjų pirkimų įstatymo 15 str. 6 d. 5 p. Ieškovė teismo prašė užpildyti spragas šalių sudarytose sutartyse, papildant jas sakiniu: „Kaina negali būti didinama visą sutarties galiojimo laikotarpį, išskyrus tuos atvejus, kai pirkimo kainai įtaką daro pasikeitę mokesčiai (CK 6.195 str.).“

Atsakovė Lietuvos kariuomenė priešieškinyje nurodė, kad ieškovės minėtose pirkimo–pardavimo sutartyse spragų nėra, nes pateiktame sutarties projekte bei šalių suderintose ir pasirašytose sutartyse buvo nustatytas kainos keitimas dėl pasikeitusių mokesčių, t. y. nustatyta, kad „kaina negali būti didinama visą sutarties galiojimo laikotarpį“. Be to, sutartyse yra sąlyga, kad tiekėja teiks pasiūlymus, kuriuose į kainą jau bus įskaičiuoti visi mokesčiai, įskaitant pridėtinės vertės mokesį, todėl ieškovė turėjo įvertinti galimus mokesčių pasikeitimus Lietuvos Respublikai įstojus į Europos Sąjungą. Atsakovės teigimu, pasikeitęs pridėtinės vertės mokestis nepakeitė sutartinių santykių pusiausvyros iš esmės, todėl ieškovės reikalavimas atmestinas. Ji teigė, kad ieškovė nevykdė prisiimtų sutartinių įsipareigojimų, neteikė atsakovei prekių sutartais terminais ir tvarka, todėl buvo įspėta, kad, nevykdant sutarčių, jos bus nutrauktos ir taikomos numatytos sankcijos. Ieškovei neįvykdžius atsakovės reikalavimų ir nevykdant prievolių, atsakovė raštu informavo ieškovę, kad keturios sudarytos pirkimo–pardavimo sutartys nutrauktos ir priskaičiuota 38 347,74 Lt netesybų. Atsakovė teismo prašė priteisti iš ieškovės šias netesybas ir 5 proc. palūkanų iki prievolės įvykdymo dienos.

Ar atsakovės reikalavimai pagrįsti?

Išspręskite ir pakomentuokite situaciją.

30 uždavinys

Ieškovė Škotijos įmonė „X“ kreipėsi į teismą ir nurodė, kad 2003 m. balandžio 4 d. su atsakove UAB „Y“ pasirašė jungtinės veiklos sutartį (toliau – sutartis), pagal kurią ieškovė už savo lėšas nupirkus naftos produktus perduodavo atsakovei, o ši užtikrindavo jų realizavimą, vertės ir gauto pelno dalies grąžinimą ieškovei. 2003 m. gruodžio 8 d. 1 sutarties papildyme ieškovei priklausančio 121 162,77 Lt (35 091,16 euro) atlyginimo (pelno) dalis buvo restruktūrizuota, t. y. laikyta ieškovės investicija į bendrą veiklą, vėliau ši suma buvo dar kartą panaudota naftos produktams įsigyti (52 sutarties priedas). Ieškovė nurodė, kad atsakovė už perduotus naftos produktus negrąžino 93 008,54 JAV dolerio ir 35 091,16 euro, nesumokėjo 123 785 Lt premijos (pelno dalies). Pagal sutarties 9.1 punktą atsakovė įsipareigojo sumokėti ieškovei 0,15 proc. dydžio delspinigius nuo nesumokėtos sumos už kiekvieną pavėluotą atsiskaityti dieną. Atsakovei priskaičiuoti delspinigiai: 49 047 JAV doleriai ir 9633 eurai už pavėluotą skolos grąžinimą ir 33 979 Lt – už pavėluotą premijos (pelno dalies) išmokėjimą. Ieškovė prašė teismo priteisti iš atsakovės skolą su priskaičiuotais delspinigiais: 142 055,54 JAV dolerio, 44 724,16 euro, 157 608,50 Lt ir 6 proc. metinių palūkanų nuo priteistos sumos už laikotarpį nuo bylos iškėlimo iki visiško teismo sprendimo įvykdymo.

Atsakovė UAB „Y“ pareiškė priešieškinį ir nurodė, kad 2003 m. gruodžio 8 d. 1 sutarties papildyme šalys sutarė dėl atlyginimo ieškovei išmokėjimo už faktiškai neatliktas paslaugas, t. y. šiuo sandoriu įteisinta faktiškai neegzistuojanti skola už paslaugas, o pagal jį vėliau sudarytas susitarimas, kad 121 162,77 Lt panaudota naftos produktams įsigyti (52 sutarties priedas). Pelnas skaičiuojamas tik pasibaigus finansiniams metams, be to, atsakovės veikla buvo nuostolinga, todėl nėra skirstytino pelno. Atsakovė prašė teismo pripažinti negaliojančią šalių sudarytą 121 162,77 Lt skolos restruktūrizavimo sandorį.

Ar atsakovės reikalavimai pagrįsti?

Išspręskite ir pakomentuokite situaciją.

31 uždavinys

2004 m. rugsėjo 24 d. Antanas K. su Luku L. sudarė rankpinigių sutartį. Pagal šią sutartį Lukas L. įsipareigojo ne vėliau kaip iki 2005 m. gruodžio 2 d. parduoti Antanui K. administracinį pastatą ir sporto salę, esančius Marijampolėje. Taip pat sutartyje Lukas L. įsipareigojo iki pirkimo–pardavimo sutarties sudarymo parengti parduodamų objektų žemės sklypų suformavimo detalų planą pagal sutarties priede nurodytą schemą.

Sutartis, vadinama rankpinigių sutartimi, turi būti laikoma preliminariąja sutartimi, įpareigojančia šalis sudaryti pagrindinę pastatų pirkimo–pardavimo sutartį. Šalių teises ir pareigas, kiek jų nenumato rankpinigių sutartis, reglamentuoja CK 6.165 str.

Lukas L. sutartyje nurodytu terminu neparengė pastatų pirkimo–pardavimo dokumentų ir pranešė, kad pirkimo–pardavimo sutartis bus sudaryta ne vėliau kaip iki 2005 m. sausio 20 d., o 2005 m. sausio 27 d. pranešė, kad atsisako parduoti pastatus, motyvuodamas tuo, kad tarp šalių kilo ginčas dėl detaliojame plane nustatytų žemės sklypų plotų.

Lukas L. nepagrįstai atsisakė sudaryti pirkimo–pardavimo sutartį. Ginčas tarp šalių dėl žemės sklypų plotų kilo todėl, kad Lukas L. nesilaikydamas susitarimo ieškovui pasiūlė rankpinigių sutarties neatitinkančią žemės sklypo planą, t. y. mažesnę, nei buvo sutarta. Lukas L. visiškai nepagrįstai atsisakė sudaryti pastatų pirkimo–pardavimo sutartį, todėl jis privalo atlyginti Antano K. patirtus nuostolius (CK 6.165 str. 4 d.). Antanas K. patyrė tokių nuostolių: 9 994,64 Lt išlaidų pagal su banku sudarytą pastatų pirkimo paskolos sutartį; 1180 Lt išlaidų už pastatų techninės būklės ekspertizę; 6129,20 Lt išlaidų už teisinę paslaugas rengiant paskolos ir preliminariąją sutartį; 11 378,98 Lt už pastatų rekonstrukcijos projektavimo darbus.

Antanas K. prašė priteisti iš Luko L. 28 682,82 Lt nuostolių, 1474,97 Lt palūkanų pagal CK 6.261 str. ir 6 proc. dydžio metines palūkanas pagal CK 6.210 str. 2 d.

Ivertinkite situaciją.

32 uždavinys

2004 m. gegužės 6 d. V. Leonavičius ir Saulius S. sudarė preliminarią žemės sklypų pirkimo–pardavimo sutartį. Pagal šią sutartį Saulius S. iki 2005 m. gegužės 19 d. įsipareigojo parduoti ieškovui V. Leonavičiui du žemės sklypus. Saulius S. iš V. Leonavičiaus gavo 2500 Lt avansą už sutarties įvykdymą. 2004 m. liepos 6 d. šalys sudarė sutarties papildymą, kuriame susitarė, kad Saulius S. parduos V. Leonavičiui minėtus žemės sklypus iki 2005 m. sausio 30 d., o neatkūrus nuosavybės teisių į žemės sklypus dėl valstybės institucijų kaltės terminas pratęsiamas iki galutinio nuosavybės teisių atkūrimo.

V. Leonavičius prašo teismo priteisti iš Sauliaus S. 2500 Lt avansą ir 8000 Lt netesybų. Ieškovas nurodė, kad 2004 m. gegužės 6 d. su Sauliumi S. sudarė preliminarią žemės sklypų pirkimo–pardavimo sutartį. V. Leonavičiaus nuomone, iš Sauliaus S. elgesio matyti, kad jis neketina vykdyti pagal preliminarią sutartį prisiimtų įsipareigojimų, todėl turėtų grąžinti 2500 Lt avansą ir sumokėti 8000 Lt netesybų, nustatytų preliminariojoje sutartyje.

*Ar pagrįstas V. Leonavičiaus reikalavimas?
Įvertinkite situaciją.*

33 uždavinys

Pagal 2004 m. gegužės 6 d. sudarytą preliminarią būsto pirkimo–pardavimo sutartį UAB „Statyba“ įsipareigojo iki 2004 m. lapkričio 22 d. pastatyti butą, atlikti jo teisinę registraciją, parengti reikiamus dokumentus ir sudarius pirkimo–pardavimo sutartį parduoti jį Petrauskų šeimai už 151 000 Lt. Petrauskai už statomą butą turėjo mokėti UAB „Statyba“ preliminariojoje sutartyje nustatytas įmokas. Tai įvykdžius būtų laikoma, kad Petrauskai atsiskaitė su UAB „Statyba“.

Preliminariojoje sutartyje nustatyta, kad Petrauskai turi sumokėti UAB „Statyba“ 128 350 Lt ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo buto pirkimo–pardavimo sutarties ir priėmimo–perdavimo akto pasirašymo, jeigu atsiskaitoma paėmus būsto paskolą ir pateikiama banko garantija; jeigu banko garantija nepateikiama, jie privalo atsiskaityti pirkimo–pardavimo sutarties pasirašymo dieną.

UAB „Statyba“ prašo pripažinti 2004 m. gegužės 6 d. šalių sudarytą preliminariąją sutartį pagrindine būsto pirkimo–pardavimo sutartimi ir nustatyti jos įsigaliojimo datą – 2004 m. spalio 15 d., pripažinti, kad Petrauskai neteisėtai vienašališkai nutraukė preliminariąją sutartį, priteisti iš jų 3432 Lt netesybų, 6 proc. palūkanų už laikotarpį nuo 2004 m. spalio 15 d. iki visiško prievolės įvykdymo, taip pat 1481 Lt bylinėjimosi išlaidų.

Petrauskai teigia, kad sudariusios preliminariąją sutartį šalys nepasirašė pagrindinės sutarties, nes joje nustatytos sąlygos neatitiko preliminariosios sutarties sąlygų: UAB „Statyba“ nevykdė sutartyje nustatytų reikalavimų, nepašalino buto statybos defektų. Kadangi UAB „Statyba“ neatsižvelgė į ieškovo Petrausko pretenzijas dėl netinkamo preliminariosios sutarties sąlygų vykdymo ir vengė sudaryti pagrindinę sutartį, šeima patyrė nuostolių – nutraukdama terminuotų indėlių sutartis, prarado galimybę gauti palūkanas, turėjo išlaidų imdama paskolą.

*Ar pagrįstas UAB „Statyba“ reikalavimas?
Įvertinkite situaciją.*

34 uždavinys

Ieškovė nurodė, kad 2005 m. sausio 26 d. su atsakovu sudarė preliminariąją žemės sklypų pirkimo–pardavimo sutartį. Joje šalims nustatytos sankcijos už prievolės iki 2005 m. kovo 1 d. sudaryti pagrindinę sutartį netinkamą įvykdymą yra neadekvačios: pagal sutartį ieškovė turi gražinti atsakovui jo sumokėtus 3450 Lt ir sumokėti 34 500 Lt baudą, o atsakovui netinkamai įvykdžius šią prievolės sąlygą – jo sumokėti 3450 Lt atitenka ieškovei kaip bauda. Neproporcingas baudos dydis suteikė atsakovui perdėtą pranašumą, įtvirtino preliminariosios sutarties šalių nelygybę; sutarties sąlygos neatitinka CK 6.228 str. nustatytų sąžiningumo ir protingų sąžiningos verslo praktikos reikalavimų. Sudarydamas sutartį atsakovas nesąžiningai pasinaudojo tuo, kad ieškovė yra ekonomiškai silpnesnė, neturi derybų patirties. Ieškovė prašė pakeisti 8.1 sutarties punktą ir jį išdėstyti pagal jos parengtą tekstą, kurio esmė ta, kad ieškovei netinkamai įvykdžius nustatyta

sutarties sąlygą, ji grąžins atsakovui šio sumokėtus 3450 Lt ir sumokės 3450 Lt baudą.

Įvertinkite situaciją.

35 uždavinys

2005 m. liepos 22 d. ieškovas Šarūnas V. kreipėsi su ieškiniu į teis-
mą ir nurodė, kad 2004 m. kovo 7 d. su Aldona N. sudarė susitarimą,
pagal kurį ši įsipareigojo parduoti jai ir jos seseriai bendrosios jung-
tinės nuosavybės teise priklausančio žemės sklypo dalį, t. y. 8 arus, už
32 000 Lt. Šarūnas V. taip pat nurodė, kad prieš susitarimo sudarymą
jis sumokėjo 2000 Lt avansą, o likusią kainos dalį įsipareigojo sumo-
kėti iki 2004 m. birželio 31 d., sudarant notarinę pirkimo–pardavimo
sutartį.

2004 m. birželio 31 d. atsakovės pranešė Šarūnui V., kad nesutvarkė
žemės sklypo padalijimo dokumentų, todėl 2004 m. liepos 2 d. šalys
pasirašė dar vieną sutartį ir nustatė naują žemės sklypo dokumentų
tvarkymo, pirkimo–pardavimo sutarties pasirašymo ir visos sandorio
kainos sumokėjimo terminą – iki 2004 m. lapkričio 1 d.

Šarūnas V. pažymėjo, kad 2004 m. liepos 2 d. sutartyje atsakovės
įsipareigojo nekeisti žemės sklypo kainos, tačiau suėjus sutartyje nuro-
dytam terminui seserys atsisakė sudaryti pirkimo–pardavimo sutartį
pas notarą motyvuodamos tuo, kad žemės sklypo vertė padidėjo, todėl
joms nenaudinga parduoti šį sklypą už sutartą 32 000 Lt kainą. Šarū-
no V. teigimu, seserys, priimdamos dalį sutartos žemės sklypo kainos,
patvirtino pirkimo–pardavimo sutarties sudarymą (CK 1.79 str.), jų
veiksmi atliekant žemės sklypo padalijimą rodo sutarties vykdymą.
Be to, 2004 m. liepos 2 d. sutartis atitinka būtinąsias pirkimo–parda-
vimo sutarties sąlygas: šalys susitarė dėl konkrečioje vietoje esančio
konkrečių ribų žemės sklypo pirkimo už 32 000 Lt (CK 6.305, 6.396 ir
6.397 str.). Kauno apskrities viršininko 2005 m. balandžio 19 d. įsaky-
mu atsakovėms priklausančio 16,98 aro žemės sklypas buvo padalytas į
du – 0,0800 ir 0,0898 ha – žemės sklypus, taigi neliko kliūčių notarinei
pirkimo–pardavimo sutarčiai sudaryti, tačiau seserys atsisako vykdyti
savo įsipareigojimus.

Remdamasis CK 1.79, 6.38, 6.305, 6.309, 6.396 ir 6.397 str. Šarūnas V. prašo teismo patvirtinti 0,0800 ha žemės sklypo, bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausančio Aldonai N. ir jos seseriai, pirkimo–pardavimo už 32 000 Lt sutarties sudarymą.

Įvertinkite situaciją.

36 uždavinys

Sandra V. prašė teismo pripažinti 2004 m. rugsėjo 29 d. su UAB „Statyba“ sudarytos preliminariosios sutarties dėl būsimos patalpų pirkimo–pardavimo sutarties vykdymo nutraukimą neteisėtu. UAB „Statyba“ vienašališkai nutraukė 20,39 kv. m ploto kūrybinių dirbtuvių ir 5,47 kv. m ploto sandėliuko, esančių Vilniuje, pirkimo–pardavimo sutarties vykdymą.

Sandra V. nurodė, kad preliminariąja sutartimi UAB „Statyba“ įsipareigojo iki 2005 m. gegužės 31 d. pastatyti, įrengti, inventorizuoti ir parduoti ieškovei 20,39 kv. m ploto butą su daline apdaila ir 5,47 kv. m ploto rūšį statomame name Vilniuje.

Vykdydama preliminariąją sutartį Sandra V. iš anksto sumokėjo UAB „Statyba“ 9599 Lt įmoką, atitinkančią buto su rūsiu kainos dalį, tačiau 2005 m. birželio 9 d. iš UAB „Statyba“ elektroniniu paštu gavusi pirkimo–pardavimo sutarties projektą suprato, kad UAB „Statyba“ jai siekia parduoti kitos paskirties patalpas, t. y. kūrybines dirbtuves.

2005 m. birželio 13, 15 ir 20 dienomis Sandra V. buvo susitikusi su UAB „Statyba“ atstovu notarų biure, tačiau pagrindinės sutarties nesudarė. Paaiškėjo, kad nurodytos patalpos negali būti įregistruotos kaip gyvenamosios, nes neatitinka statybos norminių dokumentų reikalavimų dėl ploto. Atsakovė žadėjo pakeisti patalpų teisinę registraciją, tačiau jai neįvykdžius šios sutarties sąlygų pagrindinė sutartis nebuvo sudaryta. Sandra V. nurodė, kad ji neatsisakė sudaryti pagrindinės sutarties, nors tokia teisė pirkėjui nustatyta įstatymo, apie tai raštu pranešė atsakovei, tačiau ši 2005 m. rugpjūčio 22 d. ieškovę informavo, kad preliminariosios sutarties neįmanoma įvykdyti dėl nustatyto teisinio reglamentavimo. Ji siūlė ieškovei atsiimti iš anksto sumokėtą įmoką, siekė derėtis dėl nuostolių atlyginimo. Kadangi patalpos yra pastatytos, tačiau dėl atsakovės kaltės įregistruota kita jų paskirtis, tai,

šiai atsisakant nurodytas patalpas parduoti, preliminarioji sutartis pripažintina pirkimo–pardavimo sutartimi. Šalys faktiškai vykdė preliminarią sutartį, nes ieškovei buvo perduoti raktai nuo patalpų, ji atliko įrengimo darbus, sumokėjo atsakovei 9599 Lt įmoką, t. y. patalpų kainos dalį, liko nesumokėta 77 431 Lt.

Ivertinkite situaciją.

37 uždavinys

Ieškovė UAB „Aaa“ nurodė, kad 2004 m. kovo 30 d. sudarė su atsakove UAB „M mėsa“ negyvenamųjų patalpų subnuomos sutartį, pagal kurią UAB „Aaa“ suteikė UAB „M mėsa“ patalpas, esančias Vilniuje, o UAB „M mėsa“ įsipareigojo mokėti po 2400 Lt kas mėnesį už visą subnuomojamų patalpų plotą.

Sutartis buvo sudaryta 2004–2005 m. laikotarpiui. Nuo 2004 m. rugsėjo UAB „M mėsa“ nutraukė subnuomos mokesčio mokėjimą, todėl už laikotarpį nuo 2004 m. rugsėjo 1 d. iki 2005 m. sausio 18 d. UAB „Aaa“ liko skolinga 9810,66 Lt.

UAB „Aaa“ teigimu, sudarydama negyvenamųjų patalpų subnuomos sutartį ir pasirašydama jos priedą UAB „M mėsa“ matė, nes tai buvo akivaizdu, ir žinojo, jog patalpos nesutvarkytos ir nėra tinkamos mėsos gaminių prekybai, todėl prisiėmė atlikti patalpų rekonstrukcijos darbus (pagal sutarties priedą). Kadangi UAB „M mėsa“ apie subnuomos mokesčio nemokėjimo priežastis ar subnuomos sutarties nutraukimą prieš terminą UAB „Aaa“ neinformavo, UAB „Aaa“ ir toliau vykdė savo prievolės, t. y. UAB „M mėsa“ 2004 m. lapkritį baigus vykdyti savo sutartinius įsipareigojimus iškloti plytelėmis grindis po būsimomis stiklinėmis durimis, kai tapo įmanoma tiksliai išmatuoti durų parametrus, įstatė duris. Ieškovė taip pat nurodė, kad patalpų priėmimo–perdavimo aktas subnuomos sutarties termino pradžios dieną (2004 m. kovo 30 d.) nebuvo surašytas UAB „M mėsa“ iniciatyva, pastaroji reikalavo surašyti jį baigus rekonstrukcijos darbus, o UAB „Aaa“ su šia žodine sutarties išlyga sutiko. Nepaisant to, subnuomojamos patalpos UAB „M mėsa“ buvo faktiškai perduotos subnuomos termino pradžios dieną ir ji jomis naudojosi: remontavo, atsivežė ir kurį laiką laikė jose savo turtą (šaldytuvus). Tvirtindama, kad ji savo sutartinius

įsipareigojimus visiškai įvykdė, bei remdamasi CK 1.136 str., 1.137 str. 1 d., 1.138, 6.1 ir 6.4 str., 6.38 str. 1 d., 6.59 str., 6.63 str. 1 d. 1 ir 2 p. ir 6.189 str. 1 d., ieškovė prašė teismo priteisti jai iš atsakovės 9810,66 Lt skolą pagal negyvenamųjų patalpų subnuomos sutartį.

Priešieškiniu, remdamasi CK 6.37 str. 2 d., 6.62 str. 2 d., 6.64 ir 6.484 str., atsakovė UAB „M mėsa“ prašė teismo priteisti jai iš ieškovės UAB „Aaa“ 28 114,87 Lt nuostoliams padengti (12 420 Lt išlaidų, turėtų sumokėjus už atliktus darbus rangovei UAB „Eglutė“, ir 15 694,87 Lt nuostolių, patirtų sumokėjus ieškovei už negautą turtą). Priešieškinyje atsakovė nurodė, kad 2004 m. kovo 30 d. sudarė su ieškove negyvenamųjų patalpų subnuomos sutartį Nr. 30/03/2004, pagal kurią ieškovė išnuomojo jai 58,71 kv. m ploto Vilniuje esančias patalpas. Sutarties 4.1.1 punkte ieškovė įsipareigojo perduoti subnuomojamas patalpas subnuomos termino pradžios dieną. Kadangi patalpos nebuvo tinkamos naudoti pagal paskirtį, 1 sutarties priede šalys susitarė, kad ieškovė savo sąskaita įdės plastikinius langus, duris ir sumokės pusę plytelių kainos, o atsakovė rekonstruos pakabinamąsias lubas, gipskartonio sienas ir plytelėmis išklos grindis. 2004 m. gegužės 10 d. atsakovė su UAB „Eglutė“ sudarė statybos rangos sutartį Nr. 05-02, pagal kurią pastaroji įsipareigojo atlikti patalpų, esančių Vilniuje, remonto darbus. Už šiuos darbus, kurie buvo baigti 2004 m. birželio 28 d., atsakovė sumokėjo 12 420 Lt, tačiau patalpų duris ieškovė įdėjo tik 2004 m. gruodžio mėnesį, be to, patalpose nebuvo elektros (tik jos įvadas statybos darbams atlikti), taigi visą subnuomos sutarties galiojimo laiką atsakovė šiomis patalpomis negalėjo naudotis. Atsakovė taip pat nurodė, kad abipusiu žodiniu šalių susitarimu subnuomojamų patalpų priėmimo–perdavimo aktas nebuvo surašytas (tai turėjo būti padaryta atlikus rekonstrukcijos darbus). Nuompinigius atsakovė mokėjo ir rekonstrukcijos metu, nes ieškovė žadėjo juos įskaičiuoti į nuomos mokestį nuo to laiko, kai patalpos bus perduotos atsakovei. Ieškovė teigė, kad pinigai reikalingi rekonstrukcijos darbams atlikti. Kadangi ieškovė vilkino gauti leidimus (leidimas rekonstruoti patalpas buvo gautas tik 2005 m. liepos 14 d.), iki sutarties galiojimo pabaigos (2005 m. kovo 30 d.) atsakovei patalpų, tinkamų naudoti pagal paskirtį, neperdavė, atsakovė nuompinigių mokėjimą nutraukė, tačiau sumokėdama ieškovei 15 694,87 Lt nuompinigių už negautą turtą, taip pat turėdama

12 420 Lt šio turto remonto išlaidų, patyrė 28 114,87 Lt nuostolių, kuriuos privalo atlyginti sutarties neįvykdžiusi šalis, t. y. ieškovė.

Įvertinkite situaciją.

38 uždavinys

Ieškovas J. T. kreipėsi į teismą ir nurodė, kad 2002 m. kovo 16 d. su atsakovu Andriumi M. sudarė UAB „Transnetas“ akcijų pirkimo–pardavimo sutartį tik dėl akių, nesiekdamas sukurti teisinių pasekmių, nes negavo sutartyje numatytų 20 000 Lt ir neperleido jam priklausančių akcijų pirkėjo nuosavybėn. Minėta sutartis buvo sudaryta siekiant pridengti kitą sandorį – akcijų įkeitimą atsakovui Andriui M., užtikrinant 799 996 Lt paskolos grąžinimą. Ieškovas prašė teismo pripažinti negaliojančia 2002 m. kovo 16 d. sudarytą akcijų pirkimo–pardavimo sutartį ir pripažinti, kad 2002 m. kovo 16 d. tarp ieškovo J. T. ir atsakovo Andriaus M. buvo sudaryta UAB „Transnetas“ 20 paprastųjų vardinių akcijų įkeitimo sutartis, pagal kurią buvo užtikrintas 799 996 Lt grąžinimas Andriui M. pagal 2002 m. kovo 2 d. sutartį dėl bendrosios nuosavybės naudojimo tvarkos nustatymo.

Įvertinkite situaciją.

39 uždavinys

Ieškovė pareiškė ieškinį, kuriuo prašė pripažinti negaliojančiomis 15 000 Lt paskolos sutartį, 2005 m. lapkričio 10 d. sudarytą tarp J. Jakšio ir Svetlanos M., ir 2005 m. vasario 11 d. tarp J. Jakšio ir Edvardo B. sudarytą 20 000 Lt paskolos ir turto įkeitimo sutartį. Ieškovė nurodė, kad 2005 m. rugpjūčio 10 d. mirė jos tėvas J. Jakšys, kuriam nuosavybės teise priklausė 40/100 buto dalių.

Ieškovė kreipėsi į notarą dėl palikimo ir sužinojo, kad pagal 2005 m. lapkričio 20 d. sutartį butas yra įkeistas atsakovui Edvardui B., užtikrinant 20 000 Lt paskolos grąžinimą. Ieškovės teigimu, šis sandoris yra apsimestinis – sandorio šalys siekė sudaryti J. Jakšiui priklausiusios buto dalies pirkimo–pardavimo sandorį ir norėjo išvengti įstatymo reikalaujamo bendraturtės (J. Jakšio sutuoktinės) sutikimo, kuris įkeičiant turtą nereikalingas. Ieškovės teigimu, pagal šią apsimestinę

paskolos sutartį J. Jakšys pinigų negavo. Ieškovė taip pat nurodė, kad J. Jakšys pagal 2005 m. lapkričio 10 d. sutartį pasiskolino 15 000 Lt iš atsakovės Svetlanos M. Ši sutartis pripažintina negaliojančia, nes pinigai J. Jakšiui nebuvo perduoti.

Įvertinkite situaciją.

40 uždavinys

Ieškovas J. Z. nurodė, kad pagal 2002 m. birželio 2 d. sutartį atsakovė UAB „Baldras“ subnuomojo jam 0,08 ha žemės sklypą, esantį Kaune, gyvenamajam namui statyti. Subnuomos sutarties terminas buvo nustatytas iki 2094 m. lapkričio 15 d., ji buvo įregistruota viešajame registre. Atsakovės prašymu 2003 m. lapkričio 30 d. subnuomos sutartis buvo išregistruota iš viešojo registro, o 2004 m. gegužės 28 d. ieškovui pranešta apie sutarties nutraukimą dėl nuomos mokesčių nemokėjimo. Ieškovo nuomone, atsakovė nepagrįstai vienašališkai nutraukė subnuomos sutartį remdamasi CK 6.564 str. 1 d. 2 p. (žemės nuomos sutartis prieš terminą nuomotojo reikalavimu gali būti nutraukta, jeigu žemės nuomininkas ilgiau kaip tris mėnesius nuo žemės nuomos sutartyje nustatyto nuomos mokesčio mokėjimo termino pabaigos šio mokesčio nesumoka). Ieškovas laiku mokėdavo nuomos mokesčių, atsakovė nereiškė jam jokių pretenzijų. Be to, atsakovė sutartį nutraukė nesilaikydama CK 6.564 str. 2 d. ir 6.497 str. 3 d. nustatytos tvarkos, nes neišsiuntė ieškovui rašytinio įspėjimo dėl būtinumo vykdyti prievolę, nepranešė jam apie subnuomos sutarties nutraukimą, nors jo gyvenamoji vieta atsakovei buvo žinoma.

Ieškovas prašė:

- 1) pripažinti 2002 m. birželio 2 d. tarp nuomininkės UAB „Baldras“ ir subnuomininko J. Z. sudarytos 0,08 ha žemės sklypo, esančio Kaune, subnuomos sutarties nutraukimą neteisėtu;
- 2) įpareigoti atsakovę UAB „Baldras“ vykdyti nurodytą subnuomos sutartį;
- 3) įpareigoti atsakovą VĮ Registrų centro Klaipėdos filialą įregistruoti subnuomos sutartį viešajame registre.

Įvertinkite situaciją.

41 uždavinys

Ieškovė B. R. kreipėsi į teismą ir nurodė, kad 2001 m. vasario 8 d. tarp jos ir atsakovės UAB „Sauluva“ buvo sudaryta 52,46 kv. m bendrojo ploto negyvenamųjų patalpų nuomos sutartis, pagal kurią ieškovė atsakovei išnuomojo patalpas 8 metų terminui. Terminas prasideda 2001 m. balandžio 1 d. ir baigiasi 2009 m. kovo 31 d. UAB „Sauluva“ ieškovei įsipareigojo mokėti 1875 Lt nuompinigių per mėnesį (už laikotarpį nuo 2001 m. balandžio 1 d. iki 2009 m. kovo 31 d.), kai oficialus lito ir JAV dolerio santykis 4:1, o šiam santykiui keičiantis, atitinkamai perskaičiuoti ir nuompinigius.

Ieškovė teigė, kad kai kurios sutarties sąlygos neatitiko sąžiningumo ir protingos, sąžiningos verslo praktikos reikalavimų, nes jos pasirašymo metu suteikė atsakovei pranašumą, ieškovė su jomis buvo priversta sutikti, nes turėjo ekonominių sunkumų, neatidėliotinių poreikių ir buvo ekonomiškai silpna. Pasikeitus ieškovės padėčiai UAB „Sauluva“ buvo siūlyti nuomos sutarties sąlygų pakeitimai, tačiau ši su jomis iš esmės nesutiko. Ieškovė pažymėjo, kad sutartyje nustatyta, jog tarp ieškovės ir UAB „Sauluva“ buvo sudarytas susitarimas dėl nuomos mokesčio mokėjimo nacionaline valiuta – litais, tačiau nuo 2002 m. vasario UAB „Sauluva“ pradėjo mokėti ne visą sutartą nuomos mokesį, motyvuodama tai JAV dolerio ir lito kurso pasikeitimu. UAB „Sauluva“ mokamas nuomos mokeskis kas mėnesį buvo mažesnis, todėl nuo 2002 m. vasario iki 2004 m. lapkričio yra susidariusi 14 000 Lt nuomos mokesčio skola. Ieškovė teismo prašė iš dalies pakeisti sutartį ir priteisti iš atsakovės ieškovės naudai nuo 2002 m. vasario iki 2004 m. lapkričio nesumokėtus nuompinigius – 14 000 Lt, taip pat 0,2 proc. dydžio delpinigių nuo nesumokėtos nuompinigių sumos už kiekvieną praleistą dieną, t. y. 4000 Lt už laikotarpį nuo 2004 m. gegužės 16 d. iki 2004 m. lapkričio 15 d., 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo sumos, kurią sumokėti praleistas terminas, t. y. 18 089 Lt, skaičiuojant jas nuo teismo sprendimo priėmimo dienos iki visiško atsiskaitymo.

Ar pagrįstas toks ieškovės reikalavimas?

Įvertinkite situaciją.

42 uždavinys

Ieškovė A. I. ir jos atstovai pagal įstatymą P. I. ir K. I. 2004 m. rugpjūčio 3 d. kreipėsi su ieškiniu į teismą. Jie nurodė, kad K. I., veikdama pagal įgaliojimą, 2003 m. gegužės 12 d. sudarė su atsakovu patalpų nuomos sutartį. Šalys susitarė, kad patalpos išnuomojamos atsakovui kirpyklai įkurti, nuomininkas įsipareigojo naudoti negyvenamąsias patalpas tik pagal tiesioginę jų paskirtį (nuomos sutarties 4.2.9 punktas). 2003 m. gegužės 15 d. K. I. priėmimo–perdavimo aktu perdavė atsakovui patalpas, elektrinius prietaisus, santechniką ir kitą kirpyklos įrangą.

2003 m. gegužės 15 d. nuomos sutarties priede šalys susitarė, kad nuomininkas mokės nuomos mokesčių nuo 2003 m. liepos 1 d. Stebėdami atsakovo veiklą, ieškovė ir jos atstovai nustatė, kad atsakovas pažeidė nuomos sutarties reikalavimą naudoti išsinuomotas patalpas tik pagal jų tiesioginę paskirtį. 2004 m. birželio 17 d. pakvietęs du liudytojus P. I. surašė apžiūros aktą ir jame nurodė, kad atsakovas išsinuomotas patalpas naudoja ne tik kirpyklos veiklai, bet teikia ir kosmetologijos paslaugas. Ieškovės ir jos atstovų teigimu, atsakovo teikiamos paslaugos (makiažas, auskarų vėrimas, masažas ir t. t.) yra nesusijusios su kirpyklos veikla. Ieškovės atstovai pareiškė atsakovui pastabas dėl vykdomos veiklos, tačiau jis į tai nereagavo. Atsakovas vykdo veiklą, kuri neatitinka nuomos sutarties 1 punkto reikalavimų, t. y. išsinuomotos negyvenamosios patalpos naudojamos ne pagal jų tiesioginę paskirtį, todėl pažeidžia ieškovės teises ir interesus.

Remdamiesi CK 6.217 str. 5 d. ir 6.497 str. 1 d. 5 p., ieškovė ir jos atstovai pagal įstatymą prašė teismo nutraukti 2003 m. gegužės 12 d. sudarytą nuomos sutartį ir iškeldinti atsakovą iš patalpų.

Ar pagrįstas ieškovės ir jos atstovų reikalavimas?

43 uždavinys

AB „MPK“ ir UAB „Mab“ 2002 m. kovo 1 d. sudarė žemės sklypo nuomos sutartį automobilių stovėjimo aikštei įrengti. Sutartis buvo sudaryta 10 metų. Pagal šią sutartį UAB „Mab“ privalėjo mokėti subnuomos mokesčių. Kadangi UAB „Mab“ pažeidinėjo mokėjimo terminus,

sutartis buvo nutraukta prieš terminą nuo 2004 m. rugpjūčio 31 d. UAB „Mab“ žemės sklypo negrąžino. Be to, UAB „Mab“ 2003 m. buvo parduotas kontrolinis punktas, tualetas, 61,3/100 dalies tvoros ir 31,5/100 dalies grindinio, esančio nuomojamame žemės sklype, tačiau mokesčius už valstybinės žemės nuomą mokėjo AB „MPK“.

Remdamasi CK 6.193, 6.200 ir 6.217 str., 6.218 str. 1 p., 6.497 str. 3 p. ir 6.499 str. 1 p., AB „MPK“ prašė teismo išskeldinti UAB „Mab“ iš 5000 kv. m ploto žemės sklypo, esančio Vilniuje, Žirmūnų g.

Ivertinkite situaciją.

44 uždavinys

Dviejų kambarių butas keliems savininkams priklauso bendrosios dalinės nuosavybės teise, t. y. padalytas per pusę ir yra nustatyta, kas kuriuo kambariu naudojasi. Tačiau vienas iš savininkų jame negyvena ir savo kambarį nuomoja (nuomos sutartis nepatvirtinta notariškai), kad galėtų jį išlaikyti. Kito kambario savininkas pareiškė, kad be jo sutikimo negalima nuomoti kambario (taip jį pakonsultavusi notarė).

Ar nuomojant kambarį dviejų kambarių bute reikia kito kambario savininko sutikimo?

Ar tokiu atveju yra varžomos savininko teisės disponuoti savo turtu?

Kokios galėtų būti teisinės pasekmės, jei kambarys būtų išnuomotas be kito savininko sutikimo?

45 uždavinys

UAB „A-kaa Vilnius“ nurodė, kad pagal 2002 m. vasario 12 d. sudarytą subnuomos sutartį UAB „Australita“ išnuomojo UAB „A-kaa Vilnius“ parduotuvės patalpas, esančias Vilniuje. Sutarties galiojimo terminas buvo nustatytas iki 2005 m. vasario 1 d. ir bet kuri šalis turėjo teisę nutraukti ją prieš terminą, raštu įspėjusi kitą šalį prieš keturis mėnesius. 2003 m. spalio 19 d. ieškovė UAB „A-kaa Vilnius“ nusiuntė atsakovei UAB „Australita“ pranešimą, kad nuo 2003 m. vasario 1 d. subnuomos sutartis nutraukiama ir patalpos bus perduotos iki 2003 m. vasario 10 d. Atsakovė šį pranešimą gavo 2003 m. vasario 16 d., todėl sutarties nutraukimo data yra 2003 m. vasario 26 d. 2003 m. kovo 7 d.

patalpos buvo perduotos atsakovei. UAB „A-kaa Vilnius“, suderinusi su UAB „Australita“, suremontavo patalpas, tačiau atsakovė už tai pagal susitarimą neatsiskaitė.

UAB „A-kaa Vilnius“ prašė teismo pripažinti, kad 2002 m. vasario 12 d. sudaryta subnuomos sutartis buvo nutraukta 2003 m. vasario 26 d., pripažinti, kad ieškovė patalpas perdavė atsakovei 2003 m. kovo 7 d., priteisti iš atsakovės 4630 Lt už patalpų remontą ir 6 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos, skaičiuojant jas nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo įvykdymo.

UAB „Australita“ pareiškė priešieškinį ir prašė priteisti iš ieškovės dvigubą nuomos mokesčio dydžio baudą už laikotarpį nuo 2002 m. vasario 10 d. iki 2003 m. vasario 26 d., kadangi ieškovė delės grąžinti patalpas, iš viso 18 707,14 Lt, taip pat 101,72 Lt kompensaciją už sunaudotą reaktyvinę elektros energiją ir 986,90 Lt kompensaciją už nebaigtas remontuoti patalpas. Iš prašomos priteisti sumos atėmus ieškovės sumokėtą 2847,82 Lt avansą už patalpų nuomą, atsakovė prašė priteisti 15 462,94 Lt ir 6 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos, skaičiuojant jas nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo įvykdymo, ir nustatyti faktą, už kokią sumą ieškovė 2003 m. atliko remonto darbus subnuomotose patalpose.

Ivertinkite situaciją.

46 uždavins

Kreipdamasi su ieškiniu į teismą AB „Kauno baldai“ nurodė, kad 2006 m. su AB „Baldų rojus“ sudarė pirkimo–pardavimo sutartį. Kartu buvo susitarta dėl sutarties papildymo, kuriame AB „Kauno baldai“ įsipareigojo tiekti prekes tiesiogiai arba išsiųsti jas atsakovės nurodytu adresu, o atsakovė AB „Baldų rojus“ įsipareigojo už jas atsiskaiityti. 2006 m. gruodžio 12 d. AB „Baldų rojus“ faksu nusiuntė užsakymą ir nurodė išsiųsti baldus į Rusiją, Novosibirską. Išsiųsdama baldus trečiajam asmeniui RAB *Baltijskaja trgovaja grupa* į Novosibirską, Dostojevskio g. 5–41, ieškovė atsakovės užsakymą įvykdė. Baldų vertė 90 000 Lt, transporto išlaidos – 3000 Lt. Už prekes AB „Baldų rojus“ neatsiskaitė.

Kas turi padengti transportavimo išlaidas?

Ar AB „Kauno baldai“ gali reikalauti delspinigių už sutarties nevykdymą?

Ar AB „Kauno baldai“ gali reikalauti palūkanų už sutarties nevykdymą?

Įvertinkite situaciją.

47 uždavinys

Simo D. vairuojamas automobilis „BMW 524“, nuosavybės teise priklausantis V. Antanavičiaus įmonei, 2006 m. spalio 27 d. įvykusios avarijos metu atsitrenkė į Andriaus N. automobilį „VW Sharan“ (valst. Nr. OKN 896) ir jį apgadino. Avarijos kaltininku buvo pripažintas Simas D. Andriaus N. automobilis „VW Sharan“ buvo apdraustas civilinės atsakomybės draudimu. 2007 m. sausio 8 d. draudimo kompanija išmokėjo draudėjui Andriui N. 40 000 Lt draudimo išmoką ir įgijo teisę regreso tvarka reikalauti atlyginti nuostolius iš žalą padariusio asmens.

Simas D. neturėjo teisės aktų nustatyta tvarka patvirtinto dokumento, suteikiančio jam teisę valdyti V. Antanavičiaus įmonei priklausantį automobilį.

2007 m. balandį V. Antanavičius mirė, vaikai palikimą atsisakė priimti.

Ar automobilis buvo naudojamas įmonės tikslams?

Kas atsako už įvykusią avariją – automobilio savininkas ar valdytojas? Įvertinkite situaciją.

48 uždavinys

Andrius žodžiu susitarė su Sauliumi, kad jam parduos butą. Saulius sumokėjo pinigus ir gavo pakvitavimą, bet pas notarą nepatvirtino, nes netikėtai susirgo. Kai po trijų mėnesių Saulius pasveiko, Andrius nusprendė buto nebeparduoti.

Kaip šioje situacijoje turėtų elgtis Saulius?

49 uždavinys

Ieškovė V. Maniušienė nurodė, kad 2002 m. balandžio 9 d. tarp jos ir atsakovės UAB „Progresyvos investicijos“ buvo sudaryta preliminaria

rioji buto pirkimo–pardavimo sutartis, pagal kurią ji įsipareigojo duoti atsakovei sutikimą greta jai nuosavybės teise priklausančių namo priestato ir žemės sklypo, esančių Šilo g. 21, Vilniuje, statyti daugiabutį gyvenamąjį namą. Mainais už tai atsakovė įsipareigojo iki 2003 m. kovo 15 d. sudaryti su ja 59,1 m² ploto dviejų kambarių buto su terasa, esančio Šilo g. 19–4, Vilniuje, kartu su vieno automobilio stovėjimo vieta požeminėje automobilių stovėjimo aikštelėje name, esančiame Šilo g. 19, Vilniuje, pirkimo–pardavimo sutartį. Pagal preliminariąją sutartį butas turėjo būti parduotas už lengvatinę 48 000 Lt kainą, pritaikius 100 000 Lt nuolaidą už sutikimo statyti namą arčiau teisės aktuose nustatytą ribinių atstumų davimą.

V. Maniušienės teigimu, ji yra įvykdžiusi visus pagal preliminariąją sutartį prisiimtus įsipareigojimus, davė sutikimą greta jai priklausančių namo priestato ir žemės sklypo statyti daugiabutį gyvenamąjį namą ir sumokėjo atsakovei 48 000 Lt už perkamą butą. Tačiau UAB „Progresyvios investicijos“ savo prievolės pagal preliminariąją sutartį neįvykdė ir buto pirkimo–pardavimo sutarties iki 2003 m. kovo 15 d. su ja nesudarė, o 2003 m. kovo 19 d. raštu pranešė, kad vienašališkai nutraukia preliminariąją sutartį, ir kaip sutarties nutraukimo priežastį nurodė aplinkybę, kad V. Maniušienė neva pateikusi klaidingus duomenis apie nuosavybės teises į namo priestatą ir žemės sklypą, esančius Šilo g. 21, Vilniuje.

V. Maniušienė teigia, kad UAB „Progresyvios investicijos“ pažeidė CK 6.217 str. nuostatas, prašo teismo pripažinti vienašališką preliminariosios sutarties, 2002 m. balandžio 9 d. sudarytos tarp jos ir UAB „Progresyvios investicijos“, nutraukimą neteisėtu, preliminariąją sutartį pripažinti buto pirkimo–pardavimo sutartimi ir priteisti iš atsakovės UAB „Progresyvios investicijos“ 10 000 Lt baudą už prievolės nevykdymą.

Įvertinkite situaciją.

50 uždavinys

Ieškovė M. Vansevičienė kreipėsi į teismą ir paaiškino, kad V. Naimovič paskolino ieškovės pažįstamai O. Grigaliūnienei 250 000 Lt. M. Vansevičienė surašė paskolos raštą, kurį O. Grigaliūniene pasirašė kaip skolininkė, o M. Vansevičienė kaip tarpininkė.

O. Grigaliūnienei negrąžinus paskolos, ieškovė, jausdama moralinę atsakomybę dėl skolininkės veiksmų, su V. Naimovič susitarė, kad su jo motina M. Naimovič sudarys tariamąją ieškovei priklausančio dviejų kambarių buto, esančio Vilniuje, A. Juozapavičiaus g. 8/1–55, pirkimo–pardavimo sutartį, ir 2001 m. kovo 23 d. tokią sutartį sudarė. O. Grigaliūnienė įsipareigojo per tris mėnesius nuo minėtos pirkimo–pardavimo sutarties sudarymo datos grąžinti paskolą, o M. Naimovič įsipareigojo gavusi paskolintus pinigus grąžinti ieškovei butą. Tokį atsakovų įsipareigojimą patvirtina pakvitavimas, surašytas 2006 m. kovo 23 d. Sutartyje nurodyta buto kaina – 400 000 – M. Vansevičienei nebuvo sumokėta.

Atsakovė M. Naimovič nesilaikydama įsipareigojimo nedisponuoti ieškovės perleistu butu, pagal 2006 m. spalio 5 d. pirkimo–pardavimo sutartį už kainą, gerokai mažesnę nei rinkos – 250 000 Lt, pardavė šį butą trečiajam asmeniui T. Ulbin. Susitarimas dėl tokios kainos patvirtina, kad šios sutarties šalys, žinodamos apie V. Naimovič suteiktos paskolos aplinkybes, siekė nesąžiningai pasipelnyti.

Remdamasi CK 1.86 str. M. Vansevičienė prašo teismo pripažinti negaliojančia 2006 m. kovo 23 d. sudarytą buto, esančio Vilniuje, A. Juozapavičiaus g. 8/1–55, pirkimo–pardavimo sutartį ir pagal CK 1.5, 1.91 ir 1.95 str. pripažinti negaliojančia 2006 m. spalio 5 d. sudarytą to paties buto pirkimo–pardavimo sutartį.

Ivertinkite situaciją.

51 uždavinys

L. Bagdonaitė su atsakove G. Degutiene 2006 m. balandžio 20 d. sudarė žemės sklypo ir nebaigto statyti namo pirkimo–pardavimo sutartį. Pagal šią sutartį atsakovė G. Degutienė įsipareigojo iki 2006 m. birželio 5 d. sumokėti 300 400 Lt, tačiau to nepadarė. Pagal sutarties sąlygas laiku neatsiskaičiusi pirkėja moka 0,01 proc. delspinigių už kiekvieną uždelstą dieną nuo visos nesumokėtos sumos.

L. Bagdonaitė prašo teismo priteisti iš G. Degutienės 300 400 Lt skolą ir delspinigių už laikotarpį nuo 2006 m. birželio 6 d. iki 2006 m. rugsėjo 19 d., t. y. 3000 Lt.

G. Degutienė pareiškė, kad pagal 2006 m. balandžio 20 d. sudarytą pirkimo–pardavimo sutartį įsigytas nebaigtas statyti sodo namas turėjo

esminių paslėptų trūkumų, kurių L. Bagdonaitė parduodama statinį neaptarė. Priešingai – pardavėja pateikė pažymą, kad parduodamas statinys neturi esminių nukrypimų nuo suderinto projekto. Išimant senus ir įstatant naujus langus pastebėta, kad statinys turi nemažai esminių konstrukcinių ir panaudotų statybinių medžiagų bei darbų kokybės trūkumų, tą vėliau patvirtino ir teismo skirta statinio techninė ekspertizė. G. Degutienė nurodė, kad dėl parduoto sodo pastato netinkamos kokybės patyrė 100 000 Lt išlaidų.

Įvertinkite situaciją.

52 uždavinys

V. O. Šumskienė nurodė, kad 2005 m. liepos mėnesį ji sužinojo, jog 2002 m. gegužės 14 d. yra sudariusi dovanojimo sutartį, pagal kurią neva padovanojo savo dukrai atsakovei O. Grigaraitienei gyvenamąjį namą ir jo priklausinius. V. O. Šumskienės manymu, dovanojimo sutartis buvo sudaryta pasinaudojus apgaule. 2002 m. pavasarį, kai buvo tvarkomi namų valdos nuosavybės dokumentai, vietoj paveldėjimą patvirtinančių dokumentų duodama pasirašyti minėtą dovanojimo sutartį, dukra ją apgavo. Kadangi tai vienintelis jos turtas, dovanoti namo ji neketinusi, o sutartį pasirašė tik todėl, kad yra senyvo amžiaus ir silpnos sveikatos, be to, pasitikėjo dukra. V. O. Šumskienė taip pat nurodė, jog ginčo name jos prašymu kartu su ja apsigyveno ir šiuo metu gyvena sūnus Juozas su žmona, kurie rūpinasi ja ir padeda, nes dėl amžiaus ir pablogėjusios sveikatos ji viena gyventi negali. Kadangi apie savo teisių pažeidimą sužinojo tik 2005 m. liepą, kai dukra ėmė reikšti pretenzijas dėl sūnaus su žmona iškeldinimo, V. O. Šumskienė prašo teismo 2002 m. gegužės 14 d. dovanojimo sutartį pripažinti negaliojančia ir grąžinti šį gyvenamąjį namą ir jo priklausinius jos nuosavybėn.

Ar V. O. Šumskienės reikalavimas pagrįstas?

53 uždavinys

2005 m. rugsėjo 26 d. G. Blaževičius padovanojo L. Valančiui 1/2 nebaigto statyti namo, esančio Saulės g., Lentvaryje. L. Valančius teigė,

kad dovanojimo sutartis turi būti pripažinta negaliojančia, nes G. Blaževičius ją sudarė suklydęs. Dovanojama namo dalis nebuvo teisiškai įregistruota kaip G. Blaževičiaus nuosavybė, o nebūdamas savininkas, jis neturėjo teisės namu disponuoti, t. y. jo dovanoti. Tai, kad nėra įregistruotos jo, kaip savininko, teisės, L. Valančius sužinojo tik 2007 m. balandžio mėnesį nagrinėjant kitą civilinę bylą. Be to, dovanojimo sutartyje neteisingai nurodytas G. Blaževičiaus asmens kodas, taip pat nesuprantamas terminas „bendras naudingas plotas“. Sudarius dovanojimo sutartį, L. Valančius trukdo priimti statinį naudoti, nustatyti naudojimosi namu tvarką. Ieškovas taip pat prašė pripažinti negaliojančiu Vilniaus teritorinio valstybinio inventorizavimo, projektavimo ir paslaugų biuro „Valda“ 2005 m. rugpjūčio 30 d. išduotą pažymėjimą Nr. 033575, nes jame klaidingai nurodyta, kad G. Blaževičius yra ginčo statinio savininkas.

Įvertinkite situaciją.

54 uždavinys

Tarp patalpų nuomotojos UAB „Afroditė“ ir nuomininkės UAB „X“ buvo pasirašyta 3 metų negyvenamųjų patalpų sutartis. Praėjus trims mėnesiams po nuomos sutarties sudarymo, UAB „Afroditė“ pasirašė kitą tų pačių patalpų nuomos sutartį, tačiau su kitu nuomininku. Šios sutarties terminas taip pat 3 metai, jis prasideda kitą dieną po pirmosios sutarties tarp UAB „Afroditė“ ir UAB „X“ termino pabaigos. Kitą dieną po sutarties pasirašymo antrasis nuomininkas subnuomojo patalpas UAB „Afroditė“.

Ar teisėtai sudaryta antroji nuomos sutartis?

Kokiu atveju nuomininkas gali subnuomoti patalpas?

Ar galima sudaryti kitą nuomos sutartį nepasibaigus galioti pirmai sutarčiai?

Įvertinkite situaciją.

55 uždavinys

Ieškovas S. Švenčionis prašė išskeldinti atsakovę UAB „Lygita“ iš jam priklausančių negyvenamųjų patalpų Kaune, Demokratų g. 53,

ir priteisti 900 Lt netesybų, taip pat bylinėjimosi išlaidas. Jis nurodė, kad 2003 m. gegužės 15 d. pagal neterminuotą negyvenamųjų patalpų nuomos sutartį išnuomojo atsakovei UAB „Lygita“ nurodytas patalpas. Remdamasis CK 6.480 str. nustatyta tvarka, 2004 m. sausio 12 d. S. Švenčionis raštu įspėjo UAB „Lygita“, kad sutartį nutraukia nuo 2004 m. gegužės 15 d. Atsakovė neįvykdė sutarties 5 punkte nustatyto įsipareigojimo išsikelti iš patalpų ir jas perduoti nuomotojui, todėl pagal nuomos sutarties 9 punktą privalo sumokėti ieškovui 5 proc. metinio nuomos mokesčio dydžio baudą, t. y. 814,20 Lt.

Remdamasi CK 6.35 str. 3 d., UAB „Lygita“ priešiškiniumi prašė šalių sudarytos negyvenamųjų patalpų nuomos sutarties terminą nustatyti iki 2008 m. gegužės 1 d. ir teigė, kad jos turimos sutarties tekstas su nurodytu sutarties terminu, nuomojamų patalpų įrengimas verslui vykdyti ir kitos aplinkybės patvirtina, kad sutartis terminuota.

Įvertinkite situaciją.

56 uždavinys

2002 m. kovo 1 d. AB SEB Vilniaus bankas kreipėsi į teismą su pareiškimu dėl teismo įsakymo išieškoti iš atsakovės A. B. 30 000 JAV dolerių skolą išdavimo. Teismui priėmus A. B. prieštaravimus, AB SEB Vilniaus bankas padavė ieškinį ir papildęs ieškinio reikalavimus prašė teismo:

- 1) priteisti iš atsakovės A. B. 30 000 JAV dolerių;
- 2) nuo sudarymo momento pripažinti negaliojančiomis atsakovų A. B. ir J. B. 2001 m. vasario 28 d. sudarytą dovanojimo sutartį ir 2001 m. kovo 30 d. sudarytą pirkimo–pardavimo sutartį, taip pat 2002 m. kovo 21 d. atsakovų J. B. ir P. K. sudarytą pirkimo–pardavimo sutartį ir perdavimo–priėmimo aktą;
- 3) taikyti dvišalę restituciją ir išieškoti skolą iš pagal šiuos sanderius perleisto turto.

Ieškovas AB SEB Vilniaus bankas nurodė, kad 1998 m. liepos 20 d. suteikė atsakovei A. B. 35 000 JAV dolerių paskolą, ji turėjo būti grąžinta iki 2003 m. birželio 30 d. Kadangi A. B. nuolat pažeidinėjo paskolos sutarties sąlygas – nemokėjo palūkanų ir įmokų, ieškovas 2001 m. liepos 5 d. nutraukė paskolos sutartį prieš terminą ir pareikalavo, kad

atsakovė grąžintų paskolą ir palūkanas bei sumokėtų netesybas. Ieškinyje nurodoma, kad atsakovė A. B. sudarė sandorius, kurie tiesiogiai pažeidė AB SEB Vilniaus banko, kaip kreditoriaus, teises ir teisėtus interesus: atsakovė A. B. savo sūnui J. B. 2001 m. vasario 28 d. pagal dovanojimo sutartį perleido 7,88 ha žemės sklypą, o 2001 m. kovo 30 d. pardavė nekilnojamąjį turtą, kurio rinkos vertė 39 325,40 Lt. Šį iš atsakovės A. B. įsigytą nekilnojamąjį turtą atsakovas J. B. 2002 m. kovo 21 d. pagal pirkimo–pardavimo sutartį ir priėmimo–perdavimo aktą pardavė atsakovui P. K.

AB SEB Vilniaus banko teigimu, atsakovas J. B., sudarydamas su atsakovu P. K. nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo sutartį, žinojo, kad ieškovas yra pateikęs teismui pareiškimus dėl skolos išieškojimo iš atsakovės A. B. ir kad skola bus išieškoma iš atsakovei A. B. priklausančio turto. Anot ieškovo, turto perleidimo sandoris atsakovų buvo sudarytas tik dėl akių, neketinant sukurti teisinių pasekmių, nes po turto perleidimo sandorio sudarymo faktiškai ūkį valdo atsakovas J. B. Ginčijami turto perleidimo sandoriai, ieškovo teigimu, apsunkina jo galimybes išieškoti skolą iš šio turto.

Įvertinkite situaciją.

57 uždavinys

Ieškovas A. Aleksiūnas prašė teismo priteisti iš atsakovės UAB „Statyba“ 75 000 Lt nuostoliams atlyginti. A. Aleksiūnas nurodė, kad 2003 m. liepos 24 d. su UAB „Statyba“ sudarė gyventojų lėšų panaudojimo gyvenamojo namo statybai sutartį, pagal kurią UAB „Statyba“ įsipareigojo pastatyti A. Aleksiūnui 44,80 kv. m butą, o A. Aleksiūnas savo ruožtu sumokėti UAB „Statyba“ 85 000 Lt.

2004 m. sausio 5 d. UAB „Statyba“ vienašališkai nutraukė šią sutartį ir 2004 m. vasario 4 d. perleido butą R. K.

Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2005 m. gegužės 31 d. nutartimi pripažino, kad atsakovė UAB „Statyba“ neteisėtai nutraukė su ieškovu A. Aleksiūnu sudarytą sutartį ir atsisakė užbaigti sutarties priede numatytus darbus, todėl yra atsakinga dėl galimų ieškovo nuostolių. Ieškovas vykdė savo įsipareigojimus pagal sutartį, todėl atsakovės kaltė dėl sutarties nutraukimo preziumuo-

jama. Pagal sutartį atsakovė įsipareigojo pastatyti butą už 85 000 Lt, o šiuo metu norėdama įsigyti analogišką butą ieškovas turėtų sumokėti 160 000 Lt. Taigi patirta 75 000 Lt nuostolių.

Ieškovo nuomone, su atsakove sudaryta sutartis nebuvo preliminarioji, pagal kurią negali būti atliekami atsiskaitymai, todėl CK 6.165 str. nuostatos dėl sutarties nutraukimo pasekmių šiuo atveju netaikytinos; jei nebūtų neteisėtai nutraukta sutartis, jis būtų valdęs butą nuosavybės teise. Nekilnojamojo turto rinkos vertės nustatymas atliktas praėjus trimis mėnesiams po Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2005 m. gegužės 31 d. nutarties įsiteisėjimo. 2004 m. gegužės 20 d. atsakovė siūlė ieškovui statyti butą kitomis sąlygomis, tačiau šis atsisakė, nes pasiūlyme buvo teigiama, kad sutartis nutraukta dėl ieškovo kaltės.

Įvertinkite situaciją.

58 uždavinsys

Ieškovai K. S. ir V. S. nurodė, kad 2003 m. lapkričio 13 d. nusipirko 0,06 ha žemės sklypą su pastatais – gyvenamuoju namu, ūkiniu pastatu, inžineriniais įrenginiais ir kiemo statiniais.

Įregistravę nuosavybės teises į šiuos nekilnojamuosius daiktus, jie nusprendė rekonstruoti ūkinį pastatą – pailginti jį ir pastatyti garažą. UAB „Remonto ir statybos projektas“ parengė ūkinio pastato rekonstrukcijos projektą. Rekonstrukcijos darbams atlikti reikėjo gauti visų žemės sklypų, su kuriais ribojasi jų (ieškovų) turimas žemės sklypas, savininkų sutikimus. Visi gretimų žemės sklypų savininkai sutikimus rekonstruoti ūkinį pastatą davė, išskyrus žemės sklypo savininkę – atsakovę L. J.

Rekonstruoti ūkinį pastatą jiems yra būtinybė, nes turi automobilį, todėl reikalingas garažas. Ieškovų teigimu, atsakovė, kurios turimam turtui jų ūkinio pastato rekonstrukcija jokios įtakos neturėtų (ūkinio pastato aukštis nepasikeis, jis tik pailgės šešiais metrais), neduodama sutikimo pažeidžia jų, kaip šio turto savininkų, teises. Laikydami, kad reikalavimas įpareigoti atsakovę, kuri yra išvykusi ir Lietuvoje negyvena, duoti sutikimą atlikti rekonstrukciją apsunkintų galimo teismo sprendimo įvykdymą arba jo įvykdymas būtų neįmanomas, ieškovai

prašė teismo pripažinti jiems teisę gauti projektavimo sąlygas ir leidimą atlikti rekonstrukciją, atitinkančią UAB „Remonto ir statybos projektas“ projektinį pasiūlymą, be šalia esančios namų valdos savininkės – atsakovės L. J. – sutikimo.

Įvertinkite situaciją.

59 uždavinys

Ieškovė UAB „SEB VB lizingas“ nurodė, kad 2001 m. rugsėjo 5 d. su atsakove V. Šideikio transporto paslaugų įmone (šiuo metu UAB „Transleksa“) sudarė finansinės nuomos sutartį Nr. 2001-091838, pagal kurią įmonei naudotis buvo perduotas automobilis „Renault Master 2.2dCi“ (valst. Nr. SVB 389, identifikacinis Nr. VF1FDBN-H525880141). Įmonė įsipareigojo laiku ir tinkamai mokėti visas sutartyje nurodytas įmokas ir laikytis kitų sutartyje numatytų įsipareigojimų. Kadangi nuo 2004 m. gegužės įmonė savo sutartinių įsipareigojimų nevykdė, t. y. pinigų nemokėjo, susidarė 3894,53 Lt skola. 2004 m. liepos 29 d. ieškovė raštu informavo įmonę, kad nuo 2004 m. rugpjūčio 9 d. nutraukia finansinės nuomos sutartį, ir pareikalavo grąžinti turtą. Remiantis finansinės nuomos sutarties 19.5 p., finansinės nuomos sutartį nutraukęs klientas privalo perduoti suremontuotą, techniškai tvarkingą, tokios pačios komplektacijos kaip ir sutarties pasirašymo dieną, kartu su visais patobulinimais, kurie negali būti atskirti nuo turto, nepadarius jam žalos, bei tokios būklės, kuri atitinka natūralų turto nusidėvėjimą, turtą. Jei grąžinamo turto būklė neatitinka nurodytų reikalavimų, klientas privalo savo sąskaita pašalinti turto defektus turto gamintojo autorizuotame servise arba kompensuoti UAB „SEB VB lizingas“ turto vertės atstatymo išlaidas. Turtas buvo grąžintas netinkamos kokybės, todėl ieškovė savo lėšomis pašalino defektus. Bendra išlaidų defektams pašalinti suma sudarė 10 875,34 Lt. Suremontuotas turtas buvo realizuotas už 23 744,64 Lt. Taigi ieškovė patyrė 10 495,38 Lt nuostolių, kuriuos sudaro skirtumas tarp įmonės įsipareigojimų ir turto realizavimo kainos. Be to, pagal finansinės nuomos sutartį įmonė liko skolinga ieškovei 2298,35 Lt. Bendra įmonės skolų suma – 12 793,73 Lt.

Ieškovės teigimu, UAB „Transleksa“ šiuo metu bankrutuoja. Klaidos apygardos teismo 2005 m. liepos 8 d. nutartimi šios bendrovės kreditorių sąrašas papildytas ir UAB „SEB VB lizingas“ 12 793,73 Lt finansiniu reikalavimu, tačiau, ieškovės manymu, nėra realių galimybių atgauti iš įmonės skolą. Ieškovė teigė, kad remiantis CK 2.104 str. atsakovė, kaip pertvarkyto juridinio asmens V. Šideikio įmonės dalyvė (savininkė), yra subsidiariai atsakinga už savo buvusios įmonės prievolės, todėl prašė teismo priteisti iš atsakovės 12 793,73 Lt skolą.

Ivertinkite situaciją.

60 uždavinys

Ieškovė UAB „Parklita“ prašė teismo priteisti iš atsakovės UAB „Sidabrinis medis“ 58 235,87 Lt už parduotus vadovo kalendorius ir 6 proc. metines palūkanas nuo priteistos sumos.

Ieškovė nurodė, kad pagal 2005 m. spalio 24 d. važtaraštį ir 2005 m. spalio 25 d. PVM sąskaitą faktūrą ji pardavė atsakovei vadovo kalendorius: „Soft“ – už 14 049 Lt, „Paris“ – už 14 778 Lt, „Miradur“ – už 38 832 Lt, „Alum“ – už 2926,08 Lt. Iš viso kalendorių parduota už 83 290,39 Lt (įskaitant PVM). Šalys sutarė, kad atsakovė atsiskaitys per vieną mėnesį. Atsakovė yra sumokėjusi 25 054,52 Lt, tačiau savo įsipareigojimų neįvykdė iki galo ir ieškovei yra skolinga 58 054,52 Lt.

Ieškovė taip pat teigė, kad 2005 m. gruodžio 14 d. iš atsakovės sužinojo, jog vadovo kalendoriai yra su defektais, tačiau iki apmokėjimo termino pabaigos jokios pretenzijos nebuvo nepareikštos.

UAB „Sidabrinis medis“ pateikė priešieškinį, kuriuo teismo prašė taikyti restituciją ir pripažinti negaliojančia dalį 2005 m. spalio 25 d. pirkimo–pardavimo sutarties. Atsakovė nurodė, kad ji negali parduoti 4438 vienetų nekokybiškų vadovo kalendorių už 48 694,14 Lt, nes juose netaisyklingai įrašytas žodis „trečiadienis“, kuris nuolat kartojasi. Šiuos kalendorius grąžino atsakovės pirkėjai: V. Kovieros įmonė „Virateka“, V. Gliožerio įmonė „Irvita“, individualioji B. Benaitienės įmonė „Mubas“ ir kiti. Atsakovės teigimu, vadovo kalendorių pirkimo–pardavimo sutartis prieštarauja imperatyviosioms įstatymo normoms, nes kalendoriai neatitinka kokybės reikalavimų, t. y. neturi tų savybių,

kurių atsakovė galėjo tikėtis ir kurios yra būtinos daiktui, kad jį būtų galima naudoti pagal paskirtį.

Įvertinkite situaciją.

61 uždavinys

UAB „Auguva“ ir UAB „Lordana“ 2006 m. spalio 1 d. sudarė preliminarįją sutartį, pagal kurią UAB „Auguva“ įsipareigojo UAB „Lordana“ iki 2006 m. gruodžio 31 d. parduoti gamybinės įrangos už 100 000 Lt. Sutartyje šalys numatė, kad UAB „Lordana“ sumokės 1000 Lt rankpinigių, juos bendrovė iš karto ir sumokėjo. UAB „Auguva“ savo įsipareigojimo neįvykdė ir UAB „Lordana“ pareikalavo grąžinti 1000 Lt ir dar tiek pat, t. y. iš viso 2000 Lt, už sutarties pažeidimą.

Ar pagrįstas toks UAB „Lordana“ reikalavimas?

62 uždavinys

Ieškovė N. A. prašė teismo įpareigoti atsakovus X ir Y sudaryti su ja 60/100 buto dalių pirkimo–pardavimo sutartį už 62 000 Lt ir priteisti bylinėjimosi išlaidas. Ieškovė nurodė, kad ji ir atsakovai yra šio buto bendraturčiai.

2005 m. spalio 18 d. atsakovai X ir Y Kauno miesto notarų biurui pranešė, kad ruošiasi parduoti jiems priklausančių 60/100 buto dalių už 62 000 Lt ieškovei N. A. ir kad ji turi per vieną mėnesį nuo pranešimo įteikimo dienos pareikšti norą arba atsisakyti įgyti atsakovams priklausančią bendro daikto dalį. 2005 m. lapkričio 16 d. pareiškimu ieškovė Kauno miesto notarų biurui pranešė, kad sutinka pirkti atsakovų buto dalį už 62 000 Lt, taip pat prašė nurodyti atsakovams tinkamą pirkimo–pardavimo sandorio sudarymo datą ir laiką.

2005 m. gruodžio 9 d. pareiškimu atsakovai X ir Y padidino minėto buto dalies kainą iki 80 000 Lt. Ieškovės N. A. nuomone, pagal CK 6.169 str. 1 d. atsakovai negalėjo atšaukti 2005 m. spalio 18 d. pareiškimu pateiktos ofertos.

Įvertinkite situaciją.

PRIVATŪS JURIDINIAI ASMENYS

Bendraisiais bruožais juridinis asmuo civilinės teisės aktuose apibūdinamas kaip įmonė, įstaiga ar organizacija, kuri civilinių X ir Y teisiųjų santykių srityje reiškiasi kaip savarankiškas subjektas.

Pagrindiniai juridinio asmens požymiai yra:

- Pavadinimas. Įmonės pavadinimas yra nuosavybės teisės objektas, tačiau savininko teisės į jį yra ribotos. Savininkas, t. y. įmonė, negali pavadinimo perduoti ar kitaip perleisti atskirai nuo juridinio asmens. Tačiau CK 6.402 str. yra numatyta viena išimtis: pagal įmonės pirkimo–pardavimo sutartį pardavėjas įsipareigoja perduoti pirkėjui nuosavybės teise visą įmonę kaip turtinį kompleksą ar esminę jos dalį, išskyrus teises ir pareigas, kurių pardavėjas neturi teisės perduoti kitiems asmenims, o pirkėjas įsipareigoja tai priimti ir sumokėti kainą (juridinio asmens (įmonės) pavadinimas gali būti perleistas parduodant įmonę kaip turtinį kompleksą ar jos esminę dalį). CK 2.39 str. nustatyti pagrindiniai juridinio asmens (taip pat ir įmonės) pavadinimo reikalavimai. Jie atitinka reikalavimus, numatytus LR firmų vardų įstatyme.
- Organizacinė struktūra. Organizacinė struktūra pasireiškia juridinio asmens struktūrinių dalių sujungimu į vieną visumą, esant vidinei funkcijų pasiskirstymo sistemai ir siekiant nustatyto tikslo, be to, juridinio asmens padaliniai veikia ne savo, o viso juridinio asmens vardu, t. y. formuojama savarankiška, nuo jo dalyvių ar kitų suinteresuotų asmenų valios nepriklausoma juridinio asmens valia.

Sakykime, įmonės „Giraitė“ struktūriniai organai yra tokie: valdyba (valdymo organas), administracijos vadovas, dalyvių susirinkimas (jei tai AB, tai bus visuotinis akcininkų susirinkimas), stebėtojų taryba (atlieka kontrolės funkcijas), filialai, atstovybės, skyriai, poskyriai, revizorius (dėl jo kyla klausimas: ar tai yra struktūrinis organas, ar ne, reikia atsakyti mums).

- Teisnumas. Teisnumas – tai subjektinė teisė įgyti ir turėti civilines teises ir pareigas.

- Veiksnumas. Veiksnumas – tai galėjimas savo veiksmais įgyti ir realizuoti civilines teises ir pareigas. Įmonė turi turėti ir civilinį teismumą bei veiksnumą, ir civilinį procesinį teismumą bei veiksnumą. Tik tuomet ji bus pripažinta civilinių teisinių santykių subjektu. Kitos teisės šakos gali nustatyti kitus subjektus. Tam tikri susivienijimai gali būti pripažinti subjektais pagal kitas teisės šakas, bet tai nereiškia, kad jie bus juridiniai asmenys (juridinis asmuo turi būti teisnus ir veiksnus pagal civilinę teisę). Juridinio asmens civilinis bei civilinis procesinis teismumas ir veiksnumas reiškia gebėjimą savarankiškai veikti savo vardu civilinėje apyvartoje ir civiliniuose procesiniuose santykiuose, įgyti, turėti ir įgyvendinti turtines ir asmenines neturtines teises ir prisiimti prievolės bei savarankiškai atsakyti turtu už savo prievolės, būti ieškovu ir atsakovu teisme.
- Atskiras turtas. Juridinio asmens turtas yra apskaitomas atskirai.
- Ribota atsakomybė. Šis požymis tiko 1964–2001 metais.

Visi juridinio asmens požymiai atsispindi CK 2.33 str.: *„Juridinis asmuo yra savo pavadinimą turinti įmonė, įstaiga ar organizacija, kuri gali savo vardu įgyti ir turėti teises bei pareigas, būti ieškovu ar atsakovu teisme.“*

Pavyzdžiui, UAB „Skroblas“ akcininkas ir generalinis direktorius teigia, kad 2006 m. spalio 26 d. neteisėtai įvyko UAB „Skroblas“ visuotinis akcininkų susirinkimas. Kadangi UAB „Skroblas“ nėra sudaryta valdyba, visuotinį susirinkimą turėjo teisę sušaukti tik generalinis direktorius, t. y. jis pats. Be to, tinkamais terminais ir tvarka generaliniam direktoriui nebuvo pranešta apie 2006 m. spalio 26 d. susirinkimą, jo darbotvarkę jis sužinojo paštu, todėl negalėjo papildyti.

Šaukiant susirinkimą buvo pažeista susirinkimo tvarka ir kai jis šaukiamas akcininkų iniciatyva, ir kai administracijos vadovo. Tretieji asmenys nepasiūlė ieškovui papildyti susirinkimo darbotvarkės, neinformavo apie darbotvarkės pasikeitimus, nors tai turėjo būti pranešta tokia pat tvarka, kaip ir apie visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimą.

Generalinis direktorius prašo teismo pripažinti negaliojančiais 2006 m. spalio 26 d. UAB „Skroblas“ visuotinio akcininkų susirinkimo priimtus nutarimus.

Akcinių bendrovių įstatymo (toliau – ABĮ) 23.1 str. teigiama, kad „visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatyvos teisę turi stebėtojų taryba, valdyba (jeigu valdyba nesudaroma – bendrovės vadovas) bei akcininkai, kuriems priklausančios akcijos suteikia ne mažiau kaip 1/10 visų balsų, jeigu įstatai nenumato mažesnio balsų skaičiaus“. Taigi UAB „Skroblas“ direktoriaus teiginys, kad jis vienas turi teisę sušaukti visuotinį akcininkų susirinkimą, nes nėra sudaryta valdyba, nėra teisingas. Iniciatyvą sušaukti visuotinį akcininkų susirinkimą taip pat turi akcininkai, jei jie turi ne mažiau kaip 1/10 visų balsų, tačiau ABĮ 23 str. 5 d. nustatyta tvarka jie privalėjo pateikti prašymą bendrovės valdybai arba direktoriui.

ABĮ 23 str. 5 d. nustatyta: „Visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatoriai valdybai (ar šio straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais – bendrovės vadovui) pateikia paraišką, kurioje turi būti nurodytos susirinkimo sušaukimo priežastys ir tikslai, pateikti pasiūlymai dėl susirinkimo darbotvarkės, datos ir vietos, siūlomų sprendimų projektai. Visuotinis akcininkų susirinkimas turi įvykti ne vėliau kaip per 40 dienų nuo paraiškos gavimo dienos. Visuotinį akcininkų susirinkimą sušaukti neprivaloma, jei paraiška neatitinka visų šioje dalyje nustatytų reikalavimų ir nepateikti reikiami dokumentai arba siūlomi darbotvarkės klausimai neatitinka visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencijos.“

Direktorius galėjo nešaukti visuotinio akcininkų susirinkimo tik tuo atveju, jei paraiška neatitiko numatytų reikalavimų, t. y. iniciatorių balsų skaičius buvo mažesnis nei 1/10, nebuvo pateikti visi reikiami dokumentai (pagal ABĮ 26 str. 2 d.):

- 1) bendrovės pavadinimas, buveinė ir kodas;
- 2) susirinkimo data, laikas ir vieta (adresas);
- 3) susirinkimo apskaitos diena (akcinei bendrovei);
- 4) susirinkimo darbotvarkė;
- 5) visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatoriai;
- 6) bendrovės organas, asmenys ar institucija, priėmę sprendimą sušaukti visuotinį akcininkų susirinkimą;
- 7) įstatinio kapitalo mažinimo tikslas ir numatomas būdas, kai į susirinkimo darbotvarkę įtrauktas klausimas dėl įstatinio kapitalo sumažinimo.

Jeigu vadovas be pateisinamų priežasčių tokio sprendimo nepriėmė, tai galėjo padaryti akcininkai, turintys 1/2 balsų (ABĮ 23 str. 4 d.). Vadovui atsisakius priimti sprendimą sušaukti visuotinį akcininkų susirinkimą, visuotinis akcininkų susirinkimas gali būti šaukiamas teismo sprendimu, jeigu pagal ABĮ 24 str. 3 d. 2 ir 3 p.:

„2) į teismą kreipėsi visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatyvos teisę turintys asmenys ar bendrovės organai, kad valdyba ar bendrovės vadovas šio Įstatymo nustatytais atvejais nesusaukė visuotinio akcininkų susirinkimo;

3) į teismą kreipėsi visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatoriai, kad pateikus paraišką valdyba ar bendrovės vadovas nesusaukė visuotinio akcininkų susirinkimo, kaip reikalaujama pagal šio Įstatymo 23 straipsnį.“

Taip pat vadovo pareiškimė teigiama, kad generaliniam direktoriui nebuvo pranešta apie 2006 m. spalio 26 d. susirinkimą tinkamais terminais ir tvarka, apie susirinkimo darbotvarkę jis sužinojo paštu, todėl negalėjo jos papildyti.

Šioje situacijoje trūksta konkretumo – neaišku, kada buvo pateiktas iniciatorių prašymas, nes susirinkimas privalo būti sušauktas ne vėliau kaip per 40 dienų po pareiškimo. Be to, apie susirinkimą ne mažiau kaip prieš 30 dienų turi būti pranešta bendrovės įstatuose numatyta-me leidinyje arba visi akcininkai, tarp jų ir bendrovės vadovas, privalo būti informuoti paštu, registruotu laišku. Jeigu taip nebuvo padaryta, tai galima laikyti terminų nesilaikymu.

Vadovas teigia, kad apie susirinkimo darbotvarkę jis sužinojo paštu, todėl negalėjo jos papildyti. Tai, kad generalinis direktorius apie visuotinį akcininkų susirinkimą sužino paštu, nereiškia, kad buvo pažeidimas. Darbotvarkę galima pildyti ne vėliau kaip likus 15 dienų iki susirinkimo pradžios, apie tai tokia pat tvarka, kaip ir apie susirinkimo šaukimą, turi būti informuoti visi akcininkai.

Toliau vadovas teigia, kad šaukiant susirinkimą buvo pažeista susirinkimo tvarka ir kai jis šaukiamas akcininkų iniciatyva, ir kai administracijos vadovo, tretieji asmenys nepasiūlė jam papildyti susirinkimo darbotvarkės. Tretieji asmenys neprivalo vadovui siūlyti keisti visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkės. Būtina informuoti apie darbotvarkės pasikeitimą, kai yra ABĮ 25 str. 5 d. požymių: „Jei-

gu visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkė, nurodyta pranešime apie šaukiamą susirinkimą, buvo pakeista, apie jos pasikeitimus akcininkams turi būti pranešta tokiu pat būdu, kaip apie visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimą, ne vėliau kaip likus 10 dienų iki visuotinio akcininkų susirinkimo.“

Ivertinęs visus ABĮ pažeidimus teismas patenkins vadovo prašymą ir įpareigos sušaukti pakartotinį visuotinį akcininkų susirinkimą.

Įmonių veikloje dažnai kyla klausimų, ar valdymo organas veikia pagal savo kompetenciją ir kas būna, kai ji viršijama.

Pavyzdžiui, Gediminas kreipėsi į teismą su ieškiniu prašydamas pripažinti 2006 m. gegužės 12 d. UAB „Midoja“ visuotinio akcininkų susirinkimo nutarimus dėl jo atšaukimo iš bendrovės direktoriaus pareigų ir Donato išrinkimo bendrovės direktoriumi negaliojančiais.

Gediminas teigė, kad UAB „Midoja“ 2006 m. gegužės 12 d. akcininkų susirinkimo nutarimai yra neteisėti, nes jam, kaip akcininkui, nebuvo tinkamai pranešta apie susirinkimą, jis nebuvo supažindintas su darbotvarkė. Apie susirinkimo nutarimus jis sužinojo iš registro tvarkytojo praėjus 15 ar 20 dienų po susirinkimo. Gediminas susirinkime nedalyvavo, o akcininko Algio balsų nepakako nutarimams priimti, nes iš jo turimų 60 proc. akcijų 20 proc. buvo areštuotos.

Iš pateikto pavyzdžio matyti, kad Gediminas buvo UAB „Midoja“ akcininkas ir ėjo direktoriaus pareigas. ABĮ 21 str. 1 d. nustatyta: *„Visuotiniame akcininkų susirinkime ar pakartotiniame visuotiniame akcininkų susirinkime turi teisę dalyvauti ir balsuoti asmenys, visuotinio akcininkų susirinkimo dieną esantys (akcinėje bendrovėje – susirinkimo apskaitos dienos pabaigoje buvę) bendrovės akcininkais, asmeniškai, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, arba jų įgalioti asmenys, arba asmenys, su kuriais sudaryta balsavimo teisės perleidimo sutartis.“* Šio straipsnio 3 d. numatyta, kad *„visuotiniame akcininkų susirinkime dalyvauti ir kalbėti turi teisę taip pat ir stebėtojų tarybos nariai, valdybos nariai, bendrovės vadovas, visuotinio akcininkų susirinkimo inspektorius, išvadą ir ataskaitą parengęs auditorius“.*

Kaip bendrovės akcininkas ir vadovas Gediminas turėjo teisę žinoti apie visus galimus akcininkų susirinkimus ir juose dalyvauti, bet iš pateiktos informacijos matyti, kad Gediminui nebuvo tinkamai pranešta apie susirinkimą, jis nebuvo supažindintas su darbotvarkė, apie

susirinkimo nutarimus sužinojo iš registro tvarkytojo praėjus 15 ar 20 dienų po susirinkimo.

Remiantis ABĮ 26 str. 1 d., *„bendrovės valdyba, bendrovės vadovas, asmenys ar institucija, priėmę sprendimą sušaukti visuotinį akcininkų susirinkimą, pateikia bendrovei informaciją ir dokumentus, reikalingus pranešimui apie visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimą parengti“*.

Visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo tvarka nustatyta ABĮ 26 str. 3 d.: *„Pranešimas apie visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimą turi būti viešai paskelbtas įstatuose nurodytame dienraštyje arba įteiktas kiekvienam akcininkui pasirašytinai ar išsiųstas registruotu laišku ne vėliau kaip likus 30 dienų iki visuotinio akcininkų susirinkimo dienos.“*

Iš pateiktos situacijos neaišku, kaip buvo pranešama apie numatomą susirinkimą. Preziumuojame, kad akcininkams apie susirinkimą buvo pranešta pasirašytinai arba registruotu laišku, nes jeigu būtų buvę skelbiama viešai nurodytame dienraštyje, Gediminas būtų žinojęs apie susirinkimą ir turėjęs galimybę jame dalyvauti.

Svarbu paminėti, kad ABĮ 26 str. 5 d. nurodyta, jog *„visuotinis akcininkų susirinkimas gali būti šaukiamas nesilaikant šio straipsnio 3 dalyje nustatytų terminų, jeigu visi akcininkai, kuriems priklausančios akcijos suteikia balsavimo teisę, su tuo raštiškai sutinka“*. Tačiau šiuo atveju ši dalis negali būti taikoma, nes Gediminas net nežinojo apie būsimą akcininkų susirinkimą, jis negalėjo to raštiškai patvirtinti.

Neaišku, kiek procentų akcijų turi Gediminas. Jeigu mažiau kaip 40 proc. (nes kitos sudaro 60 proc., iš kurių 20 proc. areštuota ir šias akcijas turi vienas asmuo – Algis), tada visuotinis akcininkų susirinkimas buvo sušauktas teisėtai ir visi nutarimai, priimti 2006 m. gegužės 12 d. UAB „Midoja“ visuotinio akcininkų susirinkimo metu, pripažįstami galiojančiais pagal ABĮ 23 str. 1, 3, 4 ir 5 d. ir 27 str. 1 ir 8 d., nepaisant neturtinės akcininkų teisės pažeidimo pagal ABĮ 16 str. Be to, nors visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo tvarkos laikymasis yra svarbus ir lemia visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimų teisėtumą, klaidinga būtų teigti, kad visais atvejais, kai informavimo apie visuotinį akcininkų susirinkimą tvarka yra pažeidžiama, būtų kreipiamasi į teismą ir tokio susirinkimo metu priimti sprendimai būtų panaikinti. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 3K-3-114/2006 byloje nuro-

dė, kad akcininkas, reiškiantis ieškinį dėl akcinės bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo nutarimo pripažinimo negaliojančiu, turi ne tik nurodyti, kokios imperatyviosios įstatymo normos buvo pažeistos priimant skundžiamą nutarimą, bet ir kuo tokio nutarimo priėmimas pažeidė šio akcininko teises ar teisėtus interesus. Be to, turi būti nustatyta, ar pažeidimo negalima pašalinti niekaip kitaip, o tik pripažinus ginčijamą nutarimą negaliojančiu.

Kalbant apie akcininkų susirinkime priimamus sprendimus, vadovaujamasi ABĮ 27 str.: *„Visuotinis akcininkų susirinkimas gali priimti sprendimus ir laikomas įvykusių, kai jame dalyvauja akcininkai, kuriems priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 visų balsų. Nustačius, kad kvorumas yra, laikoma, kad jis yra viso susirinkimo metu. Jei kvorumo nėra, visuotinis akcininkų susirinkimas laikomas neįvykusių ir turi būti sušauktas pakartotinis visuotinis akcininkų susirinkimas, kuris turi teisę priimti sprendimus tik pagal neįvykusio susirinkimo darbotvarkę ir kuriam netaikomas kvorumo reikalavimas.“*

Pateiktame pavyzdyje nurodyta, kad akcininkas Algis turėjo 60 proc. akcijų, taigi tai sudarytų daugiau nei pusę visų balsų, tačiau kartu pažymima, kad 20 proc. akcijų yra areštuota, o be šios dalies likusios 40 proc. akcijų nesudaro daugiau kaip pusės visų balsų. Tačiau vėlgi sunku iš pateiktos situacijos spręsti, kiek buvo kitų akcininkų ir kiek akcijų jie turėjo. Jei be areštuotos Algio akcijų dalies kiti akcininkai turėjo pakankamai balsų kvorumui, sprendimai galėjo būti priimami, neatsižvelgiant į tą faktą, kad buvo pažeistos kitos ABĮ straipsnių nuostatos dėl netinkamo pranešimo apie akcininkų susirinkimą.

Kalbant apie akcininkų susirinkimo pranešimą Gediminui reikia paminėti, kad netinkamai informuotas ir neatvykęs į susirinkimą akcininkas turi tokį skaičių balsų, kad net jam dalyvaujant susirinkime būtų priimtas analogiškas sprendimas ir toks sprendimas neturėtų būti naikinamas.

Vertindamas, ar nebuvo pažeista visuotinio akcininkų susirinkimo šaukimo tvarka, teismas privalo atsižvelgti į bendrovės įstatuose nustatytą pranešimo apie susirinkimo sušaukimą tvarką, bendrovėje taikomą tokio pranešimo praktiką ir į akcininko, kuriam nebuvo tinkamai pranešta apie susirinkimą, turimų akcijų skaičių, tokio akcininko įtaką, jeigu jis būtų dalyvavęs, balsavimo rezultatams. Šiuo atveju

Gedimino balsai neturėtų įtakos balsavimui, kadangi buvo balsuojama dėl akcininko – bendrovės vadovo, kuriuo jis ir buvo, atšaukimo.

Individualiosios įmonės

Individualioji įmonė yra privatus neribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo, nuosavybės teise priklausantis vienam asmeniui. Neribota civilinė atsakomybė reiškia, kad įmonės savininkas už individualiosios įmonės prievolės atsako visu savo turtu, taip pat jis gali panaudoti šeimos turtą atsakydamas už individualiosios įmonės prievolės. Iš individualiosios įmonės gaunamos pajamos pripažįstamos sutuoktinių bendrąja jungtine nuosavybe.

Individualiosios įmonės pranašumai yra šie: 1) pagal įstatymus nereikalaujama jokio minimalaus kapitalo; 2) ji gali tvarkyti supaprastintą buhalterinę apskaitą, kai darbuotojų skaičius neviršija 10, o metinės pajamos – 500 000 Lt; 3) savininkas įmonėje gali dirbti pats vienas ar padedamas šeimos narių, t. y. jam nebūtina įdarbinti kitų darbuotojų.

Tarkime, individualioji įmonė turi nekilnojamojo turto, kuris registruotas įmonės vardu. Tas nekilnojamasis turtas parduodamas.

*Ar reikalingas savininko sutuoktinio sutikimas parduoti tą turtą?
Ar sutuoktinis turi dalyvauti pasirašant sutartį?*

Nagrinėjant pateiktą pavyzdį būtina atsižvelgti į tai, kam nuosavybės teise priklauso įmonės turtas. Kadangi nurodyta, kad nekilnojamasis įmonės turtas registruotas įmonės vardu, minėto turto savininke laikytina pati individualioji įmonė. Tai atitinka Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatymo 8 str. 1 d. nuostatą, kad turtas individualiajai įmonei priklauso nuosavybės teise. Esant tokiai teisinei situacijai manytina, kad savininko sutuoktinio sutikimas parduoti tokį turtą nėra reikalingas, sutuoktinis neturi pagrindo dalyvauti pasirašant turto pirkimo–pardavimo sutartį.

2004 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatymo 14 str. 7 d. Joje nustatyta, kad individualiąją įmonę steigia vienas fizinis asmuo, kuris laikomas individualiosios įmonės savininku. Pažymėtina, kad individualiosios įmonės turtas, remiantis

minėtu įstatymu, yra individualiosios įmonės nuosavybėn perduotas individualiosios įmonės savininkui asmeninės nuosavybės teise priklausęs turtas, taip pat turtas, įgytas individualiosios įmonės vardu. Įstatyme taip pat numatyta, kad individualiosios įmonės savininkui ir jo sutuoktiniui bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausantis turtas perduodamas individualiajai įmonei patikėjimo teise. Sutuoktiniai turi teisę susitarti ir kitaip. Įstatymo 8 str. numatyta, kad „*individuali įmonė, kurios pavadinime kaip savininkai yra nurodyti abu sutuoktiniai, per metus nuo įstatymo įsigaliojimo (t. y. nuo 2004 m. sausio 1 d.) turi priimti sprendimą dėl įmonės savininko arba individualią įmonę pertvarkyti į akcinę bendrovę, uždarąją akcinę bendrovę, viešąją įstaigą ar ūkinę bendriją; reorganizuoti padalijimo būdu į dvi individualias įmones; perleisti individualią įmonę ar ją likviduoti*“.

Taigi pagal Individualių įmonių įstatymo 7 str. 5 d., taip pat 8 str. 2 ir 4 d. savininko sutuoktinio sutikimas tam turtui perduoti nėra reikalingas, vadinasi, savininko sutuoktiniui dalyvauti pasirašant sutartį nereikės.

Priešinga situacija susidarytų tada, jei nekilnojamasis turtas, priklausantis individualiosios įmonės savininkui ir jo sutuoktiniui bendrosios jungtinės nuosavybės teise, būtų perduodamas individualiajai įmonei patikėjimo teise (tokia galimybė numatyta Individualių įmonių įstatymo 8 str. 4 d.). Šiuo atveju tokio turto pirkimo–pardavimo sutarčiai sudaryti būtų būtinas savininko sutuoktinio sutikimas perduoti turtą ir jo dalyvavimas pasirašant sutartį, kaip tai numatyta CK 3.91 ir 3.92 str.

Galimi atvejai, kai bendras sutuoktinių turtas perduodamas asmeninei vieno sutuoktinio įmonei nuosavybės ar patikėjimo teise arba asmeniniam vieno sutuoktinio verslui plėtoti. Pastaruoju atveju bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teisė į perduotą turtą baigiasi ir jo savininku tampa sutuoktinis, kuris užsiima asmeniniu verslu. Bendrą turtą perdavus įmonės nuosavybėn, bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teisė į perduotą turtą taip pat baigsis ir turtas priklausys įmonei. Perduotas turtas bus atitinkamai sutuoktinio, užsiimančio asmeniniu verslu, arba asmeninės sutuoktinio įmonės nuosavybė tol, kol bus naudojamas verslui ar įmonės veiklai. Kai nebebus skirtas verslui (įmonei), turtas vėl taps bendrąja jungtine sutuoktinių

nuosavybe. Bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teisė taip pat atsinaujins santuokos nutraukimo momentu.

Bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teisė į bendrą turtą, perduotą asmeninei vieno sutuoktinio įmonei patikėjimo teise, formaliai išliks, tačiau, galiojant santuokai, jį valdys, naudos ir juo disponuos įmonė pagal turto perdavimo patikėjimo teise sutarties sąlygas. Asmeninė vieno sutuoktinio įmonė galės be atskiro kito sutuoktinio sutikimo tokį turtą perleisti ar suvaržyti teises į jį (jei sutartyje nebus numatyta kitaip).

Kitas pavyzdys. Petras įsteigė individualiąją įmonę. Individualioji įmonė yra neribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo.

Kokius dokumentus gali sudaryti individualiosios įmonės savininkas, siekdamas individualiosios įmonės turtą perimti asmeninės nuosavybės teise?

Individualiosios įmonės turtas ir savininko turtas yra du atskiri dalykai. Individualių įmonių įstatymo 8 str. 2 d. apibrėžta, kad „*individualios įmonės turtas yra individualios įmonės nuosavybėn perduotas individualios įmonės savininkui asmeninės nuosavybės teise priklausęs turtas, taip pat turtas, įgytas individualios įmonės vardu*“.

Individualių įmonių įstatymo 8 str. 3 d. nustatyta: „*Perduodamas individualiai įmonei arba paimdamas iš individualios įmonės pinigų ar kitą turtą individualios įmonės savininkas surašo ir pasirašo pinigų ar kito turto perdavimo (ar paėmimo) dokumentus. Pinigų įnešimo ir pinigų paėmimo dokumentai įforminami teisės aktų nustatyta tvarka. Kito turto perdavimo ar paėmimo dokumentai turi turėti šiuos privalomus rekvizitus: dokumento pavadinimą, dokumento surašymo datą, individualios įmonės pavadinimą, kodą, individualios įmonės savininko vardą, pavardę ir asmens kodą, perduodamo (ar paimamo) turto pavadinimus, kiekius, matavimo vienetus, vertes ir bendrą sumą. Tuo atveju, kai individualiai įmonei perduodamas (ar iš jos paimamas) turtas registruojamas viešajame registre, turto perdavimo (ar paėmimo) dokumentuose turi būti nurodytas turto kodas ar unikalus numeris viešajame registre.*“

Deja, šis straipsnis visiškai neatsako į klausimą, kokius dokumentus gali sudaryti individualiosios įmonės savininkas. Mokesčių įstaty-

muose nėra atskirai aptarti individualiosios įmonės savininkų įnašų į įmonę ir jų susigrąžinimo klausimai.

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengė leidinį „Individualios įmonės savininko įnašai į įmonę ir jų grąžinimas“. Jame teigiama, kad jeigu individualiosios įmonės savininkas atsiima įnašą (pinigus), mokestinių prievolių nei pagal Pelno mokesčio įstatymą, nei pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymą neatsiranda.

Jeigu individualiosios įmonės savininkas kaip įnašą susigrąžina individualiosios įmonės perduotą ilgalaikį turtą, turto vertės padidėjimas dėl rinkos kainos pokyčio nėra apmokestinimo pelno mokesčiu ir gyventojų pajamų mokesčiu objektas, nes ilgalaikis turtas grąžinamas to turto perdavimo individualiosios įmonės verte. Šiuo atveju kalbama apie individualiosios įmonės savininko įnašo grąžinimą.

Kai turtas buvo pirktas iš įmonės lėšų ir naudojamas įmonės veiklai, o paskui savininkas nori tą turtą pasiimti, savininko pajamos apmokestinamos 15 proc. gyventojų pajamų mokesčiu, kaip ir pasiimant individualiosios įmonės pelną pinigais. Kai įmonės savininkas paima iš individualiosios įmonės pinigus ar kitą turtą, yra surašomas pinigų ar kito turto paėmimo (ar perdavimo) dokumentas. Šis dokumentas turi turėti privalomus rekvizitus, t. y. dokumento pavadinimą, jo sudarymo datą, individualiosios įmonės pavadinimą, kodą, savininko vardą, pavardę ir asmens kodą, perduodamo turto pavadinimą, kiekius, matavimo vienetus, vertę ir bendrą sumą. Tuo atveju, kai paimamas turtas yra registruotas viešajame registre, dokumente turi būti nurodytas turto kodas arba unikalus numeris viešajame registre.

Akcijos

Remiantis ABĮ, akcijos – tai vertybiniai popieriai, patvirtinantys jų savininko (akcininko) teisę dalyvauti valdant bendrovę, jeigu įstatymai nenustato ko kita, teisę gauti dividendų, teisę į dalį bendrovės turto, likusio po jos likvidavimo, ir kitas įstatymų nustatytas teises. Suprantama, kad ir akcijos, kaip turtas, ir bendrovė netektų savo vertės ir prasmės, jei jų nebūtų galima perleisti kitiems asmenims ar ūkio

subjektams. Sudarant sandorius dėl akcijų perleidimo, būtina laikytis teisės aktų reikalavimų, kuriuos pravartu išmanyti kiekvienam aktyviai tokioje rinkoje veikiančiam asmeniui.

Šiame skirsnyje aptarsime uždarnosios akcinės bendrovės akcijų pirmo–pardavimo procedūrą.

Perleidžiant akcijas reikėtų atkreipti dėmesį į keturis tipinius klausimus: kokios akcijos gali būti perleistos; kas gali parduoti ir įsigyti akcijas; kokios procedūros privalu laikytis perleidžiant uždarnosios akcinės bendrovės akcijas ir kokie reikalavimai taikomi akcijų perleidimo sandoriams.

Uždarnosios akcinės bendrovės akcijos, nesvarbu, ar yra materialios, ar nematerialios, gali būti perleistos tik kai yra tenkinamos šios ABĮ 46 str. nustatytos sąlygos:

- a) perleidžiamos akcijos yra visiškai apmokėtos;
- b) bendrovė, kurios akcijos perleidžiamos, ar įstatai, kuriais padidintas bendrovės įstatinis kapitalas, yra įregistruoti Juridinių asmenų registre.

Sandoris, kuriuo perleidžiamos neapmokėtos akcijos, prieštarauja imperatyviosioms įstatymo normoms, todėl yra niekinis. Pabrėžtina, kad tik perleidžiamos akcijos turi būti visiškai apmokėtos. Jei bendrovėje yra keli akcininkai ir tik vienas iš jų nėra visiškai apmokėjęs savo dalies akcijų, kiti akcininkai, tinkamai įvykdę savo prievolės apmokėti akcijas, laikydamiesi nustatytos procedūros gali perleisti turimas akcijas.

Klausimas, kas gali parduoti ir įsigyti akcijas, tik iš pirmo žvilgsnio atrodo paprastas. Be abejo, akcijų įsigijimo sandorius, kaip ir kitus sandorius, gali sudaryti civilinį teisnumą ir veiksnumą turintys asmenys, tačiau akcijų įsigijimo sandoriams taikomi ir keli specifiniai reikalavimai. Vienas iš jų – sandoriams dėl vertybinių popierių, jei juos sudaro vienas iš sutuoktinių, reikalingas kito sutuoktinio sutikimas. Remiantis CK nuostatomis, toks sandoris be kito sutuoktinio sutikimo gali būti pripažintas negaliojančiu net nepaisant to, ar kita sandorio šalis yra sąžininga, ar nesąžininga. Įsidėmėtina, jog sandoriai, sudaryti be kito sutuoktinio sutikimo ir vėliau jo nepatvirtinti, gali būti nuginčyti pagal sutikimo nedavusio sutuoktinio ieškinį per vienus metus nuo tos dienos, kai jis sužinojo apie tokį sandorį. Atsižvelgiant į tai rekomen-

duotina, kad akcijų pirkimo–pardavimo sutartyje būtų palikta grafa sandorio šalies – akcijas perleidžiančio asmens – sutuoktinio parašui, kuriuo pastarasis patvirtintų, jog neprieštarauja akcijų perleidimui.

Dar vienas specifinis reikalavimas yra susijęs su pirmenybės teise įsigyti perleidžiamas akcijas. ABĮ nustatyta, jog pirmenybės teise įsigyti visas parduodamas uždarnosios akcinės bendrovės akcijas turi pranešimo apie ketinimą parduoti akcijas gavimo uždarojoje akcinėje bendrovėje dieną buvę jos akcininkai. Kitaip tariant, tretieji asmenys, jei akcininkas pareiškia norą pasinaudoti pirmenybės teise įsigyti kito akcininko perleidžiamas akcijas, negali įsigyti šių akcijų, o akcijas perleidžiantis akcininkas neturi teisės jų perleisti tretiesiems asmenims.

Primintina, kad uždaroji akcinė bendrovė negali įsigyti savo akcijų, akcijų taip pat negali įsigyti pelno nesiekiantys juridiniai asmenys. Visais šiais atvejais sandoris galės būti nugincytas arba apskritai bus niekinis.

Pavyzdžiui, Rokiškio vartotojų kooperatyvas ir V. Valentinavičienė 2005 m. sausio 14 d. kreipėsi į Klaipėdos apygardos teismą su ieškiniu ir prašė pripažinti negaliojančiomis akcijų pasirašymo sutartis, sudarytas tarp UAB „Rokiškio vairuotojai“ ir Audronės, Stefanijos bei Edvardo, pripažinti negaliojančiomis pagal šias sutartis įsigytas akcijas ir sumažinti UAB „Rokiškio vairuotojai“ įstatinį kapitalą 160 000 Lt suma. Jie nurodė, kad vartotojų kooperatyvas 2000 m. liepos 1 d. įsteigė UAB „Rokiškio vairuotojai“, įsigijo visas įsteigtos bendrovės paprastąsias vardines akcijas ir apmokėjo jas nepiniginiu įnašu – nekilnojamoju turtu ir technologiniais įrenginiais.

Ieškovai teigė, kad sudarant akcijų pasirašymo sutartis buvo pažeistas ABĮ, kuriame nustatyta, jog nepiniginius (turtinius) įnašus turi įvertinti revizorius arba valdybos (steigėjų) paskirtas nepriklausomas ekspertas arba jų komisija.

Kai ieškovo visuotinis akcininkų susirinkimas patvirtina nepiniginių įnašų vertinimą, akcijos tampa apmokėtos, tačiau pasirašytos akcijos nebuvo apmokėtos, nes nepaskirtas nepriklausomas ekspertas turtiniam įnašui įvertinti. Esant tokiam įstatymo pažeidimui 2004 m. vasario 26 d. buvo nutarta padidinti UAB „Rokiškio vairuotojai“ įstatinį kapitalą, o 2004 m. kovo 1 d. sudarytos akcijų pasirašymo sutartys su atsakovais.

Situaciją reikėtų pradėti nagrinėti nuo ABĮ 8 str. 5 d., kurioje teigiama, kad „*kiekvieno steigėjo pradinis įnašas turi būti mokamas pinigais. Jis turi būti ne mažesnis kaip 1/4 dalis visų jo pasirašytų akcijų nominalios vertės ir pasirašytų akcijų nominalios vertės viso perviršio sumos*“. Ieškovai visas paprastasias vardines akcijas apmokėjo nepiniginiu turtiniu įnašu – nekilnojamuoju turtu ir technologiniais įrenginiais. Tačiau reikia atkreipti dėmesį, kad įmonė buvo įsteigta 2000 m. liepos 1 d., o tuo metu dar galiojo ABĮ 1994 m. redakcija. Taigi pagal tuo metu galiojusį įstatymą pradinis įnašas galėjo būti mokamas turtu.

Remiantis 1994 m. ABĮ 41 str. 4 d., „*nepiniginius (turtinius) įnašus įvertina bendrovės revizorius arba valdybos (steigėjų) paskirtas nepriklausomas ekspertas ar jų komisija. Tik po to, kai visuotinis akcininkų susirinkimas patvirtina nepiniginių (turtinių) įnašų įvertinimą, akcijos tampa apmokėtomis*“.

Iš pavyzdžio matome, kad nors tai nebuvo padaryta, bendrovė buvo sėkmingai įregistruota, steigiamasis susirinkimas patvirtino akcinės bendrovės steigimo ataskaitą. Rokiškio vartotojų kooperatyvo nepiniginis turtinis įnašas buvo realiai perduotas jo steigiamai UAB „Rokiškio vairuotojai“ tokia verte, kokią patvirtino pats kooperatyvas, atstovaujamas savo valdymo organų, kaip steigėjas, o vėliau ir kaip įsteigtos bendrovės 100 proc. akcijų turėtojas. Taigi nuostatos dėl nepiniginių įnašų vertinimo nereikėtų vertinti kaip imperatyviosios, steigiamojo susirinkimo patvirtintos ataskaitos visiškai užtektų, kad akcijos būtų laikomos apmokėtomis (juolab kad steigėjo būta tik vieno ir jam priklausė visos vardinės akcijos).

Vien ta aplinkybė, kad nėra atskiro dokumento, patvirtinančio, jog turtą įvertino asmuo, numatytas galiojusio ABĮ 41 str. 4 d., teismo vertinimu, nėra pagrindas pripažinti šios teisės normos pažeidimo ir atsakovams taikyti tokias teisines pasekmes, kokių ieškovas siekia ieškiniu. Nepiniginis turtinis įnašas formuojant įstatinį kapitalą buvo faktiškai perduotas ir iki šiol yra UAB „Rokiškio vairuotojai“ įstatiniame kapitale, todėl negalima pripažinti, kad ne visai tinkamai pritaikytas įstatymas įforminant dokumentą dėl turto vertinimo būtų pažeidęs steigėjo teises. Tuo labiau įstatyme nėra tiesioginės nuorodos, kad nepiniginio įnašo vertinimo procedūros nesilaikymas daro uždarosios akcinės bendrovės steigimo sandorį niekinį ir negaliojantį.

Šioje byloje ieškovo pasirinktas teisių gynybos būdas yra netinkamas. Ieškovas neįrodė, kad apie galimą formalų įstatymo pažeidimą žinojo ar galėjo žinoti naujieji akcininkai. Atsakovai įgijo naujas išleistas bendrovės akcijas po įstatinio kapitalo padidinimo siekdami išspręsti sudėtingą bendrovės finansinę padėtį. 2004 m. vasario 26 d. nutarimas dėl UAB „Rokiškio vairuotojai“ įstatinio kapitalo didinimo įstatymo nustatyta tvarka nenuginčytas, visos akcijos buvo apmokėtos nustatyta tvarka.

Toliau nagrinėdami pavyzdį matome, jog 2004 m. vasario 26 d. buvo nutarta padidinti UAB „Rokiškio vairuotojai“ įstatinį kapitalą, o 2004 m. kovo 1 d. sudarytos akcijų pasirašymo sutartys su atsakovais. Remiantis 2001 m. ABĮ 49 str. 3 d., „*didinti įstatinį kapitalą bendrovė gali tik tuomet, kai visiškai apmokėtas jos įstatinis kapitalas (paskutinės laidos akcijų emisijos kaina)*“. Taigi darome išvadą, kad kapitalas padidintas teisėtai, nes, kaip jau aptarėme anksčiau, įstatinis kapitalas buvo apmokėtas tinkamai ir visiškai, todėl akcijų pasirašymo sutartys, sudarytos tarp UAB „Rokiškio vairuotojai“ ir Audronės, Stefanijos bei Edvardo, turėtų būti pripažintos galiojančiomis. Atsakovams apmokėjus įsigytas akcijas 2004 m. vasario 26 d. padidintas bendrovės įstatinis kapitalas pagrįstai buvo įregistruotas ir sukėlė teises pasekmes, todėl akcijų pasirašymo sutarčių negalima pripažinti negaliojančiais ar niekiniais sandoriais.

Kita situacija. Akcininkai turi pasirašę daugiau nei 1/10 visų UAB akcijų. UAB jau dvejus metus nevykdo jokios ūkinės veiklos, kuri įregistruota valstybės įmonėje Registrų centre, išpardavė visą materialųjį turtą. Akcijų paketo valdytojai pasiūlė akcininkams pirkti likusias akcijas po 1 Lt. Buvo išrinkta nauja valdyba. Akcininkai siūlo paskelbti likvidaciją ir turtą pasidalyti, tačiau UAB valdyba su tuo nesutinka. Akcininkai įtaria, kad už parduotą turtą gautas lėšas ruošiamasi atiduoti naujai pavaldžiajai bendrovei. Kad to neįvyktų, akcininkai kreipėsi į valstybės kontrolę, Finansų ministeriją ir prokuratūrą prašydami sustabdyti naujos valdybos veiklą, kol bendrovė bus likviduojama. Tačiau tokia galimybė CK nenumatyta.

Kaip akcininkams elgtis tokioje situacijoje?

Remiantis ABĮ 23 str. 1 d., „*visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatyvos teisę turi stebėtojų taryba, valdyba (jeigu valdyba nesudaroma – bendrovės vadovas) bei akcininkai, kuriems priklausančios akcijos suteikia ne mažiau kaip 1/10 visų balsų, jeigu įstatai nenumato mažesnio balsų skaičiaus*“.

Iš šio straipsnio matyti, kad patys akcininkai gali suorganizuoti visuotinį akcininkų susirinkimą ir priimti sprendimą likviduoti bendrovę, nes jie turi 1/10 akcijų. Remiantis ABĮ 73 str. 2 d., akcininkų susirinkimas gali priimti sprendimą likviduoti bendrovę, tačiau šiuo atveju nėra žinoma, ar UAB yra nemoki bendrovė. Yra žinoma tik tai, kad ji nevykdo veiklos. Jeigu ji yra nemoki, pagal ABĮ 73 str. 3 d. akcininkų susirinkimas negali priimti sprendimo likviduoti nemokią bendrovę.

Akcininkai gali siūlyti likviduoti bendrovę (jei ji yra moki) remdamiesi CK 2.106 str., kuriame yra nurodyti juridinių asmenų likvidavimo pagrindai. Tačiau būtina atkreipti dėmesį į ABĮ 23 str. 4 d., kurioje nustatyta, kad „*jei bendrovės valdyba ar šio straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais – bendrovės vadovas nepriėmė sprendimo sušaukti per 10 dienų nuo šio straipsnio 5 dalyje nurodytos paraiškos gavimo dienos visuotinį akcininkų susirinkimą, visuotinis akcininkų susirinkimas gali būti šaukiamas akcininkų, kuriems priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 visų balsų, sprendimu*“. Taigi smulkiesiems akcininkams taip užkertamas kelias sukviesti visuotinį akcininkų susirinkimą. Jie gali bandyti kreiptis į apygardos teismą.

Jei akcininkų susirinkime nebuvo priimtas sprendimas likviduoti juridinį asmenį, remdamasis CK 2.106 str. bet kuris juridinio asmens dalyvis gali kreiptis į teismą dėl juridinio asmens pripažinimo likviduotu. CK 2.125 str. nustatyta: „*1. Teisę kreiptis dėl juridinio asmens veiklos tyrimo turi šie asmenys:*

- 1) vienas ar keli akcininkai, kurių turimų ar valdomų akcijų nominali vertė yra ne mažesnė kaip 1/10 įstatinio kapitalo;*
- 2) vienas ar keli ūkinės bendrijos nariai, kurių dalys sudaro ne mažiau kaip 1/10 visų dalių;*
- 3) vienas ar keli žemės ūkio bendrovės ar kooperatinės bendrovės (kooperatyvo) nariai, kurių pajai sudaro ne mažiau kaip 1/10 visų pajų;*

- 4) *juridinio asmens dalyviai, išskyrus CK 2.35 ir 2.37 straipsniuose nurodytų juridinių asmenų ir šios dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytų asmenų dalyvius, turintys ne mažiau kaip 1/5 visų balsų;*
- 5) *asmenys, taip pat ir juridinio asmens dalyviai, kuriems pagal steigimo dokumentus ar sudarytus su juridiniais asmenimis sandorius tokia teisė suteikta.“*

Jeigu akcininkų kreipimasis patvirtinamas, paskiriami ekspertai iš-
tirti veiklą, patikrinti dokumentus, turtą ir apklausti organų narius,
darbuotojus ir kitus asmenis. Akcininkams belieka tikėtis jiems nau-
dingos ekspertų ataskaitos (CK 2.127 str. 1 d., 2.128 str. 1, 2 d.). Jei
ataskaita palanki akcininkams, jie gali sulaukti ir palankaus teismo
sprendimo ar net pritarimo likviduoti juridinį asmenį.

Remiantis ABĮ 16 str. 1 d. 4 p., kitas akcininkų veiksmų pagrindas
galėtų būti netinkamas juridinio asmens organo pareigų vykdymas ir
dėl to jie gali kreiptis į teismą. Pagal CK 2.131 str. teismas gali taikyti
tokias priemones:

*„1. Jeigu ekspertų ataskaitoje nurodyta, kad juridinio asmens (ju-
ridinio asmens valdymo organų ar jų narių) veikla yra netinkama, ir
teismas tam pritaria, išklauses šalių ir šio kodekso 2.130 straipsnyje nu-
rodytų valstybės institucijų nuomones, teismas gali taikyti vieną iš šių
priemonių:*

- 1) *panaikinti juridinio asmens organų sprendimus;*
 - 2) *laikinai sustabdyti juridinio asmens valdymo organų narių įga-
lijojimus ar pašalinti asmenį iš valdymo organų narių;*
 - 3) *paskirti laikinus juridinio asmens valdymo organų narius;*
 - 4) *leisti nevykdyti tam tikrų steigimo dokumentų nuostatų;*
 - 5) *įpareigoti pakeisti tam tikras steigimo dokumentų nuostatas;*
 - 6) *laikinais perduoti juridinio asmens organo nario balsavimo teisę
kitam asmeniui;*
 - 7) *įpareigoti juridinį asmenį atlikti tam tikrus veiksmus ar jų neat-
likti;*
 - 8) *likviduoti juridinį asmenį ir paskirti likvidatorius.*
2. *Teismas, paskyręs valdymo organo narį, gali nustatyti jo atlyginimą.*
3. *Sprendimas likviduoti juridinį asmenį negali būti priimtas, jeigu
tai prieštarautų kitų juridinio asmens dalyvių ar darbuotojų interesams
arba viešam interesui. Sprendimas panaikinti juridinio asmens organų*

sprendimus negali būti priimtas, jei yra pasibaigęs šio kodekso ar kitų įstatymų nustatytas ieškinio senaties terminas.“

Smulkieji akcininkai dar turi galimybę kreiptis į registro tvarkytoją, kuris turi pakankamą pagrindą inicijuoti juridinio asmens likvidavimą remdamasis CK 2.70 str.: *„Jeigu registre įregistruotas juridinis asmuo per penkerius metus neatnaujino savo duomenų Juridinių asmenų registre ir yra pagrindas manyti, kad šis juridinis asmuo jokios veiklos nevykdo, arba įmonė nepateikė finansinės atskaitomybės dokumentų, kaip numatyta šio kodekso 2.66 straipsnio 4 dalyje, ilgiau nei dvidešimt keturis mėnesius ir juridinio asmens registro tvarkytojui nepranešė apie nepateikimo priežastis, (...) tai registro tvarkytojas turi teisę inicijuoti juridinio asmens likvidavimą.“*

Kitas pavyzdys. Investuotojas Andrius 2006 m. vasario 1 d. įsigijo daugiau kaip 40 proc. akcijų paketą, todėl jam pagal tuo metu galiojusią Lietuvos Respublikos vertybinių popierių rinkos įstatymo 19 str. 1 d. atsirado pareiga:

- 1) perleisti vertybinius popierius, viršijančius šią ribą, arba
- 2) pateikti oficialų pasiūlymą supirkti likusius vertybinius popierius, suteikiančius balsavimo teisę.

Nepažeisdamas 30 d. termino kovo 1 d. Andrius pateikė oficialų pasiūlymą, tačiau vieno iš smulkiųjų akcininkų privilegijuotosios vardinės akcijos, šiaip nesuteikiančios balsavimo teisės, vis dėlto ją suteikė vasario 27 d. (t. y. iki oficialaus pasiūlymo pateikimo). Investuotojas Andrius šių privilegijuotųjų vardinių akcijų nenupirko, nes jo pareigos pateikti oficialų pasiūlymą atsiradimo momentu (t. y. vasario 1 d.) šios privilegijuotosios akcijos dar nesuteikė balsavimo teisės.

Ar pagrįstas smulkiojo akcininko reikalavimas įpareigoti investuotoją supirkti ir jo privilegijuotąsias akcijas, nes oficialaus pasiūlymo pateikimo momentu šios akcijos jau suteikė balsavimo teisę?

Čia yra keliamas investuotojo, įgijusio daugiau kaip 40 proc. akcijų paketą, teisių ir pareigų klausimas. Svarbi yra įstatymų leidėjo numatyta investuotojo pareiga pateikti oficialų pasiūlymą supirkti likusius vertybinius popierius, suteikiančius balsavimo teisę, t. y. smulkiųjų akcininkų privilegijuotąsias vardines akcijas. Pavyzdyje yra paminėti keli svarbūs dalykai.

Vertybinių popierių rinkos įstatymo 19 str. 1 d. 2 p. įtvirtinta nuostata, kad „*jei asmuo, veikdamas savarankiškai ar kartu su kitais asmenimis, įgyja daugiau kaip 40 proc. balsų Lietuvos Respublikoje įsteigto atskaitingo emitento akcininkų susirinkime, jis per 30 dienų privalo pateikti oficialų pasiūlymą supirkti likusius atskaitingo emitento vertybinius popierius, suteikiančius balsavimo teisę, ir vertybinius popierius, patvirtinančius teisę įsigyti balsavimo teisę suteikiančius vertybinius popierius*“.

Svarbu, kad nepraleistas oficialaus pasiūlymo pateikimo terminas, t. y. 30 d. Šio termino investuotojas nepažeidė, tačiau netinkamai įvykdė ar tik iš dalies įvykdė įstatyme nustatytas investuotojo pareigas.

Paminėtina, kad pagal oficialų pasiūlymą turėtų būti superkami vertybiniai popieriai, kurie suteikė balsavimo teisę oficialaus pasiūlymo įregistravimo dieną, tarp jų ir privilegijuotosios vardinės akcijos. Tokiu atveju aplinkybė, jog vieno iš smulkiųjų akcininkų privilegijuotosios vardinės akcijos dar nesuteikė balsavimo teisės tuo metu, kai buvo įsigytas daugiau nei 40 proc. akcijų paketas, nėra esminė.

Vertybinių popierių rinkos įstatymo 15 str. 1 d. įtvirtinta nuostata, kad „*asmuo, kuris veikdamas savarankiškai ar kartu su kitais asmenimis įgyja 1/20, 1/10, 1/5, 1/3, 1/2, 2/3, 3/4 ar 19/20 balsų Lietuvos Respublikoje įsteigto atskaitingo emitento visuotiniame akcininkų susirinkime, ne vėliau kaip per 7 dienas privalo pranešti Vertybinių popierių komisijai ir emitentui turimų balsų skaičių, kartu pateikdamas duomenis apie vertybinius popierius, suteikiančius ateityje teisę balsuoti arba turėti emitento akcijų*“. Vertybinių popierių komisija nustato tokių pranešimų pateikimo tvarką ir per 9 dienas informuoja visuomenę apie jų gavimą. Vadinasi, visuomenė, taip pat ir visi kiti akcininkai, žino apie šio asmens įgytas balsavimo teisę suteikiančias akcijas. Taigi maždaug 2007 m. vasario 18 d. ši informacija jau buvo žinoma. Smulkusis akcininkas, turėdamas tokią informaciją, gali specialiai siekti pasinaudoti galimybe privaloma tvarka parduoti akcijas, kurios suteikia balsavimo teisę, tačiau apie kurias nebuvo žinoma pareigos pateikti oficialų pasiūlymą atsiradimo momentu.

Svarbu tai, kad akcijos suteikė balsavimo teisę dar iki pateikiant oficialų pasiūlymą. Pateikdamas oficialų pasiūlymą, Andrius turėjo pasidomėti, kiek yra privilegijuotųjų balsavimo teisę suteikiančių

akcijų. Privalomas oficialus pasiūlymas supirkti vertybinius popierius yra smulkiųjų akcininkų teisių užtikrinimo priemonė.

Remiantis ABĮ, svarbiausi bendrovės valdymo sprendimai priimami kvalifikuota balsų dauguma, t. y. 2/3 arba 3/4 balsų. Pagrįsta manyti, kad asmuo, kuris įsigijo daugiau kaip 40 proc. akcijų, gali turėti įtakos bei prieštarauti ir blokuoti tokius sprendimus. Vadinas, įstatyme nustatyta 40 proc. balsų riba reiškia, kad ją peržengęs asmuo įgyja teisę kontroliuoti bendrovę, o smulkieji akcininkai netenka galimybės daryti įtaką įmonės valdymui. Įgyvendinant privalomą oficialų pasiūlymą smulkiesiems akcininkams sudaroma galimybė parduoti turimas akcijas ir taip pasitraukti iš bendrovės dalininkų arba ir toliau likti smulkiaisiais akcininkais.

Investuotojui Andriui įsigijus daugiau kaip 40 proc. akcijų paketą, atsirado alternatyvi pareiga perleisti nustatytą balsų skaičių viršijančius vertybinius popierius arba teikti privalomą oficialų pasiūlymą supirkti likusius balsavimo teisę suteikiančius vertybinius popierius. Esant įstatyme nurodytoms sąlygoms, reikalauti privalomo oficialaus pasiūlymo pateikimo teisę turi bet kuris smulkusis bendrovės akcininkas, nes ši teisė atitinka stambiojo akcininko teisinę pareigą teikti oficialų pasiūlymą. Vadinas, oficialaus pasiūlymo metu privilegijuotosioms vardinėms akcijoms suteikus balsavimo teisę investuotojui atsirado alternatyvi pareiga teikti privalomą oficialų pasiūlymą supirkti šiuos balsavimo teisę suteikiančius vertybinius popierius. Smulkieji akcininkai įgijo teisę reikalauti paskelbti oficialų pasiūlymą supirkti šiuos vertybinius popierius, kadangi per įstatymuose nustatytą terminą investuotojas neįvykdė nustatytos pareigos. Taigi smulkusis akcininkas turi teisę reikalauti, kad jo vardinės akcijos būtų nupirktos.

Tarkime, UAB „A“ turi 100 proc. UAB „B“ akcijų.

Kas yra kompetentingas priimti UAB „B“ valdymo sprendimus: UAB „A“ akcininkai, UAB „A“ direktorius ar kiti asmenys? Ar 41 proc. UAB „A“ akcijų valdantis akcininkas turi galimybę daryti kokią nors poveikį UAB „B“ valdymui ir kokių pagrindų?

Visų pirma, būtina nustatyti UAB „A“ ir UAB „B“ tarpusavio ryšius, kadangi faktas, jog viena bendrovė turi net 100 proc. kitos bendrovės akcijų, šiuo atveju yra labai svarbus. Remiantis ABĮ 5 str. 1 d., „laiko-

ma, kad bendrovė yra patronuojanti, jei ji kitoje bendrovėje, kuri yra jos pavaldžioji bendrovė, tiesiogiai ir (ar) netiesiogiai turi balsų daugumą arba tiesiogiai ar netiesiogiai gali daryti lemiamą įtaką kitai bendrovei“. Pagal ABĮ 5 str. 2 d. „laikoma, kad bendrovė tiesiogiai turi balsų daugumą kitoje bendrovėje, jeigu ji turi įgijusi kitos bendrovės akcijų, visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių daugiau kaip 1/2 balsų“.

Kadangi UAB „A“ turi 100 proc. UAB „B“ akcijų, galima teigti, kad UAB „A“ turi balsų daugumą UAB „B“, nes yra įgijusi visas akcijas, kurios visuotiniame akcininkų susirinkime suteikia daugiau kaip 1/2 balsų. Iš ABĮ nuostatų galima padaryti išvadą, kad UAB „A“ yra patronuojanti, o UAB „B“ – pavaldžioji bendrovė.

Sprendimus dėl UAB „B“ valdymo, kuris yra priskirtas ABĮ 20 str. nurodytai išimtinai visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencijai, gali priimti UAB „A“ akcininkai, kurie įgyvendina šią savo teisę dalyvaudami visuotiniame akcininkų susirinkime ir balsuodami jame pagal akcijų suteikiamas teises. Kitiems ABĮ ar bendrovės įstatuose numatytiems valdymo klausimams spręsti turi būti renkama valdyba.

Remiantis ABĮ 33 str. 3 d., „valdybą renka stebėtojų taryba bendrovės įstatuose nustatytam, bet ne ilgesniam kaip 4 metų laikotarpiui. Jeigu stebėtojų taryba nesudaroma, valdybą renka visuotinis akcininkų susirinkimas šio įstatymo 31 straipsnio 3 dalies stebėtojų tarybos rinkimams nustatyta tvarka. Jeigu renkami pavieniai valdybos nariai, jie renkami tik iki veikiančios valdybos kadencijos pabaigos“. Taigi galima teigti, kad UAB „A“ stebėtojų taryba, o jeigu ši nesudaroma – visuotinis akcininkų susirinkimas, turi išrinkti UAB „B“ valdybą, kuri pagal savo kompetenciją spręstų visus UAB „B“ valdymo klausimus.

UAB „A“ akcininkas, kuriam priklauso 41 proc. akcijų, turi galimybę daryti poveikį UAB „B“ valdymui tik tuomet, kai dalyvauja ir balsuoja visuotiniame akcininkų susirinkime, kuriame sprendžiami UAB „B“ valdymo klausimai, pavyzdžiui, renkant bendrovės valdybą. Jeigu toks akcininkas pritaria kokiam nors svarbiam klausimui, logiška, jog tai pagal jo turimą akcijų skaičių yra nemažas poveikis UAB „B“ valdymui. Tokia išvada daroma įvertinus ABĮ ketvirtąjį skirsnį, nustatantį akcininkų teises ir pareigas. Pažymėtina, kad ABĮ 16 str. 2 d. nuostata, jog bendrovės įstatuose gali būti nustatytos ir kitos neturtinės teisės, suteikia galimybę daug akcijų turinčiam akcininkui numatyti ir

kitokį vaidmenį tokiose situacijose. Tačiau jo turimas akcijų skaičius yra per mažas, kad jis vienas turėtų įtakos sprendimams. Akcininkas turi turėti bent jau 51 proc. akcijų, kad galėtų vienasmeniškai daryti įtaką minėtiems valdybos sprendimams.

Likvidavimas

Juridinis asmuo gali pasibaigti dviem būdais – jį likviduojant arba reorganizuojant.

Likvidavimas – tai toks juridinio asmens pasibaigimas, kai jo veikla nutrūksta, o teisės ir pareigos nepereina kitiems juridiniams asmenims. Likvidavimą reglamentuoja CK 2.106–2.113 str. (išskyrus CK 6.128 str. 3 d. numatytą atvejį).

Reorganizavimas – tai juridinio asmens pabaiga be likvidavimo procedūros (CK 2.95 str. 2 d.). Reorganizuojant juridinį asmenį, jo veikla nesibaigia, o pereina kitam juridiniam asmeniui. Veiklos perėjimas kitam asmeniui reiškia, kad šiam pereina teisės ir pareigos bei turtas. Veiklos perėjimas nėra pagrindas nutraukti sutartis ir reikalauti įvykdyti prievolės prieš terminą, jeigu kitaip nenumatyta sutartyse. Reorganizuojant juridinį asmenį atsiranda naujas juridinis asmuo (sujungimo būdu), keli juridiniai asmenys (padalijimo būdu) arba vienas ar keli juridiniai asmenys baigia savo veiklą (išdalijimo, prijungimo, sujungimo ir padalijimo būdu).

Likvidavimo ar reorganizavimo atveju juridinis asmuo išregistruojamas iš Juridinių asmenų registro ir nuo to momento nustoja egzistuoti – jis pasibaigia.

Pavyzdžiui, ieškovai X ir Y nurodė, kad 2005 m. gruodžio 14 d. įvykusiame atsakovės UAB „LII“ visuotiniame akcininkų susirinkime, be nutarimo likviduoti bendrovę, buvo priimtas nutarimas Nr. 2, kuriuo patvirtintas bendrovės likvidatorius, nutarimas Nr. 5, kuriuo patvirtinta UAB korporacijos „Matininkai“ atlikto UAB „LII“ dalies turto vertinimo ataskaita ir UAB korporacijos „Matininkai“ atliktas atsakovei priklausančio turto dalies vertinimas, kuriuo remdamasi atsakove įpareigojo likvidacinę komisiją parduoti UAB „LII“ nekilnojamąjį turtą.

Ieškovų X ir Y teigimu, atlikdama bendrovės dalies turto vertinimą, UAB korporacija „Matininkai“ pažeidė Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 7 str. 1 d. ir 23 str. nuostatas, kadangi nustačiusi bendraturčių patalpų kainą du–penkis kartus mažesnę nei jų reali kaina, nepagrįstai ją sumažino. Dėl šios priežasties 2005 m. gruodžio 14 d. įvykęs atsakovės bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas neteisėtai patvirtino UAB korporacijos „Matininkai“ atliktą UAB „Lll“ turto įvertinimą.

CK 2.106 str. nustatyta: *„Juridinio asmens likvidavimo pagrindai gali būti tik šie:*

- 1) juridinio asmens dalyvių sprendimas nutraukti juridinio asmens veiklą;*
- 2) teismo ar kreditorių susirinkimo sprendimas likviduoti bankrutavusį juridinį asmenį;*
- 3) teismo priimtas sprendimas likviduoti juridinį asmenį vadovaujantis šio kodekso 2.131 straipsniu;*
- 4) teismo sprendimas likviduoti juridinį asmenį šio kodekso 2.70 straipsnyje nurodytais atvejais;*
- 5) laikotarpio, kuriam buvo įsteigtas juridinis asmuo, pabaiga;*
- 6) juridinio asmens dalyvių skaičiaus sumažėjimas mažiau nei įstatymų leidžiamas minimumas, jeigu juridinio asmens dalyvis per šešis mėnesius po tokio sumažėjimo nenutaria juridinio asmens reorganizuoti ar pertvarkyti;*
- 7) juridinio asmens steigimo pripažinimas negaliojančiu vadovaujantis šio kodekso 2.114 straipsniu.“*

Kadangi pavyzdyje nenurodoma juridinio asmens likvidavimo priežastis, likvidavimo pagrindas gali būti bet kokia CK 2.106 str. nurodyta priežastis. Analizuojant situaciją atrodo nelogiška paskirti likvidatorių nepriimant sprendimo likviduoti bendrovę. Be to, CK 2.106 str. 5 p. numatyta, kad visuotinis akcininkų susirinkimas ar teismas, priėmęs sprendimą likviduoti bendrovę, arba Juridinių asmenų registro tvarkytojas, kai jo iniciatyva teismas priima sprendimą likviduoti bendrovę, privalo išrinkti (paskirti) jos likvidatorių. Taip pat pažymėtina, kad nors ABĮ 74 str. 1 d. nustatyta, kad likvidatoriumi gali būti tik fizinis asmuo ir jam keliami tie patys reikalavimai, kaip ir bendrovės vadovui, tačiau CK 2.108 str. 3 d. numatyta, kad gali būti

skiriama keletas likvidatorių; jei skiriama keletas likvidatorių, sudaro ma likvidacinė komisija. Vadovaujantis šiomis nuostatomis (ir nesant priešingų duomenų) laikytina, kad anksčiau įvardyti nutarimai dėl likvidatoriaus paskyrimo yra teisėti.

CK 2.110 str. nustatyta, kad juridinio asmens valdymo organai netenka įgaliojimų ir juridinio asmens dalyvių kompetencija sudaryti sandorius pereina likvidatoriui nuo jo paskyrimo.

Taigi prieš teigdami, kad UAB „LII“ visuotiniame akcininkų susirinkime priimtas nutarimas dėl turto dalies vertinimo patvirtinimo ir likvidacinės komisijos įpareigojimas parduoti UAB „LII“ nekilnojamąjį turtą yra teisėtas ar neteisėtas, ieškovai X ir Y turi įrodyti reikalavimo pagrįstumą.

Kuo remdamiesi ieškovai X ir Y teigia, kad nustatyta turto vertė yra du–penkis kartus mažesnė nei reali? Ar jie turi vertintojo pažymėjimus, ar samdė kitą vertintoją nekilnojamojo turto vertei nustatyti? Norint paneigti UAB korporacijos „Matininkai“ turto vertinimo ataskaitą, reikia pačiam būti turto vertintoju. Nėra žinoma, kas yra ieškovai X ir Y: atsakovės akcininkai, darbuotojai, turto vertintojai ar kiti asmenys, todėl negalima konstatuoti, ar jie pagrįstai teigia, kad atlikdama bendrovės dalies turto vertinimą UAB korporacija „Matininkai“ pažeidė įstatymus. Pagal Lietuvos Respublikos turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo 7 str. 1 d. vienas iš turto vertinimo metodų yra *„lyginamosios vertės (pardavimo kainos analogų) metodas, kurio esmė yra palyginimas, t. y. turto rinkos vertė nustatoma palyginus analogiškų objektų faktinių sandorių kainas, kartu atsižvelgiant į nedidelius vertinamo turto bei jo analogo skirtumus“*. To paties įstatymo 23 str. nustatyti turto vertinimo ataskaitai keliami reikalavimai ir duomenys, kurie turi būti joje nurodyti.

Remiantis pateiktais duomenimis, nėra pagrindo objektyviai konstatuoti, kad būtent dėl šios priežasties 2005 m. gruodžio 14 d. įvykęs atsakovės visuotinis akcininkų susirinkimas neteisėtai patvirtino UAB korporacijos „Matininkai“ atliktą UAB „LII“ turto vertinimą.

Reikia atsižvelgti į ABĮ 73 str. 13 p. nuostatą, kad likviduojama bendrovė pirmiausia turi atsiskaityti su bendrovės kreditoriais, laikydama CK 2.113 str. nustatytos kreditorių reikalavimų tenkinimo

tvarkos. Kadangi kreditoriai pretenzijų nereiškia, preziumuojame, kad bendrovė su jais atsiskaitė.

Kitas pavyzdys. J. Matulevičiaus individualiosios įmonės 2006 m. birželio 22 d. dokumentinės revizijos akte nurodyta, kad 2003 ir 2004 m. Valstybinei mokesčių inspekcijai pateiktose deklaracijose duomenys apie įmonės pajamas neatitinka tikrovės ir į valstybės biudžetą nesumokėta 60 000 Lt mokesčių. Klaipėdos apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos Kretingos skyriaus 2006 m. rugpjūčio 3 d. aktu Nr. 181-00-26-354 J. Matulevičiaus individualioji įmonė įpareigota sumokėti į biudžetą 60 000 Lt mokesčių ir delspinigius.

J. Matulevičiaus individualioji įmonė 2005 m. sausio 9 d. likviduota, išieškojimas ne ginčo tvarka negalimas. Pagal individualiosios įmonės prievoles ir likvidavus įmonę jos savininkas atsako savo turtu, todėl įmonei apskaičiuotus mokesčius ir delspinigius privalo sumokėti.

Kokia yra individualiosios įmonės savininko atsakomybė už likviduotos įmonės prievoles?

Teisine prasme įmonė yra savarankiškas teisės subjektas, įstatymų nustatyta tvarka įsteigtas tam tikrai ūkinei komercinei veiklai.

Remiantis CK 2.50 str. 4 d., individualioji įmonė yra neribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo, todėl už juridinio asmens prievoles atsako juridinio asmens dalyvis.

CK 2.45 str. apibrėžta juridinio asmens dalyvio sąvoka: tai „asmuo, kuris turi nuosavybės teisę į juridinio asmens turtą, arba asmuo, kuris nors ir neišsaugo nuosavybės teisių į juridinio asmens turtą, bet įgyja prievolinių teisių ir (ar) pareigų, susijusių su juridiniu asmeniu“.

Šiuo atveju įmonės savininkas yra dalyvis (CK 2.45 str.). Tai reiškia, kad ištikus verslo nesėkmei kreditorių reikalavimams patenkinti neužtekus individualiosios įmonės turto, bus išieškoma iš individualiosios įmonės savininko asmeninio turto. Taip verslo rizika visiškai susiejama su asmeniniu savininko turtu. Tačiau CK 6.128 str. 3 d. nustatyta, kad „kai juridinis asmuo likviduojamas, prievolė baigiasi, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, kai prievolę turi įvykdyti kiti asmenys“. Išimtimi yra laikoma CK 2.50 str. 4 d., kurioje pripažįstama, kad prievolės pereina juridinio asmens dalyviui, nes yra ir kitų įstatymuose įtvirtintų nuostatų,

kai likvidavus individualiąją įmonę jos teisės ir pareigos pereina teisiu perėmėjui.

Iki 2000 m. liepos 31 d. Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatyme (toliau – IĮ) buvo nustatyta, kad už įmonės prievolių įvykdymą įmonės savininkas atsako visu savo turtu. Įstatyme nenustatyta, kad likvidavus individualiąją įmonę jos savininko pareiga įvykdyti įmonės prievolės pasibaigia.

2004 m. įsigaliojusiame IĮ numatytas tik vienintelis atvejis, kai individualiosios įmonės teisės ją likvidavus gali pereiti po reorganizavimo jungimo būdu (IĮ 12 str. 2 d.). Pertvarkant įmonę ji nėra likviduojama. Likviduojant įmonę išsprendžiami visi įsiskolinimo kreditoriams klausimai ir tik tada įmonė likviduojama. Pasitaiko priešingų teismo nutarčių, kuriose pripažįstama, kad būtent CK 6.128 str. 3 d. numatyta išimtis ir yra CK 2.50 str. 4 d. nustatyta teisės norma. Todėl likvidavus neribotos civilinės atsakomybės juridinį asmenį jo prievolės nepasibaigia, o pereina jo dalyviams, t. y. savininkams (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. gruodžio 10 d. nutartis Nr. 3K-3-1186/2003). Pažymėtina, kad šioje nutartyje teismas pabrėžia ne savininką, dalyvį; pagal CK dalyvis – tai žmona/vyras. Lygiagrečiai yra taikoma CK 2.50 str. 3 d.: *„Kai juridinis asmuo negali įvykdyti prievolės dėl juridinio asmens dalyvio nesažiningų veiksmų, juridinio asmens dalyvis atsako pagal juridinio asmens prievolę savo turtu subsidiariai.“*

Pateikdamas klaidingas ataskaitas likviduojamos įmonės savininkas padarė žalą valstybės biudžetui ir taip užsitraukė deliktinę civilinę atsakomybę. CK 6.245 str. 4 d. nustatyta, kad *„deliktinė civilinė atsakomybė yra turtinė prievolė, atsirandanti dėl žalos, kuri nesusijusi su sutartiniais santykiais, išskyrus atvejus, kai įstatymai nustato, kad deliktinė atsakomybė atsiranda ir dėl žalos, susijusios su sutartiniais santykiais“*. Jeigu asmuo iš neteisėtų veiksmų gavo naudos, tai gauta nauda kreditoriams pareikalavus gali būti pripažinta nuostoliais. Remiantis CK 6.251 str. 1 d., padaryti nuostoliai turi būti visiškai atlyginti, išskyrus atvejus, kai įstatymuose numatyta ribota atsakomybė. Vadinasi, likviduotos įmonės savininkas turės atlyginti visus nuostolius, nebent būtų pritaikyta CK 6.253 str. 1 d.: *„Civilinė atsakomybė netaikoma, taip pat asmuo gali būti visiškai ar iš dalies atleistas nuo civilinės atsakomybės šiais pagrindais: dėl nenugalimos jėgos, valstybės veiksmų, trečiojo asmens veiksmų, nukentėjusio asmens veiksmų, būtinojo reikalingumo,*

būtiniosios ginties, savigynos.“ Tačiau šiuo atveju abejotina, kad individualiosios įmonės savininkas galėtų remtis minėtu CK straipsniu.

Reikalavimas sumokėti delspinigius yra nepagrįstas, nes likviduojamos įmonės savininko pareiga mokėti delspinigius pagal įmonės prievolės įstatyme nenustatyta. Likviduotos įmonės veikla nutrūksta, todėl ji negali įgyti naujų teisių ir pareigų.

Uždaviniai

63 uždavinys

UAB „Liturga“ turi du akcininkus – S. Kuodį ir UAB „Liturga“. S. Kuodis turi 10 paprastųjų vardinių akcijų, o UAB „Liturga“ – 90. 2005 m. kovo 30 d. įvyko visuotinis akcininkų susirinkimas. 2005 m. kovo 25 d. UAB „Liturga“ teismo nutartimi buvo uždrausta balsuoti visuotiniame akcininkų susirinkime. UAB „Liturga“ prašo pripažinti negaliojančia akcininkų susirinkimo nutartį, motyvuodama tuo, kad nebuvo kvorumo, nes dalyvavo vienas iš dviejų akcininkų, turintis 10 paprastųjų vardinių akcijų.

Ar UAB „Liturga“ reikalavimas yra pagrįstas?

Kaip pasikeistų situacija, jeigu visuotiniame akcininkų susirinkime būtų sprendžiami klausimai, kurie nebuvo numatyti darbotvarkėje, pvz., valdymo organų narių rinkimas?

Įvertinkite situaciją.

64 uždavinys

UAB „Gelsva“ 2007 m. vasario 2 d. vyko valdybos posėdis, kuriame buvo atšauktas vyriausiasis finansininkas V. Bagdonas ir paskirta nauja finansininkė S. Aleksiūtė. Posėdyje dalyvavo 3 valdybos nariai. UAB „Gelsva“ administracijos vadovas M. Puodžius prašo pripažinti valdybos posėdžio sprendimą dėl vyriausiojo finansininko atšaukimo ir naujo paskyrimo negaliojančiu, kadangi valdybos posėdis buvo neteisėtas – nebuvo kvorumo, be to, jame dalyvavo M. Maigys, kuris 2007 m. vasario 1 d. neturėjo valdybos nario statuso.

Ar UAB „Gelsva“ administratoriaus reikalavimas yra pagrįstas? Įvertinkite situaciją.

65 uždavinys

UAB „Kedras“ 2006 m. gegužės 3 d. per valdybos posėdį buvo sprendžiami trys klausimai: dėl bendrovės valdybos pirmininko rinkimo, bendrovės administratoriaus M. Petrausko atšaukimo ir bendrovės veiklos ateities strategijos. M. Petrauskas prašo teismo pripažinti 2006 m. gegužės 3 d. valdybos posėdžio sprendimą neteisėtu, nes jį priėmusios valdybos sudėtis neatitiko nurodytos Įmonių registre (nauja išrinkta valdyba nebuvo įregistruota viešajame registre). Be to, valdybos posėdžio protokolą pasirašė ne visi valdybos nariai.

Kokia gali būti duomenų neįregistravimo viešajame registre pasekmė? Kokias teises pasekmes sukelia nepasirašytas valdybos protokolas?

66 uždavinys

UAB „Baltijos lizingas“ turto administratoriaus funkcijas atlikti buvo pavesta UAB „FMĮ auditas“. UAB „FMĮ auditas“ administratoriaus funkcijų vykdymą pagal įgaliojimą perdavė A. Jonaitienei. M. Čejauskas, buvęs administracijos vadovas, kuriam 2007 m. balandžio 14 d. teismo nutartimi uždrausta laikinai vykdyti administratoriaus funkcijas, nesutinka su A. Jonaitienės paskyrimu. Jo manymu, įgaliojimo išdavimas yra neteisėtas veiksmas, nes įgaliojimas nebuvo patvirtintas UAB „Baltijos lizingas“ antspaudu ir yra išduotas viršijant administratoriui UAB „FMĮ auditas“ suteiktas teises.

Įvertinkite situaciją.

67 uždavinys

2005 m. kovo 21 d. įvyko UAB „Pikaverus“ visuotinis akcininkų susirinkimas, kuriame buvo išrinkta nauja bendrovės valdyba. K. Mickevičienė prašo teismo pripažinti naujos valdybos išrinkimą neteisėtu, nes dauguma renkamų valdybos narių susirinkime nedalyvavo, be to, visi išrinkti valdybos nariai nepateikė rašytinio sutikimo būti valdybos nariais.

Ar bendrovės valdybos pateikta metinė ataskaita, kuri visuotiniame akcininkų susirinkime nėra įvertinama neigiamai, suteikia teisę atšaukti bendrovės valdybą?

Ar renkami nauji valdybos nariai privalo dalyvauti visuotiniame akcininkų susirinkime?

Kokia forma turi būti pateiktas sutikimas būti valdybos nariu?

68 uždavinys

Visuotiniame akcininkų susirinkime pateikta metinė ataskaita parodė, kad UAB „Liutuka“ dirba nuostolingai. Valdybos pateikta ataskaita nebuvo įvertinta neigiamai.

Ar visuotinis akcininkų susirinkimas privalo svarstyti administracijos vadovo tinkamumo eiti pareigas klausimą, jeigu bendrovė dirba nuostolingai?

Kokiu atveju valdyba netenka savo įgaliojimų?

Ar visuotinio akcininkų susirinkimo teisė atšaukti valdybos narius yra ribojama kokių nors sąlygų?

69 uždavinys

Direktorė A. Jurkienė prašo teismo panaikinti UAB „Lietaus vandenys“ 2007 m. gegužės 5 d. visuotinio akcininkų susirinkimo priimtus sprendimus dėl bendrovės direktorės tinkamumo eiti vadovo pareigas ir valdybos narių išrinkimo, nes pagal ABĮ administracijos vadovo atšaukimo ir paskyrimo funkcijos nepriskiriamos visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencijai. Renkant valdybos narius nebuvo nustatytas kiekvieno dalyvaujančio akcininko balsų skaičius, buvo balsuojama ne už atskirus kandidatus.

Kas turi teisę rinkti valdybos narius, o kas administracijos vadovą?

Kaip turi būti skaičiuojami balsai renkant valdybos narius?

Įvertinkite situaciją.

70 uždavinys

2007 m. gruodžio 6 d. ieškovas A. Plytnikas kreipėsi į teismą ir prašė priteisti iš atsakovo T. Tarabildos 500 000 Lt netesybų. 2007 m.

balandžio 6 d. tarp A. Plytniko ir T. Tarabildos buvo sudaryta akcijų pirkimo–pardavimo sutartis, pagal kurią T. Tarabilda turėjo atsiskaityti už akcijas iki 2007 m. balandžio 16 d. Sutartyje buvo nustatyta, kad šios pareigos neįvykdęs atsakovas turės sumokėti ieškovui 500 000 Lt netesybų.

Įvertinkite situaciją.

71 uždavinys

2003 m. liepos 1 d. R. Klevaitis su M. Petraičiu sudarė uždarnosios akcinės bendrovės akcijų pirkimo–pardavimo sutartį, pagal kurią R. Klevaitis perleido M. Petraičiui 100 bendrovės akcijų. Po kiek laiko R. Klevaičio sutuoktinė pateikė ieškinį teismui ir prašė pripažinti negaliojančia akcijų pirkimo–pardavimo sutartį.

Įvertinkite situaciją.

72 uždavinys

D. S. nuosavybės teise priklauso 120 000 paprastųjų vardinių AB „Lisco“ akcijų, kurios yra įtrauktos į AB Vilniaus vertybinių popierių biržos (toliau – VVPB) einamąjį prekybos sąrašą.

2006 m. gruodžio 6 d. AB „Lisco“ kreipėsi į VVPB su prašymu išbraukti bendrovės akcijas iš einamojo prekybos sąrašo. Ieškovo D. S. teigimu, VVPB valdybai priėmus sprendimą išbraukti AB „Lisco“ akcijas iš VVPB einamojo prekybos sąrašo, bendrovės akcijų kaina sumažėjo apie 30 proc. Taip buvo pažeistos investuotojų teisės ir (ar) teisėti interesai. D. S. prašo teismo panaikinti VVPB valdybos 2006 m. gruodžio 6 d. sprendimą dėl AB „Lisco“ akcijų išbraukimo iš VVPB einamojo prekybos sąrašo pačiam emitentui prašant.

Ar ieškovas D. S. turėjo teisę ginčyti sprendimą dėl akcijų išbraukimo iš VVPB einamojo prekybos sąrašo?

Kokias teises turi ieškovas?

73 uždavinys

Ieškovas nurodė, kad yra atsakovo akcininkas. 2003 m. kovo mėnesį jis kreipėsi į atsakovą prašydamas leisti susipažinti su bendrovės vi-

suotinių akcininkų susirinkimų protokolais. Atsakovas informavo, kad tokia galimybė jam bus suteikta, tačiau pareikalavo pasirašyti įsipareigojimą neviešinti komercinės paslapties ir pateikti 1 proc. bendrovės metinės apyvartos dydžio banko garantą galimai žalai atlyginti. Ieškovas nesutiko su šiuo reikalavimu, kadangi nei įstatyme, nei atsakovo įstatuose nenumatyta, kad galima reikalauti iš akcininko tokio turinio įsipareigojimo, kai prašoma susipažinti su visuotinių akcininkų susirinkimų protokolais, taip pat reikalauti pateikti banko garantą. Įstatyme nustatyta, kad komercinė paslaptis gali būti tik įmonės stebėtojų tarybos ir valdybos posėdžių protokoluose ar kituose dokumentuose, kuriuose įforminti įmonės organų sprendimai. Visuotinių akcininkų susirinkimų protokoluose neturi būti komercinės paslapties.

Atsakovas atsisakė leisti jam susipažinti su prašomais dokumentais. Ieškovas mano, kad atsakovo veiksmai yra neteisėti ir pažeidžia jo, kaip akcininko, neturtinę teisę į informaciją, nustatytą ABĮ 20 str. 7 d.

Ieškovas prašo įpareigoti atsakovą sudaryti sąlygas jam ar jo atstovui susipažinti su visais bendrovės visuotinių susirinkimų protokolais, o atsakovui vengiant suteikti tokią informaciją, skirti 1 000 000 Lt baudą.

Kaip išspręstumėte šią civilinę bylą?

74 uždavinys

J. Petraičio PĮ 2004 m. kovo 1 d. pertvarkyta į UAB „A“ (būtent šią dieną Juridinių asmenų registre įregistruotas naujos teisinės formos juridinis asmuo – UAB „A“). Iki minėtos datos J. Petraičio PĮ bendrovei „B“ buvo skolinga 500 000 Lt, vėliau UAB „A“ įsiskolino UAB „C“ 300 000 Lt. 2004 m. spalio 1 d. paaiškėjo, kad UAB „A“ neturi pakankamai turto, kad atsiskaitytų su kreditoriais.

Ar bendrovė „B“ turi teisę reikalauti, kad bendrovė „A“ grąžintų J. Petraičio PĮ turėtą skolą?

Ar bendrovė „B“ turi teisinių galimybių reikalauti išieškoti J. Petraičio PĮ skolą iš J. Petraičio, kaip buvusio pertvarkytos PĮ savininko, turto? Jeigu turi, kokių?

Ar bendrovė „C“ turi kokių nors teisinių galimybių reikalauti išieškoti J. Petraičio PĮ skolą iš J. Petraičio, kaip buvusio pertvarkytos PĮ savininko, turto? Jeigu turi, kokių?

75 uždavinys

Du fiziniai asmenys Jonas ir Petras nutarė įsteigti UAB. Kaip numatyta įstatyme, steigėjai sudarė steigimo sutartį ir joje nurodė, kad bendrovės įstatinis kapitalas formuojamas iš piniginių ir turtinių įnašų. Jonas įsigijo trisdešimt 100 Lt nominaliosios vertės akcijų ir sumokėjo už jas 3000 Lt. Petras įsigijo penkiasdešimt 100 Lt nominaliosios vertės akcijų ir atsiskaitė už jas turtu, kuris įvertintas 4500 Lt, o 500 Lt sumokėjo pinigais. Viešasis registras atsisakė bendrovę įregistruoti.

Kokius ABĮ reikalavimus formuojant įstatinį kapitalą pažeidė UAB steigėjai?

76 uždavinys

Petras įsteigė individualiąją įmonę. Individualioji įmonė yra neribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo.

Kokius dokumentus gali sudaryti individualiosios įmonės savininkas, siekdamas įmonės turtą perimti asmeninės nuosavybės teise?

77 uždavinys

Akcinės bendrovės „X“ įstatinis kapitalas 300 000 Lt, iš viso yra 3000 akcijų, turinčių 3000 balsų. Piliėtis A turi 900 šios bendrovės akcijų, kurios jam suteikia 900 balsų. 2004 m. sausio 2 d. iš kitų bendrovės akcininkų jis įsigijo 1000 akcijų, suteikiančių 1000 balsų, ir apie tai 2004 m. sausio 16 d. informavo Vertybinių popierių komisiją. 2004 m. sausio 15 d. visuotinis akcininkų susirinkimas 1900 balsų (priklausančių piliečiui A) priėmė sprendimą atšaukti bendrovės direktorių, kiti 1100 balsų buvo prieš. Pagal direktoriaus ieškinį teismas pripažino sprendimą negaliojančiu.

Kodėl susirinkimo sprendimas neteisėtas?

78 uždavinys

Steponas D. yra UAB „X“ akcininkas. Šioje bendrovėje iš viso yra 4 akcininkai. Visas jam priklausančias bendrovės akcijas Steponas D. padovanojo savo pusbroliui, kuris nėra minėtos bendrovės akcininkas.

Ar Stepono ir jo pusbrolio sudaryta akcijų dovanojimo sutartis teisėta, ar ji nepažeidžia kitų minėtos bendrovės akcininkų teisių?

79 uždavinys

UAB „X“ vadovo sprendimu bendrovėje buvo sudaryta stebėtojų taryba. Šiame bendrovės vadovo sprendime buvo numatyta, kad stebėtojų tarybą sudaro 2 nariai, iš kurių vienas yra pats bendrovės vadovas.

Kokius įstatymo nustatytus reikalavimus sudarant UAB „X“ stebėtojų tarybą pažeidė bendrovės vadovas?

80 uždavinys

Įmonės „X“ bankroto procedūra vykdoma neteisimine tvarka. Įmonės „X“ kreditorių susirinkimas įmonės administratoriumi paskyrė vieno iš įmonės „X“ kreditorių (juridinio asmens) administracijos vadovą.

Kodėl įmonės „X“ administratoriaus paskyrimas yra neteisėtas?

81 uždavinys

UAB yra du akcininkai – Petras ir Aloyzas, jie valdo po 50 proc. akcijų, valdybos nėra. UAB turėjo direktorių, tačiau jis atsistatydino. Remiantis ABĮ, reikia sušaukti akcininkų susirinkimą. Akcininkai susipykę. Petro buvimo vieta nežinoma.

Kaip išrinkti naują direktorių?

82 uždavinys

Dvi UAB „X“ ir „Y“ reorganizuojamos prijungimo būdu.

Kaip elgtis su reorganizuojamos bendrovės akcijomis, kai akcijų valdytojas yra reorganizavime dalyvaujanti bendrovė, t. y. prie kurios jungiamasi?

83 uždavinys

Du akcininkai valdo po 50 proc. UAB akcijų. Vienas iš akcininkų turi kitą įmonę ir su šia UAB nebenori turėti reikalų. Tačiau UAB turi turto, kuris yra labai tinkamas kitai akcininko įmonei. Taigi jis nori perleisti turimus 50 proc. akcijų ir gauti pageidaujama turtą.

Ar įmanoma ką nors padaryti teisėtai be akcijų pirkimo–pardavimo? Akcininkai sutaria, yra suinteresuoti perleisti turtą.

84 uždavinys

Individualioji įmonė bankrutavo, tačiau visų skolų negrąžino. Šios įmonės savininkui iškelta baudžiamoji byla dar nebaigta.

Kaip manote, ką toliau reikėtų daryti, norint susigrąžinti skolas?

Ar savininkas atsako už skolas, jeigu individualioji įmonė jau likviduota ir išregistruota ?

Ar galima parduoti nemokią individualiąją įmonę?

85 uždavinys

Kai UAB steigėja yra kita UAB, steigimo veiksmų seka turėtų būti tokia:

1. sudaromas steigimo aktas;
2. atidaroma sąskaita, įnešami įnašai už akcijas;
3. priimamas UAB direktoriaus sprendimas steigti kitą UAB (vietoj steigiamojo susirinkimo protokolo), kuriuo patvirtinami įstatai ir paskiriamas naujos UAB vadovas.

Ar toks steigimas bus teisingas?

86 uždavinys

Antanas nori likviduoti kelis metus veiklos nevykdančią UAB. ABĮ jis rado straipsnį, kuriame nurodyta, kad pagrindas pradėti šią procedūrą yra visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimas.

Kaip tas sprendimas turėtų atrodyti, ar užtektų vieno sakinio „nusprendžia likviduoti UAB nuo 2007 m. kovo 2 d.“?

Ar bet kas gali vykdyti likvidavimo procedūrą, ar tik licenciją turintis asmuo?

87 uždavinys

Atleidžiamas UAB direktorius, bendrovės akcijos priklauso vienam asmeniui.

Ar šiuo atveju būtinas visuotinis akcininkų susirinkimas, ar užtenka tik surašyti vienintelio akcininko sprendimą?

88 uždavinys

Asociacija turi kolegialų valdymo organą – valdybą, kurią sudaro valdybos nariai ir pirmininkas. Steigiamajame susirinkime steigėjai renka valdybos narius ir jos pirmininką.

Ar steigiamajame susirinkime steigėjai renka tik valdybos narius, o valdybos pirmininką valdybos nariai išsirenka kitame susirinkime?

Ar valdybos pirmininkas turi būti išrinktas iki asociacijos įregistravimo?

Kaip ir kada turi būti renkamas valdybos pirmininkas?

89 uždavinys

Remiantis ABĮ, steigiant UAB steigiamajame susirinkime turi būti išrinktas valdybos pirmininkas. UAB įstatuose numatyta valdymo organo funkciją atlieka valdyba.

Ar valdybos nariai turi būti išrinkti steigiamajame susirinkime?

Ar UAB valdybos nariais gali būti ne akcininkai?

90 uždavinys

AB vadovė išeina motinystės atostogų ir akcininkas priima tokį sprendimą: 1) vadovė išleidžiama motinystės atostogų; 2) kol vadovė bus išėjusi motinystės atostogų, vadovu skiriamas V. P. Bendrovė vadovės nenori atleisti iš pareigų, nes tokiu atveju reiktų išmokėti dideles išmokas ir sumokėti mokesčius. To daryti ir neketina, nes vadovė po metų grįš ir tęs darbą. Pateikus naujo vadovo kandidatūrą registruoti, Registrų centras atsisako tai daryti, nes nėra atstatydintas ankstesnis vadovas. Norint įregistruoti naują vadovą, reikalaujama atstatydinti motinystės atostogų išėjusią vadovę, o tai reiškia – nutraukti darbo sutartį.

Jei akcininko teisė skirti ir atleisti vadovą (valdybos nėra) yra absoliuti (tai dar kartą 2006 m. balandį patvirtino Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, www.lat.lt), ar atsisakydamas registruoti naują vadovą Registrų centras netiesiogiai nepažeidžia akcininkų teisių?

91 uždavinys

AB akcininkai pasyvūs ir pasibaigus kadencijai neperrenka valdybos. ABĮ 33 str. 5 d. valdybos veikla susieta su einamuoju visuotiniu akcininkų susirinkimu paskutiniais kadencijos metais – visuotinis akcininkų susirinkimas visuomet priima sprendimą perrinkti valdybą.

Jeigu visuotinis akcininkų susirinkimas nepriima sprendimo perrinkti valdybos, koks būtų valdybos narių statusas?

92 uždavinys

UAB „X“ pakeitė įstatus.

Kokie dokumentai turi būti pateikti notarui ir Juridinių asmenų registrui?

93 uždavinys

Kęstutis yra vienas iš UAB steigėjų. Jis nori savo akcijas parduoti kitiems akcininkams. Kęstutis yra vedęs ir turi mažamečių vaikų. UAB įsteigta jau po santuokos sudarymo.

Ar reikia žmonos įgaliojimo parduoti akcijas?

Kaip pasikeistų situacija, jeigu UAB būtų įsteigta iki sudarant santuoką?

94 uždavinys

UAB „X“ turi du akcininkus, kurie valdo po 50 proc. akcijų. Mirė UAB direktorius, kuris turėjo 50 proc. akcijų, kitą 50 proc. turi kitas akcininkas.

Kaip išrinkti naują UAB vadovą?

95 uždavinys

Juozas yra UAB „X“ akcininkas. Šioje bendrovėje iš viso yra keturi akcininkai. Visas jam priklausančias bendrovės akcijas Juozas padovanojo savo pusbroliui, kuris nėra minėtos bendrovės akcininkas.

Ar teisėtai Juozo ir jo pusbrolio sudaryta akcijų dovanojimo sutartis, ar ji nepažeidžia kitų minėtos bendrovės akcininkų teisių?

Ar galima UAB akcijas pagal mainų sutartį keisti į daiktą, pvz., automobilį?

96 uždavinys

CK 2.40 str. nustatyta, kad įmonės pavadinimas yra sudaromas iš žodžių ar žodžių junginių, vartojamų perkeltine reikšme arba turinčių tiesioginę reikšmę. Juridinio asmens pavadinimas turi būti sudaromas laikantis lietuvių bendrinės kalbos normų ir negali būti sudarytas tik iš tiesioginę veiklos daiktų ar paslaugų rūši nurodančio bendrinio žodžio arba vietovardžio, arba tik iš kitokio žodžio, neturinčio skiriamąjo požymio. Jeigu įmonė įregistruota anglišku pavadinimu, Registru centras ją registruoja ir nesikiša.

Kokių teisinių pasekmių gali kilti, jei įmonės pavadinimas bus angliškas?

97 uždavinys

Bendrovės „X“ buveinės adresas užregistruotas Juridinių asmenų registre vieno iš akcininkų namų adresu, tačiau tai neatitinka realios situacijos, nes bendrovė veiklą vykdo kitur.

Kokį adresą geriau nurodyti sutartyse?

Kokių teisinių pasekmių gali kilti, kai nesutampa registre nurodytas ir faktiškas buveinės adresas?

Kokių nepatogumų gali kilti savininkui, jei kaip bendrovės buveinės adresas yra užregistruotas jo namų adresas?

98 uždavinys

Įsteigiama įmonė, jos įstatinis kapitalas 10 000 Lt.

Kaip toliau panaudojami šie pinigai?

*Ar įmonė gali juos išleisti, pvz., pirkdama jai reikalingą įrangą ir kitka?
Ar galima grąžinti akcininkams steigimo išlaidas?
Kokia įstatinio kapitalo reikšmė?*

99 uždavinys

UAB yra du akcininkai, turintys po 50 proc. nematerialiųjų akcijų. Vienas akcininkas nori parduoti (perleisti ar pan.) savo akcijas (t. y. nebenori būti akcininku), kitas akcininkas atsisako akcijas pirkti. Yra kitas asmuo, norintis pirkti akcijas. Akcijos buvo pirktos už 20 000 Lt (t. y. viena akcija – 100 Lt).

*Ar galima parduoti akcijas už tokią pat kainą, kaip ir pirkimo?
Kokiu būdu geriau perduoti akcijas (pardavimo, perleidimo ir pan.)?
Ar akcijas pardavęs asmuo ir gavęs, pvz., 20 000 Lt, turi mokėti kokį nors mokestį?
Ar reikia tokią sutartį tvirtinti notariškai?*

100 uždavinys

Pagal įstatymą (bendrovės įstatus) tam tikrus bendrovės sprendimus turi priimti (patvirtinti) valdyba arba visuotinis akcininkų susirinkimas, tačiau jie to nepadaro. Valdyba (visuotinis akcininkų susirinkimas) pasikeičia ir vėlesnė valdyba (visuotinis akcininkų susirinkimas) patvirtina jau sudarytus sandorius.

*Ar toks sandoris, jūsų manymu, yra galiojantis?
Kaip pasikeistų situacija, jeigu nauja išrinkta valdyba nepatvirtintų bendrovės sudaryto sandorio, kurio nepatvirtino ir senoji valdyba?*

101 uždavinys

Algis labai gerai moka užsienio kalbą, tačiau nėra baigęs jokių filologijos (vertimo) studijų. Algio baigtų studijų pakraipa visai kitokia – jis turi ekonomisto diplomą.

*Ar pagal įstatymus Algis turi teisę verstis individualia vertimo veikla?
Ar tai gali daryti tik asmenys, kurių diplomuose nurodyta vertėjo kvalifikacija?*

102 uždavinys

Vienas iš trijų valdybos narių atsistatydino iš pareigų. Visuotinis akcininkų susirinkimas ruošiasi rinkti naują narį. ABĮ tai nėra aiškiai reglamentuota. Pagal senesnę įstatymo redakciją prieštaraujant bent vienam akcininkui buvo numatyta perrinkti visą valdybą.

Kaip yra dabar?

Kokia naujo valdybos nario rinkimo tvarka?

103 uždavinys

Bendrovės įstatuose numatyta, kad yra x valdybos narių. Pagal ABĮ 33 str. 9 d. galima atšaukti pavienius valdybos narius nesibaigus jų kadencijai.

Ar tokiu atveju būtina į atšaukto nario vietą vėl išrinkti naują narį?

Ar galima laukti kadencijos pabaigos esant ne visos sudėties valdybai?

104 uždavinys

ABĮ teigiama, kad pagal nematerialiųjų akcijų pirkimo–pardavimo sutartį nuosavybės teisė pereina visiškai atsiskaičius už akcijas. Iš to galima daryti išvadą, kad akcijų suteikiamos turtinės/neturtinės teisės pereina jų įgijėjui nuo įrašo įgijėjo sąskaitoje padarymo. Įrašas padarytas iki pasirašant sutartį, t. y. iki to momento, kai įgijėjui perėjo nuosavybės teisė. Taigi akcijų savininkas gali neturėti jų suteikiamų teisių, o teisių turėtojas – nebūti savininku?

Ar teisingas toks ABĮ aiškinimas?

O jei įrašas padaromas anksčiau, nei pereina nuosavybės teisė?

Ar negali būti daromi įrašai, jei dar neperėjo nuosavybės teisė?

105 uždavinys

Sutuoktinis turi akcijų, kurių vertė didesnė nei 50 000 Lt. Jis nori padovanoti jas sutuoktinei.

Ar visada yra privaloma notarinė akcijų dovanojimo forma, kai akcijas vienas sutuoktinis dovanoja kitam?

Ar nėra kokių nors akcijų dovanojimo sutarties notarinei formai taikomų išimčių?

Kokia nustatyta pasiūlymo parduoti akcijas forma ir kas tai reglamentuoja?

106 uždavinys

Remiantis ABĮ, visuotiniame akcininkų susirinkime balsuoja akcininkų sąrašė nurodyti akcininkai. Jei akcininkas yra fizinis (vedęs) asmuo, tokia sąrašė nurodomas tik jis vienas be sutuoktinio. Akcijos sutuoktiniams priklauso bendrosios jungtinės nuosavybės teise.

Balsavimas dėl reorganizavimo gali turėti įtakos akcijų pasikeitimui, kartais ir proporcijų sumažėjimui.

Ar balsuojant visuotiniame akcininkų susirinkime dalyvauja vienas, ar abu sutuoktiniai?

Ar tokiu atveju sutuoktinis kur nors pasirašo, kad jis sutinka su sprendimu?

107 uždavinys

Arvydas turi dvi įmones – vieną individualiąją, o kitą UAB, ir nori jas parduoti. UAB Arvydas nori parduoti kaip turtinį kompleksą.

Kokiu būdu jis gali parduoti bendrovę kaip turtinį kompleksą ir kuo vadovaudamasis?

Ar parduodant bendrovę kaip turtinį kompleksą sutartis turi būti notarinės formos?

Ar gali Arvydas parduoti 100 proc. akcijų paketą?

Kuo skiriasi 100 proc. akcijų paketo pardavimas nuo įmonės kaip turtinio komplekso pardavimo?

Ar galima parduoti individualiąją įmonę?

108 uždavinys

Vienas iš įmonės akcininkų parduoda visas turimas 25 akcijas, jas perka kitas įmonės akcininkas. Sudaroma akcijų pirkimo–pardavimo sutartis.

Ar prie šios sutarties turi būti surašytas koks nors mokėjimą patvirtinantis aktas?

Ar tiesiog atliekamas mokėjimas ir akcijų nuosavybės teisės pereina pirkėjui?

109 uždavinys

Prie bendrovės „A“ yra prijungiama bendrovė „B“. Tačiau bendrovė „B“ turi 100 proc. bendrovės „A“ akcijų (taigi pagrindinė bendrovė prijungiama prie pavaldžiosios). Perduodant turtą ir teises šios akcijos pereina bendrovei „A“. Bendrovės „B“ akcininkams bus išduodamos naujos dėl reorganizavimo išleistos akcijos, kurios ir sudarys bendrovės „B“ įstatinį kapitalą.

Ką reiktų numatyti reorganizavimo sąlygose: kad šios akcijos anuliuojamos, kad jos negalioja arba negalios nuo kurio nors momento?

110 uždavinys

UAB „X“ nori nusipirkti individualiąją įmonę su visomis esančiomis skolomis ir įsipareigojimais. UAB „X“ nori nusipirkti individualiąją įmonę dėl jos pavadinimo, t. y. UAB „X“ nori perimti įmonės pavadinimą.

Ar nupirkta individualioji įmonė nebeatsakys už savo skolas?

Ar UAB gali pirkti individualiąją įmonę ir kokia būtų procedūra?

111 uždavinys

Ruošiamasi reorganizuoti UAB, kurioje likę du darbuotojai. Dalis UAB akcijų perleidžiama kitam akcininkui už beveik dešimtkart mažesnę kainą nei tikroji akcijų vertė. Akcijų pardavimo tikslas – įmonės reorganizavimas prijungiant supaprastintu būdu.

Ar tokia akcijų kaina gali būti pripažinta netinkama?

112 uždavinys

UAB „X“ nori parduoti jai priklausančią turto dalį.

Ar galima parduoti UAB priklausančią turto dalį prieš tai nepranešus UAB akcininkams?

*Ar neturėtų būti jiems suteikta pirmenybė įsigyti šį turtą prieš par-
duodant asmeniui, visai neturinčiam akcijų?*

Kas tai reglamentuoja?

113 uždavinys

Ieškovė UAB „X“ prašė teismo pripažinti negaliojančiais 2004 m. balandžio 30 d. bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo priimtus nutarimus. Ji nurodė, kad 2004 m. balandžio 30 d. bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo nutarimai priimti nesant kvorumo, nes jame dalyvavo tik vienas iš dviejų akcininkų – D. Š., kuriam priklausančios akcijos suteikia mažiau kaip pusę visų balsų. Akcininkei UAB „Y“, kuriai priklauso 90 proc. UAB „X“ akcijų, 2004 m. balandžio 23 d. teismo nutartimi buvo uždrausta balsuoti visuotiniuose akcininkų susirinkimuose, taigi susirinkime dalyvavo ir sprendimus priėmė tik vienas akcininkas, valdantis 10 proc. bendrovės akcijų, suteikiančių 10 proc. visų balsų. Be to, visuotiniame akcininkų susirinkime buvo sprendžiami klausimai, neįtraukti į susirinkimo darbotvarkę.

Ar gali būti nutarimai pripažinti negaliojančiais?

Pakomentuokite situaciją.

114 uždavinys

Ieškovas M. M. kreipėsi į teismą su ieškiniu prašydamas pripažinti 2003 m. gegužės 12 d. UAB „Midija“ visuotinio akcininkų susirinkimo priimtus nutarimus dėl M. M. atšaukimo iš bendrovės direktoriaus pareigų ir K. K. išrinkimo bendrovės direktoriumi negaliojančiais, įpareigoti K. K. grąžinti seną įmonės antspaudą ir iki 2003 m. gegužės 12 d. parengtus buhalterinės apskaitos dokumentus. Ieškovas nurodė, kad UAB „Midija“ 2003 m. gegužės 12 d. akcininkų susirinkimo nutarimai yra neteisėti, nes jam, kaip akcininkui, nebuvo tinkamai pranešta apie susirinkimą, jis nebuvo supažindintas su darbotvarkė ir apie susirinkimo nutarimus iš registro tvarkytojo sužinojo praėjus 15 ar 20 dienų po susirinkimo. Jis susirinkime nedalyvavo, o akcininko G. G. balsų negalėjo pakakti nutarimams priimti, nes iš jo turimų 60 proc. akcijų 20 proc. buvo areštuotos.

Ar M. M. reikalavimai pagrįsti?

115 uždavinys

Pagal UAB „X“ įstatus tam tikri sprendimai turi būti priimami 3/4 susirinkime dalyvaujančių akcininkų balsų dauguma, o pagal akcininkų sutartį – 3/4 visų akcininkų balsų dauguma.

Kaip manote, ar šiuo atveju pirmenybę turi įstatatai, ar akcininkų sutartis?

116 uždavinys

UAB „A“ turi 92 proc. UAB „B“ akcijų ir UAB „A“ prijungiama prie UAB „B“.

Kas nutinka su UAB „A“ akcijomis?

Veiklą tęsianti UAB „B“ su UAB „A“ turtu gauna daug savo pačios akcijų, nors ABĮ 54 str. draudžiama bendrovei įsigyti savų akcijų daugiau kaip už 1/10 savo įstatinio kapitalo.

Ar tai reiškia, kad reorganizavimas šiuo atveju neįmanomas?

Remiantis ABĮ 54 str. 11 d., UAB „B“ turi per 12 mėnesių parduoti savas akcijas arba sumažinti įstatinį kapitalą (t. y. anuliuoti savas akcijas).

Kaip manote, ar toks sprendimas teisingas?

Kita vertus, ABĮ nenurodyta, kas priima sprendimą ir kam turi būti parduotos tos savos akcijos.

Ar čia turima omenyje, kad sprendimą priima UAB „A“ valdyba, nes parduodamas didelis ilgalaikis turtas, ir tada UAB „A“ vadovas užtikrintų ABĮ 47 str. nustatytą procedūrą, kad visi esami akcininkai gautų proporcingai?

Kokias UAB „B“ akcijas mainais už pasibaigiančios UAB „A“ akcijas gaus UAB „A“ akcininkai?

117 uždavinys

Teisės aktuose nenurodyta, kokiomis taisyklėmis prijungiant UAB „A“ (turtas 100 000 Lt, akcininkas Jonas) prie UAB „B“ (turtas 200 000 Lt, akcininkas Antanas, iš viso 100 akcijų) reikėtų vadovautis nustatant, kiek UAB „B“ akcijų Jonas gaus po UAB „A“ prijungimo.

Kiek akcijų gaus Jonas po reorganizavimo?

Kas įvyks su Antano akcijomis? Jis turėjo 100 akcijų, o kiek jam liks dabar?

118 uždavinys

Pagal CK 2.96 str. 2 d. juridinio asmens, prie kurio prijungiamas kitas juridinis asmuo, sprendimą dėl reorganizavimo prijungimo būdu gali priimti ir juridinio asmens valdymo organai.

Pagal CK 2.97 str. 9 d. atskirų juridinių asmenų reorganizavimo ypatumus gali nustatyti įstatymai, reglamentuojantys atskiras juridinių asmenų teises formas.

ABĮ nustatyta, kad priimti sprendimą dėl reorganizavimo yra išimtinė visuotinio akcininkų susirinkimo teisė.

Pagal CK 1.3 str. 2 d., jeigu yra šio kodekso ir kitų įstatymų prieštaravimų, taikomos šio kodekso normos, išskyrus atvejus, kai šis kodeksas pirmenybę suteikia kitų įstatymų normoms.

Kokią išvadą galima padaryti dėl šių įstatymų kolizijos?

Kam turi būti teikiama pirmenybė – ABĮ ar CK?

119 uždavinys

CK 2.83 str. 2 d. nustatyta: „Šio straipsnio 1 dalis netaikoma, jeigu yra nustatytas kiekybinis atstovavimas, t. y. juridinio asmens vardu gali veikti tik keli valdymo organo nariai kartu ar valdymo organo narys ir atstovas kartu, ar valdymo organo narys ir kito organo narys kartu, ar valdymo organo narys ir dalyvis kartu.“

ABĮ 19 str. 7 d. nustatyta: „Jeigu bendrovės įstatuose numatytas kiekybinis atstovavimas, įstatuose turi būti nustatyta konkreti tokio atstovavimo taisyklė, pagal kurią kartu su valdymo organų nariais visais atvejais bendrovės vardu turi veikti ir bendrovės vadovas.“

Kokią išvadą galima padaryti dėl šių įstatymų kolizijos?

120 uždavinys

Įmonėje yra tris akcininkai: du iš jų turi po 33 proc. akcijų (vienas iš jų yra įmonės direktorius), o vienas – 34 proc. Direktorius nori išeiti iš darbo.

Kaip atleisti direktorių iš einamų pareigų? Ar galima sušaukti akcininkų susirinkimą ir po jo atleisti? Kokia būtų procedūra?

Kas atsitiks su direktoriaus akcijomis?

121 uždavinys

Lietuvos Respublikos asociacijų įstatyme nustatyta, kad kiekvienas asociacijos narys turi po vieną balsą visuotiniame susirinkime.

Ar gali būti nesilaikoma šios nuostatos? Juk dažnai asociacijos narių lyginamasis svoris labai skiriasi (viena įmonė didelė, kita maža ir t. t.).

Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo 7 str. 3 ir 4 d. numatytas organas, galintis turėti visas ar dalį visuotinio narių susirinkimo teisių. To paties įstatymo 8 str. 4 d. nustatyta, kad kai organas priima sprendimus, asociacijos nariams atstovaujantis asmuo turi tiek balsų, keliems asociacijos nariams jis atstovauja, jei asociacijos įstatuose nenumatyta kitaip.

Ar negalima šios nuostatos aiškinti taip, kad įstatuose turi būti numatyta, jog vienas narys gali turėti daugiau balsų už kitą tokiaame organe?

122 uždavinys

UAB „Geltva“ nori perleisti darbuotojui akcijas su sąlyga, kad, pvz., darbuotojas, išdirbęs įmonėje dar 3 metus, neatlygintinai gaus 30 UAB akcijų.

Koks geriausias būdas neatlygintinai perleisti darbuotojui UAB akcijas su sąlyga, kad jis dirbs iki tam tikro laiko?

123 uždavinys

Įmonės akcijų nuosavybės teisės perėjimo momentas yra nurodomas sutartyje. Tuo atveju, kai sutartyje nuosavybės teisės perėjimo momentas nenurodomas, jis sutampa su sutarties pasirašymo momentu (akcijų apskaita neturi įtakos nuosavybės perėjimui).

Pasirašomos akcijos dar nėra išleistos. Kaip manote, jei akcijų pasirašymo sutartyje nuosavybės teisės perėjimo momentas neapartas, tai nuosavybės teisė pereina nuo pasirašymo momento ar nuo įstatinio kapitalo padidinimo įregistravimo Juridinių asmenų registre?

124 uždavinys

Viešoji įmonė buvo pertvarkyta į UAB, jos kapitalas paskirstytas po lygiai – 50 proc. valstybei ir 50 proc. akcininkams. UAB turi paprastųjų vardinių ir privilegijuotųjų akcijų. Privilegijuotųjų akcijų savininkai balsavime nedalyvauja. Šiuo atveju valstybė turi 62 proc. balsų, o kiti du akcininkai – 38 proc.

Ar galima mažinant įstatinį kapitalą susitarti su akcininkais, kad anuliuojant akcijas vienam iš akcininkų bus perduota nekilnojamojo turto dalis? Pavyzdžiui, privilegijuotųjų akcijų savininkai duoda sutikimą, visuotiniame akcininkų susirinkime visi akcininkai sutinka.

Ar galimas toks variantas esant akcijų anuliuojimui?

Ar geriau atskirti akcijas?

Ar yra galimybė gauti nekilnojamojo turto dalį?

125 uždavinys

Įmonė „A“ nori padidinti įstatinį kapitalą išleisdama akcijų už 100 000 Lt. Du įmonės „B“ akcininkai, turintys akcijų už 100 000 Lt, nori jas iškeisti į įmonės „A“ naujas išleistas akcijas. Abi šalys suinteresuotos daryti tokius mainus, bet kyla neaiškumų, kaip tai įgyvendinti.

Kas reglamentuoja tokius mainus?

Ar fizinis ir juridinis asmuo gali daryti mainus?

Kas šiuo atveju turėtų būti sudaroma: mainų sutartis, įstatų pakeitimas ar kt.?

126 uždavinys

R. Urbanavičiaus individualioji įmonė įkeitė turtą už kito asmens – P. Balčiūnaitės – prievolę. Buvo sudaryta svetimo daikto hipoteka. Turto savininkei R. Urbanavičiaus individualiajai įmonei iškeliami bankroto byla.

Koks minėto turto likimas ir kokios trečiojo asmens – kreditoriaus – teisės šiuo atveju?

127 uždavinys

Pagal ABĮ 44 str. 9 d. bendrovė negali iš anksto mokėti lėšų, suteikti paskolos ar užtikrinti prievolių įvykdymo tretiesiems asmenims, jeigu šiais veiksmais siekiama sudaryti sąlygas kitiems asmenims įsigyti tos bendrovės akcijų.

Kokios galimos teisinės pasekmės, kai ši teisės norma pažeidžiama?

Ar smulkieji akcininkai ir kreditoriai tada turi teisę reikalauti pripažinti įkeitimo sandorį ir akcijų pirkimo–pardavimo sandorį negaliojančiais dėl prieštaravimo imperatyviosioms įstatymo normoms?

128 uždavinys

Buvo didinamas įmonės „ZY“ įstatinis kapitalas. Vienas akcininkas pasirašė akcijas, tačiau sumokėjo daugiau nei reikia. Akcijų pasirašymo sutartyje tokia situacija neaparta.

Ką daryti su permokėta pinigų suma?

Kuriuo ABĮ straipsniu reikia remtis?

Ar galima papildomai išleisti akcijų, kurios yra nenumatytos?

Ar galima tai laikyti paskola, ar reikia vėl sušaukti akcininkų susirinkimą, atšaukti visiems akcininkams pirmenybės teisę ir leisti šiam akcininkui įsigyti akcijų už sumokėtą sumą?

129 uždavinys

Bendrovėje „Agrotechnika“ yra trys akcininkai. Du akcininkai nusprendžia padidinti bendrovės įstatinį kapitalą, o trečiasis (jis yra ir bendrovės vadovas) su tuo nesutinka. Išskyla problema: du akcininkai, kurie nori padidinti kapitalą, neturi 2/3 kvalifikuotos balsų daugumos, tad negali priimti sprendimo.

Koks galimas šios problemos sprendimo būdas?

Ar šiuo atveju nepažeidžiamos akcininkų teisės?

130 uždavinys

UAB „Svaja“ direktorė išėjo iš darbo. Registrų centre ji taip ir liko įregistruota kaip bendrovės „Svaja“ vadovė. Registrų centras atsisako

išregistruoti duomenis ir teigia, kad pasikeitus UAB duomenims registro tvarkytojui turi būti pateiktas visuotinio akcininkų susirinkimo protokolas, nes, registro tvarkytojo nuomone, jau yra išrinktas naujas UAB direktorius. Bendrovė dar neišrinko naujo direktoriaus.

Kaip elgtis UAB „Svaja“?

131 uždavinys

Bendrovėje „Domus optima“ yra vienas stambusis akcininkas ir vienas smulkusis. Smulkusis akcininkas į visuotinį akcininkų susirinkimą neatvyksta, stambusis balsuoja raštu.

Kaip išrinkti susirinkimo pirmininką, kuris turi pasirašyti visuotinio akcininkų susirinkimo protokolą?

132 uždavinys

UAB „Kotryna“ turi aštuonis akcininkus. Akcininkas Martynas turi 20 proc. įmonės akcijų. Kiti akcininkai pirkti akcijas atsisako. Įmonės labai specifinė veikla, parduoti kitiems nepavyksta.

Ar gali Martynas reikalauti atidalyti akcijas per teismą?

Gal galima mažinti kapitalą ir atsidalyti?

133 uždavinys

G. Kuzmickas turi 25 proc. UAB akcijų, bet nori pasitraukti iš įmonės akcininkų ir parduoti turimas akcijas. Jis yra konfliktinė asmenybė ir su kitais akcininkais nesutaria dėl kainos – siūlo apmokėti tik 12,5 proc. nuo nekilnojamojo įmonės turto įvertinimo.

Kokias teises turi 25 proc. akcijų turintis akcininkas?

134 uždavinys

Pagal CK 2.98 str. 1 d. reorganizavime gali dalyvauti tik tos pačios teisinės formos juridiniai asmenys, išskyrus įstatymų, reglamentuojančių atskiras juridinių asmenų teisines formas, nustatytas išimtis.

ABĮ nenustatyta išimtis, kad UAB galima jungti prie AB ir pan., tačiau ABĮ skyriuje apie reorganizavimą vartojamas bendras terminas „bendrovė“, t. y. UAB arba AB.

Kaip manote, ar galima UAB prijungti prie AB, prieš tai nepertvarkius UAB į AB?

Ar UAB ir AB yra skirtingos teisinės formos juridiniai asmenys?

135 uždavinys

E. Šilanskienė turi akcijų, kurių šiuo metu dėl tam tikrų priežasčių nenori rodyti.

Ar gali ji šias akcijas padovanoti vienam iš tėvų ar kitiems artimiesiems?

Ar kiti akcininkai gali pareikšti pretenzijas dėl akcijų perleidimo?

Ar kiti akcininkai turi pirmenybės teisę įsigyti šias akcijas?

136 uždavinys

J. Skaisgiris steigia bendrovę ir jam kilo neaiškumų pildant Juridinių asmenų registro formą. Ką reikia įrašyti šiuose nurodymuose iš registro formos:

1. „Taisyklė, pagal kurią asmenys veikia juridinio asmens vardu“;

2. „Veikia vienas įstatymuose ar steigimo dokumentuose nurodytas valdymo organas ir (ar) prokuristas“.

Paskui notarui ir VĮ Registrų centrui reikia pateikti sprendimą, pagal kurį vienintelis steigėjas (akcininkas) skiria save direktoriumi.

Su kuo vienintelis steigėjas J. Skaisgiris pasirašys darbo sutartį?

137 uždavinys

D. Pranskūnas kreipėsi į teismą su ieškiniu dėl skolos priteisimo ir nurodė UAB „X“ akcininkus kaip bendraatsakovius.

Ar UAB akcininkai turi atsakyti už UAB susidariusias skolas kreditoriams?

138 uždavinys

Vienas UAB akcininkas nori perleisti visas savo nematerialiąsias akcijas kitam asmeniui, kuris po perleidimo taptų vieninteliu akcininku.

Reikia užtikrinti, kad vėliau nė vienas akcininkas neturėtų jokių pretenzijų.

Kokia būtų akcijų perleidimo procedūra?

139 uždavinys

UAB „XX“ nusprendė imti paskolą veiklai plėtoti. Šiuo klausimu reikia parengti valdybos sprendimą.

Kuo remdamasi valdyba priima sprendimus dėl paskolų ėmimo (pagal ABI)?

Gal tai ne valdybos, o vadovo kompetencija?

140 uždavinys

UAB „Parex lizingas“ nurodė, kad Valstybiniame patentų biure įregistruotas UAB „Parex faktoringas ir lizingas“ pavadinimas yra panašus į UAB „Parex lizingas“ pavadinimą. Abiejų bendrovių teikiamos paslaugos yra identiškos, todėl pavadinimų panašumas klaidina visuomenę ir UAB „Parex lizingui“ dėl to daroma žala. Taip pažeidžiamos teisės į pavadinimą.

UAB „Parex lizingas“ prašo teismo pagal CK 2.39 ir 2.42 str. pripažinti UAB „Parex faktoringas ir lizingas“ pavadinimo įregistravimą negaliojančiu ir įpareigoti UAB jį pakeisti.

Įvertinkite situaciją.

141 uždavinys

Šveicarijos kompanija „Falkenhorst AG“ kreipėsi į teismą ir nurodė, kad 2003 m. rugsėjo 5 d. Vilniuje įvyko bendros Lietuvos ir Šveicarijos UAB „Turistas“ visuotinis akcininkų susirinkimas, kuriame nutarta įmonę reorganizuoti į AB „Naujasis Vilnius“ be užsienio kilmės kapitalo. Atlikus tarpusavio išlaidų užskaitas, buvo nuspręsta grąžinti kompanijai į UAB „Turistas“ jos investuotas lėšas – 251 000 JAV dolerių.

Šveicarijos kompanijos „Falkenhorst AG“ akcijos buvo anuliuotos, o UAB „Turistas“ įstatinis kapitalas sumažintas ieškovo kompanijos dalimi. Tikslinant grąžintiną sumą, 2003 m. lapkričio 13 d. buvo su-

rašytas atsiskaitymų protokolas, jame nurodytos apmokėjimo sąlygos, atsiskaitymo tvarka ir terminai.

AB „Naujasis Vilnius“ nustatytais terminais visos sumos nesumokėjo ir liko skolinga 33 905 JAV dolerius. Šveicarijos kompanija „Falkenhorst AG“ prašo teismo priteisti iš atsakovės AB „Naujasis Vilnius“ 33 905 JAV dolerių skolą.

AB „Naujasis Vilnius“ pareiškė priešiškinį prašydama pripažinti 2003 m. lapkričio 13 d. protokolą negaliojančiu ir nurodė, kad ginčijamas protokolas buvo sudarytas vadovaujantis UAB „Turistas“ 2003 m. rugsėjo 5 d. visuotinio akcininkų susirinkimo protokolo 5 punktu, kuris Vilniaus miesto pirmojo apylinkės teismo sprendimu buvo pripažintas negaliojančiu. Be to, 2003 m. rugsėjo 5 d. UAB „Turistas“ visuotinis akcininkų susirinkimas įpareigojo naujus išrinktus bendrovės valdymo organus pasirašyti ginčijamą protokolą, o kadangi UAB „Turistas“ baigė savo veiklą po reorganizacijos (valdyba neteko savo įgaliojimų), todėl jį pasirašė neįgalioji asmenys.

Įvertinkite situaciją.

142 uždavinys

A. Bilinskas kreipėsi į teismą ir nurodė, kad yra UAB „Žuvis“ akcininkas. 2007 m. įvyko visuotinis bendrovės akcininkų susirinkimas. Jo manymu, buvo pažeista ABĮ 25 str. 2 d. – į susirinkimo darbotvarkę nebuvo įtraukti jo pasiūlyti klausimai, jo įgaliojimai atstovei nebuvo pateikti dokumentai, susiję su susirinkimo darbotvarke. Revizoriaus ataskaitoje buvo nurodyta, kad nuostoliai sudaro 262 680 Lt, o iš metinės finansinės ataskaitos paaiškėjo, kad nuostoliai yra 2 626 803 Lt. Klaidinga informacija buvo pateikta siekiant nuslėpti bendrovės nuostolius ir paveikti akcininkus balsuojant už paskolos paėmimą. Visuotinio akcininkų susirinkimo metu buvo sprendžiamas klausimas dėl 1 800 000 Lt paskolos, tačiau paskolos dydis nebuvo užprotokoluotas. Jo manymu, sprendimas paimti paskolą žalingas bendrovei.

UAB „Žuvis“ teigimu, A. Bilinsko atstovė visuotiniame akcininkų susirinkime dalyvavo, balsavo, bet nepateikė jokių pastabų.

Įvertinkite situaciją.

143 uždavinys

Šiaulių apygardos teismas 2005 m. birželio 22 d. sprendimu paskelbė N. Šarkienės individualiąją įmonę „Ūpas“ likviduojama dėl bankroto ir patvirtino kreditoriaus Tomo V. finansinį reikalavimą – 60 000 Lt. Vykdam bankroto procedūrą iš dalies buvo patenkintas tik įkaito turėtojo AB banko „Snoras“ reikalavimas, o kiti pirmos, antros ir trečios eilės kreditorių reikalavimai liko nepatenkinti.

Įvertinkite situaciją.

144 uždavinys

Ieškovas 2007 m. vasario 20 d. kreipėsi su ieškinio pareiškimu į teismą ir nurodė, kad atsakovas 1991 m. balandžio 17 d. įregistravo individualiąją komercinę įmonę „Lūgnė“. Atsakovo įmonei buvo iškelta bankroto byla, o 2006 m. rugpjūčio 27 d. Klaipėdos apygardos teismo sprendimu įmonė išregistruota kaip likviduota dėl bankroto. Išregistravimo iš Įmonių registro dieną (2006 m. rugpjūčio 27 d.) įmonė liko skolinga biudžetui 119 629,75 Lt mokesčių, baudų ir delspinigių, nes įmonės turtas neatskirtas nuo savininko turto ir pastarasis atsako už įmonės prievoles.

Individualioji įmonė „Lūgnė“ nesutinka ir teigia, kad ginčo skola, atsiradusi iš likviduotos individualiosios įmonės veiklos, galėjo būti išieškota tik iškėlus bankroto bylą.

Ar toks įmonės „Lūgnė“ nesutikimas yra pagrįstas?

Įvertinkite situaciją.

145 uždavinys

Genutė L. ir Laima V. prašo pripažinti negaliojančiu AB „Tauras“ 2006 m. gegužės 25 d. valdybos sprendimą dėl pelno paskirstymo ir įpareigoti valdybą paskirstyti pelną pagal ABĮ nustatytus reikalavimus. Ieškovės nurodė, kad AB „Tauras“ valdyba 2006 m. gegužės 25 d. sprendimu paskirstydama ūkinių metų pelną pažeidė ABĮ 48 str. 7 d. ir nepaskyrė pelno dalies dividendams.

Įvertinkite situaciją.

146 uždavinys

R. Bubėnaitė nurodė, kad būdama UAB „Vilniaus X“ akcininkė sudarė akcijų pirkimo–pardavimo sutartį, pagal kurią iš B. Susnio įsigijo 33 090 UAB „Vilniaus X“ akcijų, tačiau atsakovas nepagrįstai atsisako registruoti jas bendrovės akcininkų registre.

R. Bubėnaitė prašė teismo įpareigoti UAB „Vilniaus X“ įregistruoti pagal 2004 m. gruodžio 12 d. akcijų pirkimo–pardavimo sutartį iš B. Susnio įgytas 33 090 UAB „Vilniaus X“ paprastųjų vardinių akcijų.

Ar pagrįstas toks reikalavimas?

UAB „Vilniaus X“ prašo teismo pripažinti negaliojančia R. Bubėnaitės ir B. Susnio 2004 m. gruodžio 12 d. sudarytą akcijų pirkimo–pardavimo sutartį kaip prieštaraujančią imperatyviosiems įstatymo normoms (CK 1.80 str.). UAB „Vilniaus X“ teigimu, 2004 m. gruodžio 12 d. akcijų pirkimo–pardavimo sutartis faktiškai sudaryta po 2003 m. sausio 1 d. ir ieškovė sudarydama sutartį atgaline data siekė, kad šiam sandoriui nebūtų taikomas nuo 2004 m. sausio 1 d. įsigaliojusio ABĮ 47 str. (2003 m. gruodžio 11 d. įstatymo Nr. IX-1889 redakcija).

Įvertinkite situaciją.

147 uždavinys

UAB „Elva“ turi tris akcininkus: P. Oržekauskas turi 32, V. Rakauskis – 32, o J. Jankauskaitė – 36 akcijas. 2006 m. spalio 3 d. pagal pirkimo–pardavimo sutartį J. Jankauskaitė pardavė 36 paprastąsias vardines UAB „Elva“ akcijas R. Navickui. UAB „Elva“ ir P. Oržekauskas prašo teismo pripažinti negaliojančia J. Jankauskaitės ir R. Navicko 2006 m. spalio 3 d. sudarytą 36 paprastųjų vardinių UAB „Elva“ akcijų pirkimo–pardavimo sutartį.

Įvertinkite situaciją.

148 uždavinys

2004 m. rugpjūčio 29 d. buvo sušauktas neeilinis visuotinis UAB „X“ akcininkų susirinkimas, o 2004 m. rugsėjo 13 d. – pakartotinis neeilinis visuotinis akcininkų susirinkimas. 2004 m. rugsėjo 13 d. pakartotiniame neeiliniame visuotiniame UAB „X“ akcininkų susirinkime

buvo nuspręsta padidinti bendrovės įstatinį kapitalą 1 000 000 Lt, už 700 000 Lt įsigyti naują stacionarią modulinę šviesos diodų vaizdo įrangą ir pakeisti bendrovės įstatus.

Algirdas V. prašo teismo pripažinti negaliojančiu atsakovės UAB „X“ 2004 m. rugsėjo 13 d. visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimą padidinti bendrovės įstatinį kapitalą, įsigyti stacionarią modulinę šviesos diodų vaizdo įrangą ir pakeisti bendrovės įstatus. Algirdui V. priklauso 50 proc. UAB „X“ akcijų. Registruotas laiškas su pranešimu apie 2004 m. rugsėjo 13 d. vyksiantį visuotinį akcininkų susirinkimą jam buvo įteiktas jau po to, kai šis buvo įvykęs. Taip buvo pažeistas ABĮ.

Įvertinkite situaciją.

149 uždavinys

Ieškovė UAB „XY“ prašė teismo pripažinti negaliojančiais 2004 m. balandžio 30 d. bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo nutarimus. Ji nurodė, kad 2004 m. balandžio 30 d. bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo nutarimai priimti nesant kvorumo, nes jame dalyvavo vienas iš dviejų akcininkų – Darius Š., kuriam priklausančios akcijos suteikia mažiau kaip pusę visų balsų. Akcininkei UAB „XY grupė“, kuriai priklauso 90 proc. UAB „XY“ akcijų, 2004 m. balandžio 23 d. teismo nutartimi buvo uždrausta balsuoti visuotiniuose akcininkų susirinkimuose, taigi susirinkime dalyvavo ir sprendimus priėmė tik vienas akcininkas, valdantis 10 proc. bendrovės akcijų, suteikiančių 10 proc. visų balsų. Be to, visuotiniame akcininkų susirinkime buvo sprendžiami klausimai, kurie nebuvo įtraukti į susirinkimo darbotvarkę.

Įvertinkite situaciją.

150 uždavinys

Vytautas V. prašė teismo pripažinti jam akcininko teises į 20 proc. atsakovei UAB „Dubingiai“ priklausančių akcijų, kurių vertė yra 30 600 Lt. Ieškovas nurodė, kad 2003 m. liepos 10 d. UAB „Dubingiai“ ir trečiasis asmuo (UAB „Dubingiai“ dalyvio sutuoktinė) pagal paskolos sutartį paėmė iš banko 20 000 Lt paskolą. Tą pačią dieną bankas ir ieškovas sudarė laidavimo sutartį, pagal kurią Vytautas V. įsipareigojo

atsakyti visu savo turtu, jeigu skolininkė neįvykdys visų ar dalies prievolių arba netinkamai jas įvykdys pagal paskolos sutartį.

UAB „Dubingiai“ ir trečiasis asmuo (UAB „Dubingiai“ dalyvio su tuoktine) neįvykdė savo įsipareigojimų, todėl bankas sutartį vienašališkai nutraukė ir kreipėsi į Šiaulių miesto apylinkės teismą dėl teismo įsakymo išdavimo. 2005 m. balandžio 12 d. teismo įsakymu nutarta solidariai išieškoti iš atsakovės, trečiojo asmens ir ieškovo 9436 Lt negrąžintos paskolos, 13,05 proc. metinių palūkanų nuo negrąžintos sumos ir 70,77 Lt bylinėjimosi išlaidų AB banko „Nord/LB Lietuva“ naudai.

2005 m. balandžio 22 d. Vytautas V. sumokėjo bankui 9530 Lt skolą ir bylinėjimosi išlaidas. Kadangi 2003 m. birželio 24 d. atsakovė buvo surašiusi raštą ir jame nurodė, kad jei negrąžins 20 000 Lt paskolos, paimtos iš AB banko „Nord/LB Lietuva“, ji perleis 20 proc. UAB „Dubingiai“ akcijų už ją laidavusiam ieškovui. Atsakovė negrąžino bankui 20 000 Lt paskolos, taigi atsirado pareiga perduoti 20 proc. jai priklausančių akcijų už ją laidavusiam asmeniui – Vytautui V.

Atsakovė UAB „Dubingiai“ pripažino surašiusi tokio turinio raštą, tačiau tik tam, kad neturėdama pinigų atsiskaityti su Vytautu V. perleidusi jam akcijas galėtų tai padaryti. UAB „Dubingiai“ teigia, kad šiuo metu turi lėšų ir gali sumokėti pinigų sumą, kurią Vytautas V. sumokėjo bankui pagal paskolos sutartį, ir nesutinka perleisti jam akcijų.

Įvertinkite situaciją.

151 uždavinys

AB „Liturga“ 2004 m. veiklos rezultatas – 168 757 Lt nuostolis, o praėjusių finansinių metų nepaskirstytasis pelnas 2004 m. pradžioje – 622 918 Lt. Ieškovės Gerda M. ir Lukrecija B. prašė teismo pripažinti negaliojančiu AB „Liturga“ 2005 m. gegužės 25 d. valdybos sprendimą dėl pelno paskirstymo ir įpareigoti valdybą paskirstyti pelną pagal ABĮ nustatytą tvarką.

Ieškovės teigė, kad AB „Liturga“ valdyba 2005 m. gegužės 25 d. sprendimu paskirstydama ūkinių metų pelną pažeidė ABĮ ir nepaskyrė pelno dalies dividendams.

Ar pagrįstas ieškovių reikalavimas?

152 uždavinys

Visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkėje numatytas valdybos naikinimo klausimas. Darbotvarkė nustatytu laiku nepakeista.

Ar būtų teisėtas akcininkų sprendimas nenaikinti valdybos, bet atšaukti esamus narius ir išrinkti naujus?

Ar tai jau sprendimas ne pagal darbotvarkę?

153 uždavinys

UAB „BŽ“ direktorius 2003 m. sausio 10 d. kreipėsi į teismą prašydamas iškelti UAB „BŽ“ restruktūrizavimo bylą. Ieškovas nurodė, kad į jį kreipėsi 11 bendrovės kreditorių (tarp jų ir pagrindinių) ir pasiūlė restruktūrizuoti bendrovę, nes ji neatsiskaito su kreditoriais. 2002 m. lapkričio 6 d. akcininkų susirinkimas tam pritarė. 2003 m. sausio 5 d. įmonė turėjo 5 147 112 Lt skolų, o jos turto vertė buvo 8 309 423 Lt. 2003 m. sausio 9 d. įvyko pagrindinių kreditorių susirinkimas. Kreditorių reikalavimų suma buvo 3 932 637,92 Lt, t. y. 76,4 proc., arba daugiau kaip 2/3, visų kreditorių reikalavimų bendros sumos. Pagrindiniai kreditoriai nutarė šį susirinkimą laikyti pirmuoju kreditorių susirinkimu ir įpareigojo bendrovės direktorių kreiptis į teismą dėl restruktūrizavimo bylos iškėlimo, pritarė įmonės restruktūrizavimo plano projektui ir patvirtino administratoriaus kandidatūrą. UAB „BŽ“ turi laikinų finansinių sunkumų, tačiau veiklos nėra nutraukusi ir jai nėra iškelta bankroto byla.

Įvertinkite situaciją.

154 uždavinys

Garažų bendrija visuotiniame susirinkime nusprendė parduoti vieną garažo bokšą, kuris yra visų bendrijos narių nuosavybė. Notaras reikalauja visų narių raštiško sutikimo. Bendrijos nuostatuose įtvirtinta nuostata, kad bendrijos turtas valdomas atsižvelgiant į visuotinio susirinkimo balsų daugumą.

Ar yra kitas (ne notarinis) būdas įteisinti pirkimo–pardavimo sandorį be visų narių parašų?

Kokie viso to teisiniai pagrindai?

155 uždavinys

ABĮ 45 str. 3 d. nustatyta: „Nepiniginiais įnašais gali būti turtas, įskaitant ir turtines teises. Nepiniginiais įnašais negali būti išimtas iš civilinės apyvartos turtas, taip pat darbai ir paslaugos.“

CK 1.110 str. 1 d. nustatyta: „Civilinių teisių objektu gali būti įmonė, kaip verslu užsiimančiam (pelno siekiančiam) asmeniui priklausantis turto ir turtinių bei neturtinių teisių, skolų ir kitokių pareigų visuma. Įmonė yra laikoma nekilnojamuoju daiktu.“

Ar galima kaip įnašą už akcijas perduoti įmonę (ne UAB ar pan., bet įmonę kaip teisių/pareigų visumą, pvz., mėsos fabriko dešrų skyrių)?

156 uždavinys

UAB „Stumbras“ prašo teismo priteisti iš UAB „Kirtima“ 300 000 Lt skolą už parduotas prekes, 390 000 Lt delspinigių už laikotarpį nuo 2006 m. sausio 15 d. iki 2007 m. rugsėjo 3 d., 6 proc. dydžio metines palūkanas nuo teismo sprendimo priėmimo dienos iki jo visiško įvykdymo ir 49 000 Lt teismo išlaidų. UAB „Stumbras“ nurodė, kad 2005 m. sausio 2 d. su UAB „Kirtima“ sudarė prekių tiekimo sutartį. UAB „Stumbras“ tiekė prekes, tačiau UAB „Kirtima“ nevysiškai už jas atsiskaitė.

UAB „Kirtima“ priešiškiniumi prašė nutraukti sutartį kaip ydingą ir nurodė, kad UAB „Stumbras“ tiekė blogos kokybės prekes.

Įvertinkite situaciją.

157 uždavinys

Ieškovė bendra Lietuvos–Vokietijos įmonė UAB „VBX“ kreipėsi į teismą ir prašė pripažinti negaliojančiais 2002 m. spalio 21 d. UAB „VBX“ visuotinio akcininkų susirinkimo nutarimą dėl pagrindinių priemonių pardavimo ar įkeitimo bei 2002 m. lapkričio 26 d. UAB „VBX“ ir AB „AX“ prekybinės paskirties patalpų, esančių Klaipėdoje, pirkimo–pardavimo sutartį.

UAB „VBX“ nurodė, kad 2002 m. balandžio 4 d. Vilniaus apygardos teismas iškėlė bankroto bylą UAB „VBX“. Atlikus auditą paaiškėjo, kad 2002 m. spalio 21 d. visuotinio akcininkų susirinkimo nutarimas

yra neteisėtas, nes akcininkui firmai „Bara GmbH“ atstovavęs UAB „VBX“ generalinis direktorius R. Juraitis neturėjo tinkamo įgaliojimo jai atstovauti, nutarimas priimtas pažeidžiant ABĮ, jis yra bendro pobūdžio, nenurodyti konkretūs duomenys: pirkėjai, sutarties sąlygos, turto kaina. Remdamasis minėto akcininkų susirinkimo nutarimu UAB „VBX“ generalinis direktorius R. Juraitis 2006 m. lapkričio 26 d. su AB „AX“ sudarė prekybinės paskirties patalpų, esančių Klaipėdoje, pardavimo sutartį. Sutartyje pažymėta, kad parduodamų patalpų kaina įskaitoma kaip skola pirkėjui. Patalpos parduotos už 517 027,52 Lt, nors rinkos kaina pardavimo metu buvo 778 000 Lt. UAB „VBX“ mano, kad pirkimo–pardavimo sutartis neteisėta, nes sudaryta remiantis neteisėtu akcininkų susirinkimo nutarimu ir šia sutartimi buvo siekiama padengti bendrovės skolą AB „Achema“ pagal 2001 m. rugpjūčio 11 d. paskolos sutartį Nr. V-234/E ir 2001 m. birželio 5 d. laidavimo sutartį LS-90-95-08-11, nors pagal šias sutartis 2002 m. birželio 6 d. buvo įkeista prekių už 1 395 743 Lt, patalpos parduotos už žemesnę negu rinkos kainą, todėl bendrovei padaryta 260 000 Lt nuostolių. Tai prieštaravo įmonės tikslams ir įstatymams.

2005 m. kovo 28 d. ir balandžio 5 d. patikslintais ieškinio pareiškimais ieškovė prašė pripažinti negaliojančia 2002 m. lapkričio 26 d. pirkimo–pardavimo sutartį, sudarytą su AB „AX“, ir pripažinus, kad atsakovė negali grąžinti patalpų, įpareigoti ją atlyginti šio turto vertę pinigais. Reikalavimo pripažinti negaliojančiais akcininkų susirinkimo nutarimą ir pirkimo–pardavimo sandorius su kitais asmenimis atsisakė, nurodydami, kad akcininkų susirinkimo nutarimų neginčija, nes jie neturėjo įtakos pirkimo–pardavimo sutarčiai, o kitų pirkimo–pardavimo sutarčių, sudarytų su kitais atsakovais, neginčija, nes neturi įrodymų, kad minėti asmenys galėjo ginčo patalpas įgyti nesąžiningai. Ieškovė nurodė, kad R. Juraitis nebuvo gavęs akcininkų sutikimo parduoti ginčo patalpas žemesne nei 778 000 Lt kaina. Tai patvirtina 2002 m. lapkričio 14 d. raštas Nr. VB-306. Be to, sutarties turinyje buvo nurodyta rinkos kaina – 778 000 Lt, tai pasirašydamas sutartį pripažino AB „AX“ įgaliotas asmuo G. Nevulis, nors jis buvo įgaliotas pasirašyti 451 350 Lt vertės sandorį. Be to, nebuvo bendrovės valdybos sprendimo dėl ilgalaikio turto pardavimo, nors pagal bendrovės įstatų 8.7.6 p. tai yra valdybos prerogatyva.

Įvertinkite situaciją.

158 uždavinys

Būdamas vienintelis akcininkas asmuo nori parduoti verslo dalį, pavyzdžiui, grožio saloną. Grožio salono patalpos yra išnuomos.

Pagal kokią sutartį galima parduoti verslo dalį ir kaip tai padaryti?

Kokie būtų pranašumai sudarant verslo pardavimo sutartį?

Kokie būtų pranašumai sudarant įmonės pirkimo–pardavimo sutartį?

159 uždavinys

Šiaulių apygardos teismas 2004 m. spalio 29 d. nutartimi išskė UAB „Nordfarma“ bankroto bylą, o 2005 m. kovo 14 d. nutartimi patvirtino šios bendrovės 3 034 031,68 Lt kreditorių reikalavimus, tarp jų ir UAB „Armila“ 268 431,30 Lt.

Kreditorė UAB „Armila“ UAB „Nordfarma“ vardu kreipėsi į teismą su ieškiniu ir prašė pripažinti niekiniais ir negaliojančiais UAB „Nordfarma“ ir UAB „Limedika“ 2004 m. spalio 5 d. ir 2004 m. spalio 29 d. sudarytus sandorius, taikyti restituciją ir priteisti iš UAB „Limedika“ UAB „Nordfarma“ naudai 978 331,48 Lt. Kreditorės manymu, pagal CK 6.68 str. ji turi teisę pareikšti ieškinį minėtos bankrutuojančios bendrovės vardu, nes kreditorių susirinkimas 2005 m. balandžio 8 d. protokoliniu sprendimu buvo įpareigojęs administratorių kreiptis į teismą dėl UAB „Limedika“ ir UAB „Nordfarma“ sandorių pripažinimo negaliojančiais, tačiau bankroto administratorius šio sprendimo neįvykdė.

Kreditorė UAB „Armila“ nurodė, kad bankrutuojančios bendrovės ir atsakovės UAB „Limedika“ 2004 m. spalio 29 d. sudaryta medikamentų pirkimo–pardavimo sutartis, pagal kurią UAB „Nordfarma“ pardavė atsakovei prekių už 673 291,15 Lt, prieštarauja imperatyviosioms įstatymo normoms, nes tuo metu UAB „Nordfarma“ turima licencija suteikė šiai teisę parduoti vaistus ir vaistines medžiagas tik galutiniams jų vartotojams, tačiau nesuteikė teisės parduoti vaistų juridiniams asmenims, turintiems teisę verstis farmacine veikla (CK 2.77 str.). Remiantis Lietuvos Respublikos farmacinės veiklos įstatymo 18 str., farmacinė veikla, kuria pažeidžiami šio įstatymo ir su juo susijusių įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimai, laikoma neteisėta.

Kreditorė UAB „Armila“ taip pat teigė, kad UAB „Nordfarma“ ir atsakovės 2004 m. spalio 5 d. sudaryta UAB „Nordfarma“ 305 040,33 Lt vertės turto pirkimo–pardavimo sutartis yra tariamas (fiktyvus) sandoris, nes buvo sudaryta atgaline data. Šiuos teiginius kreditorius grindė nurodydamas aplinkybę, kad sudarius sandorį turtas nebuvo perduotas atsakovei ir liko UAB „Nordfarma“ nuosavybė. 2004 m. spalio 20 d. antstolis šį turtą rado ir areštavo. Turto aprašymo metu antstoliui nebuvo pateikta jokios informacijos apie minėtą turto pirkimo–pardavimo sutartį, šios sutarties sudarymą liudijanti sąskaita faktūra nebuvo įregistruota registre, joje nurodyta, kad parduodama ir aštuoniolika kasos aparatų, nors kasos aparatai turi būti parduodami laikantis nustatytos tvarkos ir perregistruojami naudotojo vardu, o 2004 m. spalio 20 d. jie dar buvo registruoti UAB „Nordfarma“ vardu ir įtraukti į antstolio sudarytą šios bendrovės ilgalaikio turto sąrašą. 2004 m. spalio 20 d. UAB „Nordfarma“ nuosavybė taip pat buvo automobilis, kuriam taikoma speciali pirkimo–pardavimo tvarka. Ieškovės nuomone, šio ginčo sandoris buvo fiktyvus, nes sudarytas atgaline data, pagal jį neketinta sukurti teisinių pasekmių, siekiama atsiskaityti tik su vienu kreditoriumi ir apsunkinti skolos išieškojimą kitų kreditorių naudai.

Ivertinkite situaciją.

160 uždavinys

2005 m. lapkričio 28 d. ieškovas T. Ž. kreipėsi į teismą ir ieškinio pareiškime nurodė, kad 2004 m. kovo 15 d. su atsakove J. V. individualiųjų įmone sudarė sutartį, pagal kurią ieškovas teikė atsakovei konsultacijas įmonės veiklos klausimais, padėjo organizuoti ir vykdyti įmonės veiklą, o atsakovė įsipareigojo mokėti jam kiekvieną mėnesį 2000 Lt atlyginimą. Prieš sudarant šią sutartį, 2002 m. spalio 8 d. atsakovė suteikė ieškovui prokurą veikti įmonės vardu ir atlikti visus teisinius veiksmus, susijusius su įmonės verslu. Ieškovo teigimu, atsakovė nevykdė savo sutartinių įsipareigojimų nuo sutarties pasirašymo dienos, nereagavo į jo žodinius prašymus, neatsakė į 2005 m. spalio 21 d. pretenziją ir yra skolinga 38 000 Lt: 18 000 Lt už 2004 m. ir 20 000 Lt už 2005 m. Be to, šalių pasirašytoje sutartyje

atsakovė įsipareigojo mokėti 0,5 proc. delspinigius nuo nesumokėtos sumos, taigi iš jos priteistina 23 400 Lt delspinigių už šešis mėnesius. Ieškovas taip pat nurodė, kad pagal 2005 m. gegužės 2 d. sutartį atsakovė pripažino 26 000 Lt skolą ieškovui. Remdamasis CK 6.210 ir 6.256 str., ieškovas prašė teismo priteisti iš atsakovės 38 000 Lt skolą, 23 400 Lt delspinigių ir 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos, skaičiuojant jas nuo teismo sprendimo priėmimo dienos iki visiško jo įvykdymo, ir pripažinti galiojančia 2005 m. gegužės 2 d. skolų grąžinimo sutartį.

Įvertinkite situaciją.

DARBO TEISĖ

Darbo sutarties nutraukimas

Darbo sutarties pasibaigimo pagrindai nurodyti Lietuvos Respublikos darbo kodekso (toliau – DK) 124 str. Yra keli terminai, susiję su darbo sutarties pasibaigimu – tai darbo sutarties pasibaigimas, darbo sutarties nutraukimas ir atleidimas iš darbo.

Darbo sutarties pasibaigimo pagrindus galima grupuoti atsižvelgiant į šalių valią. Sutartis nutraukiama:

- šalių susitarimu (DK 125 str.);
- darbuotojo prašymu (DK 107, 127 ir 128 str.);
- darbdavio iniciatyva, kai nėra darbuotojo kaltės (DK 129 str.), dėl darbuotojo kaltės (DK 107 ir 136 str.).

Darbo sutarties pasibaigimas nepriklauso nuo šalių valios (DK 136 str.), kai:

- iš darbuotojo įstatymo nustatyta tvarka atimamos specialiosios teisės dirbti tam tikrą darbą;
- to reikalauja įstatymų nustatyti organai ir pareigūnai;
- darbuotojas pagal Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos išvadą negali eiti šių pareigų ar dirbti šio darbo;
- darbuotojas yra nuo 14 iki 16 metų ir nutraukti darbo sutartį reikalauja vienas iš tėvų, gydytojas, prižiūrintis sveikatą arba mokyklą, kurioje vaikas mokosi;
- likviduojamas darbdavys;
- darbuotojas miršta.

Darbo sutarties nutraukimo pagrindo nereikia painioti su atleidimo iš darbo priežastimi, pvz., šiurkštus darbo drausmės pažeidimas suteikia darbdaviui teisę nutraukti darbo sutartį ir darbdavys gali ja pasinaudoti arba ne.

Darbo sutarties nutraukimas darbuotojo pareiškimu

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas išaiškino, kad atleidimo pagal DK 127 str. pagrindas yra savanoriškas darbuotojo prašymas. Nustatė, kad jis išgautas prieš darbuotojo valią, atleidimas pripažįstamas neteisėtu ir darbuotojas gražinamas į darbą.

Darbuotojas turi teisę nutraukti tiek neterminuotą, tiek terminuotą darbo sutartį iki termino pabaigos.

1. Darbuotojo savanoriškas rašytinis prašymas yra privalomas dokumentas. Įstatyme nenumatyta jokių aplinkybių, kuriomis remdamasis darbdavys galėtų sulaikyti darbuotoją darbe. Darbuotojas neprivalo aiškinti tokio darbo sutarties nutraukimo priežasčių, bet reikalaujama, kad jis raštu išpėtų apie tai prieš 14 dienų. Trumpesnis terminas nustatytas DK 112 ir 113 str. Išpėti darbuotojas gali bet kada – tiek dirbdamas, tiek atostogų metu. Darbo sutartis gali būti nutraukiama darbuotojo prašymu dėl svarbių priežasčių. Tokiu atveju darbdavys turi būti išpėjamas raštu prieš 3 dienas. Pagrįstas prašymas nutraukti darbo sutartį yra dėl ligos ir invalidumo (jei darbuotojas tęstų darbą, liga dar pasunkėtų). Tai turi patvirtinti medicininė išvada. Kai prašyme atleidimo data nenurodyta, darbdavys atleidžia darbuotoją praėjus 14 dienų nuo prašymo pateikimo.

2. Darbdavys gali reikalauti, kad jam būtų atlygintos paskutiniųjų vienerių metų darbuotojo mokymo ir kvalifikacijos kėlimo išlaidos, išskyrus tuos atvejus, kai sutartis nutraukiama dėl svarbių priežasčių, pvz., pablogėjus sveikatai (DK 95 str.).

3. Darbdavys turi visiškai atsiskaityti su darbuotoju jo atleidimo iš darbo dieną. Išmokamas darbo užmokestis, kompensacija už nepanaudotas atostogas, išeitinė dviejų mėnesių vidutinio darbo užmokesčio išmoka, kai darbo sutartis nutraukiama dėl svarbių priežasčių arba kai darbuotojas yra įgijęs teisę į visą senatvės pensiją.

Darbuotojui pageidaujant darbdavys turi išduoti pažymą apie dirbtą darbą, darbo funkcijas, darbo pradžią ir pabaigą, darbo užmokesčio dydį ir charakteristiką.

4. Darbdavys užpildo pranešimo apie apdraustųjų socialiniu draudimu atleidimą iš darbo formą ir per 3 dienas pateikia Valstybinio

socialinio draudimo fondo vadybos teritoriniam skyriui, kuriame įmonė įregistruota, draudėjui. Formą taip pat galima pateikti elektroniniu būdu *www.sodra.lt*.

5. Darbo sutartyje nurodoma, kad darbuotojas atleidžiamas pagal DK 127 str. 1 arba 2 d., ir įrašoma atleidimo data.

Tarkime, 2004 m. lapkritį I. B. su ieškiniu kreipėsi į apylinkės teismą ir nurodė, kad ji nuo 1999 m. rugsėjo 1 d. dirbo vadybininke. Darbdavio įkalbėta 2004 m. rugsėjo 2 d. parašė prašymą atleisti ją iš darbo pagal DK 127 str. nuo rugsėjo 3 d. Darbdavys jos prašymą patenkinio ir atleido iš darbo. Vėliau I. B. savo sprendimą pakeitė ir 2004 m. rugsėjo 4 d. parašė prašymą, kuriuo atšaukė rugsėjo 2 d. pateiktą prašymą, tačiau darbdavys savo sprendimo nepakeitė ir įsakymo dėl atleidimo iš darbo neatšaukė. I. B. prašo grąžinti ją į darbą.

Kokiais argumentais remdamasis darbdavys atleido I. B. iš darbo?

Kokias galimybes turėjo darbdavys, gavęs I. B. prašymą?

Kokį sprendimą (išdėstant motyvus) turėtų priimti teismas?

DK, be kitų darbo sutarties nutraukimo pagrindų, įtvirtina ir sutarties nutraukimą darbuotojo pareiškimu pagal DK 127 str.

DK 127 str. nustatyta absoliuti subjektinė darbuotojo teisė savo pasirinkimu ir laisva valia nutraukti darbo sutartį, taip užtikrinant darbo laisvės principą, įtvirtintą Lietuvos Respublikos Konstitucijos 48 str. 1 d.

DK 127 str. numatyta darbuotojo galimybė nutraukti darbo sutartį dviem pagrindais: įprastine tvarka ir dėl svarbių priežasčių. Pirmuoju atveju darbuotojas neprivalo pagrįsti savo prašymo nutraukti darbo sutartį ir gali bet kada ją nutraukti. Atsižvelgiant į DK 127 str. 1 d. reikalavimus, ši nuostata taikoma tiek terminuotai, tiek ir neterminuotai darbo sutarčiai.

Yra žinoma, kad I. B. pateikė darbdaviui prašymą nutraukti darbo sutartį pagal DK 127 str. Kadangi nežinoma, ar I. B. turėjo kokių nors svarbių priežasčių nutraukti darbo sutartį ir ar tokį I. B. apsisprendimą lėmė nuo jos nepriklausančios aplinkybės, galima teigti, jog šiuo atveju taikoma minėto straipsnio 1 dalis.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (toliau – LAT) yra išaiškinęs, kad pagrindinis dokumentas nutraukiant darbo sutartį darbuotojo pareiškimu būtent ir yra darbdaviui įteikiamas darbuotojo rašytinis prašy-

mas, kurio negali pakeisti, pavyzdžiui, darbuotojo pasirašymas darbo sutartyje apie darbo sutarties nutraukimą.

2004 m. rugsėjo 2 d. I. B. pateikė darbdaviui rašytinį prašymą atleisti ją iš darbo, taigi darbdavys įgijo teisinį pagrindą nutraukti darbo sutartį su I. B. pagal DK 127 str. 1 d.

DK 127 str. numatyta darbuotojo pareiga įspėti darbdavį apie darbo sutarties nutraukimą prieš 14 dienų, tačiau šis straipsnis turi išlygą, kad įmonės kolektyvinėje sutartyje gali būti numatytas ir kitoks terminas, kuris bet koku atveju negali viršyti vieno mėnesio. LAT yra išaiškinęs, kad visų pirma įspėjimo terminu siekiama apsaugoti darbdavio interesus, t. y. toks terminas pirmiausiai yra naudingas darbdaviui (LAT nutartis Nr. 3K-3-417-1999). Yra reali galimybė, kad darbdavys iš karto neras naujo darbuotojo, todėl gali sutrikti gamybos procesai ar atsirasti kitų darbdaviui neigiamų padarinių.

Darbuotojas gali informuoti darbdavį ir anksčiau, nei to reikalaujama DK 127 str. 1 d. arba kolektyvinėje sutartyje, tačiau vėlesnis prašymas, t. y. likus mažiau nei 14 dienų iki planuojamo darbo sutarties nutraukimo, gali būti patenkintas tik darbdavio sutikimu.

Kita vertus, įspėjimo terminas tam tikra prasme apsaugo ir darbuotoją. Darbuotojui prašyme nutraukti darbo sutartį nurodžius sutarties nutraukimo datą, nepažeidžiant DK nustatyto įspėjimo termino, arba darbuotojui tokios datos nenurodžius, taikant bendrąjį 14 dienų arba kolektyvinėje darbo sutartyje nustatytą terminą, darbdavys negali atleisti darbuotojo anksčiau nei nurodytą dieną ar nepraėjus tam tikram terminui nuo prašymo pateikimo dienos. Taip darbuotojui paliekama teisė dirbti darbą nustatytą laikotarpį, turėti galimybę susirasti kitą darbą arba pakeisti savo nuomonę dėl sutarties nutraukimo dienos ar net atšaukti prašymą ne vėliau kaip per 3 dienas nuo prašymo pateikimo dienos, kaip nurodyta DK 127 str. 4 d., ar vėliau, jei darbdavys sutinka.

Taigi nustačius abipuses darbuotojo ir darbdavio teises ir pareigas, užtikrinamas šalių lygiateisiškumas ir galimybė ginti savo teisėtus interesus.

Iš pateikto pavyzdžio yra žinoma, jog I. B. pateikė prašymą ją atleisti iš darbo 2004 m. rugsėjo 2 d. (ketvirtadienį) ir prašė nutraukti sutartį jau kitą dieną, t. y. 2004 m. rugsėjo 3 d. (penktadienį). Taigi I. B.

nesivadovavo bendruoju DK ar įmonės kolektyvinėje sutartyje (jei tokia įmonėje yra pasirašyta) nustatyto įspėjimo termino reikalavimu. Toks I. B. prašymas kelia klausimą dėl jo pagrįstumo ir objektyvios galimybės nutraukti darbo sutartį per vieną dieną.

Darbdavys, kuriam darbuotojas pareiškia apie darbo sutarties nutraukimą nesilaikydamas nustatytos tvarkos, turi dvi galimybes. Pirmą, jis gali reikalauti, kad darbuotojas vykdytų įstatymo reikalavimą ir nutrauktų darbo sutartį tik po 14 dienų. Antra, darbdavys gali patenkinti darbuotojo prašymą ir atleisti jį nuo tos dienos, kurią darbuotojas nurodo savo prašyme. Šiuo atveju abiejų šalių valia dėl darbo sutarties nutraukimo momento sutampa (*byla I. Baronienė V. Kauno miesto Kalniečių poliklinika, Nr. 3K-3-417-1999, www.lat.lt*).

I. B. prašymą darbdavys patenkino, t. y. jis neprieštaravo, kad darbo sutartis su I. B. būtų nutraukta jau kitą dieną. Taigi esant rašytiniam I. B. prašymui atleisti ją iš darbo per vieną dieną, darbdavys sutiko nepasinaudoti DK 127 str. nustatyto 14 dienų įspėjimo terminu, neatsižvelgdamas į tai, kad I. B. nesilaikė įstatymo nustatyto įspėjimo termino. Galima prieiti išvadą, kad I. B. atleista iš darbo nepažeidžiant DK 127 str. nustatytų reikalavimų, nes darbuotojos I. B. ir darbdavio valia dėl darbo sutarties nutraukimo momento sutapo.

Kaip jau buvo minėta, DK 127 str. 4 d. numatyta darbuotojo teisė atšaukti prašymą nutraukti darbo sutartį ne vėliau kaip per tris dienas nuo jo pateikimo dienos. Tačiau būtina pažymėti, jog ši teisė yra suteikiama tik tada, kai darbuotojas laikosi įstatymo reikalavimų dėl įspėjimo termino, užtikrinant abiejų šalių lygiateisiškumą ir interesų užtikrinimą. Jei darbuotojas prašo nutraukti darbo sutartį per trumpesnį nei 3 dienų laikotarpį, o darbdavys pasinaudoja savo teise patenkinti tokį jo prašymą, darbuotojas netenka DK 127 str. 4 d. nustatytos teisės ir savo prašymo atsiimti negali. Taigi kalbant apie I. B. atleidimą iš darbo galima neabejotinai teigti, kad pati I. B. nesilaikė DK 127 str. reikalavimų dėl įspėjimo termino ir todėl neteko teisės atsiimti prašymą nutraukti darbo sutartį.

LAT pateikė išaiškinimą ir nurodė, jog lygiateisiškumo principas reikalauja, kad asmuo naudotųsi savo teisėmis įstatymo nustatyta tvarka ir neignoruočiau kitų asmenų teisėtų interesų. Jeigu asmuo nesilaiko įstatymo nustatytų reikalavimų ir ignoruoja kitų asmenų teisėtus in-

teresus, jis gali patirti atitinkamas neigiamas teises pasekmes. Toks asmuo praranda teisę reikalauti, kad kiti asmenys, kurių teisėtus interesus šis ignoruoja, gerbtų jo teises. Atsisakymas laikytis įstatymo nustatytos teisės realizavimo tvarkos reiškia ir įstatymo suteiktų garantijų atsisakymą (LAT byla Nr. 3K-3-417-1999). Tad darbdavio atsisakymas sugrąžinti I. B. į darbą neprieštarauja DK imperatyviosioms normoms.

Nagrinęjant I. B. prašymą grąžinti ją į darbą, svarbiausia yra atsakyti į klausimą, ar ieškovė buvo atleista iš darbo neteisėtai. Kaip jau buvo nustatyta, sutapus tiek darbuotojos, tiek darbdavio valiai dėl darbo sutarties nutraukimo, darbdavys patenkino I. B. pateiktą prašymą atleisti ją iš darbo formaliai nepažeisdamas DK reikalavimų. Tačiau labai svarbu aptarti I. B. teiginį, kad darbdavys ją įkalbinėjo parašyti prašymą, t. y. ieškovei darė vienokį ar kitokį psichologinį poveikį, siekdamas ją įtikinti išeiti iš darbo savo noru.

Darbdavys neturi teisės jokiais būdais versti, įtikinėti ar daryti kitokių poveikį darbuotojui, siekdamas, kad jis išeitų iš darbo. Esant tokioms aplinkybėms, net jei formalūs procedūriniai darbo sutarties nutraukimo reikalavimai nėra pažeisti, kaip ir yra I. B. atveju, tai rodytų darbuotojo atleidimo iš darbo neteisėtumą. Tačiau tokios aplinkybės yra įrodinėjimo dalykas, kurį reikia aptarti detalčiau. LAT išaiškino, jog teisme kilus ginčui dėl darbuotojo atleidimo iš darbo teisėtumo, pagrįsto ir teisėto darbo sutarties nutraukimo įrodinėjimo našta tenka darbdaviui, kuris privalo įrodyti tų svarbių priežasčių, kuriomis jis grindė darbo sutarties nutraukimą, buvimą (LAT senato 2003 m. gruodžio 29 d. nutarimas Nr. 44 „Dėl Darbo kodekso normų, reglamentuojančių darbo sutarties nutraukimą darbdavio iniciatyva, kai nėra darbuotojo kaltės, taikymo teismų praktikoje“). Tačiau jeigu iš darbo savo paties prašymu atleistas darbuotojas teigia, kad priimti tokį sprendimą jį privertė darbdavys, būtent darbuotojas turi įrodyti tų faktinių aplinkybių, kuriomis jis grindžia tokį teiginį, buvimą. Teismas gali pripažinti, kad darbuotojas buvo priverstas parašyti prašymą atleisti iš darbo, tik tada, jei darbuotojas pateikia įrodymų apie darbdavio apgaulę, smurtą, psichologinį spaudimą ar kitokius neteisėtus veiksmus.

Darbo sutarties nutraukimas darbdavio iniciatyva, kai nėra darbuotojo kaltės

Pagal DK 129 str. darbdavio iniciatyva nutraukti darbo sutartį turi būti išreikšta DK 130 str. nustatyta tvarka.

Nutraukiant terminuotą darbo sutartį (DK 129 str. 5 d.) svarbios priežastis yra:

- ypatingas atvejis;
- faktas, kad darbdavio iniciatyvos pasireiškimo momentu terminuotos darbo sutarties terminas nėra suejęs ir iki termino suejimo likęs laikas yra trumpesnis nei darbuotojui taikytinas įspėjimo terminas;
- faktas, kad darbuotojas negali būti perkeltas jo sutikimu į kitą darbą.

DK 129 str. nėra nustatytas išsamus sutarties pasibaigimo pagrindų sąrašas.

Tarkim, Kristina V. nurodė, kad nuo 1990 m. dirbo atsakovo mokykloje darbų mokytoja, o nuo 1996 m. dėstė darbų ir chemijos pamokas. 2002 m. gruodžio mėn. ji buvo įspėta, kad dėl mokinių skaičiaus ir klasių sumažėjimo naikinamas jos chemijos mokytojo etatas. Atsakovo įsakymu Nr. 177 Kristina V. buvo atleista iš darbo pagal DK 129 str. 2 d. Ieškovės teigimu, ji buvo atleista iš darbo neteisėtai, nes turėjo pirmenybės teisę būti palikta dirbti chemijos mokytoja, kadangi turi daugiau kaip 10 metų nepertraukiamąjį darbo stažą atsakovo mokykloje, o chemijos mokytojomis likusios dirbti I. S. ir N. Č. tokios pirmenybės neturi. Be to, I. S. neturi aukštojo chemijos išsilavinimo ir nėra dėstomo dalyko specialistė, o N. Č. turi reikiamą išsilavinimą, tačiau neturi pedagoginės kvalifikacijos.

Ieškovė taip pat nurodė, kad atsakovas, pažeisdamas DK 141 str., su ja atsiskaitė tik 2003 m. gegužės 10 d. Ieškovė prašė pripažinti atsakovo įsakymą Nr. 177K dėl jos atleidimo iš darbo neteisėtu, laikyti ją atleista iš darbo pagal DK 127 str. 1 d. ir priteisti iš atsakovo vidutinį darbo užmokestį už visą priverstinės pravaikštos laiką.

Iš pateikto pavyzdžio matyti, kad ieškovė atleista iš darbo neteisėtai, kadangi atsakovas pagal DK 130 str. turėjo raštu pasirašytinai įspėti ją prieš du mėnesius iki darbo sutarties nutraukimo. Atsakovas 2002 m. gruodžio mėn. buvo įspėjęs ieškovę, kad dėl mokinių skai-

čiaus ir klasių sumažėjimo naikinamas jos darbų mokytojo etatas, o 2003 m. balandžio 29 d. darbuotoja buvo atleista ir iš darbų, ir iš chemijos mokytojos pareigų, nors dėl chemijos mokytojos pareigų ieškovė išpėta nebuvo. Taigi darbo sutarties atsakovas negalėjo nutraukti pagal DK 130 str.

Kristinos V. teigimu, ji buvo atleista iš darbo neteisėtai, nes turėjo pirmenybės teisę būti palikta dirbti chemijos mokytoja, kadangi turi daugiau kaip 10 metų nepertraukiamąjį darbo stažą atsakovo mokykloje.

DK 135 str. 1 d. nustatyta: „Kai dėl ekonominių ar technologinių priežasčių arba dėl darbovietės struktūrinių pertvarkymų mažinamas darbuotojų skaičius, pirmenybės teisę būti palikti dirbti turi darbuotojai:

- 1) kurie toje darbovietėje buvo sužaloti arba susirgo profesine liga;
- 2) kurie vieni augina vaikus (įvaikius) iki šešiolikos metų arba kitus šeimos narius, pripažintus I ar II grupės invalidais;
- 3) kurie turi ne mažiau kaip 10 metų nepertraukiamąjį darbo stažą toje darbovietėje, išskyrus darbuotojus, įgijusius teisę į visą senatvės pensiją arba ją gaunančius;
- 4) kuriems iki senatvės pensijos liko ne daugiau kaip 3 metai;
- 5) kuriems tokia teisė nustatyta kolektyvinėje sutartyje;
- 6) kurie yra išrinkti į darbuotojų atstovaujamosios organus.“

Šis sąrašas yra išsamus, darbuotojai, išvardyti šio straipsnio 1 ir 6 punktuose, turi absoliučią pirmenybės teisę būti palikti dirbti, kai mažinamas darbuotojų skaičius. DK 135 str. 1 d. 2, 3, 4 ir 5 p. nurodyta pirmenybė likti darbe taikoma tik tiems darbuotojams, kurių kvalifikacija ir darbo našumas nėra žemesni už tos pačios specialybės darbuotojų, dirbančių toje įmonėje, įstaigoje ar organizacijoje, kvalifikaciją ir darbo našumą. Ši nuostata neišplečia nurodyto sąrašo, o tik detalizuoja pirmenybės teisės likti darbe taikymą. Taigi įstatymas pirmenybės teisę būti paliktam dirbti, kai mažinamas darbuotojų skaičius, numato tik 1 ir 6 punktuose išvardytiems darbuotojams, o kitiems darbuotojams – ne. Vadinasi, mažinant darbuotojų skaičių dėl struktūrinių darbovietės pertvarkymų, darbuotojų, kurie nepatenka į DK 135 str. 1 d. 1 ir 6 p. nurodytą sąrašą ir neturi kitų įstatymuose įtvirtintų garantijų, palikimo dirbti ar atleidimo iš darbo klausimą įstatymas palieka spęsti darbdaviui. Darbdavys turi teisę savo nuožiūra pasirinkti, su kuriuo

darbuotoju nutraukti darbo sutartį, o su kuriuo tęsti. Tokių darbuotojų teisės į darbą pagal DK 135 str. nėra ginamos ir šios teisės normos pažeidimo konstatavimas negalimas net ir tuo atveju, kai iš darbo atleistas darbuotojas, kurio kvalifikacija ir darbo našumas yra aukštesni už palikto dirbti tos pačios specialybės darbuotojo kvalifikaciją ir darbo našumą. LAT Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija konstatavo, kad darbuotojai, kurie nėra išvardyti DK 135 str., neturi pirmenybės teisės būti palikti dirbti, kai mažinamas darbuotojų skaičius, nesant kitų įstatymuose įtvirtintų garantijų, darbdavys turi teisę pasirinkti, su kuriuo darbuotoju tęsti darbo santykius, o kurį darbuotoją atleisti iš darbo pagal DK 129 str. Taigi darbuotojos teiginys, kad ji turėjo pirmenybės teisę būti palikta dirbti, nėra priežastis pripažinti darbo sutarties nutraukimą neteisėtu.

Kristina V. taip pat nurodė, kad pažeisdamas DK 141 str. atsakovas su ja atsiskaitė tik 2003 m. gegužės 10 d. Toks ieškovės argumentas yra pagrįstas, kadangi tame pačiame DK 141 str. nurodyta, kad „*darbdavys privalo visiškai atsiskaityti su atleidžiamu iš darbo darbuotoju jo atleidimo dieną, jeigu įstatymuose ar darbdavio ir darbuotojo susitarime nenustatyta kitokia atsiskaitymo tvarka*“. Pavyzdyje nenurodyta kitokia atsiskaitymo tvarka, todėl darbdavys pažeidė DK 141 str. reikalavimus, nes privalėjo atsiskaityti su Kristina V. jos atleidimo dieną. Ieškovė prašė priteisti iš atsakovo vidutinį darbo užmokestį už visą priverstinės pravaikštos laiką. DK 141 str. 3 d. teigiama: „*Kai uždelsiama atsiskaityti ne dėl darbuotojo kaltės, darbuotojui sumokamas jo vidutinis darbo užmokestis už uždelsimo laiką*.“ Kadangi atleidžiant Kristiną V. iš darbo jai priklausanti suma neišmokėta ir dėl to yra kaltas darbdavys, jis privalo Kristinai išmokėti vidutinį darbo užmokestį už visą priverstinės pravaikštos laiką.

Darbdavys taip pat pažeidė darbo sutarties nutraukimo sąlygas, nes pagal DK 129 str. atleisti darbuotoją iš darbo, kai nėra darbuotojo kaltės, leidžiama, jei negalima darbuotojo perkelti jo sutikimu į kitą darbą. Ieškovei kitas darbas pagal nurodytas bylos aplinkybes nebuvo pasiūlytas.

Išsprendęs bylą, teismas nutarė iš dalies patenkinti ieškovės ieškinius: reikalavimo laikyti ieškovę atleistą iš darbo pagal DK 127 str. 1 d. netenkinti, o reikalavimą išmokėti vidutinį darbo užmokestį už visą priverstinės pravaikštos laiką tenkinti.

Darbo sutarties nutraukimas darbdavio iniciatyva dėl darbuotojo kaltės

Nutraukiant darbo sutartį be išpėjimo nurodoma, kad darbuotojas atleidžiamas pagal DK 136 str. 1 d., ir jo atleidimo data. Atleidimo pagrindas nurodomas Darbo sutarčių žurnale. Atleisti pagal DK 136 str. galima darbuotojo nedarbingumo, atostogų metu, nėščias moteris, darbuotoją, auginantį vaiką iki 3 metų.

Atleidimo dieną su darbuotoju turi būti visiškai atsiskaitoma. Darbuotojui išmokama išeitinė išmoka. Kai jis atleidžiamas likvidavus darbdavį, išmokos dydis yra nuo vieno iki šešių mėnesių vidutinio darbo užmokesčio dydžio, atsižvelgiant į nepertraukiamą darbo stažą.

Kai atleidžiama pagal DK 136 str. 3 d., darbdavys privalo laikytis drausminių nuobaudų skyrimo taisyklių, t. y. DK XVI skyriaus.

Šiuo atveju atleidimas iš darbo yra griežčiausia drausminė nuobauda, todėl ją taikyti leidžiama, kai kitos nuobaudos buvo neefektyvios. Jei darbuotojui nebuvo skirta drausminė nuobauda, jis negali būti atleistas iš darbo, nepaisant to, kad jam buvo taikytos administracinės baudos ar kitokio poveikio teisinės priemonės.

Atleidimo iš darbo pagal DK 136 str. 3 d. 1 ir 2 p. nuostatas pagrindas yra drausminė nuobauda (DK 237 str.).

DK 136 str. 3 d. darbdavys gali taikyti, kai darbuotojas vieną kartą šiurkščiai pažeidžia savo darbo pareigas (DK 235 str.). DK 235 str. yra pateiktas negalutinis šiurkščių darbo pareigų pažeidimų sąrašas. Pagal šį straipsnį darbuotoją galima atleisti iš darbo praėjus ne daugiau kaip 1 mėn. nuo nusizengimo.

Pavyzdžiui, UAB „Kerista“ kreipėsi į teismą dėl materialinės žalos atlyginimo ir nurodė, kad naktį iš 2007 m. balandžio 10 d. į 11 d. buvo įvykdyta vagystė iš Kaune esančių UAB „Kerista“ sandėlių. Patalpas saugoję sargai Justas M. ir Vaidas K. neatliko savo pareigų, šiurkščiai pažeidė pareiginių nuostatų reikalavimus ir taip sudarė sąlygas įvykti vagystei. Kadangi sargai buvo sudarę visiškos materialinės atsakomybės sutartis, UAB „Kerista“ prašo iš atsakovų Justo M. ir Vaido K. priteisti po 13 000 Lt žalai atlyginti.

Sargai teigia, kad toks bendrovės reikalavimas nepagrįstas pagal DK 256 str. 1 d., nes visiškos materialinės atsakomybės sutartis įmonė

gali sudaryti tik su tais darbuotojais, kurių darbas susijęs su jiems perduotų vertybių saugojimu, apdirbimu, pardavimu, pervežimu arba naudojimu gamybos procese. Atsakovai teigia, kad jie niekada nedalyvavo inventorizuojant materialines vertybes ir prekės perduotos jiems nebuvo, todėl jie negali būti materialiai atsakingi už jų išsaugojimą.

DK 255 str. 3 p. nustatyta, kad darbuotojas privalo atlyginti visą žalą, jei ji padaryta darbuotojo, su kuriuo sudaryta visiškos materialinės atsakomybės sutartis. LAT neakcentuoja darbuotojo kaltės prezumpcijos. Darbdavys turi įrodyti materialinės atsakomybės atsiradimo sąlygas, išvardytas DK 246 str.: „*Materialinė atsakomybė atsiranda, kai yra visos šios sąlygos:*

- 1) *padaroma žala;*
- 2) *žala padaroma neteisėta veika;*
- 3) *yra priežastinis ryšys tarp neteisėtos veikos ir žalos atsiradimo;*
- 4) *yra pažeidėjo kaltė;*
- 5) *pažeidėjas ir nukentėjusioji šalis teisės pažeidimo metu buvo susiję darbo santykiais;*
- 6) *žalos atsiradimas yra susijęs su darbo veikla.“*

Taigi sargų kaltę turi įrodyti darbdavys.

Kita vertus, DK 256 str. 1 d. nustatyta: „*Visiškos materialinės atsakomybės sutartis gali būti sudaroma su darbuotojais, kurių darbas yra tiesiogiai susijęs su materialinių vertybių saugojimu, priėmimu, išdavimu, pardavimu, pirkimu, gabenimu, ir dėl priemonių, perduotų darbuotojui naudotis darbe. Konkrečių darbų ir pareigų sąrašas nustatomas kolektyvinėje sutartyje. Ši sutartis įforminama raštu. Joje turi būti nustatyta, už kokias materialines vertybes darbuotojas prisiima visišką materialinę atsakomybę ir kokius įsipareigojimus prisiima darbdavys, užtikrindamas sąlygas, kad žala neatsirasų.“*

Byloje atsakovai įvardyti kaip sandėlio sargai, tačiau konkretūs faktai: kokios jų pareigos, kokias prekes jie saugojo ir pan., nepateikti. Norint nustatyti tikruosius šalių ketinimus turi būti analizuojamas ne tik sutarties turinys, bet ir faktinės aplinkybės po sutarties sudarymo. Materialinės atsakomybės sutartis neturi tapti darbdavio įrankiu išieškoti žalą iš darbuotojo bet kuriuo atveju, net jeigu jo kaltė ir nustatyta. Materialinės atsakomybės sutartyje konkrečiai turėtų būti nurodyta (pagal DK 256 str.), už kokias vertybes darbuotojas prisiima

visišką materialinę atsakomybę. Sudarant tokios griežtos atsakomybės sutartis darbuotojai turėtų būti supažindinti su jų turiniu ir galimomis pasekmėmis, jiems turi būti išaiškinamos iš tos sutarties kylančios pareigos ir atsakomybė.

Sargai tvirtina, kad jie niekada nedalyvavo inventorizuojant materialines vertybes ir prekės nebuvo jiems perduotos, todėl jie negali būti materialiai atsakingi už jų neišsaugojimą. Tokie faktai gali būti nustatyti tik išanalizavus pareiginius nuostatus, pačias materialinės atsakomybės sutartis ir faktines darbo sąlygas. Kadangi formalaus dokumentų tyrimo atlikti negalime, tenka apsiriboti tik teorinėmis išvadomis. Jeigu materialinės vertybės iš tiesų buvo perduotos saugoti sargams ir materialinės atsakomybės sutartyje aiškiai apibrėžta, už ką atsakingi sargai, tai Justas M. ir Vaidas K. privalo atlyginti materialinę žalą įrodžius visas atsakomybės atsiradimo sąlygas. Tačiau vertindamas žalos atlyginimą teismas turi atsižvelgti į sargų turtinę padėtį ir tai, kiek jie įmonėje dirbo (DK 257 str.), turi teisę sumažinti įmonės reikalaujamą 13 000 Lt žalos atlyginimą.

Jeigu prekės sargams nebuvo perduotos, pvz., jie neturėjo raktų nuo sandėliavimo patalpos, t. y. jos nebuvo faktiškai perduotos, tai UAB „Kerista“ negali išieškoti žalos iš atsakovų.

Kitas pavyzdys. Audronė S. ir Nijolė B. dirbo auklėtojomis specialiojo ugdymo ir socializacijos centre „Vilties šaltinis“ – Audronė S. nuo 1990 m. spalio 1 d., o Nijolė B. nuo 1987 m. rugsėjo 21 d.

2006 m. sausio 3 d. jos buvo atleistos iš darbo pagal DK 120 str. 1 d., atsisakius dirbti pakeistomis sąlygomis. Iki atleidimo iš darbo jos dirbo visą etatą. 2005 m. lapkričio 23 d. darbdavys įteikė joms išpėjimus dėl vienašališko darbo sutarties sąlygų pakeitimo ir nuo 2005 m. sausio 1 d. pervedė jas dirbti 0,75 etato, t. y. 27 valandas per savaitę. Taip pažeisdamas DK 120 str. 2 d. darbdavys ketino vienašališkai pakeisti būtinąsias darbo sutarties sąlygas. 2006 m. sausio 2 d. Audronė S. ir Nijolė B. įteikė pareiškimus ir nurodė, kad nesutinka dirbti pakeistomis sąlygomis, nes sumažėjo jų darbo užmokestis, tačiau atsakovas 2006 m. sausio 2 d. įsakymais Nr. 05-01-63 ir Nr. 05-01-64 atleido jas iš darbo.

Ieškovės prašė pripažinti jų atleidimą iš darbo neteisėtu, grąžinti jas į buvusias pareigas ir išieškoti iš atsakovo jų naudai vidutinį darbo užmokestį už visą priverstinės pravaikštos laiką.

Ar Audronės S. ir Nijolės B. atleidimas iš darbo yra teisėtas?

Atsakovas specialiojo ugdymo ir socializacijos centras „Vilties šaltinis“ atleisdamas ieškoves Audronę S. ir Nijolę B. iš darbo be jų sutikimo, pavesdamas joms dirbti 0,75 etato vietoj ankstesnio 1,0, pakeitė būtinąsias darbo sutarties sąlygas – darbo apmokėjimą, nes buvo sumažintas ieškovių darbo užmokestis, o tai laikytina darbo užmokesčio dydžio pakeitimu, numatytu DK 95 str. 3 d., bet ne darbo sąlygų pakeitimu (DK 120 str. 1 d.), todėl atsakovas neturėjo teisės atleisti ieškovių iš darbo pagal DK 120 str. 1 d.

DK 120 str. 3 d. nustatyta: *„Darbo apmokėjimo sąlygas be darbuotojo raštiško sutikimo darbdavys gali keisti tik tuo atveju, kai įstatymais, Vyriausybės nutarimais ar pagal kolektyvinę sutartį yra keičiamas tam tikros ūkio šakos, įmonės ar darbuotojų kategorijos darbo apmokėjimas. Keičiant darbo apmokėjimo sąlygas, sumažinti darbo užmokesį be darbuotojo raštiško sutikimo negalima.“*

DK 95 str. nustatytos būtiniosios darbo sutarties sąlygos. Jos privalo būti aptartos kiekvienoje darbo sutartyje, nes įstatyme išakmiai nurodyta dėl to pareikšti suderintą valią. Pagal DK 95 str. kiekvienoje darbo sutartyje šalys privalo sulygti dėl darbuotojo darbovietės (įmonės, įstaigos, organizacijos, struktūrinio padalinio ir kt.) ir darbo funkcijų (t. y. dėl tam tikros profesijos, specialybės, kvalifikacijos darbo arba tam tikrų pareigų), susitarti dėl darbo apmokėjimo sąlygų (darbo užmokesčio sistemos, darbo užmokesčio dydžio, apmokėjimo tvarkos ir kt.).

DK 129 str. 1 d. teigiama, kad darbdavys gali nutraukti neterminuotą darbo sutartį su darbuotoju tik dėl svarbių priežasčių, apie tai jį išpėjęs raštu pasirašytinai prieš du mėnesius. Pagal DK 129 str. 2 d. svarbiomis gali būti pripažįstamos tik tos aplinkybės, kurios yra susijusios su darbuotojo kvalifikacija, profesiniais gebėjimais, jo elgesiu darbe. Darbo sutartis taip pat gali būti nutraukta dėl ekonominių, technologinių priežasčių, darbovietės struktūrinių pertvarkymų ir pan. Nutraukiant darbo sutartį pagal DK 129 str. 2 d. būtina nustatyti, kad buvo pakeistos darbo sąlygos ir darbuotojas atsisakė dirbti joms pasikeitus. DK 129 str. 1 d. nustatyta: *„Atleisti darbuotoją iš darbo, kai*

nėra darbuotojo kaltės, leidžiama, jei negalima darbuotojo perkelti jo sutikimu į kitą darbą.“

DK 120 str. suteikia darbdaviui teisę pakeisti darbuotojo darbo sutarties sąlygas (bet ne būtinašias darbo sąlygas) tik tada, kai keičiama gamyba, jos mastas, technologija arba darbo organizavimas.

Ieškovių darbo krūvio ir darbo užmokesčio mažėjimą galima vertinti kaip būtinųjų darbo sutarties sąlygų pakeitimą, kuris leidžiamas tik su darbuotojo raštišku sutikimu, o nesant tokio sutikimo, tai laikoma būtinųjų darbo sutarties sąlygų pakeitimu pagal DK 120 str. 2 d.

Ieškovių atleidimas iš darbo nesilaikant įstatymo nustatytos tvarkos yra pagrindas grąžinti jas į pirmsenį darbą vadovaujantis DK 297 str. Grąžinimo į darbą atveju neturi reikšmės, ar darbuotojų darbo vieta yra išlikusi, ar pertvarkyta, kadangi teismo sprendimu darbuotojos turi būti grąžintos į pirmsenįjį darbą, atkurtos jų pažeistos teisės, joms išieškotas vidutinis darbo užmokestis už visą priverstinės pravaikštos laiką.

Vykdydamas teismo sprendimą darbdavys turi atkurti buvusią darbuotojo darbo vietą, įforminti darbo santykius ir vykdyti kitas iš jų išplaukiančias pareigas.

Atsižvelgdamas į faktines bylos aplinkybes ir vadovaudamasis DK 297 str. teismas turi priteisti iš atsakovo specialiojo ugdymo ir socializacijos centro „Vilties šaltinis“ vidutinio darbo užmokesčio dydžio atlyginimą už priverstinės pravaikštos laiką ieškovių Nijolės B. ir Audronės S. naudai. Teismas turi apskaičiuoti priverstinės pravaikštos laiką, kuris tęsiasi nuo ieškovių atleidimo iš darbo (2003 m. sausio 3 d.) iki teismo sprendimo įvykdymo dienos. Atlyginimo už priverstinės pravaikštos laiką dydis skaičiuojamas neatskaičius mokesčių.

Atostogos

K. Karpinskas pagal darbo sutartį dirbo AB „Parkusta“ nuo 1999 m. vasario 1 d., tačiau nė karto nepasinaudojo teise į kasmetines atostogas. 2003 m. kovo 10 d. K. Karpinskas įteikė prašymą nuo 2003 m. kovo 13 d. suteikti jam kasmetines atostogas, priklausančias už 1999–2003 m. laikotarpį, nurodė, kad jam priklauso 140 kasmetinių mokamų

atostogų dienų, ir nuo tos pat dienos pradėjo atostogauti. 2003 m. kovo 29 d. nuvykęs į AB „Parkusta“ K. Karpinskas darbo užmokesčio už atostogas negavo.

K. Karpinskas prašo teismo įpareigoti AB „Parkusta“ įforminti jo išleidimą kasmetinių mokamų atostogų už keturių metų laikotarpį nuo 2003 m. kovo 13 d. iki 2003 m. liepos 31 d. ir priteisti už 140 dienų atostogas ir už 114 dienų uždelsimo laikotarpį vidutinį darbo užmokestį. Iš viso už atostogas ir delsimą atsiskaityti K. Karpinskas prašė priteisti 54 271,74 Lt.

DK 166 str. 1 d. nustatyta, kad kasmetinių minimaliųjų atostogų trukmė yra dvidešimt aštuonios kalendorinės dienos.

DK 170 str. 2 d. nustatyta, kad darbo metai, už kuriuos suteikiamos kasmetinės atostogos, prasideda nuo darbuotojo priėmimo į darbą dienos.

Pagal DK 174 str. 1 ir 3 d. perkelti kasmetines atostogas leidžiama tik darbuotojo prašymu arba sutikimu. Perkeltos kasmetinės atostogos paprastai suteikiamos tais pačiais darbo metais. Darbuotojo prašymu arba sutikimu nepanaudotų kasmetinių atostogų dalis gali būti perkeliama ir pridedama prie kitų metų kasmetinių atostogų. Taigi ieškovui už keturių metų laikotarpį priklauso 112 ($4 \times 28 = 112$) kalendorinių dienų mokamų atostogų.

DK 176 str. nustatyta: „1. Kasmetinių atostogų laiku darbuotojui garantuojamas jo vidutinis darbo užmokestis visose darbovietėse. Vidutinio darbo užmokesčio apskaičiavimo tvarką nustato Vyriausybė.

2. Darbo užmokestis už kasmetines atostogas mokamas ne vėliau kaip prieš tris kalendorines dienas iki kasmetinių atostogų pradžios. Jeigu darbuotojui priklausantis darbo užmokestis nustatytu laiku nesumokamas ne dėl darbuotojo kaltės, kasmetinės atostogos pratęsimas tiek dienų, kiek buvo delsiama sumokėti darbo užmokestį, ir už pratęstą laiką mokama kaip už kasmetines atostogas.“ Taigi pagal nustatytą tvarką reikėtų apskaičiuoti vidutinį ieškovo atlyginimą, tačiau kadangi trūksta duomenų, to padaryti negalima. Vidutinis atlyginimas turėtų būti skaičiuojamas už keturis nepanaudotų atostogų metus, t. y. už 112 kalendorinių dienų.

Šiuo klausimu yra pasisakęs ir LAT (LAT CBS teisėjų kolegijos 2001 m. sausio 17 d. nutartis Nr. 3K-3-54 / 2001 m., 4.2, 4.3 katego-

rijos). Lietuvos Respublikos atostogų įstatymo (toliau – AĮ) 4–16 str. reglamentuota kasmetinių atostogų suteikimo tvarka ir sąlygos. Viena iš įstatymo numatytų sąlygų suteikiant kasmetines atostogas yra AĮ 15 str. įtvirtinta nuostata, kad atostogų laiku darbuotojui garantuojamas Vyriausybės nustatyta tvarka apskaičiuotas vidutinis darbo užmokestis ir kad darbo užmokestis už atostogas mokamas ne vėliau kaip prieš 3 kalendorines dienas iki joms prasidedant. Tai yra imperatyviosios įstatymo įtvirtintos normos ir jų pakeisti darbo sutarties šalys negali.

AĮ 4 str. reglamentuota, kad kasmetinės atostogos suteikiamos darbuotojui pailsėti ir atstatyti darbingumą, todėl ir svarbu darbuotojui išmokėti vidutinį darbo užmokestį dar neprasidėjus atostogoms, siekiant užtikrinti darbuotojui galimybę atostogas suplanuoti iš anksto ir tam suteikti materialinį pagrindą. Už AĮ 15 str. 2 d. numatyto reikalavimo pažeidimą to paties straipsnio 4 dalyje nustatyta sankcija darbdaviui, t. y. jei darbuotojui priklausantis darbo užmokestis nesumokamas ne dėl darbuotojo kaltės, atostogos pratęsimos tiek dienų, kiek buvo delsiama sumokėti darbo užmokestį, už praleistą laiką mokant kaip už atostogas.

Kasmetinių atostogų suteikimo tvarka nustatyta AĮ 8 str. AĮ 8 str. 3 d. teigiama, kad atostogos už antrus ir paskesnius darbo metus suteikiamos bet kuriuo metų laiku pagal atostogų suteikimo eilę arba šalims susitarus. Šiuo atveju šalių susitarimo nebuvo. Atsakovas atostogų nesuteikė, jų raštu neišformino. Atsižvelgiant į šią įstatymo normą vertintina, kad atsakovas atostogų už einamuosius metus suteikti neprivalėjo. Už 1 mėnesį ir 10 dienų ieškovas turėjo teisę prašyti tik 3 dienų trukmės atostogų bei darbo užmokesčio už jas.

Pagal AĮ 15 str. 4 d. atostogos pratęsimos tik tuo atveju, kai darbuotojui priklausantis darbo užmokestis nustatytu laiku nesumokamas ne dėl darbuotojo kaltės. Negalima pripažinti uždelsimu išmokėti vidutinį darbo užmokestį dėl darbdavio kaltės laikotarpio, jei tarp darbdavio ir darbuotojo vyksta ginčas dėl darbuotojo teisės gauti atostogas. Kol ginčas neišspręstas iš esmės, darbuotojas neturi teisės reikalauti vidutinio darbo užmokesčio už ginčo laikotarpį, kurį uždelsta atsiskaityti. Kadangi darbo užmokestis už atostogas neišmokėtas iki atostogų suteikimo dienos dėl paties ieškovo kaltės, jo teisės negali būti ginamos.

Uždaviniai

161 uždavinys

Rugsėjo 11 d. įsakymu darbdavys darbuotojui už pravaikštą paskyrė drausminę nuobaudą. Rugsėjo 13 d. už tą pačią pravaikštą atleido iš darbo.

Ar teisingai pasielgė darbdavys?

Remdamiesi DK 136, 235 ir 239 str. išspręskite situaciją.

162 uždavinys

Nuo spalio 29 d. iki tų pačių metų gruodžio 29 d. su darbuotoju buvo sudaryta terminuota darbo sutartis. Lapkričio 13 d. darbuotojas susirgo ir gavo nedarbingumo pažymėjimą iki kitų metų vasario 1 d.

Ar galima nutraukti darbo sutartį dėl termino pasibaigimo nuo vasario 2 d. (t. y. pasibaigus nedarbingumo pažymėjimo galiojimo laikui)?

Remdamiesi DK 111, 126 ir 131 str. išspręskite situaciją.

163 uždavinys

Ieškovė Aleksandra V. kreipėsi į teismą su ieškiniu ir nurodė, kad 2006 m. spalio 1 d. buvo neteisėtai atleista iš vedėjos pareigų pagal DK 136 str. 3 d. 1 p. Aleksandros V. teigimu, 2006 m. birželio 1 d. skirta drausminė nuobauda už alkoholio vartojimą yra neteisėta, nes jos neblaivumas darbe nebuvo nustatytas. Ji buvo išgėrusi tik taurę putojančio vyno. 2006 m. liepos 13 d. įsakymu jai buvo skirta drausminė nuobauda už netinkamą pareigų vykdymą, su šiuo įsakymu siejamas ir 2006 m. spalio 1 d. įsakymas atleisti ieškovę Aleksandrą V. iš darbo. 2006 m. liepos 13 d. komisijos patikrinimo akte buvo nustatyta, kad paukščių prekybos salėje susikaupusios šiukšlės, švaros trūkumas ir jaučiamas amoniako kvapas negali būti laikoma drausmės pažeidimu, nes Aleksandra V. negalėjo vykdyti pareiginiuose nuostatuose nurodytų pareigų, kadangi parduotuvėje palaikyti reikiamos tvarkos buvo neįmanoma dėl paties atsakovo (darbdavio) kaltės – nesuremontuotų patalpų, neįrengtos kanalizacijos, netinkamo aprūpinimo sanitarinėmis priemonėmis. Tai konstatavo ir patikrinimo komisija.

Dėl tokių neteisėtų darbdavio veiksmų Aleksandrai V. pakilo kraujo spaudimas, prasidėjo skausmai širdies plote, ji patyrė dvasinių išgyvenimų, pažeminimą, krito jos reputacija. Aleksandra V. iki šiol gydosi, yra priversta vartoti raminamuosius vaistus.

Vadovaudamasi tuo, kas išdėstyta, Aleksandra V. prašo teismo panaikinti įsakymą, kuriuo ieškovei paskirta drausminė nuobauda, ir atsakovo įsakymą dėl atleidimo iš darbo, priteisti iš atsakovo ieškovės naudai keturių vidutinių darbo užmokesčių iššeitinę išmoką ir vidutinį darbo užmokestį nuo 2006 m. spalio 4 d. iki teismo sprendimo įsigaliojimo dienos, atleidimo iš darbo dieną laikant teismo sprendimo įsigaliojimo dieną, be to, 20 000 Lt neturtinės žalos atlyginimo.

Ar darbdavio veiksmai yra teisėti 2006 m. birželio 1 d. skiriant Aleksandrai V. drausminę nuobaudą už alkoholio vartojimą?

Kokia yra tvarka atleidžiant darbuotoją pagal DK 136 str. 3 d. 1 p.?

Ar atleidžiant Aleksandrą V. iš darbo buvo pažeistas DK 240 str.?

Ar remiantis CK 6.250 str. Aleksandrai V. turi būti atlyginta neturtinė žala?

Įvertinkite situaciją.

164 uždavinys

P. Pakalniškis 2006 m. spalio 8 d. kreipėsi į teismą ir nurodė, kad 2005 m. lapkričio 29 d. su UAB „VP Market“ buvo sudaryta terminuota darbo sutartis, pagal kurią jis iki 2005 m. sausio 15 d. buvo priimtas dirbti mėsininku pardavėju. P. Pakalniškis atleistas iš darbo, nes dirbdamas naktinėje pamainoje ant kiaulienos nugarinės, kurios 1 kg kaina yra 11,01 Lt, priklijavo kiaulienos ragu, kurio 1 kg kaina yra 1,98 Lt, brūkšninį kodą ir taip nupirkęs 10,482 kg kiaulienos nugarinės sumokėjo už ją 115,41 Lt mažesnę kainą.

P. Pakalniškis mano, kad iš darbo yra atleistas neteisėtai, nes šiurkštaus darbo pareigų pažeidimo nepadarė, o darbdavys jį atleido neturėdamas jokių įrodymų, patvirtinančių kaltę, ar veikos, turinčios vagystės, sukčiavimo, turto pasisavinimo arba iššvaistymo, neteisėto atlyginimo paėmimo, požymių, padarymą.

Kokiu DK straipsniu remiantis P. Pakalniškis buvo atleistas iš darbo?

Ar P. Pakalniškio atleidimą iš darbo galima pripažinti neteisėtu remiantis DK 29 str. 2 d. 5 p. ir 297 str.?

165 uždavinys

Nuo 1998 m. lapkričio 16 d. R. Albertavičienė UAB „VP Market“ dirbo sandėlininke. 2004 m. birželio 21 d. ji gavo išpėjimą apie atleidimą iš darbo nuo 2004 m. rugpjūčio 23 d. Išpėjime kaip atleidimo pagrindas buvo nurodytas jos atsisakymas pasirašyti naujus pareiginius nuostatus. Praėjus nustatytam atleidimo iš darbo terminui, R. Albertavičienė dirbo toliau, o 2004 m. spalio 25 d. sužinojo, kad yra atleista iš darbo.

Ieškovės teigimu, pažeisdamas DK 130 str. 1 d., darbdavys pratęsė išpėjimo apie ieškovės atleidimą iš darbo terminą, tačiau apie tokį pratęsimą R. Albertavičienei nepranešė.

Remdamasi DK 295 ir 297 str., R. Albertavičienė prašo teismo pripažinti jos atleidimą iš darbo pagal DK 129 str. 1 d. neteisėtu, priteisti vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką nuo jos atleidimo iš darbo iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos ir priteisti keturių vidutinių mėnesinių darbo užmokesčių dydžio kompensaciją, negrąžinant jos į ankstesnį darbą.

Ar R. Albertavičienė iš darbo atleista teisėtai?

Ar reikalaujama pasirašyti naujus pareiginius nuostatus darbdavys pažeidė darbo sutarties šalių lygybės principą, vienašališkai pakeitė būtinausias darbo sutarties sąlygas?

Ar R. Albertavičienės atleidimas iš darbo yra teisėtas?

166 uždavinys

2003 m. balandžio 3 d. Aleksandras M. sudarė su UAB „Ranga IV“ neterminuotą darbo sutartį dirbti vadybininku atliekant pastolių montavimo darbus. 2003 m. spalio 13 d. Aleksandras M. pateikė prašymą atleisti iš darbo, tačiau tik 2003 m. lapkričio 20 d. paštu iš UAB „Ranga IV“ gavo tris įsakymus:

1. 2003 m. spalio 14 d. įsakymą dėl pravaikštų ir darbo užmokesčio neišmokėjimo;

2. 2003 m. lapkričio 12 d. įsakymą dėl išpėjimo apie atleidimą iš pareigų;

3. 2003 m. lapkričio 13 d. įsakymą dėl atleidimo iš darbo pagal DK 235 str. 2 d. 7 p. (dėl žalos padarymo).

Atleisdama iš darbo UAB „Ranga IV“ su Aleksandru M. neatsiskaitė, todėl jis prašo teismo priteisti vieno mėnesio darbo užmokesčio dydžio išeitinę kompensaciją ir kompensaciją už visą priverstinės pravaikštos laiką.

Ar UAB „Ranga IV“ įsakymai yra naikintini, nes išleisti po to, kai Aleksandras M. pateikė prašymą atleisti jį iš darbo?

167 uždavinys

Pranas A. dirbo UAB „Inventus“ darbininkų sąjungoje teisininku. 2006 m. lapkričio 12 d. jis buvo atleistas iš darbo vadovaujantis DK 127 str. 1 p. (darbuotojo prašymu). Pranas A. teigė, kad jis nepareiškė valios savo noru išeiti iš darbo, o prašymas, kuris buvo pateiktas prezidiumui, buvo seniai rašytas juodraštis. Pranas A. teigė, kad atleidimas iš darbo yra neteisėtas dar ir dėl to, kad darbo sutarties nutraukimas buvo įformintas praėjus daugiau nei 14 dienų, t. y. 2004 m. lapkričio 12 d. Praėjus 14 dienų laikotarpiui, Pranas A. visą darbo dieną dirbo, naujo prašymo atleisti iš darbo nepadavė. Be to, 2004 m. lapkričio 12 d. Pranas A. pateikė UAB „Inventus“ raštą, kuriame nurodė, kad atšaukia prašymą dėl atleidimo iš darbo, tačiau UAB „Inventus“ jo netenkinio.

Pranas A. prašo teismo pripažinti jo atleidimą iš darbo neteisėtu ir grąžinti į ankstesnį darbą UAB „Inventus“.

Ar galima atleisti darbuotoją, kai prašymas dėl atleidimo iš darbo gaunamas prieš darbuotojo valią?

Ar galima atleisti darbuotoją iš darbo praėjus DK 127 str. nustatytam terminui (daugiau kaip 14 dienų)?

Ar situacija turėtų pasikeisti, kai darbuotojas po prašymo dėl atleidimo įteikimo visas dienas dirba ir jis yra atleidžiamas šešioliktą dieną?

Ar UAB „Inventus“ teisėtai atleido Praną A.?

Išspręskite bylą.

168 uždavinys

Nuo 2004 m. kovo 1 d. K. Giedraitienė dirbo UAB „Gintaras“ vadybininke. 2006 m. rugpjūčio 26 d. K. Giedraitienė pateikė bendrovės

direktoriui prašymą suteikti dviejų savaitių mokamas atostogas nuo 2006 m. rugsėjo 1 d. iki 2006 m. rugsėjo 14 d. Prašymas buvo patenkintas.

2006 m. rugsėjo 1 d. ji pateikė prašymą atleisti iš darbo savo noru nuo 2006 m. rugsėjo 14 d., tačiau jai paštu buvo atsiųsta įsakymo kopija dėl drausminės nuobaudos skyrimo vadovaujantis DK 136 str. 3 d. 2 p. ir 235 str. 2 d. 7 p. – atleidimo iš darbo už šiurkštų darbo pareigų pažeidimą – darbdavio turto pasisavinimą. UAB „Gintaras“ direktorius teigia, kad ginčijama drausminė nuobauda K. Giedraitienei paskirta už tai, kad ji 2004 m. rugpjūčio 23 ir 25 d. nesumokėjo už pusryčius viešbutyje.

K. Giedraitienės nuomone, atleidimas iš darbo yra neteisėtas, nes jokie pažeidimo ji nepadarė.

Ji prašo pripažinti atleidimą iš darbo pagal 2004 m. rugsėjo 3 d. įsakymą neteisėtu, priteisti vieno mėnesio vidutinio darbo užmokesčio dydžio išėitinę pašalpą ir vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką, įpareigoti UAB „Gintaras“ pakeisti atleidimo iš darbo formulotę ir nurodyti, kad darbo sutartis nutraukta darbuotojos prašymu.

Ar K. Giedraitienė galėjo išeiti atostogų?

Ar teisėtai K. Giedraitienei buvo paskirta drausminė nuobauda?

Ar teisėtai K. Giedraitienė atleista iš darbo?

169 uždavinys

Už šiurkštų darbo pareigų pažeidimą Viktorija V. 2005 m. vasario 25 d. buvo atleista iš vadybininkės-konsultantės pareigų. Viktorijos V. teigimu, ji atleista iš darbo nepagrįstai ir neteisėtai, dėl asmeninio pobūdžio nesutarimų su direktore. Viktorijai V. buvo nurodyta atlikti darbo sutartimi nesulygtą darbą – išversti tekstą, tačiau neatsižvelgta į tai, kad ji neturi vertėjos darbo patirties. Nuobauda buvo paskirta neleidus pasiaiškinti.

Direktorės teigimu, drausminė nuobauda – atleidimas iš darbo – buvo skirta už neleistiną elgesį su klientu – ji nesuteikė informacijos. Viktorija V. teigia, kad ji neatsisakė suteikti informacijos klientui ir suteikė visą, kokią pavyko rasti, su juo elgėsi mandagiai. Jos teigimu, jei

gu direktorė mano ją esant nekompetentingą, ji turėjo būti atleista dėl nepakankamos kvalifikacijos, o ne dėl darbo drausmės pažeidimo.

Ar teisėtai buvo paskirta drausminė nuobauda?

Ar Viktorija V. teisėtai atleista remiantis DK 136 str. 3 d.?

170 uždavinys

UAB „X“ vienu metu atleido daugiau kaip 200 darbuotojų, tarp jų ir mechaniką Algirdą R. Jis buvo atleistas 2007 m. kovo 4 d.

Algirdas R. buvo atleistas pagal DK 129 str., tačiau visą atleidimo dieną priklausančią išmokėti sumą – darbo užmokestį, kompensaciją už nepanaudotas atostogas ir išeitinę išmoką, iš viso 5175,73 Lt – UAB „X“ išmokėjo tik 2007 m. balandžio 10 d. Ieškovo manymu, pagal DK 141 str. 3 d. jam turėtų būti sumokėtas vidutinis darbo užmokestis už delsimo atsiskaityti laiką.

UAB „X“ teigia, kad iš darbo vienu metu atleido daugiau kaip 200 darbuotojų ir nesugebėjo su jais laiku atsiskaityti. Daug darbuotojų jau kreipėsi į teismą ir dėl to nukenčia pati įmonė, o kartu ir likę dirbti darbuotojai, kuriems vėluojama išmokėti atlyginimus. UAB „X“ nuomone, yra iš dalies pažeistas DK 2 str. 1 d. 4 p. numatytas darbo subjektų lygybės principas, pažeidžiamas protingumo principas ir kitų asmenų teisės (DK 35 str. 1 ir 2 d.).

Įvertinkite situaciją ir pateikite argumentų.

171 uždavinys

K. Petraitienė viešojoje įstaigoje „X“ nuo 1978 m. dirbo fizinės medicinos ir reabilitacijos slaugytoja. Pablogėjęs sveikatai, ji 2004 m. birželio 23 d. tarėsi su direktore dėl atleidimo iš darbo ir paaiškino, kad dėl sveikatos būklės nebegalės tinkamai atlikti slaugytojos pareigų. Prašymas atleisti ją iš darbo buvo įregistruotas 2004 m. birželio 25 d., K. Petraitienė prašė nurodytą dieną išmokėti ir jai priklausančias išmokas, manė, jog nuo šios datos ji yra atleista. Tačiau K. Petraitienė viešajai įstaigai „X“ nepateikė invalidumą patvirtinančio dokumento, nes jo niekas nereikalavo.

2004 m. birželio 28 d. K. Petraitienė išvyko į užsienį gydytis, o grįžusi 2004 m. gruodžio 16 d. sužinojo, kad nebuvo iš darbo atleista

pačios prašymu, darbo sutartis 2004 m. birželio 29 d. nutraukta pagal DK 136 str. 3 d. 2 p., t. y. už šiurkštų darbo pareigų pažeidimą, neatvykus į darbą be svarbių priežasčių.

K. Petraitenė nesutinka, kad šiurkščiai pažeidė darbo drausmę, mano, kad yra administracijos persekiojama už kritiką dėl sanatorijoje pažeidžiamų darbuotojų teisių.

K. Petraitenė prašo pripažinti negaliojančiu viešosios įstaigos „X“ įsakymą, kuriuo nuo 2004 m. birželio 29 d. ji buvo atleista iš darbo pagal DK 136 str. 3 d. 2 p.

Įvertinkite situaciją.

172 uždavinys

Aleksandra B. 2006 m. lapkritį kreipėsi su ieškiniu į apylinkės teismą ir nurodė, kad ji nuo 1999 m. rugsėjo 1 d. dirbo UAB „Dasfa“ vadybininke. Darbdavio įkalbėta ji 2006 m. rugsėjo 2 d. parašė prašymą atleisti ją iš darbo nuo rugsėjo 3 d. pagal DK 127 str. Darbdavys jos prašymą patenkino. Tačiau vėliau Aleksandra B. savo sprendimą pakeitė ir 2006 m. rugsėjo 4 d. parašė naują prašymą, kuriuo atšaukė rugsėjo 2 d. pateiktą prašymą. Darbdavys savo sprendimo nepakeitė ir įsakymo dėl atleidimo iš darbo neatšaukė.

Aleksandra B. prašo teismo grąžinti ją į darbą.

Kokiais argumentais remdamasis darbdavys atleido Aleksandrą B. iš darbo?

Kokias galimybes turėjo darbdavys, gavęs Aleksandros B. prašymą?

Kokį sprendimą (išdėstant motyvus) turėtų priimti teismas?

173 uždavinys

R. Š. prašė pripažinti neteisėtu jo atleidimą iš darbo pagal atsakovo 2005 m. gegužės 9 d. įsakymą Nr. P-05-01, tačiau į darbą negrąžinti, priteisti vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką nuo 2005 m. birželio 4 d. iki teismo sprendimo įsigaliojimo, vieno mėnesio darbo užmokesčio dydžio išėitinę išmoką ir 50 000 Lt neturtinės žalos atlyginimą.

R. Š. nurodė, kad 2004 m. gruodžio 1 d. šalys sudarė darbo sutartį, pagal kurią jis buvo priimtas dirbti UAB „Limara“ direktoriumi.

2005 m. kovo 3 d. jam buvo įteiktas išpėjimas, kad darbo sutartis su juo bus nutraukta nuo 2005 m. gegužės 2 d. pagal DK 129 str. dėl bendrovėje vykdomų darbo organizavimo ir struktūrinių pertvarkymų, o 2005 m. gegužės 9 d. įteikė išpėjimo dėl darbo sutarties nutraukimo patikslinimą, kuriuo išpėjimo terminas buvo pratęstas iki 2005 m. birželio 3 d.

2005 m. gegužės 9 d. su R. Š. buvo nutraukta darbo sutartis, o atleidimo data perkelta iki 2005 m. birželio 3 d.

R. Š. nuomone, darbo sutartis pagal DK 129 str. nutraukta neteisėtai, nes nurodyta darbo sutarties nutraukimo priežastis – darbo organizavimo ir struktūriniai pertvarkymai, susiję su direktoriaus pareigybės panaikinimu, negali būti vertinami kaip svarbi ir pakankama darbo sutarties nutraukimo pagal DK 129 str. priežastis. R. Š. pažymėjo, kad UAB „Limara“ nevykdė pareigos ieškoti galimybių perkelti jį į kitą darbą.

UAB „Limara“ teigimu, 2005 m. vasario 24 d. buvo priimtas sprendimas sudaryti bendrovės valdybą, išrinkti valdybos narius, patvirtinti naują įstatų redakciją ir panaikinti bendrovės direktoriaus pareigybę, paskirstant jos funkcijas bendrovės prekybos vadovams.

Ar teisingai yra pritaikyta DK 129 str. 2 d.?

Kas yra laikoma darbovietės struktūriniais pertvarkymais?

174 uždavinys

O. L. dirbo meistre UAB „Tekstilė“ nuo 2003 m. gegužės 31 d., o nuo 2006 m. birželio 4 d. buvo atleista iš darbo. O. L. teigimu, ji atleista neteisėtai, pažeidžiant DK 135 str., nes turėjo pirmenybės teisę būti palikta dirbti meistre. O. L. nurodė, kad yra našlė, augina du vaikus, jos kvalifikacija ir darbo našumas nėra žemesni, lyginant su likusiomis dirbti meistrėmis, tačiau ji turėjo drausminių nuobaudų.

O. L. prašo teismo pripažinti jos atleidimą neteisėtu pagal DK 297 str. 4 d. ir priteisti iš UAB „Tekstilė“ nustatyto dydžio išėitinę išmoką.

Ar pagal DK 135 str. pirmenybės teisė likti darbe yra absoliuti ir kaip ji turi būti vertinama?

Ar O. L. teisėtai atleista iš darbo?

175 uždavinys

V. R. dirbo AB „Sigma“ inžinieriumi. 2005 m. sausio 3 d. jis savavališkai pasiėmė bendrovės automobilį „WV Passat“ ir jo negražino, nes automobilį kitą dieną pavogė. Automobilio likutinė vertė – 36 485,72 Lt. AB „Lietuvos draudimas“ sumokėjo tik 12 500 Lt draudimo išmoką, todėl ieškovė AB „Sigma“ prašo teismo priteisti iš atsakovo 23 85,72 Lt žalai atlyginti.

AB „Sigma“ 2006 m. vasario 7 d. pateikė ieškinį atsakovui V. R. ir trečiajam asmeniui AB „Lietuvos draudimas“ dėl žalos atlyginimo. AB „Sigma“ teigia, kad V. R. 2005 m. sausio 3 d. darbo pareigų nevykdė, komandiruotė nebuvo įforminta, kelionės lapas nebuvo išduotas, darbo laiko apskaitos žiniaraštyje nurodyta, kad tą dieną atsakovas nedirbo.

Kokia yra darbuotojo materialinė atsakomybė už pavogtą automobilį?

176 uždavinys

S. Sidaras 2007 m. balandžio 18 d. buvo atleistas iš darbo už šiurkštų darbo drausmės pažeidimą. 2007 m. balandžio 19 d. jis atnešė nedarbingumo pažymėjimą, nes prieš dieną buvo įspėjęs administratore apie savo nedarbingumą. Tačiau balandžio 18 d. per pietus visi atleidimo dokumentai jau buvo sutvarkyti.

Kaip reikia pareikšti nesutikimą su tokia nuobauda?

Ar galima skirti tokią drausminę nuobaudą?

177 uždavinys

Darbuotojas A. P. nori išeiti mokymosi atostogų ir išsilaikyti egzaminus.

Ar darbdavys gali reikalauti, kad jis iš mokymo įstaigos pateiktų pažymą apie sesiją, t. y. kada vyks egzaminai, ir tik tuo metu suteikti atostogas?

Ar šias atostogas galima traktuoti kaip mokymosi atostogas, jei jos imamos dalimis, pvz., iš pradžių 3 d., o paskui savaitę?

Kaip yra skiriamos mokymosi atostogos?

178 uždavinys

A. A. darbo savaitę pradeda nuo trečiadienio ir baigia sekmadienį. Dirba po 8 valandas per dieną. Poilsio dienos yra pirmadienis ir antradienis.

Ar nepažeidžiamos darbuotojo teisės dėl poilsio dienų perkėlimo iš šeštadienio ir sekmadienio į pirmadienį ir antradienį?

179 uždavinys

Su darbuotoja buvo sudaryta 6 mėnesių terminuota darbo sutartis. Praėjus 1 mėnesiui po darbo sutarties sudarymo darbuotoja buvo sužalota darbo metu ne dėl darbdavio kaltės ir daugiau darbe nepasirodė. Per visą nedarbingumo laikotarpį darbuotoja pristatė laikinojo nedarbingumo pažymėjimus. Suėjus terminui darbdavys atleido darbuotoją, turinčią laikiną nedarbingumą, pagal DK 126 str. 1d.

Kokia turi būti atleidimo tvarka?

Ar galėjo darbdavys suėjus terminui atleisti darbuotoją, turinčią nedarbingumo pažymėjimą? Jei negalėjo, tai kodėl?

Kaip pasikeistų situacija, jeigu su darbuotoja būtų sudaryta neterminuota darbo sutartis?

180 uždavinys

Per 6 darbo mėnesius darbuotojas turėjo 2 nedarbingumo pažymėjimus. Šiuo metu darbuotojas vėl yra jį paėmęs, t. y. jau trečią nedarbingumo pažymėjimą, ir jau mėnesį laiko nedirba.

Ar tokiam darbuotojui priklauso atostogos pagal išdirbtą laiką, t. y. 6 mėn. ir 2 sav.?

Ar tam turi įtakos nedarbingumo pažymėjimas, kai ligos laikotarpis trunka ilgiau nei 1 mėn.?

181 uždavinys

2003 m. darbuotojas buvo priimtas dirbti pagal terminuotą darbo sutartį 1 metams. Pasibaigus terminui darbuotojas paprašė atleisti jį iš darbo, darbdavys atleido. Kitą dieną darbuotojas vėl paprašė pagal ter-

minuotą darbo sutartį priimti jį į darbą tokioms pačioms pareigoms. Darbdavys vėl sudarė terminuotą sutartį vieniems metams, vėliau ją pratęsė dar du kartus po vienus metus. 2007 m. vasario mėn. baigiasi paskutinio pratęsimo terminas ir jo pratęsti darbdavys daugiau nenori, nes įvyko struktūrinių įmonės pakeitimų ir mažinamas tokių pareigybių skaičius. Nuo tos dienos, kai terminuota sutartis buvo iš naujo sudaryta, praėjo 3 metai.

Ar darbuotojas gali prašyti pripažinti sutartį neterminuota pagal DK 111 str. 3 d.?

Ar yra galimybė, kad teismas grąžins darbuotoją į darbą?

182 uždavinys

Nijolė L. oficialiai įdarbinta 2007 m. balandžio 18 d. Apie įdarbinimą „Sodrai“ pranešta, tačiau Nijolė L. dar nepasirašė prašymo priimti į darbą ir nėra pasirašiusi darbo sutarties. Padirbusi kelias dienas įmonėje ji suprato, kad nepatinka darbo aplinka ir kad šioje įmonėje dirbti nebenori. Įmonėje darbdavio iniciatyva taikomas 3 mėnesių bandomasis laikotarpis.

Kokių veiksmų turi imtis Nijolė L. norėdama išeiti iš darbo?

Ar reikia įmonėje atidirbti 14 dienų?

Ar Nijolė L. gali reikalauti išieitinės kompensacijos?

Kas yra laikoma nelegaliu darbu?

183 uždavinys

Darbuotojas parašė prašymą suteikti atostogas. Prašymą darbuotojas pasirašė, įmonės ir padalinio vadovas patvirtino grafiką. Atostogų metu darbuotojas susirgo ir pasiėmė nedarbingumo pažymėjimą. Darbdavio nuomone, atostogos turi būti perkeltos į nedarbingumo pažymėjimo galiojimo pabaigą, o darbuotojas nenori atostogauti ir prašo, kad darbdavys atšauktų jį iš atostogų, nes jis nori atostogauti kitu metu. Bet kitu metu jo išleisti dviem savaitėm atostogų nėra galimybės, nes pagal įmonėje sudarytą grafiką tada atostogauja kiti darbuotojai. Dėl šios priežasties darbdavys nenori jo atšaukti iš atostogų.

Ar darbdavys teisus?

Ar darbuotojas gali pats savo valia pakeisti atostogų laiką?

184 uždavinys

Su darbuotoja A. Mažeikaite buvo sudaryta visiškos materialinės atsakomybės sutartis. A. Mažeikaitė norėjo išeiti iš darbo savo noru ir parašė prašymą atleisti ją po 14 dienų. Praėjus savaitei, A. Mažeikaitė susirgo, į darbą grįžo paskutinę dieną ir susitvarkė atleidimo iš darbo dokumentus. Po savaitės A. Mažeikaitė gavo raštą, kad dalis turto, kuris jai buvo perduotas ir už kurį buvo materialiai atsakinga, dingo ir yra sudaryta komisija padarytai žalai apskaičiuoti. Su darbdaviu A. Mažeikaitės santykiai jau seniai buvo nekokie.

Įmonė reikalauja padengti nuostolius. Ar jos reikalavimas pagrįstas? Kokius dokumentus išeidama iš darbo turėjo susitvarkyti A. Mažeikaitė?

185 uždavinys

Su darbuotoju buvo sudaryta terminuota darbo sutartis. Paskutinė darbo sutarties termino diena – gegužės 1 d. Darbuotojas atleistas iš darbo gegužės 2 d. Jis teigia, kad yra atleistas neteisėtai, nes remiantis DK 111 str. 2 d., jeigu darbo sutarties terminas pasibaigė, o darbo santykiai faktiškai tęsiasi ir nė viena iš šalių iki pasibaigiant terminui nepareikalavo jos nutraukti, laikoma, kad sutartis pratęsiama neapibrėžtam laikui.

Ar įmonė teisėtai atleido darbuotoją? Kaip pasikeistų situacija, jeigu darbuotojas dirbtų parduotuvėje, kur yra taikoma suminė darbo laiko apskaita?

186 uždavinys

Įmonėje vyksta reorganizacija, naikinami keli etatai. Atlikus tam tikrų pataisymų buvo pakeistas vienos pareigybės pavadinimas ir ji perkelta į kitą padalinį. Į šią pareigybę pretenduoja dvi darbuotojos. Viena su aukštesniuju išsilavinimu – jau dirbusi panašų darbą, tik kitame padalinyje, bet negalinti pasinaudoti DK 129 str. 4 d. teikiamomis garantijomis, o kita – su aukštuju išsilavinimu, bet šio darbo nedirbusi ir turinti du mažamečius vaikus.

Kaip turėtų pasielgti darbdavys? Kito darbo jis joms pasiūlyti negali. Pirmoji darbuotoja nesutinka išeiti šalių sutarimu ir ruošiasi bylinėtis pagal DK 129 str. Ar yra tikimybė, kad įmonė pralaimės?

187 uždavinys

S. Tučkutė nuo 1996 m. mokykloje dirbo fizikos mokytoja, o nuo 2003 m. dėstė fizikos ir chemijos pamokas. 2006 m. gruodžio mėn. ji buvo įspėta, kad dėl mokinių skaičiaus ir klasių sumažėjimo naikinamas jos fizikos mokytojos etatas. S. Tučkutė buvo atleista iš darbo pagal DK 129 str. 1 d. 2 p. S. Tučkutės teigimu, ji buvo atleista iš darbo neteisėtai, nes turėjo pirmenybės teisę būti palikta dirbti fizikos mokytoja, kadangi turi daugiau kaip 10 metų nepertraukiamąjį darbo stažą atsakovo mokykloje, o fizikos mokytojomis likusios dirbti I. S. ir N. Č. tokios pirmenybės neturi. Be to, I. S. neturi aukštojo fizikos išsilavinimo ir nėra dėstomo dalyko specialistė, o N. Č. turi reikiamą išsilavinimą, tačiau neturi pedagoginės kvalifikacijos.

Išspręskite bylą.

188 uždavinys

DK 256 str. nustatyta, kad asmenų, su kuriais sudaroma visiškos materialinės atsakomybės sutartis, sąrašas yra pateikiamas kolektyvinėje sutartyje.

Ar galima kolektyvinėje sutartyje numatyti, kad visiškos materialinės atsakomybės sutartys sudaromos su visais įmonės darbuotojais, nenurodant konkretaus sąrašo?

Ar galima kolektyvinėje sutartyje numatyti, kad visiškos materialinės atsakomybės sutartys sudaromos su visais įmonės darbuotojais, ir išvardyti jų pareigybes?

189 uždavinys

Darbuotoja, dirbanti pagal terminuotą darbo sutartį, kurios terminas nustatytas iki kitas darbuotojas grįš iš atostogų, pateikė darbdaviui medicinos pažymą apie savo nėštumą.

Ar tokiu atveju darbdavys DK 132 str. 1 d. nustatytu laikotarpiu turi teisę nutraukti terminuotą darbo sutartį su šia darbuotoja pagal DK 126 str. 1 d.?

Kaip turėtų būti sprendžiamas tokios darbuotojos, atleistos iš darbo pagal DK 126 str. 1 d., grąžinimo į darbą klausimas?

190 uždavinys

Darbuotoja Agnė T. nepertraukiamai dirbo įmonėje „X“ 10 metų ir viena augina 6 metų vaiką.

Kokia darbuotojai priklausančių atostogų trukmė?

Ar darbuotojai gali priklausyti 38 kalendorinės dienos atostogų?

191 uždavinys

Dėl bendrovės struktūros reorganizavimo darbuotojui buvo pasiūlyta pakeisti darbo sąlygas, tačiau jis atsisakė. Darbdavys nori darbuotoją atleisti pagal DK 129 str. 2 d. Darbuotojo darbo įmonėje stažas 8 metai.

Ar darbuotojas gali tikėtis gauti išėitinę išmoką?

192 uždavinys

Su atleidžiamu iš darbo darbuotoju nebuvo laiku atsiskaityta – administracija pamiršo tai padaryti, o darbuotojas vėliau pareikalavo, kad jam būtų sumokėti delspinigiai už 560 dienų.

Už kokį laikotarpį skaičiuojami delspinigiai – ar už 6 mėn., kaip nustatyta CK, ar už visą neatsiskaitymo laikotarpį?

193 uždavinys

S. G. pradėjo dirbti rugsėjo mėnesį, tačiau su darbdaviu nebuvo pasirašyta darbo sutartis. Darbdavys motyvavo tuo, kad neturi laiko jos iforminti. Po mėnesio darbdavys padavė pasirašyti tuščią sutarties blanką, tačiau darbuotojas S. G. jo nepasirašė. Dar po mėnesio darbdavys pasiūlė pasirašyti užpildytą sutartį, tačiau terminuotą, t. y. iki 2007 m. gruodžio 24 d. Darbas yra nuolatinio pobūdžio, pastovus.

Darbdavys aiškina, kad po švenčių vėl iš naujo įformins darbo sutartį, nes už nedirbtas dienas nenori mokėti (mokykloje nedirbama, kai būna vaikų atostogos). Tokios sutarties darbuotojas nepasirašė ir reikalauja, kad būtų pasirašyta neterminuota sutartis, o už tą laikotarpį, kai nedirbama, darbuotojas sutinka, kad būtų nemokama, tačiau nori, kad būtų įformintos nemokamos atostogos. Su tokiomis darbuotojo pasiūlytomis sąlygomis darbdavys nesutinka.

Kaip šiuo atveju pasielgti darbuotojui?

Ar gali darbdavys atleisti darbuotoją iš darbo, jei dirbama keturis mėnesius nepasirašius darbo sutarties?

194 uždavinys

2006 m. kovo 28 d. darbuotoja ruošiasi išeiti kasmetinių atostogų, bet po atostogų išdirbusi 2–4 dienas nori parašyti prašymą atleisti iš darbo pagal DK 127 str. 2 d.

Ar gali vadovas neišleisti darbuotojos atostogų?

Ar gali būti išskaičiuoti atostoginiai, jeigu darbuotoja neatidirbo už suteiktas atostogas?

Ar gali darbuotoja kaip teisinį pagrindą pateikti DK 224 str. 2 d. 2 p. (negalima daryti išskaitų, nes nėra darbuotojo kaltės, jis išeina savo noru)?

Ar darbuotojai priklauso išeitinė kompensacija pagal 127 str. 2 d.?

195 uždavinys

Darbuotojas nieko neišpėjęs neatvyko į darbą, bet kitą dieną pristatė iš gydytojo pažymą (ne nedarbingumo lapelį), kad tada ir tada buvo pas tokį ir tokį gydytoją.

Ar gali tai būti pateisinama priežastis darbuotojui neatvykus į darbą?

Ką daryti su darbo užmokesčiu?

196 uždavinys

Pakeitus įmonės valdymo struktūrą darbuotojams buvo įteikti įspėjimai apie darbo sutarties nutraukimą (kadangi naikinama jų pareigybė), jeigu jie nepareikš noro būti perkelti dirbti į naujas steigiamas

darbo vietas. Vieni darbuotojai tokį sutikimą davė raštu, o kiti darbo sutartį pasirašyti atsisako.

Ką daryti su tais darbuotojais, kurie atsisako pasirašyti (ir nenurodo nepasirašymo priežasčių) darbo sutartį?

Ar darbo sutartį nutraukusiems darbuotojams priklausys išėtinė išmoka?

197 uždavinys

Darbuotojas bendrovėje dirbo tik 3 dienas, su juo nebuvo pasirašyta darbo sutartis. Tačiau jis parašė prašymą priimti į darbą ir darbdavys pranešė apie darbuotoją „Sodrai“. Darbuotojui darbas nepatiko ir jis nori nutraukti darbo sutartį šalių susitarimu.

Ar privalo darbuotojas atidirbti 14 dienų, jeigu bendrovėje iš viso dirbo tik 3 dienas?

Įvertinkite situaciją.

198 uždavinys

Su A. G. buvo sudaryta darbo sutartis, o po metų darbuotoja tapo nėščia.

Ar galima su darbuotoja nutraukti darbo sutartį pagal DK 125 ar 127 str.?

Ar galima su darbuotoja nutraukti darbo sutartį pagal DK 132 str. 1 d., jei ji pati pageidauja?

Ar galima su darbuotoja nutraukti darbo sutartį pagal DK 136 str.?

199 uždavinys

Petras K. priimtas dirbti į UAB „X“ su 3 mėnesių išbandymo laikotarpiu. Darbdaviui nepatiko Petro K. bendravimas su klientais ir, jo nuomone, toks darbuotojas netinka dirbti įmonėje.

Pagal kokį DK straipsnį darbdavys gali atleisti jam netinkantį darbuotoją?

200 uždavinys

Darbuotojas dirbo įmonėje „X“ ir jam prieš 2 mėnesius buvo įteiktas išspėjimas apie atleidimą iš darbo pagal DK 129 str. 2 d. (struktūriniai pertvarkymai), tačiau darbdavys sužinojo, kad darbuotojas vienas prižiūri šeimos narį invalidą.

Prieš kiek laiko reikia išpėti darbuotoją, kuris vienas prižiūri šeimos narį II grupės invalidą?

Ar darbdavys turi pratęsti išspėjimo laikotarpį iki 4 mėnesių?

Ar darbuotojui suteikiamos socialinės garantijos pagal DK 135 str. 2 d.?

201 uždavinys

Darbuotojas labai nemandagiai elgiasi su kitais bendradarbiais, erzina visus. Darbo kolektyvas susipyko ir tai kenkia darbo kokybei.

Kaip atleisti tokį darbuotoją (išspėjimų jis neklauso)?

Ar tokio darbuotojo atleidimas bus teisėtas?

202 uždavinys

Ieškovas X nurodė, kad nuo 2005 m. liepos 1 d. buvo priimtas dirbti pas atsakovę UAB „Y“ ekspertu. Atsižvelgiant į bendrovės teikiamų paslaugų specifiką, nuo 2005 m. rugpjūčio 3 d. bendrovėje turėjo būti užtikrinamas nepertraukiamas 24 val. per parą budėjimas, bendrovės direktoriaus pavedimu po darbo valandų įmonei adresuoti telefono skambučiai buvo nukreipiami į jo (ieškovo) asmeninį mobiliojo ryšio telefoną. Direktorius žadėjo apmokėti didžiąją dalį šių viršvalandžių, o bandomajam periodui pasibaigus pakelti atlyginimą, tačiau vėliau dėl sunkios įmonės finansinės padėties šių pažadų neįvykdė. Toks viršvalandinis darbas tęsėsi iki 2006 m. gegužės mėnesio. Nuo 2006 m. gegužės 2 d. pasirašius darbo sutartį ieškovas pradėjo eiti bendrovės direktoriaus pareigas. Senoji darbo sutartis nebuvo nutraukta, t. y., be direktoriaus pareigų, jis toliau atliko ir eksperto darbą, už kurį buvo žadėta sumokėti vėliau. Taip nuo 2006 m. gegužės 3 d. iki 2006 m. lapkričio 14 d. jis dirbo atsakovės bendrovėje direktoriumi ir ekspertu, taip pat viršvalandinius darbus, tačiau nei už viršvalandžius, nei už

eksperto darbą, kurį jis atliko kartu su direktoriaus pareigomis, atsakovė jam nesumokėjo. Ieškovas taip pat nurodė, kad 2006 m. lapkričio 12 d. buvęs įmonės direktorius Z informavo jį, jog įmonės valdybos nutarimu jis atleistas iš direktoriaus pareigų, ir pažadėjo sumokėti jam 4000 Lt kompensaciją. Ieškovo teigimu, bendrovės valdybos nutarimas dėl darbo sutarties nutraukimo jam nebuvo pateiktas, kuomet remiantis jis buvo atleistas ir iš bendrovės konsultanto pareigų, nors darbo sutartis oficialiai nebuvo nutraukta, jam nebuvo paaiškinta, susidariusi skola už atliktą darbą nebuvo sumokėta.

Ar gali ieškovas prašyti teismo priteisti jam iš atsakovės:

1) *atlyginimą už viršvalandinius darbus nuo 2005 m. rugpjūčio 3 d. iki 2006 m. lapkričio 13 d.;*

2) *atlyginimą už konsultanto darbą nuo 2005 m. gegužės 1 d. iki 2006 m. lapkričio 14 d., už priverstinės pravaikštos laiką nuo 2006 m. lapkričio 15 d. iki 2007 m. vasario 1 d.;*

3) *išeitinę pašalpą, kompensaciją ir 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos, skaičiuojant jas nuo bylos iškėlimo momento iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.*

Pakomentuokite situaciją ir pagrįskite atsakymus.

203 uždavinys

Ieškovė prašė įpareigoti atsakovą įforminti DK nustatyta tvarka 2003 m. sausio 2 d. su ieškove sudarytą žodinę darbo sutartį, pripažinti ieškovės atleidimą iš darbo 2003 m. balandžio 31 d. neteisėtu, negrąžinti ieškovės į darbą, tačiau priteisti jai 560 Lt kompensaciją, 1200 Lt neišmokėto darbo užmokesčio ir 447,52 Lt delspinigių už laiku neišmokėtą darbo užmokesčių. Ieškovė nurodė, kad 2003 m. sausio 2 d. ji buvo priimta dirbti pas atsakovą valytoja. Su atsakovu buvo sutarta dėl visų būtinųjų darbo sąlygų, jis įsipareigojo mokėti ieškovei minimalią 400 Lt algą per mėnesį, taip pat už papildomą darbą ir mokėti socialinio draudimo įmokas nuo priskaičiuoto uždarbio. Atsakovas nepateikė ieškovei pasirašyti darbo sutarties, bet pažadėjo įforminti visus būtinus dokumentus. Bendrovės direktorius kiekvieną mėnesį asmeniškai išmokėdavo ieškovei dalį atlyginimo – 100 Lt, o likusią uždarbio dalį įsipareigojo mokėti ieškovės kreditoriui A. U. pagal 2003 m. sausio 2 d.

paskolos sutartį. 2003 m. balandžio 31 d. atsakovas nepagrįstai ir nenurodęs priežasčių atleido ieškovę iš darbo, nesumokėjo jai viso darbo užmokesčio ir neįteikė atleidimą iš darbo patvirtinančio dokumento. Be to, 2003 m. vasario mėnesį ieškovė iš hipotekos teisėjo sužinojo, jog atsakovas nemokėjo ieškovės kreditoriui A. U. sutartų pinigų.

Kaip taikytinus įstatymus ieškovė nurodė DK (129, 207 ir 297 str.) ir Lietuvos Respublikos delspinigių nustatymo už išmokų, susijusių su darbo santykiais, pavėluotą mokėjimą įstatymą (2 str.).

Pakomentuokite situaciją ir pagrįskite atsakymus.

204 uždavinys

Ieškovė J. A. kreipėsi su ieškiniu į Vilniaus m. 1-ąją apylinkės teismą ir nurodė, kad nuo 2003 m. balandžio 8 d. pagal terminuotą darbo sutartį dirbo pas atsakovą buhalterė. Atsakovo 2004 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. LIE 65-03 ji buvo atleista iš darbo nuo 2004 m. sausio 16 d. pagal DK 126 str. (suėjus darbo sutarties terminui). Ieškovė mano, kad iš darbo ji atleista neteisėtai, pažeidžiant DK 132 str. 1 d., kuri draudžia nutraukti darbo sutartį su nėščia moterimi nuo tos dienos, kai darbdaviui buvo pateikta medicinos pažyma apie nėštumą. Ji pateikė atsakovui medicinos pažymą apie nėštumą paskutinę darbo dieną – 2004 m. sausio 16 d. Atsakovui ir be to buvo žinoma apie nėštumą. Ieškovė prašė pripažinti jos atleidimą iš darbo neteisėtu, grąžinti ją į darbą ir priteisti iš atsakovo vidutinį darbo užmokestį už priverstinės pravaikštos laiką.

Išspręskite bylą.

205 uždavinys

Ieškovas V. B. nurodė, kad 2004 m. lapkričio 4 d. buvo priimtas į darbą pas atsakovą pavaduotoju gamybai, su juo buvo sudarytos dvi darbo sutartys ir susitarta dėl bendros 900 Lt darbo užmokesčio sumos. Taip pat buvo numatyta, kad už V. B. asmeninio automobilio naudojimą darbo reikalams jam bus mokama iki 400 Lt per mėnesį. Jo teigimu, atsakovas mokėjo atlyginimą tik pagal vieną darbo sutartį, kurioje buvo numatytas 400 Lt darbo užmokestis, todėl jis 2003 m. spalio 26 d. parašė prašymą atleisti jį iš darbo pagal DK 128 str. ir išsiuntė jį registruotu laišku. Ieškovas taip pat nurodė, kad spalio 27 – lapkričio

4 d. jis sirgo ir į darbą nėjo. Atsakovas jo prašymo nepatenkino ir lapkričio 12 d. atleido iš darbo pagal DK 235 str. 2 d. 9 p.

Atsakovas nurodė, kad su V. B. buvo sudaryta viena darbo sutartis, nes pirmajame sutarties variante per klaidą buvo įrašyta sąlyga mokėti ieškovui 500 Lt darbo užmokesį, kuris ir buvo mokamas iki pat atleidimo dienos. Be to, ieškovas praleido terminą kreiptis su ieškiniu į teismą, prašė taikyti ieškininę senatį.

Išspręskite bylą.

206 uždavinys

Ieškovai A. V., A. M. ir P. R. kreipėsi į teismą ir nurodė, kad AB „Kelda“ personalo direktoriaus 2003 m. sausio 29 d. įsakymo Nr. 154P 1 punktu jiems buvo skirtos drausminės nuobaudos – papeikimai už darbo drausmės pažeidimą – savavališką išėjimą iš darbo, o 2 punktu įmonės buhalterijai nurodyta neišmokėti ieškovams premijų už 2003 m. sausio–birželio mėnesius.

Ieškovų nuomone, premijos išmokėjimo sąlyga yra per ataskaitinį periodą (mėnesį) sukauptas darbo užmokesčio fondas, todėl įsakymo 2 punktu buvo pažeista jų teisė gauti visą atlyginimą už padarytą darbą (DK 186 str. 1 d.). Be to, ieškovų nuomone, atsižvelgiant į AB „Kelda“ kolektyvinės sutarties 4.7 punkto (jame numatyti atvejai, kai per ataskaitinį periodą sukaupus darbo užmokesčio fondą premija neskiriama) ir 4.11 punkto (jame numatyti premijos sumažinimo tą mėnesį, kurį buvo padarytas brokas, atvejai) nuostatas, dėl darbo drausmės pažeidimo premijos galėjo būti nemokamos tik tą mėnesį, kurį padarytas darbo drausmės pažeidimas. Ieškovai prašė teismo iš dalies panaikinti AB „Kelda“ personalo direktoriaus 2003 m. sausio 29 d. įsakymo Nr. 154P 2 punktą dėl premijų nemokėjimo už 2003 m. sausio–birželio mėnesius.

Pakomentuokite situaciją ir pagrįskite atsakymus.

LAW ON OBLIGATIONS

Task No 1

On 01-02-2004 the company B from the company A bought the office goods for 2000 LTL. The company B obligates to pay for the goods within 1 month after the goods were transferred. The company B sold the goods to the clients within 2 weeks, however, after the period of 1 month, it did not pay the company A.

What rights does the company A have?

Task No 2

On 30-10-2006 Mr. Brown entered into the purchase-sale contract with the seller of the vehicle, who obligated to sell the vehicle within 3 days after the contract had been signed. The buyer paid the price in advance – 10 000 LTL. After the period mentioned in the contract the seller refused to sell the vehicle.

What rights does the purchaser have?

Task No 3

Under the individual-unitary order Mr. Smith ordered the built-in cupboard for 6000 LTL in the company Cupboards. Mr. Smith paid the advance payment of 900 LTL. After manufacturing the cupboard, Mr. Smith suddenly refused to buy it.

What rights does the company have?

Task No 4

John sold the bicycle to Peter. After half a year Saul, the real owner of the bicycle, appeared and required the rights to the bicycle, stating that one year prior he lent his bicycle to John. Whereas Peter said he did not know that the bicycle did not belong to John prior the purchase and states that he would not return the item bought fairly.

Can Saul recover the bicycle, which formerly belonged to him?

Task No 5

On 1 July, 2001 Brick Ltd. and Construction Ltd. concluded the verbal agreement, under which Construction Ltd. obligated to buy 100 000 bricks and pay for them the amount of 300 000 LTL. When the seller delivered the bricks with his own transport to the place indicated by the buyer (200 kilometers from the warehouses of the seller), the head of administration of the buyer stated that they had not concluded the written agreement, therefore it was null and void and Construction Ltd. would not accept the bricks. Brick Ltd. is thinking of going to the court.

Does Brick Ltd. have any requirements to Construction Ltd.? If yes, what is its legal basis?

What are (if possible) the legal counterarguments of Construction Ltd., due to which it would fully or partially avoid the civil liability?

Task No 6

Anthony bought the kitchen furniture unit from the company Furniture. The parties agreed that Anthony would pay the money upon the delivery to his house and assembly of the item. After the delivery, while assembling the item in Anthony's kitchen, it suddenly was broken. Anthony refused to pay the company for the broken item.

Can the company require from Anthony to pay the money for the delivered item?

Task No 7

On 30-08-2005 Peter bought LC TV-set of Šiaulių Tauras, which price is 3000,00 LTL. The company granted the guarantee for 3 years. On 15-10-2006 the bankruptcy was declared to Šiaulių Tauro televizoriai. Peter's TV-set went wrong on 30-12-2006.

What rights does Peter have?

Task No 8

Supplier Ltd. concluded the contract, with Trading Ltd. under which it obligated to periodically, each week, sell the goods of Trading

Ltd., which assortment would be provided each time in the buyer's orders and the price in VAT invoices, which signing would also confirm the acceptance of the goods the buyer obligated to pay the price indicated in the invoices signed by his representative. For a long time the goods were sold and the buyer paid in time. However, on 30 June 2002 Supplier Ltd. under the order submitted by Trading Ltd. transported the goods to the buyer's warehouse. As the VAT invoice did not meet the requirements of the legal acts regulating the accounting, the representative of the buyer refused to sign it. It was agreed that the buyer would accept the goods and the invoice would be signed next time. Arriving the next time it became clear that the buyer was insolvent and nobody signed the VAT invoice, and the transferred goods had already been sold to the fair third persons. The buyer also did not acknowledge the price indicated in the VAT invoice.

Evaluate the situation.

Task No 9

Seller Ltd. concluded the purchase-sale contract of a simple written format with Purchaser Ltd., under which Purchaser Ltd. obligated to buy from Seller Ltd. the goods for 100 000 LTL. The parties agreed that the goods would be transferred within one month after signing the contract. Purchaser Ltd. paid 50 000 LTL of the advance payment. On the set term the goods were not transferred and after more than 30 days Purchaser Ltd. started to think about the possibility to settle the dispute in court.

What requirements can Purchaser Ltd. make?

Task No 10

Seller Ltd. entered the vehicle purchase-sale contract with Purchaser Ltd. Purchaser Ltd. paid the price of the vehicle and Seller Ltd. obligated to transfer the vehicle within two days. After one day the vehicle was stolen from Seller Ltd. Seller Ltd. refuses to return the money, motivating that the item has been lost due to the criminal actions of third persons.

The dispute is settled in court. What is the possible decision?

Task No 11

Seller Ltd. sold the goods to Purchaser Ltd. Purchaser Ltd. has delayed the payment for the goods for 10 months. Seller Ltd. wishes to recover the goods, because it has the basis to believe that it will not be paid for these goods at all. Seller Ltd. knows that the goods are not transferred to third persons and that Purchaser Ltd. has not used them.

Can the seller recover the goods?

Task No 12

The claimant – Mr. Johnson indicated that on 15 June, 2003 the fuel dispenser pumps purchase-sale contract was entered into between him and the defendant Mr. Thompson and both parties implemented the contract.

On 18 June, 2004 under the annexe to this contract the parties agreed that the claimant would sell the defendant two more fuel dispenser pumps for 12 400 LTL and 17 200 LTL, total amount of the contract is 34 928 LTL including VAT. The parties agreed that the defendant would pay 16 000 LTL as an advance payment and the remaining amount would be paid till 25 July, 2004. The annexe to the contract was transferred to the defendant – Mr. Thompson, however, later it became clear that he did not sign it. The claimant – Mr. Johnson implemented his obligations, delivered the fuel dispenser pumps and performed their mounting works. The defendant paid the advance payment of 16 000 LTL and on 19 July, 2004 8000 LTL more by the payment order. He did not pay the remaining 10 928 LTL and gave reasons that one pump was not fully complemented. The defendant accepted the pumps, he partially paid for them and is exploiting them; he did not make claim regarding the goods quality within the set time, therefore he has to pay the whole agreed amount. The defendant is indebted 10 928 LTL for the fuel pumps, 856 LTL 80 ct interest from 11 August, 2004 till 28 November, 2005, 733 LTL 96 ct for the mounting and repair works. The claimant asked to adjudge from the defendant the debt of 12 518 LTL 76 ct.

Is the non-signed purchase-sale contract valid?

Does the dependant have to pay for the pump mounting works, though this is not mentioned in the contract?

What are the rights of the purchaser, when the item is of poor quality?

Why did the defendant (purchaser) lose the right to invoke Art.6.334 P.1 of the Civil Code?

Does the defendant have to pay the interest?

Task No 13

John bought the apartment of the year 1974 construction on the top floor of the building from Real Estate agency. No defects were discussed. Prior to moving in the rainwater started to seep from the ceiling. Water also poured the neighbors who lived below.

Who has to compensate the losses to neighbors?

Can John require the seller to accept the apartment back?

Task No 14

Paul sold the hairdresser's shop to Steven under installment credit for 10 years (paying in equal parts) with the right to repurchase it. Steven improved the image of the hairdresser's shop. 6 years later Paul decided to use the repurchase right and to repurchase the hairdresser's shop.

Can he take such action?

Task No 15

Two friends, John and Peter, won a million. John bought an apartment for 500 000 LTL and Peter bought a candy shop. After a month it became clear that gaps appeared in John's apartment and Peter's shop is without a warehouse, which is set out in the contract. Both friends decided to return the purchased property.

Can they do this?

What did John and Peter buy and what contract was concluded?

What requirements can two friends make regarding the purchased object of a poor quality?

Task No 16

On 24 July, 2005 Noreika purchased CJSC “Metalo lankstiniai” for 150 000 LTL. Upon signing the company purchase-sale contract, the purchaser transferred buildings, equipment, semi-manufacturers, rights to the firm’s name, trademark, production and commercial secrets. The Activity of the company has already been suspended for a month, because the company was lacking the assets for raw materials. After the transfer of the company, Noreika ordered raw materials; their transportation, storage and preparation for the manufacture lasted for 3 months. Upon starting the works it has been noticed that certain equipment is not functioning, therefore the manufacturing of production is not possible.

What rights does the purchaser have in this case?

Task No 17

On 5 May, 2004 the purchase-sale contract of the CJSC “Vicura” was signed between Mr. Anderson and Mr. Peterson. Under the contract Mr. Anderson sold the company for 50 000 LTL. On 26 November, 2004 the creditors of the CJSC “Vicura” Mr. Johnson and Mr. Thompson applied to the court, requiring to return the debts of 35 000 LTL and 47 000 LTL respectively.

Do the company’s creditors have the right to require the return of debts?

Task No 18

The claimant applied to the court and indicated that she works at JSC “x”. On 02-07-2001 under the notarial granting contract the claimant granted AB “x” the apartment of two rooms, which belonged to her under the private property right. The apartment was valued at 21 000 LTL in the contract. On the same day the parties concluded the lease contract of the apartment of three rooms, which belonged to JSC “x” under the property right. It was indicated in the lease contract and the collective agreement of JSC “x” valid at that time that the claimant has the right to purchase the property, the leased apartment, on easy

terms, into which price the value of the property, sold to the company by her, must be included. On 04-02-2003 the employee submitted the application to JSC “x”, asking to transfer to the property right the leased apartment and to include 21000 LTL to the price of this apartment. The company refused to include the indicated amount, hired the property assessor, who determined that the value of the apartment of two rooms, which the claimant had granted to the company, was 12 000 LTL. The claimant asked the court to invalidate the refusal of JSC “x” to conclude the purchase-sale contract of the apartment of three rooms and to oblige the defendant to conclude the purchase-sale contract under the terms set out by the claimant.

What do you think of the transactions concluded by the claimant and JSC “x” on 02-07-2001?

Can the transaction of 02-07-2001, under which the property right into the apartment of two rooms has been transferred to JSC “x”, be considered as a grant contract?

Is the requirement, submitted by the claimant to the court, reasonable?

Task No 19

An uncle, having his own business and successfully directing it, decided to grant his nephew the commercial premises in the other end of the city on condition that he would develop his uncle’s business there. The nephew agreed and accepted the gift. Two years later he decided not to be longer engaged in his uncle’s business and established his company in that place, which, in his opinion, would be more profitable.

Who pays the expenses of the grant contract conclusion and implementation?

Does the uncle have the right to require that the previously granted property would be returned back to him?

In what form is the grant contract concluded?

Task No 20

A stud breeder promised his friend to grant the studhorse. The breeder’s friend agreed to accept the gift and started to equip the sta-

bling. He bought hay and feed. However, after a certain time it became clear that the horse, which was promised as a gift, had already been sold to the other breeder, who offered a good price. He did not wish to grant other horses kept in a breeding-ground.

Can the friend require to cover the losses of the stabling equipment and expenses for hay and feed?

What legal consequences does the promise to grant create?

How is the promise to grant valued from the legal viewpoint?

Task No 21

One rich citizen decided to grant a part of the building in the centre of the city for charity purposes, in which the nursing home should have been set up. After the death of the donor commercial premises appeared in that place without prior informing anybody about this and the nursing home was moved to a bedroom district of the city.

Did the charity company have the right to act in such a way?

Do the heirs of the donor have the right to require that the granted property would be used for the charity purposes or returned to heirs?

Task No 22

The claimant State Food and Veterinary Service indicated that the defendant State Veterinary Service of Šiauliai County on 28 December, 1999 concluded the swap contract with the defendant V. Tiškus. Under this contract the State Veterinary Service of Šiauliai County swapped the garage with the basement (68,18 sq. m.) to the outhouse belonging to V. Tiškus under the property right (52,5 sq. m.). The contract set out that the mentioned garage belonged to State Veterinary Service of Šiauliai County under the property right, however, actually the Service possessed this garage under the trust right. According to the claimant, the property belonging to the state can be transferred to other persons only in ways set out in the law and the property swap between the governmental and administration companies, institutions, organizations and private persons, state and municipality property possession, its usage and disposal are not regulated in the law. The application of the

State Veterinary Service of Šiauliai County of 20 September, 1999 to Director of the State Veterinary Service was attached, asking to allow swapping of the mentioned buildings, however, the garage belonged to the state, therefore Director had no right to give such consent. The claimant asked the court to invalidate the garage and outhouse swap contract of 28 December, 1999, entered into between the State Veterinary Service of Šiauliai County and V. Tiškus.

Is this contract valid, if the State Veterinary Service of Šiauliai County possessed this property under the trust right?

What should the form of the swap contract, be if the object of the swap is immovable object?

Task No 23

Natural person leased the vehicle to Snow Ltd. under the verbal agreement. The company's driver had an accident due to his fault. Besides, the driver signed the expertise acts about the vehicle damage.

Is the lease contract valid?

Who will be liable for material damage – Snow Ltd. or the driver?

Task No 24

On 01-03-2006 Jane and Witch Ltd. concluded the fixed-term lease contract of commercial premises. Jane regularly paid the lease fee, set out in the lease contract. On 02-01-2007 Witch Ltd. raised the lease price, not informing in advance, just sending the invoice with the other amount, motivating that the lease prices of non-residential premises increased.

Did Witch Ltd. have the right to incream the lease price?

How can Jane defend her rights not to pay the increased lease price?

Task No 25

Kaunas city administration leased to the CJSC Trimitas the non-residential premises under the contract agreed for a term. The CJSC Trimitas without the consent of the lessor subleased the part of the leased premises to CJSC Liandrija and changed the purpose of the use

of the premises – instead of the garment works it allowed the sublessee to set up the coffee-bar.

Did the CJSC Trimitas have the right to sublease the non-residential premises?

Was it possible to set up the coffee-bar?

Does the owner have the legal reasons to terminate the contract?

Can the sublessee further lease the premises, if the contract with CJSC Trimitas is terminated?

Task No 26

The CJSC Vilniaus perlai possesses the warehouses under the property right. The CJSC Vilniaus perlai leased the land under the warehouses. The written contract of 20 years was concluded, which was registered in the public register. The state returned that land plot to the owners, who almost in constraint order offer to conclude with the lease contract with the CJSC Vilniaus perlai, under which they will pay the higher lease price.

Can the new owner of the land require to concluded the new land lease contract with CJSC Vilniaus perlai?

Task No 27

The claimant V. Malančina applied to the court and indicated that under the contract of 9 August, 1999 she leased the vehicle “Mercedes Benz 307” to the defendant J. Kudrevičius firm “Jaudonė”, which value was 17 200 LTL. The defendant has not paid the lease fee since 1 September, 2001; upon expiry of the contract term on 9 September, 2002 he did not return the vehicle, indicating that the vehicle had been stolen. According to the claimant, the vehicle had been stolen due to the fault of the defendant, because he didn’t take the means for the security of the vehicle. The claimant V. Malančina asked the court to oblige the defendant to return the vehicle “Mercedes Benz 307”, state number NKC 503, and if failing, to adjudge 17 200 LTL, also to adjudge the lease fee of 400 LTL.

Who is liable for the stolen object, if it is leased?

Does the lessor have the right to require the lease fee from the lessee, if the vehicle has been stolen?

Task No 28

The claimant the CJSC Y indicated that on 29 September, 2000 with the defendant Kredyt Bank S.A. Vilnius branch the lease contract of the non-residential premises, located in Laisvės al. 5, Kaunas, was concluded. Under the agreement of the parties the lease term was set out from 1 November, 2000 till 31 December, 2007. The parties agreed in clause 6.2.4 of the mentioned contract that the lease contract prior the term, in addition to other reasons set out in the contract, can be also terminated by the will of each of the parties, informing the other party about this 6 months prior. Using this possibility, on 16 May, 2001 the claimant informed the defendant in written about the termination of the lease term prior the term, requiring to immediately stop the construction works carried out in the leased premises and to move out from the premises. However, the defendant has not moved out from the premises up to now, stating that the claimant himself has to pay the compensation for the contract termination and investments for the improvement of the premises. Besides, according to the claimant, as the defendant continues to use the leased premises, he must pay the lease fee, the payment of which he has terminated since 1 September, 2001 and has not paid for the lease up to now. Whereas he (the claimant) does not have the contrary obligation to the defendant, under which the latter could motivate his refusal to pay the lease fee or suspend its payment (Art. 6.46, Art. 6.58 of the CC), the defendant must cover the debt for the whole period of the use of the premises, also the delay interest for the ill-timed payment of the lease fee and the interest for the missed term of the obligation performance. The claimant, considering that the non-residential premises lease contract is terminable on the basis set out in its clause 6.2.4 and on the basis that the defendant does not perform his contractual obligations (clause 6.2.2 of the contract), asked the court to terminate the lease contract of 29 September, 2000 of the non-residential premises, located in Laisvės al. 5, Kaunas, concluded between CJSC Y and Kredyt Bank S.A. of the Republic of

Poland, Vilnius branch, to evict the defendant from these premises, to adjudge the debt of 214 985 LTL from the defendant, which consists of: 184 589 LTL of the lease fee, 29 472 LTL of delay interest and 923 LTL of interest, also all court expenses and to allow to urgently perform the part of the decision regarding the eviction.

Can the lessor require to terminate the contract prior the term?

Does the lessee have the right not to pay the lease fee?

Can the lessee expect the compensation for the property improvement?

How is the fix-term lease contract terminated? And how is open-ended contract terminated?

Task No 29

The claimant Association of Gariūnai small businessmen asked to invalidate the state land lease contract of 12 June, 2005, concluded by Vilnius County Governor and the CJSC Jurgena, to cancel the order No. 2250-01 of Vilnius County Governor of 12 June, 2005 “On expiry of the state land plot lease contract and the lease of the land plot No. 8, located in Aukštieji Paneriai industrial region zone C territory A, Vilnius, to the CJSC Jurgena. The claimant indicated that the defendant Vilnius County Governor’s Administration leased in non-auction order the state land plot of 54 771 sq. m. to the defendant the CJSC Jurgena for three years the CJSC Jurgena did not have any buildings, constructions or other equipment in the land plot leased in a non-auction way, therefore, following Article 6.551 of the CC, it did not have the right to lease the state land in non-auction way. The transaction, contradicting to the imperative norms of the law, is null and void (Article 1.80 Part 1 of the CC). According to the claimant, the circumstance that the defendant the CJSC Jurgena has leased this land plot from 2 July 2001 till 1 July, 2004, does not provide the right to lease the land plot in a non-auction way.

It was determined in the case that the defendant the CJSC Jurgena continuously organized the activity of the marketplace – built and used the temporal constructions of the market: trading pavilions, caf-

eteria, WCs, lighting and sewerage equipment, paid the land lease and real estate fees from 2 July, 2001 till 12 June 2005.

Could Vilnius County Administration lease the state land plot to the CJSC Jurgena?

Can the fixed-time lease contract be extended without signing the new contract, if the lessee after the expiry of the term further pays the lease and the lessor accepts the lease fee?

Does the lessee have the priority right to extend the existing lease contract?

Task No 30

Course Ltd. and Affect Ltd. concluded the joint activity contract, under which agreed to jointly construct the building. Under the contract it was set out that Course Ltd. would transfer 100 000 LTL to the account of Affect Ltd. on the account of the future payments in advance under the contract. The parties related the coming into force of the joint activity contract with the issue of the permit to construct the building by the competent institution. Course Ltd. took care of the issue of the permit. The Permit for the construction was not issued. Course Ltd. required Affect Ltd. to return the received money. Affect Ltd. stated that the received amount was the losses for the improper performance of the joint contract. Course Ltd. applied to the court.

What are the possible legal reasons of the requirement of the claimant?

What is the possible replication of the defendant and its legal basis?

How would you settle the dispute?

Task No 31

The CJSC Kristupas has entered into the state land plot lease contract with the county governor's administration for the term of 99 years. The land is leased for the construction of a supermarket. Whereas the CJSC Kristupas did not have enough money for the construction of the supermarket, it concluded the joint activity contract with the CJSC Prekyba. Under the contract the companies agreed to jointly construct

the supermarket in the leased land plot, to exploit it and divide the received income in equal parts. The Exploitation of the supermarket was assigned to the CJSC Prekyba. The Supermarket was constructed, but its exploitation was loss making, therefore the creditors made the claims in the court. The CJSC Prekyba became insolvent, therefore the creditors think of the application of the solidary requirements to the CJSC Kristupas.

Do they have the legal basis for such requirements?

PRIVATE LEGAL PERSONS

Task No 32

The CJSC Litransas has two shareholders, Mr. S. K. and the CJSC Liturgas. S. K. has 10 ordinary registered shares and the CJSC Liturgas has 90 ordinary registered shares. On 30 March, 2005 the general meeting of shareholders took place. On 25 March, 2005 the CJSC Liturgas was forbidden to vote at the general meeting of shareholders under the court decree. The CJSC Liturgas asks to invalidate the decree of the meeting of shareholders, motivating that the quorum was not present, because only one of the two shareholders, having 10 ordinary registered shares, was present.

Evaluate the situation if the requirement of the CJSC Liturgas is reasonable?

How would the situation change if the issues were settled in the general meeting of shareholders, which were not foreseen in the agenda, i.e. election of members of managerial bodies?

Task No 33

On 2 February, 2007 the CJSC Gelsva had the meeting of the board, in which the chief financier V. Bagdonas was withdrawn and the new one S. Aleksutė, was appointed. 3 members of the board participated at the meeting. The CJSC Gelsva Head of Administration M. Puodžius asks to invalidate the decision of the board meeting concerning the withdrawal of a chief financier and appointment of the new one, on the grounds of illegality of the meeting of the board because the quorum was not present. M. Maigys, who lost the status of the member of the board on 1 February, 2007, participated in it.

Evaluate the situation if the requirement of the CJSC Gelsva administration is reasonable?

Task No 34

During the meeting of the board on 3 May, 2006 the CJSC Kedras settled three issues; concerning the election of the chairman of the

board of the company, concerning the withdrawal of administrator of the company M. Petrauskas and concerning the future strategy of the company's activity. M. Petrauskas asks the court to invalidate the decision of the meeting of the board of 3 May, 2006, because the composition of the board, which passed the decision, did not coincide with the indicated in the Register of Companies (newly elected board was not registered in the Public Register). Besides, the minutes of the meeting of the board were signed not by all members of the board.

1. *What is the consequence of the data non-registration in the Public Register?*

2. *What legal consequences do the non-signed minutes of the board cause?*

Task No 35

The CJSC FMĪ Auditas was assigned to perform the functions of the property administrator of the CJSC Baltija lizingas. The CJSC MRI Finansinis auditas transferred the performance of the functions of an administrator to A. Jonaitienė under the power of attorney. M. Čejauskas, former head of administration, for whom it was forbidden to temporarily perform the functions of the administrator under the court decree, does not agree with the appointment of A. Jonaitienė. In his opinion, the issuance of the power of attorney is an illegal action, because this power of attorney has not been confirmed with the seal of the CJSC Baltijos lizingas and is issued exceeding the rights granted to the administrator the CJSC FMĪ Auditas.

Evaluate the situation.

Task No 36

On 21 March, 2005 the general meeting of shareholders of the CJSC Pikaverus took place, in which the board of the company was elected. K. Mickevičienė asks the court to invalidate the election of the new board, because the majority of the elective members of the board did not participate in the general meeting of shareholders. Besides, all elected members of the board did not submit the written consent to be the members of the board.

Does the annual report, submitted by the board of the company, which is not evaluated positively in the general meeting of shareholders, grant the right to withdraw the board of the company?

Must the new members of the board participate in the general meeting of shareholders while they are being elected?

In what form must the consent to be the member of the board be submitted?

Task No 37

An annual report, submitted in the general meeting of shareholders, showed that the CJSC Liutuka works at a loss. The Report submitted by the board was not evaluated negatively.

When the company works at a loss, must the general meeting of shareholders consider if the head of administration stands for the position?

In what case does the board lose its authorizations?

Is the right of the general meeting of shareholders to withdraw the members of the board restricted to any conditions?

Task No 38

Director A. Jurkienė asks to invalidate the decisions passed by the CJSC Lietaus vandenys on 05-05-2007 general meeting of shareholders; concerning the eligibility of the company's director for the position of the head and selection of the members of the board, because the withdrawal and appointment of the head of administration is not assigned to the competence of the general meeting of shareholders according to the Law on Companies. When electing the members of the board the number of votes of each participating shareholder was not determined; it was voted not for separate candidates but for two lists.

Evaluate the situation.

Who has the right to elect the members of the board and who – the head of administration?

How do the votes have to be counted when electing the members of the board?

Task No 39

On 6 December, 2007 the claimant A. Plytinikas asked the court to adjudge the forfeit of 500 thousand LTL from the defendant T. Tarabilda, because on 6 April, 2007 the shares purchase-sale contract was concluded with the defendant, under which T. Tarabilda had to fully pay for the shares till 16 April, 2007, in case of failure to perform this obligation the defendant would have to pay the forfeit of 500 thousand LTL.

Evaluate the situation.

Task No 40

On 1 July, 2003 Mr. Jones with Mr. Smith entered into the shares purchase-sale contract of the private joint-stock company, under which he transferred 100 shares of the company to Mr. Smith. After a while the spouse of Mr. Jones made the claim to the court, asking to invalidate the shares purchase-sale contract.

Evaluate the situation.

Task No 41

D. S has 120 000 ordinary registered shares of the JSC Lisco under the property right, which are included into the Current Trade List of the JSC Vilniaus vertybinių popierių birža (VVPB) (Vilnius securities exchange).

On 6 December, 2006 JSC Lisco applied with the request to delete the shares of the company from the VVPB Current Trade List. According to the claimant D. S., after the board of VVPB passed the decision to delete the shares of the JSC Lisco from the VVPB Current Trade List, the price of the shares of the company decreased by approximately 30%. In such a way the rights and (or) legal interests of the investors were breached. D. S. asks the court to revoke the decision of VVPB board of 6 December, 2006 concerning the deletion of the JSC Lisco from the Current Trade List of the JSC Vilniaus vertybinių popierių birža under the request of the issuer himself.

Did the claimant D. S have the right to dispute the deletion of the shares from the VVPB Current Trade List in the general meeting of shareholders?

What rights does the claimant have?

Task No 42

The claimant has indicated that he is the shareholder of the defendant. In March, 2003 he applied to the defendant with the request to allow him to familiarize with the minutes of the general meetings of shareholders of the company. The defendant informed that such possibility would be given for him, however, he required to sign the obligation not to disclose the commercial secret and submit the bank guarantee of the amount of 1% of the annual turnover of the company in order to compensate the possible damage. He did not agree with such requirement because neither the law, nor the articles of association of the defendant provide that the company can require from the shareholder the obligation of such contents, when it is asked to familiarize with the minutes of the general meetings of shareholders, also to require the submission of the bank guarantee. The law provides that the commercial secret can be only in the minutes of the council of supervisors of the company or meetings of the board or in other documents, in which the decisions of the bodies of the company are formed. The Commercial secret does not have to be and cannot be in the minutes of the general meetings of shareholders. The defendant refused to allow to familiarize him with the requested documents. The claimant believes that the actions of the defendant are illegal and breach his, as shareholder's, non-property right to get the information, set out in Article 20 Part 7 of the Law on Companies.

The claimant asked to oblige the defendant to provide the conditions to him or his representative to familiarize with all minutes of the general meetings of the company, and in case the defendant avoided to provide such information, to impose him the penalty of 1 000 000 LTL.

You are the judge. How would you settle this civil case?

Task No 43

In accordance with the statute of the CJSC “X” a certain decision must be made by 3/4 majority vote of the shareholders participating in the meeting; however, in accordance with the shareholders agreement the decision must be made by 3/4 of all shareholders.

In your opinion, should the priority be given to the statute or a shareholders meeting?

Task No 44

The CJSC “A” possesses 92 percent of the CJSC “B” shares, and the CJSC “A” joined to the CJSC “B”.

What will happen to the CJSC “A” shares?

The CJSC “B”, which continues its activity, receives a large number of its own shares together with the CJSC “A” property. Although according to art. 54 of the Closed Joint-Stock Companies Law it is prohibited to the company to acquire its own shares for the price higher than 1/10 of its authorized capital.

Does that mean that in this case the re-organization is impossible?

In accordance with part 11 of art. 54 of the Joint-Stock Companies Law, the CJSC “B” must sell its shares or reduce authorized capital (i.e. cancel its shares) within 12 months.

Is this decision right?

On the other hand, the Joint-Stock Companies Law does not provide any regulations on who must take the decision considering to whom the shares must be sold.

Does this mean that the decision will be taken by the CJSC “A Board” as the large amount of long-term property is being sold, and later the Director of CJSC “A” will secure the procedure described in art. 47 of CJSCCL in order that all shareholders’ gain would be in proportion?

What CJSC “A” shares will the CJSC “B” shareholders receive in exchange for the shares of the CJSC “B” that came to an end?

Task No 453

Legal acts do not provide regulations that should be taken as the guidelines when joining the CJSC “A” (property 10000 LTL, shareholder John) to the CJSC “B” (property 20000 LTL, shareholder Anthony, in total 100 shares) and establishing the number of the CJSC “B” shares John will receive after the takeover.

How many shares will John receive after the re-organization?

What will happen to Anthony’s shares – he had 100 shares, how many of them are left for him?

Task No 46

In accordance with p. 2 of art. 2.96 of CC of RL, the decision of the re-organization of a legal person by means of being taken over by another legal person can be made by the management body of the legal person.

In accordance with p. 7 of art. 2.97 of CC of RL, the peculiarities of separate legal persons’ re-organization can be determined by laws that regulate separate legal forms of legal persons.

According to the Joint-Stock Companies Law, the re-organization decision making is the exceptional right of the general shareholders meeting.

In accordance with p. 2 of art. 1.3 of CC of RL, in the case contradictions occur between this code and other laws, the norms of this code will be applied, except for the cases when in accordance with this code priority is given to the regulations of other laws.

What conclusions can be drawn from the collision of these laws? Should the priority be given to the Closed Joint-Stock Companies Law as a special law or to the CC of LR as a higher power act?

Task No 47

In accordance with p. 2 of art. 2.83 of CC of RL, “Part 1 of this article is not applied if the quantity representation was established, i.e. if only several members of the management body, or a member of the management body and a representative together, or a member of

the management body and a member of the other body together, or a member of the management body and a participant together may act on behalf of the legal person”.

In accordance with p. 7 of art. 19 of the Closed Joint-Stock Companies Law, Law:“Should the quantity representation be indicated in the company statute, the concrete regulation of such representation in accordance with which the company director in all cases shall act together with the management body members on behalf of the company”.

In accordance with p. 2 of art. 2.83 of CC of RL, part 7 of art. 19 of the Joint-Stock Companies Law indicates that the concrete quantity representation regulation must be set in the company’s statute, according to which the company director must in all cases act together with the members of the management body, and CC provides more possibilities.

What conclusions can be drawn from the collision of these laws?

Task No 48

A sole proprietorship possesses immovable property that is registered in favour of the company. The immovable property is for sale.

Does the owner require his/her spouse’s signature in order to sell the property?

Must the spouse participate in signing the agreement?

Task No 49

The company has three shareholders, two of them have 33% of shares (one of them is the company’s director), and one has 34% of shares. The director wishes to resign.

How should the director be dismissed? Is it possible to call the shareholders meeting and dismiss the director after it? In such case, what would the procedure be?

What will happen to the director’s shares? What should be done with them, if one of the shareholders disagree for the company to be liquidated, and the other two agree? Are 50% votes enough to liquidate the CJSC? If

the company is being liquidated what should be done with agreements signed with other companies if the companies disagree to terminate the agreements?

Task No 50

It is indicated in the Associations Law that each member of an association possesses one voice in the general meeting.

Are any deviations from this rule allowed?

As often the comparative weight of members in the association differs (one company is big, the other is small, etc.), it is not fair that everyone has one voice.

P. 3–4 of art. 7 of the Associations Law provide a certain body which has all or a part of the rights of the general meeting. In accordance with p. 4. of art. 8 of the Associations Law, in such a body a person representing several members possesses the number of votes equal to the number of represented members *unless the company statute indicates otherwise*.

Is it possible to decipher the norm in such a way that in such “other body” it would be indicated in the statute that a single member possesses more voices than another member?

CJSC “Geltva” wishes to transfer its shares to an employee under certain condition, e.g. after working in the company for 3 years from a certain date to a certain date, on a certain date the employee will receive 30 CJSC shares free of charge?

What is the best way to transfer the CJSC shares to the employee free of charge at the same time under the condition for the employee to work in the company within a certain period in the future?

Task No 51

Shareholders have more than 1/10 of the CJSC subscription shares (i.e. about 1/3). The CJSC has not carried out any economic activity registered in the State Enterprise “Centre of Registers” for 2 years already. The CJSC has sold out all material property. The block of stock managers offered shareholders to sell the rest of shares for 1 Litas per

share. A new board was elected. Shareholders suggested announcing the liquidation and sharing the property; however, the CJSC board. Disagreed shareholders suspected that the board intended to give the money gained for the sold property to the related company. In order to prevent that, shareholders applied to the State control, Ministry of Finance, and government attorney to terminate the activity of the new board until the company is liquidated by the law. However, the Civil Code does not hold such a possibility.

How should shareholders behave in such a situation?

Task No 52

The moment of transferring the property right of existing company's shares is the moment indicated in the agreement. In the case it is not indicated that moment concurs with the moment of signing the agreement (the shares accounting does not affect the property transfer).

The subscribed shares have not been released yet. In your opinion, if the transfer moment was not indicated in the agreement, should the property be transferred from the moment of signing (i.e. to the future object) or from the authorized capital increase registration in the Register of legal Entities?

Task No 53

The public enterprise was reorganized into the CJSC where the capital is distributed equally – 50% to the State and 50% to the shareholders. The CJSC has both inscribed and preferential shares. The preferential share holders do not take part in the voting; in this case, the state possesses 62% of shares, and other two shareholders possess 38% of shares.

Is it possible, when increasing the authorized capital, to agree with the shareholders that when annulling the shares a part of immovable property will be transferred to one of the shareholders?

For example, the preferential share holders grant their permission and all shareholders participating in the general shareholder meeting agree.

*Is such variant possible in the case of shares' annulations?
Is it better to divide shares at this moment?
Is there a possibility to receive a part of the immovable property?*

Task No 54

The "A" company wishes to divide its authorized capital by releasing shares of a total price of 100 000 LTL. Two shareholders of the "B" company both possessing shares of the total price of 100 000 LTL wish to exchange their shares to the newly released shares of the "A" company. Both parties are interested in such an exchange, however, the way of carrying it out remains unclear.

Where is such an exchange regulated?

Is the exchange between the natural and legal person possible?

What documents must be prepared in such cases – exchange agreement, statute change, and so on?

Task No 55

The pledged property owner R. Urbanavičius' sole proprietorship pledged the property under the service of another person P. Balčiūnaitė. An alien object mortgage was made. The bankruptcy action is brought against the property owner R. Urbanavičius' sole proprietorship.

What will happen to the mentioned property and what are the rights of the third part creditor?

Task No 56

In accordance with part 9 of art. 44 of the Joint-Stock Companies Law, the Company cannot pay funds in advance or secure the service performance to the third persons, if the objective of these actions is to create conditions for other persons to acquire the company's shares.

What will legal consequences be in the case the legal form is being violated?

If such is the case, do minority shareholders and creditors have the right to demand to declare the pawn transaction and shares purchase-sale transaction void due to the contradiction to the imperative norms?

Task No 57

On 1 February, 2006 the investor Andrius acquired a block of shares above 40%. As a result, in accordance with part 1 of art. 19 of the Securities Market Law that was in force at that time the investor undertakes the following obligation:

- 1) to transfer securities, exceeding this limit, or
- 2) provide an official offer to buy the rest of the securities with the voting right.

On 1st of March (without violating the 30 days term) the investor Andrius provided the official offer. However, preferential registered shares (that normally do not have the voting right) of one of the shareholders acquired the voting right on 27th of February (i.e. before the official offer was made). The investor Andrius did not acquire those preferential registered shares since at the moment of undertaking his obligation to make an official offer (i.e. on 1st of February) those preferential shares did not possess the voting right.

Is the minor shareholder's demand grounded to obligate the investor to buy his preferential shares because the preferential shares already acquired voting right at the moment of making the official offer?

Task No 58

After the "ZY" company's authorized capital was increased, one shareholder (as well as the others) subscribed shares, however, paid more than necessary. Such situation was not discussed in the shares subscription agreement.

What should be done with the overpaid amount of money?

What article of the Joint-Stock Companies Law should serve as the basis?

Is it possible to release some additional emergency shares for the shareholder?

Should this be considered a loan or should the shareholders meeting be called again in order to cancel the preferential right and allow this shareholder to acquire shares for the corresponding price?

Task No 59

The “Argo technika” company is owned by three shareholders. Two shareholders of the “Argo technika” decided to increase the authorized capital and the third shareholder disagreed. The problem is as follows: the two shareholders who wish to increase the authorized capital, do not possess 2/3 of the qualified majority of votes, therefore, they cannot make the decision to increase the authorized capital.

What is the decision in this situation? Are the shareholders' rights violated (the shareholder that disagrees is also the company director)?

Task No 60

The CJSC “Svaja” director resigned. However, the former director remained registered in the Centre of Registers as the “Svaja” company director. The Centre of Registers refuses to unregister the data stating that if the CJSC data changed, the registrar should be provided with the general shareholders meeting protocol, because, in the registrar's opinion, a new director was already elected. The company has not elected a new director yet.

What should the CJSC “Svaja” do?

Task No 61

The “Domus optima” company is owned by one principal shareholder and one minor shareholder. The minor shareholder does not arrive to the general shareholders meetings, and the principal shareholder votes in the written form.

How to elect a chairman of the general meeting who will be signing minutes of the general shareholders meeting?

Task No 62

The CJSC “Kotryna” is owned by 8 shareholders. The shareholder Martynas possesses 20% of shares. Other shareholders refuse to buy

the shares. The company carries out very specific activity that cannot be handed over to others. It has already been lasting for a year.

Can Martynas demand to separate the shares in legal form?

Is it possible to reduce the capital and separate it?

Task No 63

Gediminas Kuzmickas possesses 25% of the CJSC shares and wishes to leave the company and sell his shares. G. Kuzmickas is a problem personality and does not agree with other shareholders upon the price because he suggests paying 12.5% of the company's (immovable) property evaluation.

What rights do the shareholders with 25% of shares have?

Task No 64

In accordance with p. 1 of art. 2.98 of CC RL, only legal entities of the same legal form can participate in the reorganization, except for the exceptions indicated according to the laws that regulate separate legal forms of legal entities.

The Joint-Stock Companies Law does not indicate a concrete exception according to which the CJSC could merge with the JSC, and so on. However, the general term "company", i.e. CJSC or JSC, is used in the reorganization chapter of the Joint-Stock Companies Law.

In your opinion, is it possible to reorganize the merger of the CJSC to the JSC and then the merger of the CJSC to the JSC.

Are the CJSC and JSC legal entities of a different legal form?

Task No 65

E. Šilanskienė possesses shares; however, due to certain reasons she does not wish to display the property right she has.

Is it possible to present those shares to one of her parents or other relatives according to the deed of gift?

Can other shareholders lay claim due to the transfer of shares?

Do other shareholders possess the preferential right to such shares?

Task No 66

J. Skaisgiris is going to establish a company and is confronting ambiguities when filling in the Register of Legal Entities' form. What is required to fill in:

“The rules in accordance with which persons act on behalf of the legal entity”.

“Acts a single regulatory body and (or) procurist indicated in the laws or foundation documents”.

After that the notary and PE Centre of Registers must be provided with the decision according to which the only founder (shareholder) of the company appointed himself as a director.

With whom should the only founder J. Skaisgiris sign a labour contract?

Task No 67

D. Pranskūnas applied to the court with the action for adjudging the credit and indicated the CJSC “X” shareholders as co-defendants.

Must the CJSC shareholders be answerable to creditors for the CJSC debts?

Task No 68

One of the CJSC shareholders wishes to transfer all his non-substantial shares to other persons who will become the only shareholder after the assignment. It is necessary to make sure that later none of the shareholders would have claims to others.

What would the procedure of the assignment of shares be?

Task No 69

The CJSC “XX” decided to take a loan in order to expand its activity. The board decision should be prepared in this situation.

On what basis does the board make decisions concerning money borrowing (in the sense of CJSCL)?

Is it the board or the director's competence?

Task No 70

The CJSC “Parex lizingas” indicated that the CJSC “Parex faktoringas ir lizingas” name registered in the State Patent Bureau is similar to the name of the CJSC “Parex lizingas”. The services provided by the companies are identical, therefore, the name similarities mislead the society and because of that the CJSC “Parex lizingas” suffers damage. Thus, the company’s rights to the name are violated.

On the basis of art. 2.39, 2.42 of CC RL the CJSC “Parex lizingas” asked to declare the CJSC “Parex faktoringas ir lizingas” name registration invalid and obligate the company to change its name.

Evaluate the situation.

Task No 71

On 14 January, 2005 Rokiškis consumers’ co-operative society and V. Valentinaviečienė applied to Klaipėda district court with the claim requiring to declare the shares subscription agreements made between the CJSC “Rokiškio vairuotojai” and Audronė, Stefanija, and Edvardas, invalid; also, to declare the shares acquired on the basis of those agreements invalid and reduce the CJSC “Rokiškio vairuotojai” authorized capital by the amount of 160 000 LTL. It was indicated that by the deed of settlement dated 23 July, 2000 Rokiškis consumers’ co-operative society established the CJSC “Rokiškio vairuotojai” and acquired all common registered shares of the established company for which it paid with the property deposit, i.e. immovable property and technological equipment.

The claimants stated that when making the shares subscription agreements the Joint-Stock Companies Law (the “JSCL”) was violated, which stated that non-monetary (property) deposits must be evaluated by the inspector or an independent expert or an expert committee appointed by the board (founders). After the claimant’s general shareholders meeting confirms the non-monetary deposit evaluation, the shares become paid-up shares; however, the subscribed shares were not paid-up since no independent expert was appointed to evaluate the property deposit. In the case of such law violation, on 26 February,

2004 it was decided to increase the CJSC “Rokiškio vairuotojai” authorized capital and on 1 March, 2004 the shares subscription agreements were signed with defendants.

Evaluate the situation.

Task No 72

The Swiss company “Falkenhorst AG” applied to the court and indicated that on 5 September, 2003 the joint Lithuanian-Swiss CJSC “Turistas” general shareholders meeting was held in Vilnius. At the meeting it was decided to reorganize the company into the JSC “Naujas Vilnius” without the foreign funds. Also, after carrying out the intercost calculations, the decision was made to return the company its funds invested into the CJSC “Turistas” the amount of which is 251 000 US dollars.

Shares of the “Falkenhorst AG” company were annulled and the CJSC “Turistas” authorized capital was decreased by the claimant’s company part. While revising the refundable amount, on 13 November, 2003 the account protocol was signed, where the final payment conditions, settlement order and terms were reconciled.

At a set date the JSC “Naujas Vilnius” did not settle all amounts and owed 33 905 US dollars. “Falkenhorst AG” asks the court to adjudge from the defendant JSC “Naujas Vilnius” 33905 US dollars debt.

The JSC “Naujas Vilnius” counterclaimed asking to declare the protocol dated 13 November, 2003 invalid. The claimant indicated that the negotiable protocol-agreement was made according to point 5 of the CJSC “Turistas” general shareholders meeting protocol dated 5 September, 2003 that was declared invalid according to Vilnius district court No. 1 decision dated 5 September, 2003. In addition, after the CJSC “Turistas” general shareholders meeting dated 5 September, 2003 obligated newly-elected company management body to sign the negotiable protocol-agreement, the CJSC “Turistas” finished its activity after the reorganization (the board lost its power). As a result the protocol was signed by unauthorized persons (art. 37, 63, and 70 of CC).

Evaluate the situation.

Task No 73

The CJSC “Skroblas ir kompanija” shareholder and Director General considers that the general meeting of the CJSC “Skroblas ir kompanija” shareholders dated 26 October, 2006 was called without proper authorization. As the CJSC “Skroblas ir kompanija” has no board, the general meeting had to be called by the Director General, i.e. by him. In addition, the Director General was not duly informed about the meeting called on 26 October, 2006, he learned about the meeting agenda by mail and therefore was unable to make amendments to it. When calling the meeting its order was violated, both when it is called on shareholders’ initiative and called by the head of administration. Third persons did not suggest making amendments in the meeting agenda to the claimant and did not inform him about changes in the agenda, although that had to be done in the same order as in case of the general shareholders meeting.

The Director General asks the court to declare the decisions made by the CJSC “Skroblas ir kompanija” general shareholders meeting and dated 26 October, 2006, invalid.

Evaluate the situation.

Task No 74

The claimants X and Y indicated that on 14 December, 2005 during the CJSC “LII” general shareholders meeting held by the defendant in addition to the decision of the company’s liquidation, decision No. 2 concerning the company liquidator’s approval, was taken and decision No. 5 concerning the approval of the report of the CJSC “LII” property part evaluation carried out by the CJSC Corporation “Matininkai” as well as the approval of the defendant’s property part evaluation carried out by the CJSC Corporation “Matininkai” was confirmed, by which the respondent obligated the liquidation committee to sell the CJSC “LII” immovable property.

According to the claimants X and Y, when carrying out the company property part evaluation, the CJSC Corporation “Matininkai” violated the regulations of part 1 of art. 7 and art. 23 of the Property

and Business Evaluation Basics Law of RL, by indicating the prices of the joint owner premises twice-five times lower than its real price and thus groundlessly reducing it. For this reason the general shareholders meeting held by the defendant on 14 December, 2005 illegally approved the CJSC “LII” property evaluation carried out by the CJSC Corporation “Matininkai”.

Evaluate the situation.

Task No 75

Gediminas applied to the court with the claim asking to declare the CJSC “Midoja” general shareholders meeting decisions dated 12 May, 2006 that concerns Gediminas’ withdrawal from the company director’s post and Donatas’ election to the company director’s post, invalid.

In Gediminas’ opinion, decisions of the CJSC “Midoja” shareholders meeting dated 12 May, 2006 are illegal because he, as a shareholder, did not receive a proper notification of the meeting and did not get acquainted with the agenda. He learned about the meeting decisions from the registrar 15 or 20 days after the meeting was held. He did not participate in the meeting and decisions could not be made by the votes of the shareholder Algis since out of 60% of shares Algis owns 20% were arrested.

Evaluate the situation.

Task No 76

A. Bilinskas applied to the court and claimed that he is a shareholder of the CJSC “Žuvis”. In 2007 the general company shareholders meeting was held. According to the claimant, part 1 of art. 27 of the Joint-Stock Law was violated as the questions he suggested to the authorized representative were not included in the meeting agenda and no documents related to the meeting agenda were provided. Although the 262 680 LTL losses were indicated in the inspector’s report, the losses indicated in the yearly financial report are 262 6803 LTL. False information was presented intentionally in order to hide the compa-

ny's losses and affect shareholders' opinion on taking the loan. In the general shareholders meeting it was decided upon the 180 0000 LTL loan, however, the loan size was not recorded. In his opinion, the decision considering the loan taking is harmful for the company.

According to the CJSC "Žuvis", A. Bilinskas' representative participated in the general shareholders meeting, voted, and made no remarks.

Evaluate the situation.

Task No 77

According to the decision dated 22 June, 2005 Šiauliai district court announced that N. Šarkienė's sole proprietorship was declared bankrupt and liquidated, the approved Tomas' creditor financial claim being 60 000 LTL. When carrying out the bankruptcy procedure only the claim of the security holder the JSC "Snoras" bank was partially settled, while claims of other (first, second, and third line) creditors remained unsettled.

Evaluate the situation.

Task No 78

On 20 February, 2007 the claimant applied to the court with the statement of claim. He indicated that on 17 April, 1991 the defendant registered the sole commercial proprietorship "Lūgnė". The defendant's company was declared bankrupt, and in accordance with the decision of Klaipėda district court dated 27 August, 2006 it was unregistered as being bankrupt. On the day of its unregistration in the Companies' Register (27 August, 2006) the company owed the budget 119 629.75 LTL of taxes, fines, and penalties since the company's property was not separated from the owner's property and the latter holds responsibility for the company's obligations.

The sole proprietorship "Lūgnė" disagrees with the mentioned debt and argues that the dispute debt that emerged from the liquidated company activity could be collected in the bankruptcy case only.

Is such a claim reasonable?

Evaluate the situation.

Task No 79

J. Matulevičius' sole proprietorship document revision act dated 22 June, 2006 indicates that the company income data presented to the State Tax Inspectorate in declarations in years 2003 and 2004 does not correspond to reality and 60 thousand litas of taxes remained unpaid to the State budget. By the act No. 181-00-26-354 of Kretinga Department of Klaipėda district State Tax Inspectorate dated 3 August, 2006 J. Matulevičius' sole proprietorship was obligated to pay to the budget 60 000 LTL of taxes and penalties.

On 9 January, 2005 J. Matulevičius' sole proprietorship was liquidated and collection without dispute was impossible. According to the obligations of the liquidated company and after the company liquidation the company's owner is liable for its obligations to the extend of his property; therefore, he must pay the calculated taxes and penalties.

What is the sole proprietorship owner's liability for the company's obligations?

Task No 80

Genutė L. and Laima ask to declare the decision of the JSC "Taurus" board on the allocation of profits dated 25 May, 2006 invalid and obligate the board to allocate the profits in accordance with the regulations indicated in the Joint-Stock Companies Law. The applicants indicate that by claimants the decision dated 25 May, 2006 to allocate profits of the economic year the JSC "Taurus" board violated part 7 of article 48 of the Joint-Stock Companies Law and did not allocate a part of the profit for dividends.

Evaluate the situation.

Task No 81

Bubėnaitė indicated that being the shareholder of the CJSC "Vilniaus X" she made the shares purchase-sale contract according to which she acquired 33090 share of the CJSC "Vilniaus X" that belonged to B. Susnys, however, the defendant groundlessly refuses to register them in the Company shareholders' register.

Bubėnaitė asked the court to obligate the CJSC “Vilniaus X” to register 33090 common registered CJSC “Vilniaus X” shares acquired from S. Susnys in accordance with the shares purchase-sale contract dated 12 December, 2005.

Is such claim reasonable?

The CJSC “Vilniaus X” asks the court to declare the shares purchase-sale contract made in 2005 by Bubėnaitė and B. Susnys invalid as contradicting to the imperative regulations of law (art 1. 80 of CC). According to them, the shares purchase-sale contract dated in 2005 was made after 1 January, 2004 and by making the agreement antedate the claimant sought to avoid art. 47 of the Joint-Stock Companies Law that came into force on 1 January, 2004 (edition of the Law No. IX-1889 issued on 11 December, 2003).

Evaluate the situation.

Task No 82

The CJSC “Elva” is owned by three shareholders: P. Oržekauskas who has 32 shares, V. Rakauskis who has 32 shares, and J. Jankauskaitė who has 36 shares. On 3 October, 2006 by means of purchase-sale contract J. Jankauskaitė sold 36 of her ordinary nominal CJSC “Elva” shares to R. Navickas. The CJSC “Elva” and P. Oržekauskas ask the court to declare 36 ordinary nominal CJSC “Elva” shares purchase-sale agreement signed by J. Jankauskaitė and R. Navickas in 2006 invalid.

Evaluate the situation.

Task No 83

On 29 August, 2004 an extraordinary general CJSC “X” shareholders meeting was held, and on 13 September, 2004 a repeated extraordinary general shareholders meeting was held. On 13 September, 2004 at the extraordinary general CJSC “X” shareholders meeting it was decided to increase the company’s authorized capital by 10 000 00 LTL, acquire new stationary light – emitting diode modular video equipment at the price of 700 000 LTL, and change the company’s statute.

Algirdas asks the court to declare the decision to increase the company's authorized capital, acquire new stationary light – emitting diode modular video equipment, and change the company's statute invalid made by the defendant CJSC "X" at the extraordinary general shareholders meeting dated 13 September, 2004. Algirdas owns 50% of the CJSC "X" shares; registered letter with the notice of the general shareholders meeting held on 13 September, 2004 was presented to him after the meeting was already over. Thus the Joint-Stock Companies Law was violated.

Evaluate the situation.

Task No 84

The claimant the CJSC "XY" asks the court to declare the decisions taken on 30 April, 2004 by the general company shareholders meeting, invalid. He indicated that decisions taken on 30 April, 2004 by the general company shareholders meeting were taken without quorum because only one of the two shareholders (Darius Š.) who owns less than a half of all votes, was present. In accordance with the court order issued on 23 April, 2004 the shareholder CJSC "XY Group", who owns 90% of the CJSC "XY" shares, was forbidden to vote in the general shareholders meetings, thus, only one shareholder who owns 10% of all votes took the decisions. In addition, the general shareholders meeting was discussing questions that were not indicated in the agenda.

Evaluate the situation.

Task No 85

Vytautas asked the court to recognize his rights to 20% of the CJSC "Dubingiai" shares (value 30 600 LTL) that belong to the defendant. The claimant indicated that on 10 July, 2003 the CJSC "Dubingiai" and a third party (the defendant's spouse) took out a 20 000 LTL loan in accordance with a lending agreement. On the same day the bank and the claimant made a contract of guarantee in accordance with which, should the debtor fail to carry out all or a part of his obligations ac-

cording to the lending agreement, Vytautas was obliged to be answerable to the bank with his property.

The CJSC “Dubingiai” and the third party (the defendant’s spouse) failed to carry out their obligations; therefore, the bank broke the contract ex parte and applied to Šiauliai district court in order to receive the court order. In accordance with the court order issued on 12 April, 2005 it was decided to collect from the defendant’s, the third person, and the claimant 9 436 LTL of unpaid debt, 13.5% of annual interest of unpaid amount of credit, and 70.77 LTL of juridical expenses in favour of the JSC bank “Nord/LB Lietuva”, per person.

On 22 April, 2005 Vytautas paid the bank 9530 LTL debt and juridical expenses. On 24 June, 2003 the defendant made a record to the claimant in order to make sure that should the respondent fail to pay 20 000 LTL loan, taken from the JSC bank “Nord/LB Lietuva”, 20% of the CJSC “Dubingiai” shares would be transferred to the claimant who stood the bail. As the defendant failed to redeem 20 000 LTL debt to the bank, he undertook the obligation to transfer 20% of his shares to the person who stood the bail for him, i.e. Vytautas.

The CJSC “Dubingiai” confirmed in writing such a note to Vytautas; however, it was done only in order to make sure that not having money to settle accounts with Vytautas, the company would be able to do this by transferring shares. The CJSC “Dubingiai” indicates that currently they do possess the funds required to pay the amount Vytautas paid to the bank in accordance with the credit agreement and, as a result, refuses to transfer him the shares.

Evaluate the situation.

Task No 86

The company “Liturga” result is 168 757 LTL loss in the year 2004, and at the beginning of the financial year 2004 the amount of undistributed profit was 622 918 LTL. The claimants Gerda and Lukrecija asked the court to declare the decision of the JSC “Liturga” board on the allocation of profits dated 25 May, 2006 invalid and obligate the board to allocate the profits in accordance with the regulations indicated in the Joint-Stock Companies Law.

The claimants indicated that by applying the decision dated 25 May, 2005 to allocate profits of the economic year the JSC “Liturga” board violated the Joint-Stock Companies Law and did not allocate a part of the profit for dividends.

Is the claimants' demand valid?

Task No 87

The following item is indicated in the general shareholders meeting agenda: “board elimination”. The agenda was not changed in due time.

Is shareholders' decision “not to eliminate the board, but to recall present members and elect new ones instead” legal?

Does this decision correspond with the agenda?

Task No 88

On 10 January, 2003 the CJSC director “B ž” applied to the court requesting to bring a restructuring case against the CJSC “B ž”. The claimant indicated that 11 creditors (including the major ones) of the company addressed its director and suggested restructuring the company as it failed to settle with creditors. The shareholders meeting held on 6 November, 2002 approved the suggestion. On 5 January, 2003 the company debt was 5147112 LTL and the company's property was valued 8309423 LTL. The major creditors meeting was held on 9 January, 2003. The creditors whose requirements amount was 3932637,92 LTL, i.e. 76,4% or more than 2/3 of general amount of all creditors' requirements, participated in it. The major creditors decided to regard this meeting as the first creditors meeting and obligated the company's director to apply to the court to start the restructuring proceedings, approved the company's restructuring plan outline, and confirmed the administrator's candidacy. The CJSC “Baltijos žuvis” has temporary financial difficulties, however, it did not terminate its activity and was not announced bankrupt.

Evaluate the situation.

Task No 89

At the garage community general meeting it was decided to sell one garage box which belongs to all members of the community. The notary requires written notary agreements of all members. It is stated in the community statute that the community property management is carried out by the majority of votes of the general meeting.

Is there the other (non-notary) way to legalize the purchase-sale transaction without the signatures of all members?

What is the legal basis of this case?

Task No 88

According to p. 3 of art. 45 of the Joint-Stock Companies Law:

Non-monetary contributions may include property and interests.

Non-monetary contributions cannot include property that was withdrawn from the civil commerce, works and services.

The object of p. 1 of art. 1.110 of CC RL civil rights may be the company as a set of property and property and non-property rights, debts, and other obligations that belong to the person carrying on business. The company is considered as immovable property.

Is it possible to hand over the company as a contribution for shares (not CJSC and similar, but a company as a set of rights/obligations, e.g. sausages department of the meat factory)?

It would be profitable for the company because a certain activity will be separated, however, at the same time it will be possible to avoid formalities connected with the reorganization.

Task No 89

The CJSC “Stumbras” is requesting to award 300 thousand litas debt for the sold goods from the CJSC “Kirtima”, 390 thousand litas fine for the period from 15 January, 2006 to 3 September, 2007 and annual interest of 6% from the day of the court decision till its full fulfilment and 49 thousand litas court expenses. The CJSC “Kirtima” indicated that it signed the contract with the CJSC “Stumbras” concerning the

delivery of goods on 2 January, 2005. The CJSC “Stumbras” delivered goods and the CJSC “Kirtima” hasn’t settled for them fully.

The CJSC “Kirtima” with the counterclaim asked to cancel the agreement as faulty and indicated that the CJSC “Stumbras” delivered the goods of low quality.

Evaluate the situation.

Task No 90

Antanas K. concluded the deposit contract with Lukas L. on 24 September, 2004. According to this contract Lukas L. committed himself to sell to Antanas the administration building and sports hall in Marijampolė not later than by 2 December, 2005. In this contract Lukas as well committed himself to prepare the detailed plan of land plots objects being sold according to the scheme indicated in the annex of agreement concluding the purchase-sale transaction.

The Contract which is called the Deposit Contract must be considered as the preliminary contract obligating the parties to conclude the main – buildings purchase-sale – contract. The rights and duties of parties which are not foreseen by the deposit contract are regulated by article 6.165 of CC.

Lukas according to the term indicated in the contract didn’t prepare the buildings purchase-sale documents and reported that purchase – sale transaction would be concluded not later than by 20 January, 2005 and on 27 January, 2005 Lukas announced that he refused to sell the buildings motivating that there was a dispute between the parties concerning the land plots areas indicated in the detailed plan.

Lukas for no reason refused to conclude the purchase-sale transaction. The Dispute between the parties concerning the land plot areas arose when Lukas ignoring the agreement offered the claimant the buildings land plot plan that didn’t match the deposit contract, i.e. it was smaller than agreed. Lukas for no reason refused to conclude the buildings purchase-sale contract that’s why he must compensate Antanas’s suffered losses (part 4 of article 6.165 of CC). Antanas suffered the following losses: expenses equalling 9994.64 LTL. according to the credit contract with the bank for purchase of buildings; 1180 LTL.

expenses for the buildings technical state expertise; 6129.20 LTL. expenses for the legal favour while preparing credit and preliminary contracts; 11378.98 LTL. for buildings reconstruction design works.

Antanas asked to award from Lukas 28682.82 LTL. losses, 1474.97 LTL. interest according to article 6.261 of CC, 6% of annual interest according to part 2 of article 6.210 of CC.

Task No 91

V. Leonavičius and Saulius concluded a preliminary contract concerning the purchase-sale of land plots. According to this contract Saulius S. committed himself to sell the claimant V. Leonavičius two land plots by 19-05-2005. Saulius received 2500 LTL. advance payment from V. Leonavičius for the fulfilment of the contract. On 06-05-2004 parties concluded the appendix of contract in which they agreed that Saulius committed himself to sell to V. Leonavičius the above mentioned land plots by 30 January, 2005 and without restoration of property rights to land plots because of the fault of state institutions the term was extended until the final restoration of property rights.

Leonavičius is asking the court to award 2500 LTL advance payment and 8000 LTL. penalty from Saulius. The Claimant indicated that on 19-05-2004 together with Saulius they concluded the preliminary contract concerning the purchase-sale of land plots. According to Leonavičius Saulius behaviour reflects that he has no intentions to fulfil the obligations undertaken according to a preliminary contract that is why he should return 2500 LTL. advance payment and pay 8000 LTL. penalty set in the preliminary contract.

Evaluate the situation.

Does Leonavičius's demand have any ground?

Task No 92

According to a preliminary lodging purchase-sale contract concluded on 06-05-2004 the CJSC "Statyba" committed itself to build the apartment by 22 November, 2004, fulfil its legal registration, prepare the necessary documents and sell it to the Petrauskai family for

151 000 LTL. concluding with the family purchase-sale contract. The Petrauskai had to pay the CJSC “Statyba” the payments set in a preliminary contract for the flat being built; after fulfilling the mentioned action it would be considered that the Petrauskai have settled the accounts with the CJSC “Statyba”.

It is set in the preliminary agreement that the Petrauskai will pay the CJSC “Statyba” 128350 LTL. not later than in one month from signing the flat purchase-sale contract and acceptance-handing over act if the lodging credit is used for the settlement and the bank guarantee is presented; if they don't present the bank guarantee they must pay on the day of signing the purchase-sale contract.

The CJSC “Statyba” is asking to consider the preliminary contract concluded by the parties on 06-05-2004 as the main lodging purchase-sale contract and set the date of its coming into force – 15 October, 2004 and acknowledge that the Petrauskai illegally unilaterally cancelled the preliminary contract, award from them 3432 LTL. penalty, 6% interest for the period from 15 October, 2004 till the full fulfilment of the obligation as well as 1481 LTL. of lawsuit expenses.

Does this demand of the CJSC “Statyba” have any ground?

The Petrauskai indicated that after concluding the preliminary contract parties didn't sign the main agreement because the terms set in it didn't match the terms of preliminary contract: the CJSC “Statyba” didn't fulfil the requirements set in the contract, didn't remove the defects of the flat construction works; as the CJSC “Statyba” didn't consider the claims of the claimant concerning the improper fulfilment of the preliminary agreement and avoided concluding the main contract, the family incurred losses, i.e. terminating the contracts of fixed deposits they lost the possibility to acquire interest, suffered expenses for acquiring the credit.

Evaluate the situation.

Task No 93

The Claimant indicated that they concluded the preliminary contract of land plots purchase-sale with the defendant on 26-01-2005; sanctions set in it for parties for the improper fulfilment of the obliga-

tion to conclude the main contract by 1 March, 2005 are inadequate: according to the contract the claimant has to return the defendant 3450 LTL. which the paid and pay the fine of 34500 LTL.; – if this condition of the obligation is fulfilled improperly the paid 3450 LTL. is received by the claimant in a form of fine. The Disproportionate amount of the fine gave the defendant exaggerated advantage, consolidated the inequality of parties of the preliminary contract; terms of the contract do not match the requirements of honesty and reasonable and honest business practice set in article CK 6.228. While concluding the contract the defendant was unfair using the fact that the claimant was weaker in economical terms and had no experience of negotiations. The Claimant asked to change item 8.1 of the contract and present it according to her prepared text the essence of which is that after the claimant fulfils improperly the contract term set in it, she will return to the defendant his paid 3 450 LTL. and will pay a fine of 3 450 LTL.

Evaluate the situation.

Task No 94

The Claimant Šarūnas applied to the court with the claim on 22-07-2005 indicating that he concluded the agreement with Aldona N. on 07-03-2004 according to which she committed herself to sell the part of the land plot belonging to her and her sister according to the right of common joint property, i.e. 8 ares for 32 000 LTL. Šarūnas as well indicated that before the conclusion of the agreement he paid 2000 LTL. in advance and the rest of the price he committed himself to pay by 31-06-2004 concluding the notary purchase–sale contract.

The Defendant reported to Šarūnas on 31-06-2004 that she did not arrange the documents of the land plot allotment that's why the parties signed another contract on 02-07-2004 setting the new term of the land plot documents arrangement, purchase-sale contract signing and the payment of the whole sum of transaction by 01-11-2004.

Šarūnas noted that in the contract of 02-11-2004 defendants committed themselves not to change the price of the land plot but after the term indicated in the contract passed sisters refused to conclude the purchase-sale contract at notary's office motivating this by the fact

that the value of the land plot increased, that is why it is not useful for them to sell this plot for the agreed price of 32 000 LTL. According to Šarūnas the sisters accepting the share of the agreed land plot price confirmed the conclusion of the purchase-sale contract (article 1.79 of CC) and their actions fulfilling the allotment of the land plot reflect the fulfilment of the agreement. Besides, the contract of 2 July, 2004 meets the necessary terms of purchase-sale contract: parties have agreed concerning the purchase of the specific land plot with clear limits in the specific place for 32000 LTL. (articles 6.305, 6.396, and 6.397 of CC). By the order of 19 April 2005 of Head of Kaunas District 16.98 ares land plot belonging to defendants was divided into two land plots of 0.0800 ha and 0.0898 ha, so there were no more obstacles left for the conclusion of notary purchase-sale contract but sisters refused to fulfil their obligations.

Referring to articles 1.79, 6.38, 6.305, 6.309, 6.396, and 6.397 of CC Šarūnas is asking the court to confirm the conclusion of the contract concerning the sale of 0.0800 ha land plot for the price of 32 000 LTL, belonging under the right of common joint property to A. N. and her sister.

Evaluate the situation.

Task No 95

Sandra requested to adjudicate, that the preliminary contract made on 29 September, 2004 for execution of the purchase-sale contract of premises was illegally unilaterally terminated by the CJSC “Statyba”; also to adjudicate the indicated contract as a purchase-sale contract of the premises (20.39 sq. m. area of a studio in Vilnius and 5.47 sq. m. area of a lumber-room in Vilnius).

Sandra stated that under the preliminary contract the CJSC “Statyba” obligated to build, install, inventory and sell to the claimant 22.49 sq. m. area of a partially decorated apartment and 6.03 sq. m. area of a basement in the building, constructed by the defendant in Vilnius, until 31-05-2004.

Executing the preliminary contract, Sandra paid 9599 LTL payment to the CJSC “Statyba” corresponding to the part of the price for

the apartment a with basement, but when she received a draft purchase-sale contract from the latter on 09-06-2005, she realized that the CJSC “Statyba” tried to sell her the different purpose premises, i.e. a studio.

On 13, 15 and 20 June, 2005 Sandra had meetings with the representative of the CJSC “Statyba” at the notary office; however they did not make the main contract. It turned out that the indicated premises would not be registered as residential, as it did not comply with the requirements of normative documents regarding its area. The defendant promised to change the legal purpose of the premises; however the main contract was not made as he did not execute this provision of the contract. Sandra indicated that she did not refuse to make the main contract, although the law provides a buyer such a right and she informed the defendant in written, however on 22 August, 2005 the latter informed the claimant that a preliminary contract could not be executed due to the determined legal regulation. The defendant offered the claimant to refund her advance payment and offered to negotiate the compensation of her losses. The indicated premises are built, but due to the defendant’s fault they are registered for a different purpose, and he is declining to sell the mentioned premises, therefore a preliminary contract is acknowledged to be a purchase-sale contract. The parties actually executed a preliminary contract, because the claimant received the keys of the premises, she performed installation works and paid 9 599 LTL payment to the defendant, i.e. a part of the price for these premises. 77 431 LTL remained unpaid.

Evaluate this situation.

Task No 96

The claimant the CJSC “Aaa” stated that he made a contract with the defendant the CJSC “M mēsa” on 30 March, 2004 regarding sub-tenancy of the nonresidential premises (hereinafter referred to as Contract). According to the Contract the CJSC “Aaa” provided the CJSC “M mēsa” with the premises, located, and the CJSC “M mēsa” obligated to pay for the provided services of sub-tenancy 2400 LTL per month for all the area of the subleased premises.

The Contract was made for a period from the year 2004 till 2005. From September 2004 the CJSC “M mēsa” stopped paying the rent for sub-tenancy, therefore its debt to the CJSC “Aaa” for the period from 1 September, 2004 to 18 January, 2005 is 9810.66 LTL.

According to the statement of the CJSC “Aaa”, the CJSC “M mēsa” while making a sub-tenancy contract and signing the appendix to this contract, saw the obvious facts and knew that the premises were disorderly and not suitable for the production of meat products, therefore it assumed to perform reconstruction works for the premises (according to the appendix to the Contract). Whereas the CJSC “M mēsa” did not inform the CJSC “Aaa” about the reasons for not paying the payment or termination of the sub-tenancy contract before its term, the CJSC “Aaa” continued to fulfil its obligations, i.e. hung the door in November 2004, when the CJSC “M mēsa” completed to fulfil their obligations (to lay the floor tiles under the upcoming glass door), when it was possible to precisely measure the parameters of the door. The claimant also stated that a transfer-acceptance act for the premises (as a document, formalizing accepting and transferring of the premises) was not signed on the day of the beginning of the Contract term (30 March, 2004) under the initiative of the CJSC “M mēsa”. The CJSC “M mēsa” demanded to make this document after completing the reconstruction works. The CJSC “Aaa” agreed with this oral exception of the Contract. Despite this fact the subleased premises were practically transferred to the CJSC “M mēsa” on the first day of the term of sub-tenancy and these premises were used: the CJSC “M mēsa” repaired them, brought and stored its property (refrigerators) there for some time. Stating that he completely executed his contractual obligations and pursuant to article 1.136, part 1 of article 1.137, articles 6.1, 6.4, part 1 of article 6.38, article 6.59, clauses 1.2 of part 1 of article 6.63, part 1 of article 6.189 of CC, the claimant applies to the court to award him 9810.66 LTL of debt from the defendant according to the sub-tenancy contract for the nonresidential premises.

With its counterclaim pursuant to part 2 of article 6.37, part 2 of article 6.62, articles 6.64 and 6.484 of CC, the defendant the CJSC “M mēsa” applied to the court to award him 28 114.87 LTL of loss compensation from the defendant the CJSC “Aaa” (12 420 LTL of expenses,

paid for the performed works to the contractor the CJSC “Skarotoji eglutė” and 15 694.87 LTL for the compensation of the loss, suffered by paying to the claimant for not received property). In his counterclaim the defendant stated that he made contract No. 30/03/2004 with a claimant on 30 March, 2004 regarding the sub-tenancy of nonresidential premises. According to this contract the claimant leased to him 58.71 sq. m. area premises, located. Under clause 4.1.1 of this contract the claimant obligated to transfer the subleased premises on the day of the beginning of the sub-tenancy term. Whereas the premises were not suitable for usage according to their purpose, the parties agreed by appendix No. 1 to the contract that the claimant on his account would put in plastic windows and doors and pay half of the price for the tiles, while he (defendant) would reconstruct the hung ceiling, gypsum-cardboard walls and would lay the floor tiles. On 10 May, 2004 he (defendant) made a construction contract No. 05-02 with the CJSC “Eglutė”. According to this contract the latter obligated to perform the repair works for the premises, located. He (defendant) paid 12420 LTL for these works, which were completed on 28 June, 2004. However, the claimant hung the door only in December of 2004, besides, there was no electricity in the premises (only its terminal for the construction works), which means that he (defendant) was not able to use the premises during all the validity term of the sub-tenancy contract. The defendant also stated that the transfer-acceptance act for the subleased premises was not signed under the mutual oral agreement of the parties until the reconstruction works were performed. He (defendant) paid the rent during the reconstruction, because the claimant promised to include the paid sums into the rent from the time when the premises would be transferred to him (defendant) and explained that he (claimant) needed money for the performance of the reconstruction works. Whereas the claimant was temporizing over obtaining of the permissions (the permission for reconstruction was obtained only on 14 July, 2005) and did not transfer the premises, suitable for the usage according to their purpose to him (defendant) until the validity term of the Contract expired (30 March, 2005), thus he (defendant) terminated the payment of the rent. Whereas he paid 15 694.87 LTL rent for the property he did not receive to the claimant, and also had

12420 LTL expenses for the repair of this property, thus he suffered a loss of 28114.87 LTL, which has to be compensated by the party, which did not execute the Contract, i.e. by the claimant.

Evaluate this situation.

Task No 97

The claimant J. T. applied to the court and stated that he made a fake purchase-sale contract with the defendant Andrius on 16 March, 2006. He did not pursue to create legal outcomes, because he did not receive 20000 LTL, indicated in the contract and did not transfer the shares owned by him to the property of the buyer. The above-mentioned contract was made in pursuance of covering the other deal – bailment of the shares to the defendant Andrius, ensuring repayment of 799996 LTL debt. The above-mentioned contract was made by the claimant under the influence of the mistake, which was of the essential importance. The claimant applied to the court for the adjudication of the purchase-sale contract of the shares dated 16 March, 2002 as invalid; and for the adjudication that the contract regarding the bailment of 20 common registered shares of the CJSC “Transnetas” was made between the claimant J.T. and the defendant Andrius, which the ensured repayment of 799996 LTL debt to Andrius in accordance with the contract dated 22 September, 2002 regarding the determination of the order for the usage of the common property.

Evaluate this situation.

Task No 98

The claimant provided the claim, under which she requested the loan contract of 15000 LTL made between Juozas Jakšys and Svetlana in 2005, and a loan and a property mortgage contract made by Juozas Jakštys and Edvardas S. dated 11 February, 2005 regarding 20 000 LTL loan to be adjudicated as invalid. The claimant stated that her father J. Jakštys, who died on 10 August, 2005, was the owner of 40/100 parts of the apartment under his property right.

The claimant applied to the notary regarding the acceptance of the inheritance and got to know that the apartment is in pawn to the defendant Edvardas under the contract dated 20 November, 2005, ensuring the repayment of 20000 LTL debt. According to the statement of the claimant, this contract is fake – the parties of the contract were trying to make a purchase-sale contract for a part of the apartment which belonged to J. Jakštys, and they were trying to avoid the content of the co-owner of that apartment (a spouse of J. Jakštys), which is obligatory according to the law, and which is not necessary for the pawning of the property. According to the statement of the claimant, J. Jakštys did not receive the money according to this fake contract. The claimant also stated that under the contract dated 10 November, 2005 J. Jakštys borrowed 15000 LTL from the defendant Svetlana. This contract is adjudicated to be invalid, as the money was not transferred to J. Jakštys.

Evaluate this situation.

Task No 99

The claimant stated that under the contract of 2 June, 2002 the defendant the CJSC “Baldras” subleased a 0,08 ha land plot to him, located, for a construction of a dwelling house. The term for a sub-tenancy contract was determined until 15 November, 2004; it was registered in the public register. Under the request of the defendant on 30 November, 2003 a sub-tenancy contract was crossed off of the public register and on 28 May, 2004 the claimant was informed about the termination of the contract due to non-payment of the rent. In the claimant’s opinion, the defendant terminated the sub-tenancy contract unreasonably by unilateral actions on the basis of clause 2 part 1 of article 6.564 of CC (if the tenant of the land does not pay the payment for more than three months from the end of the rent payment term indicated in the land tenancy contract). The claimant was paying the rent on time; the defendant did not claim him regarding the unpaid rent. Furthermore, the defendant terminated this contract as not following the order, determined in part 2 of article 6.564 and part 3 of article 6.497 of CC, because he did not send a written notice to the claimant regarding the

necessity of execution of his obligations, did not inform him about the termination of the contract, although he was aware of the claimant's place of residence.

The claimant requested:

1) *to adjudicate the termination of the state land sub-tenancy contract, made by the tenant the CJSC "Baldras" and subtenant J. Z. on 2 June, 1998 regarding the 0,08 ha land plot, located, as illegal;*

2) *to obligate the defendant the CJSC "Baldras" to execute the indicated sub-tenancy contract;*

3) *to obligate the defendant Klaipėda branch of State Enterprise Center of Registers to register a sub-tenancy contract in the public register.*

Task No 100

The Claimant B. R. applied to the court and stated that on 8 February, 2001 she and the defendant the CJSC "Sauluva" entered the rent agreement in respect of non-residential premises with the total area of 52.46 m², located in , (hereinafter referred to as agreement), pursuant to which the claimant rented out the premises for the period of eight years to the defendant, starting from 1 April, 2001 and ending on 31 March, 2009.

The CJSC "Sauluva" undertook paying to the claimant the monthly rentals of 1875 LTL (for the period from 1 April, 2001 till 31 March, 2009), under official LTL to USD exchange rate of 4:1, with appropriate recalculation of rentals when this rate changes.

The claimant claimed that some provisions of the Agreement did not meet requirements of honesty and reasonable and honest business practices, since when signing the Agreement it granted the advantage to the defendant; the claimant was forced to agree with such provisions since she had economic difficulties and urgent needs, and was economically vulnerable. When the position of the claimant changed, she suggested the CJSC "Sauluva" amending conditions of the rent agreement, but the latter essentially did not agree with it. The claimant stressed that the Agreement laid down that the claimant and the CJSC "Sauluva" reached clear agreement on the payment of rentals in national currency LTL, but from February 2002 the CJSC "Sauluva"

started paying only a part of the agreed rental payment motivating this change on the shift of USD-LTL exchange rate. The amount of the rentals paid by the CJSC “Sauluva” decreased each month, which resulted in indebtedness of the rentals for the period from February 2002 till November 2004 of 14 thousand LTL. The claimant asked the Court to partially amend the Agreement and award from the defendant for the claimant the unpaid rentals for the period from February 2002 till November 2004, namely 13 thousand LTL, also late-payment surcharges of 0.2% from the unpaid amount of rentals for each delayed day, namely 4 thousand LTL for the period from 16 May, 2004 till 15 November, 2004, and annual interest of 5% from the amount with missed payment date, namely from 18.089 LTL for the period from the day when Court decision is made till the day of complete settlement.

Is such a demand of the claimant legitimate? Please evaluate the situation.

Task No 101

The Claimant A. I. and her legal representatives P. I. and K. I. applied to the Court with their lawsuit on 3 August, 2004. They stated that K. I., acting in accordance with authorisation, on 12 May, 2003 entered into premises rent agreement with the defendant. The parties agreed that the mentioned premises were rented out to the defendant to establish a hairdresser’s shop; the tenant undertook to use the non-residential premises only for their proper purpose (Clause 4.2.9 of the rent agreement). By transfer-acceptance deed of 15 May, 2003, K. I. transferred the premises, electric installations, sanitary devices and other hairdresser’s equipment to the defendant.

In the annexe to the rent agreement of 15 May, 2003 the parties agreed that the tenant would pay the rental from 1 July, 2003. The claimant and her representatives monitored activities of the defendant and found out that the defendant violated the requirements of the rent agreement to use the rented premises only for their proper purpose. On 17 June, 2004, P. I. invited two witnesses and drew the inspection deed, where it was indicated that the defendant used the rented premises not only for hairdresser’s activities but also for provision of

cosmetic services. According to the claimant and her representatives, the services provided by the defendant (make-up, piercing, massage, etc.) are not related to activities of the hairdresser's shop. Representatives of the claimant provided their notes on such activities to the defendant, but the latter did not react to it. The defendant performs activity, which does not conform to requirements of Clause 1 of the rent agreement, namely uses the rented non-residential premises not for its proper purpose, and thereby violates rights and interests of the claimant. The rent agreement must be terminated and the defendant must be removed from the non-residential premises.

The claimant and her representatives invoked the law and pursuant to Article 6.217 (5) and Article 6.497(1)(5) of the Civil Code, asked the Court to terminate the rent agreement of 12 May, 2003 and to remove the respondent from the premises. Is their requirement legitimate?

Task No 102

In March 2002, the JSC "MPK" and the CJSC "Mab" entered into land plot lease agreement for the equipment of car parking facility. The agreement was made for the period of ten years. Under the agreement, the CJSC "Mab" was obliged to pay a sublease fee. Since the CJSC "Mab" used to miss payment dates, the said agreement was terminated before its due date from 31 August, 2004. The CJSC "Mab" did not return the land plot. The CJSC "Mab" also purchased a checkpoint, toilet, 61,3/100 part of fence and 31,5/100 part of pavement located in the leased land plot in 2003, but it paid rentals for the lease of state-owned land for the entire plot to the JSC "MPK".

JSC "MPK", on the basis of Articles 6.193, 6.200, 6.217, 6.218(1), 6.497(3) and 6.499(1) of CC asked the court to remove the CJSC "Mab" from the 5000 m² land plot located in Vilnius, Žirmūnų Str.

Evaluate this situation.

Task No 103

An apartment belongs to a few owners under the title of common partial ownership, i.e. it is divided in two and it is specifically laid

down which owner is using a certain room. But one of the owners does not live in the apartment and rents out his room (the rent agreement is not validated by a notary public) so that he is able to maintain it, etc. The owner of the other room, however, declared that the room could not be rented out without his consent (he was so advised by a notary public).

Is consent from the owner of the other room needed when renting out a room in a two-room apartment? Would it restrict the rights of the owner to handle his property?

What will the consequences be when a room is rented out without consent?

Task No 104

The CJSC “A-kaa Vilnius” stated that according to a sub-lease agreement as entered with the defendant the CJSC “Australita” on 12 February 2002, the CJSC “Australita” rented out the shop premises located in Vilnius to the CJSC “A-kaa Vilnius. The agreement was laid down to be valid till 1 February, 2005, and under the agreement each of the parties was entitled to terminate it before its due date by notifying the other party thereof four months in advance. On 19 October, 2003, the CJSC “A-kaa Vilnius” sent a notice to the defendant that from 1 February, 2003 the sublease agreement with the CJSC “Australita” would be terminated and that the premises would be transferred until 10 February, 2003. The defendant received this notification on 26 October, 2002, and the agreement termination date is 26 February, 2003. On 7 March, 2001, the premises were transferred to the defendant. The CJSC “A-kaa Vilnius” improved the premises after coordinating the improvement with the CJSC “Australita”, but the respondent failed to settle for the improvement under the agreement.

The CJSC “A-kaa Vilnius” asked the court to acknowledge that the sublease agreement of 12 February, 2002 was terminated on 26 February, 2003, to acknowledge that the claimant transferred the premises to the defendant on 7 March, 2003, to award from the defendant the amount of 4630 LTL for the improvement of premises and 6% annual

interest from the awarded amount from the date of bringing the case into the court till the implementation of court decision.

The CJSC “Australita” brought a counterclaim, whereby it asked to award from the claimant a fine equal to double rental for the period from 10 February, 2001 till 12 April, 2001 because of the delay of the claimant to return the premises, 18,707.14 LTL in total, also a compensation of 101.72 LTL for consumed reactive electricity, and a compensation of 986.90 LTL for the incomplete repair of the premises. After subtracting from the demanded amount the advance payment of 2847.82 LTL as paid by the claimant for the rent of the premises, the defendant asked to award the amount of 15,462.94 LTL and 6% of annual interest from the awarded amount from the date of bringing the case into the court till the implementation of court decision, and to determine the price of applicable repair works as performed by the claimant in the subleased premises in 1997.

Evaluate this situation.

Task No 105

The JSC “Kauno Baldai” applied to the court with a lawsuit and indicated that in 2006 it entered a purchase-sale agreement with the JSC “Baldų rojus”. Alongside with the agreement, the parties agreed on its annexe, whereby the JSC “Kauno Baldai” undertook to deliver products directly or send them to the address indicated by the defendant, and the defendant the JSC “Baldų rojus” undertook to settle for the delivered products. On 12 December, 2006, the JSC “Baldų rojus” ordered furniture by fax and prescribed to send it to Novosibirsk City in Russia. By sending the furniture to the third person Baltijskaja Torgovaja Grupa RAB, to Novosibirsk, Dostoyevsky Str. 5–41, the claimant performed the order of the defendant. The value of the delivered furniture amounted to 90 thousand LTL, and transportation costs – to 3 thousand LTL. The JSC “Baldų rojus” has not settled for the delivered products yet.

Evaluate this situation.

Who must cover transportation costs in purchase-sale agreement?

Can the JSC “Kauno Baldai” demand late-payment surcharges for the failure to implement the agreement?

Can the JSC “Kauno Baldai” demand the payment of interest for the failure to implement the agreement?

Task No 106

Mr Andrew’s car “VW Sharan” (National No. OKN 896) has been insured by the civil liability insurance in the insurance company. The car “BMW 524” under the ownership of Virmantas Antanavicius’ company driven by Mr Simas D. crashed the car “VW Sharan” (National No. OKN 896) and caused the damage in the accident that happened on the 27 October, 2006. The defendant Mr Simas D. has been acknowledged as a perpetrator of the traffic accident.

The insurance company paid the insurance benefit of 40 thousand litas to Mr Andrew on 8 January, 2007 and, therefore, the right to require the compensation of the damage from the person that caused the aforementioned accident was acquired.

Mr Simas D. did not have any document certified under the legal acts which would enable him to drive the car under the ownership of Virmantas Antanavicius’ company. Therefore, both defendants are responsible for the property damage.

Mr V. Antanavičius died in April 2007. His children refused to accept the inheritance.

Evaluate the situation.

Was the car used for the purposes of the company?

Who is responsible for the traffic accident, the owner of the car or the driver?

Task No 107

Mrs R. Trimailienė applied to the court indicating that on 21 April, 2006 she concluded the contract with Mr E. Barkovski on the grounds of which she undertook to buy the house with the appurtenances and land parcel located in the region of Salcininkai for the amount of 60 000 LTL sum. The claimant paid 10 000 LTL of the amount in

advance. The following fact has been specified within the contract that in the event Mr E. Barkovski fails to sell the house for the sum stipulated, he ought to repay a double sum, i.e. 20 000 LTL as well as to cover the repair expenses of the house, in the event the claimant fails to buy the house with the appurtenances and land parcel, the money she paid will remain for Mr E. Barkovski who will not be obliged to pay the expenses of the repair to be made in the house.

Having signed the contract the following fact emerged that Mr E. Barkovski is not the owner of the property on sale. Therefore, Mrs R. Trimailienė decided not to buy the house from such a dishonest seller. The claimant stated that the amount of 10 000 LTL sum cannot be treated as a deposit as the purchase-sale contract of the house was not concluded yet. There were no objective conditions to conclude the contract as the defendant was not the owner of the house and the land parcel during the conclusion of the aforementioned contract. Therefore, the contract is null and void.

Mrs R. Trimailiene asks the court to award the sum of 10 000 LTL from the defendant Mr E. Barkovski.

Is such Mrs R. Trimailienė's requirement a reasonable one?

Mr E. Barkovski indicates that he received 10 000 LTL from the claimant on the grounds of the legal contract confirmed by the notary. The defendant performed stipulated liabilities in time while the claimant refused to formalize the purchase-sale contract without any reason as well as caused damages to the defendant. On behalf of Mrs R. Trimailienė Mr E. Barkovski refused other buyers of the premises and the aforementioned purchase-sale process was delayed. Mrs R. Trimailienė actually possessed and used the premises of the defendant and failed to pay taxes. The defendant also incurred other related expenses. He asks for the damage to be covered and to oblige Mrs R. Trimailiene to move from the premises as well as return the keys.

Is such Mr E. Barkovski's requirement a reasonable one?

Task No 108

Mr Andrew has made a verbal agreement with Mr Saulius on the grounds of which Mr Saulius will buy a flat from Mr Andrew. Mr Sau-

lius paid the money and received the receipt which was not confirmed by the notary as a result of a sudden Mr Saulius' illness. Mr Saulius recovered after three months and decided not to sell the flat.

How should Mr Andrew behave in such a situation?

Task No 109

The claimant Mrs Valerija Maniušienė indicated that on 9 April, 2002 the provisional purchase-sale contract of the flat was made with the defendant CJSC "Progresyvios investicijos" on the grounds of which she undertook to give the consent to the construction of the block of flats next to her belongings and land parcel, located in Šilo St. 21, Vilnius. In return for the aforementioned, the defendant undertook to conclude the purchase-sale contract of the two-room flat of 59.1 sq. m. with the terrace, located in Šilo St. 19–4 in Vilnius (along with one car parking space in the underground parking of the block of flats located in Šilo St. 19 in Vilnius).

In accordance with the provisional contract, the flat had to be sold for the preference price of 48 000 LTL having applied the discount of 100 000 LTL for the consent to build the block of flats closer than the liminary distance stipulated by the legal acts.

According to Mrs Valerija Maniušienė, she performed all the obligations undertaken by the provisional contract, i.e. gave her consent to build the block of flats next to her belongings and land parcel as well as paid the sum of 48 000 LTL for the flat purchased from the defendant.

However, the CJSC "Progresyvios investicijos" failed to perform its liability according to the provisional contract and failed to conclude the purchase-sale contract up to 15 March, 2003. Moreover, the notification was received on 19 March, 2003 indicating that the provisional contract was terminated on the grounds of unilateral statement. The following condition was indicated as the reason of the termination of the contract as Mrs Valerija Maniušienė ostensibly provided false data about the property rights to the belongings and land parcel, located in Šilo St. 21.

Mrs Valerija Maniušienė considers that the CJSC “Progresyvios investicijos” violated the provisions of CC 6.217 clause and asks the court to adjudge the unilateral termination of the provisional contract concluded on 9 April, 2002 between her and the CJSC “Progresyvios investicijos” as illegitimate and adjudge the provisional contract as the purchase-sale contract of a flat as well as award the fine of 10 000 LTL from the CJSC “Progresyvios investicijos” for the failure to perform the obligation.

Evaluate the situation.

Task No 110

Rimantas-Gintautas Rinkevičius sole proprietorship “Samana” (the assignee of rights – the CJSC “Daiva ir partneriai”) indicated that on 17 April, 2005 concluded the purchase-sale contract No.T1 with the defendant Juozas Lekavičius sole proprietorship on the grounds of which he undertook to sell the tractor MTZ – 82 L, National No. 1925 VV for the sum of 17 700 LTL and the defendant undertook to pay the whole price for the tractor up to the 15 May, 2005.

Whereas Juozas Lekavičius sole proprietorship failed to perform the obligations undertaken and pay for the tractor transferred, the claimant asked the court to award the fine of 17 700 LTL from Juozas Lekavičius sole proprietorship for the tractor sold, to pay the sum of 12 300 LTL for the default of payment and 1500 LTL of the stamp-duty, total sum being 31500 LTL.

According to the enterprise of J. L., the money was failed to be paid because the contract was concluded verbally and at the time of the exploitation of the tractor which got out of order twice and the specialists determined that the tractor sold was old and of poor quality, therefore, he failed to pay the money. The enterprise asks to award 4572 LTL sum of tractor repair expenses and 9094.40 LTL of income that failed to be received, total sum of 13666.40 LTL and court expenses from Rimantas-Gintautas Rinkevičius’ sole proprietorship “Samana”.

Evaluate the situation.

Task No 111

The claimant Lithuanian-German joint venture the CJSC “VBX” applied to the court with the request to acknowledge as null and void the following documents: the decision made by the CJSC “VBX” general shareholders meeting of 21 October, 2002 concerning the sale or mortgage of the main means as well as the purchase-sale contract of commercial premises located in Klaipėda, concluded between the CJSC “VBX” and the JSC “AX” on 26 November, 2002.

The CJSC “VBX” indicated that on 4 April, 2002 Vilnius district court commenced the bankruptcy case of the CJSC “VBX”. Having conducted the audit, the following fact emerged that the decision made by the general shareholders meeting of 21 October, 2002 is illegitimate as the “VBX” Director General Mr R. Juraitis who represented the shareholders company “Bara GmbH” failed to have an appropriate authorization to represent the company, therefore, the decision was made violating the JSC law. The nature of the decision is general without any indication of concrete data, .i.e. the buyers, conditions of the contract and the price of the property. In accordance with the aforementioned decision, the “VBX” Director General Mr R. Juraitis concluded the purchase-sale contract of commercial premises located in Klaipėda with the JSC “AX” on 26 November, 2002. The following fact has been specified in the contract that the price of the premises sold is included as the debt for the buyer. The premises were sold for the amount of 517027.52 LTL sum although the market price at the time of sale was 778000 LTL. It was assumed that the purchase-sale contract is illegitimate as concluded on the grounds of illegitimate decision of a shareholders meeting as well as the present contract which covers the debt of the company “Achema” in accordance with the loan contract No. V-234/E concluded on 11 August, 2001 and guarantee contract LS-90-95 08 11 concluded on 5 June, 2001, although on the grounds of the aforementioned contracts the goods were mortgaged for the sum of 1395743 LTL on 6 June, 2002. The premises have been sold for the lower price than the market price, therefore, the loss made for the company reaches 260000 LTL which contradicts to the purposes and laws of the company.

On the grounds of specified applications for the claim of the 28 March, 2005 and the 5 April, 2005, the claimant asked to acknowledge the purchase-sale contract concluded with the JSC “AX” on 26 November, 2002 as null and void and having acknowledged the defendant’s inability to return the premises, to oblige the aforementioned to repay the value of the property. The requirement to acknowledge the decision of the shareholders meeting as well as the purchase-sale transactions with other persons has been refused indicating that the decisions made by the shareholders meetings are not arguable as they did not have any influence over the purchase-sale contract while other purchase-sale contracts concluded with other defendants are not arguable as there is no proof for the aforementioned persons to have purchased the premises in a dishonest way. The claimant indicated that Mr R. Juraitis did not have the shareholders consent to sell the premises at a lower price than 778000 LTL. The following fact was confirmed by the note No. VB-306 of 14 November, 2002. Moreover, the market price, i.e. 778000 LTL has not been specified within the contents of the contract. The previously mentioned fact has been acknowledged by Mr G. Nevulis authorized by the JSC “AX” upon signing the contract, although he was authorized to sign the transaction for the sum of 451350 LTL. In addition to this, there was no decision of the administration of the company concerning the sale of long-term assets although the aforementioned is the prerogative of the administration on the grounds of article 8.7.6 of the statutes of the company.

Evaluate the situation.

Task No 112

The claimant Marytė Vansevičienė applied to the court and explained that Vitalij Naimovič had lent 250000 LTL to the claimant’s acquaintance O. Grigaliūniene. Marytė Vansevičienė made an acknowledgement of debt, with O. Grigaliūniene, which Grigaliūniene signed as a debtor, and M. Vansevičienė signed as an intermediary. When O. Grigaliūniene did not return the loan, the claimant, having moral responsibility due to the actions of a debtor, agreed with V. Naimovič, that she would conclude a supposed purchase-sale con-

tract of the two- room flat, belonging to the claimant and situated in A. Juozapavičiaus Str. 8/1–55, Vilnius, and concluded that agreement on 23 March, 2001. O. Grigaliūniene obligated to return the loan within 3 months from the date of the conclusion of the above indicated purchase-sale contract, and M. Naimovič obligated to return the flat to the claimant after he received the money he had lent. This obligation of the defendants is certified by the note, made on 23 March, 2001. The amount – 400 000 LTL – indicated in the agreement was not paid to Marytė Vansevičienė.

The defendant M. Naimovič did not follow the obligation not to dispose of the flat, assigned by the claimant, sold this flat to the third person T. Ulbin by the purchase-sale contract for the price, which was much smaller than the market price – for 250000 LTL – on 5 October, 2006. The agreement on this price certifies that the parties of this agreement, having the knowledge about the circumstances of the loan provided by V. Naimovič, aimed to dishonestly profit by the occasion at the expense of the claimant.

Marytė Vansevičienė requests the court to declare the purchase-sale contract of the flat situated at A. Juozapavičiaus Str., Vilnius, of 23 March, 2001 void on the basis of art. 1.86 of CC and declare purchase-sale contract of the same flat of 5 October, 2006 void on the basis of art. 1.91, 1.95, 1.5 of CC.

Evaluate the situation.

Task No 113

L. Bagdonaitė and the defendant G. Degutienė concluded the purchase-sale contract of the land plot and unfinished house on 20 April, 2006. According to this agreement, the defendant G. Degutienė obligated to pay 300 400 LTL until 5 June, 2006, but she didn't do that. In accordance with the terms of agreement, the buyer, who does not pay on time, pays 0.01 percent of delinquency charges for each delayed day from the total unpaid amount.

L. Bagdonaitė requests the court to adjudge a debt of 300 400 LTL and delinquency charges for the period from 6 June, 2006 till 19 September, 2006, i.e. 3 000 LTL, from G. Degutienė.

G. Degutienė stated that the unfinished cottage, acquired according to the purchase-sale contract of 20 April, 2006, had essential hidden drawbacks, which were not discussed about when L. Bagdonaitė was selling the building. On the contrary, the seller provided a certificate that the building did not have any essential variations from the concerted project. When the old windows were taken out and the new ones were put into, it was noticed that the building had a lot of essential constructional drawbacks and drawbacks of used construction materials and quality of works, which later on was certified by the technical inspection committed of the court. G. Degutienė indicated that due to inappropriate quality of the sold cottage she underwent expenses of 100 000 LTL.

Evaluate the situation.

Task No 114

Vitalija-Ona Šumskienė indicated that in July of 2005 she found out about the deed of gift, which she had made on 14 May, 2002, by which she purportedly presented a living house and its pertinents, present in Mokyklos Str., to her daughter the defendant Ona Grigaraitienė. In Vitalija-Ona's opinion, the deed of gift was concluded under the influence of a mistake and fraud. In spring of 2002, when the title documents of a house tenure were administered, the daughter who helped to administer them deluded Vitalija-Ona by giving to sign the abovementioned deed of gift instead of the documents, certifying the inheritance. Since it was the sole property of her, she did not intend to present the house, and she signed the agreement only because she was advanced in years and her health was poor, and also she trusted her daughter. Vitalija-Ona also indicated that, on her request, her son Juozas with his wife settled down and now are living in the house at issue. They take care of her and help her, because she can not live alone because of her age and her poor health. Since she got acquainted with the violation of her rights only in July, of 2005, when the daughter started to lay claim for the eviction of her son and his wife, Vitalija-Ona requests the court to declare the deed of gift of 14 May, 2002 void and return this living house and its pertinents to her property.

Is the claim of Vitalija-Ona reasonable?

Task No 115

G. Blaževičius presented half of the unfinished house in Saulės Str, Lentvaris to L. Valančius by the deed of gift of 26 September, 2005. Valančius stated that the deed of gift must be declared void because G. Blaževičius made it under the influence of a mistake. The part of the house which was presented was not legally registered as the property of G. Blaževičius, and as he was not the owner, he had no right to dispose of the house, i.e. to present it. Valančius acknowledged himself with the fact that the rights of his as of the owner were not registered only when the other civil case was analyzed in April of 2007. Moreover, the personal code of G. Blaževičius is incorrectly indicated in the deed of gift and the term “total useful area” is not understandable. After the conclusion of the deed of gift, Valančius prevented to accept the building to be used, to determine the order of usage of the house. Claimants also requested to declare certificate No. 033575 of Vilnius territorial state inventory projection and service office “Valda” of 30 August, 2005 void because it is incorrectly stated in it that G. Blaževičius is the owner of the building at issue.

Evaluate the situation.

Task No 116

A person, who is the sole shareholder, wants to sell a part of business, e.g. beauty salon. The premises of the beauty salon are leasehold.

According to which agreement can the part of business be sold and how should it be done?

What would the advantages be if the business sale agreement were concluded?

What would the advantages be if the purchase-sale contract of the company were concluded?

Task No 117

A contract of non-residential premises between the JSC “Afrodytė” (lessor) and the JSC “X” (lessee) was concluded. The term of the lease

agreement was 3 years. 3 months later after the conclusion of the lease agreement, the JSC “Afrodytė” concluded another lease agreement of the same premises; however, the lessee was not the same and the term of this agreement was 3 years; the term began on the following day at the end of the term of the first agreement between the JSC “Afrodytė” and the JSC “X”. On the following day after the signing of the second agreement the second lessee subleased the premises to the lessee of the 1st agreement the JSC “Afrodytė”.

Was the second lease agreement made legally?

In which way can the lessee sublease?

Can the lease agreement be made if the first agreement is still valid?

Evaluate the situation.

Task No 118

The claimant S. Švenčionis requested to evict the defendant JSC “Lygita” from the non-residential premises in Demokratų Str. 53, Kaunas, belonging to him; adjudge 900 LTL of forfeit and litigation expenses as well. He indicated that he leased the indicated premises by the open-ended contract of non-residential premises of 15 May, 2003 to the defendant. S. Švenčionis, following the order indicated in Article 6.480 of CC, noticed the JSC “Lygita” in the written form on 12 January, 2004 that he terminated the contract from 15 May, 2004. The defendant did not fulfil the obligation to move out from the premises and transfer them to the lessor indicated in paragraph 5 of the contract; therefore, according to paragraph 9 of the lease agreement it must pay to the claimant the fine of the amount of 5 percent from the annual lease tax, i.e. 814.20 LTL.

The JSC “Lygita”, following part 3 of Article 6.35 of CC, requested to determine the term of the lease agreement of the non-residential premises concluded by the parties until 1 May, 2008 by the counterclaim and indicated that it was the text of the agreement, which it had, together with the indicated term of the agreement, the whole contents of the agreement, the put-in of the leasehold premises for the business of the defendant and other circumstances certified that the agreement was terminal.

Evaluate the situation.

Task No 119

On 1 March, 2002 the JSC “SEB Vilniaus bankas” applied to the court in order to receive the court order for sentencing A. B. to pay 30000 US dollar debt. After considering A. B. objections, the JSC “SEB Vilniaus bankas” brought the action and, after making amendments to the action requirements, asked the court:

- 1) to sentence A. B. to pay 30000 US dollars;
- 2) to declare the deed of gift dated 30 March, 2001 and purchase-sale to agreement dated 30 March, 2001 signed by A. B. and J. B. invalid as well as the purchase-sale agreement, transfer-acceptance act made by defendants J. B. and P. K.;
- 3) to apply a bilateral restitution and transfer the debt recovery to the property indicated in these agreements. The claimant indicated that in accordance with the loan agreement dated 20 July, 1998 it granted the defendant A. B. a loan of 35000 US dollars that had to be repaid till 30 June, 2003. Since A. B. systematically violated the agreement regulations, i.e. failed to pay interest and fees, on 15 July, 2001 the claimant terminated the loan agreement before maturity and demanded the defendant to repay the loan and interest and pay penalties. It is indicated in the claim that the defendant A. B. made agreements that directly violated rights and legal interests of the JSC “SEB Vilniaus bankas”: on 28 February, 2001 the defendant by the deed of gift transferred a 7.88 ha land plot to her son J. and on 30 March, 2001 she by the purchase-sale agreement sold her immovable property at the market value which is 39 325.40 LTL This property which was acquired from the defendant A. B. was sold to the defendant P. K. by the defendant J. B. through the conveyance-acceptance act dated 21 March, 2002.

According to the JSC “SEB Vilniaus bankas”, when making the purchase-sale property agreement with P. K. the defendant J. B. knew that the claimant presented filled applications in order to sentence the defendant A. B. to pay the debt and that the sentence will be directed to the defendant’s A. B. property. According to the claimant, the property transfer transaction was made by the defendants only to mislead, without intention to create legal consequences since after making the property transfer agreement nearly all property is managed by the

defendant J. B. According to the claimant, disputable property transfer agreements burden his possibilities to transfer the sentence to this property.

Evaluate the situation.

Task No 120

A. Aleksiūnas asked the court to award 75000 LTL of damages caused by the CJSC “Statyba”. A. Aleksiūnas indicated that on 24 July, 2003 the CJSC “Statyba” made the agreement of the Inhabitant funds use in building a dwelling house, in accordance with which the CJSC “Statyba” obliged to build 44.80 sq. m. apartment for A. Aleksiūnas and A. Aleksiūnas obliged to pay the CJSC “Statyba” 85000 LTL.

On 5 January, 2004 the CJSC “Statyba” terminated the agreement in its sole discretion (on 4 February, 2004 assigned the apartment to R. K.).

According to the decision of the Judge Board of the Civil Case Department of the Court of Appeal of Lithuania issued on 31 May, 2005, the defendant illegally terminated the agreement signed with the claimant, refused to complete the works indicated in the Appendix and thus holds the responsibility for possible claimant’s losses. The claimant carried out all his obligations in accordance with the agreement, therefore, the defendant’s fault in terminating the agreement is presumed. According to the agreement, the defendant undertook the obligation to build an apartment for the price of 85 000 LTL; however, at the present moment the claimant wishing to acquire a similar apartment must pay 160 000 LTL. Therefore, he experiences a 75 000 LTL loss.

According to the claimant, the agreement made with the defendant was not preliminary according to which payments cannot be carried out; therefore, CC art. 6.165 regulations of the agreement termination consequences cannot be applied in this case; if the agreement had not been illegally terminated, he would have owned the apartment according to the property right. The immovable property market value determination provided for the case was carried out three months after the decision of the Judge Board of the Civil Case Department of the

Court of Appeal of Lithuania issued on 31 May, 2005 came into force. On 20 May, 2004 the defendant offered the claimant to build an apartment under different conditions, however, the claimant refused since it was indicated in the offer that the agreement was terminated due to the fault of the claimant.

Evaluate the situation.

Task No 121

The claimants K. S. and V. S. indicated that on 13 November, 2003 in accordance with the purchase-sale agreement they bought a piece of land with buildings – a dwelling house, household outbuilding, engineering equipment, and yard buildings located.

After registering the property rights to these immovable property objects, they decided to reconstruct the household outbuilding by lengthening it and adding a garage. The household outbuilding reconstruction project was prepared by the CJSC “Remonto ir statybos projektas”. In order to carry out the reconstruction works, the approval of all of the bordering land plots owners was required. All owners of the bordering land plots gave their permissions for the household building reconstruction, except for the owner of the land plot defendant L. J.

The reconstruction of the household outbuilding is absolutely necessary since the claimants have a car and, therefore, a garage is needed. According to the claimants, the defendant whose property will not be affected by the mentioned reconstruction (the height of the household outbuilding will not be changed, it will only become six metres longer) does not give her permission thus violating the claimants’ ownership rights. Considering that requirement to obligate the defendant who has left Lithuania and does not live there to give the permission for the reconstruction will aggravate the fulfilment of the court decision or make it impossible, the claimants ask the court to grant them the right to acquire the designing conditions and permission to the reconstruction which corresponds to the CJSC “Remonto ir statybos projektas” project offer without the permission of the bordering land plot owner defendant L. J.

Evaluate the situation.

Task No 122

On 29 October, 2004 Šiauliai district court declared the bankruptcy of the CJSC “Nordfarma”. According to the decision made on 14 March, 2005 the creditors’ requirements for 3034031.68 LTL, were confirmed, including the sum of 268431,30 LTL to the CJSC “Armila”.

On behalf of the CJSC “Nordfarma”, the CJSC “Armila” applied to the court with the claim against the defendant CJSC “Limedika” and asked to declare agreements made by the CJSC “Nordfarma” and CJSC “Limedika” on 5 October, 2004 and 29 October, 2004 void and invalid, apply restitution and sentence the CJSC “Limedika” to pay the GCJSC “Nordfarma” 978331,48 LTL. In creditor’s opinion, according to art. 6.68 of CC he has the right to lay an action on behalf of the bankrupted company because in accordance with the protocol the decision of the creditors meeting dated 8 April, 2005 the creditor obligated the administrator to apply to the court in order to declare agreements made by the CJSC “Limedika” and CJSC “Nordfarma” invalid; however, the bankrupt administrator failed to fulfil this decision.

The creditor CJSC “Armila” indicated that on 29 October, 2004 bankrupted companies and the claimant’s CJSC “Limedika” made the medicine purchase-sale agreement according to which the CJSC “Nordfarma” sold to the defendant goods for the price of 673 291,15 LTL. It contradicts the imperative forms of law as at that moment license providing the CJSC “Nordfarma” with the right to sell medicines and medical substances only to the end-user, however, it did not grant the right to sell medicine to legal entities empowered to carry out pharmaceutical activity (art. 2.77 of CC). According to art. 18 of the Pharmaceutical Activity Law the pharmaceutical activity that violates this act requirements of this law and other related legal acts law, is considered illegal.

The creditor CJSC “Armila” also declared that the 305040.33 LTL value purchase-sale agreement made by the CJSC “Nordfarma” and by the defendant established on 5 October, 2004 is an ostensible (fictitious) transaction as it was signed antedate. The creditor’s claims were based on the following circumstance: after the agreement was made the property was not transferred to the defendant and remained the

ownership of the CJSC “Nordfarma”, while describing the property the bailiff was not provided with any information about the mentioned property purchase-sale agreement, the invoice proving the fact of making the agreement was not registered in the Register, it was indicated in the agreement that eighteen cash-registers were also sold although cash-registers must be registered according to the specific order and re-registered on behalf of the owner. However, on 20 October, 2004 the cash-registers were still not registered on behalf of the CJSC “Nordfarma” and included into the long-termed property list of the company. On October 20, 2004 the CJSC “Nordfarma” property also included a car to which a specific purchase-sale order was applied. According to the claimant, due to this dispute the agreement became fictitious, made antedate, legal consequences were not created according to it. It was made in order to settle the accounts with a single creditor and aggravate the recovery of the debt for other creditors.

Evaluate the situation.

Task No 123

The claimant the CJSC “SEB VB lizingas” indicated that on 5 September, 2001 it made a financial leasing agreement No. 2001-091838 with V. Šideikis’ transportation services company (currently the CJSC “Transleksa”) according to which the “Renault Master 2.2dCi” car (state No. SVB 389, identification No. VF1FDBNH525880141) was given to the company. The company obliged to carry out all payments indicated in the agreement properly and on time as well as keep to other obligations indicated in the agreement. As since May, 2004 the company failed to fulfil its obligations, i.e. it did not pay the money, the debt of 3894.53 LTL occurred. On 29 July, 2004 the claimant informed the company in written that from 9 August, 2004 the leasing agreement would be terminated and demanded to return the property. In accordance with p. 19.5 of the leasing agreement, the customer must return fixed, technically sound car of the same completing as on the day of signing the agreement, together with all improvements that cannot be separated from the property without causing harm to it, and in the state that corresponds to the natural property depreciation. If

the condition of the returned property does not correspond to the indicated requirements, the customer must eliminate defects at his own expenses at the service authorized by the property manufacturer or cover the CJSC “SEB VB lizingas” costs of the property value recovery. The returned property condition was in inappropriate state, therefore, the claimant eliminated the defects at his own expenses. The total cost of defect elimination is 10875.34 LTL. After fixing the property it was sold for 23744.64 LTL. Therefore, the claimant experienced the loss of 10495.38 LTL that consists of the difference between the company’s obligations and price of the property sold. In addition, in accordance with the leasing agreement the company’s owes the claimant 2298.35 LTL. The total amount of the company debt is 12793.73 LTL.

The claimant also indicated that the CJSC “Transleksa” is currently going bankrupt. By the decision of Klaipėda district court, dated 8 July, 2005, 12793.73 LTL financial requirement of the CJSC “SEB VB lizingas” was added to the list of creditors of this company. However, according to the claimant, there is no real possibility to recover the debt from this company. The claimant stated that, on the basis of art. 2.104 of CC, the defendant, as a member of reorganized legal V. Šideikis company (owner), is subsidiary responsible for the obligations of his former company. As a result, he asks the court to sentence the defendant to pay 12793.73 LTL of a subsidiary debt.

Evaluate the situation.

Task No 124

The CJSC “Parklita” asked the court to sentence the defendant CJSC “Sidabrinis medis” to pay 58235.87 LTL for the director’s calendars and annual interest of 6 percent of the sentenced amount.

The claimant indicated that in accordance with the way-bill dated 24 October, 2005 and VAT invoice dated 25 October, 2005 he presented director’s calendars to the defendant: “Soft” – for 14049 LTL; “Paris” – for 14778 LTL; “Miradur” – for 38832 LTL; “Alum” – for 2926.08 LTL. In total the amount of calendars was presented for 83290.39 LTL, VAT included. The parties agreed upon the defendant’s settling the accounts within one month. The defendant paid 25054.52 LTL, however,

it failed to fulfil its obligations until the end and currently owes the claimant 58 054.52 LTL.

The claimant also stated that on 14 December, 2005 it learned from the defendant that the director's calendars have a defect, although no claims were made before the payment term ended.

The CJSC "Sidabrinis medis" laid a counteraction in which it asked the court to declare the part of the purchase-sale agreement dated 25 October, 2005 invalid and apply the restitution. The defendant indicated that it he could not sell 4438 units of low-quality director's calendars for the price of 48694.14 LTL because the word "Thursday" that was repeated every week, was written incorrectly. The calendars were returned by the defendant's customers: V. Koviera's company "Virateka", V. Gliožeris' company "Irvita", B. Benaitienė's sole proprietorship "Mubas", and others. According to the defendant, the director's calendar purchase-sale agreement contradicts the imperative legal norms as they do not correspond to the quality requirements, i.e. do not possess the quality the defendant expected and that is necessary for the product in order to successfully use for its intended purpose.

Evaluate the situation.

Task No 125

On 28 November, 2005 the claimant T. Ž. applied to the court with a claim where he indicated that on 15 March, 2004 he made an agreement with the defendant's J. V. sole proprietorship according to which the claimant obliged to provide the defendant with consultations concerning the company activity, to help organizing and carrying out the company's activity, and the defendant obliged to pay the claimant a monthly salary of 2 000 LTL. Before making the agreement on 8 October, 2002 that defendant provided the claimant with the procuratory to act on behalf of the company and carry out all legal actions related to the company's business. According to the claimant, the defendant failed to perform his agreement obligations from the day of signing the agreement, did not react to the claimant's verbal requests, did not respond to the claim dated 21 October, 2005 and thus owes the claimant 38 000 LTL: 18 000 LTL for the year 2004 and 20 000 LTL for the

year 2005. In addition, according to the agreement the defendant was obliged to pay a fine of 0.5 percent of the unpaid amount, therefore, the defendant was also obliged to pay 23 400 LTL of fine for the period of six months. The claimant also indicated that according to the agreement dated 2 May, 2005 the defendant acknowledged his debt of 26000 LTL to the claimant. On the basis of art. 6.210 and 6.256 of CC, the claimant asked the court to sentence the defendant to pay the debt of 38 000 LTL, 23 400 LTL fine, and 5 percent annual interest for the sentenced amount from the day when the court decision was taken to the day when all obligations are fulfilled; to declare the loan return agreement dated 2 May, 2005, valid.

Evaluate the situation.

LABOUR LAW

Task No 126

The employer imposed the employee the disciplinary punishment for truancy under the order of 11 September. On 13 September he discharged him for the same truancy.

Did the employer behave in the right way?

Solve the situation according to the LC – Art.136, 235, 239.

Task No 127

Time limited employment contract was concluded with a person from 29 October till 29 December of the same year. On 13 November the employee became sick and was on sick-leave till 1 February of the next year.

Can the employment contract be terminated due to the term expiry from February 2 (i.e. after the expiry of the sick-leave)?

Solve the situation according to the LC – Art.111, 126, 13.

Task No 128

The claimant Alexandra applied to the court with the claim and indicated that on 1 October, 2006 she was unfairly discharged from the position of the manager under Art.136 P.3 Cl.1 of the LC. The disciplinary punishment, imposed on 1 June, 2006 due to the use of alcohol, is illegal, because Alexandra's insobriety at work was not determined. She drank only a glass of champagne. Under the order of 13 July, 2006 the disciplinary punishment was imposed for the improper performance of work obligations, with which the order of 1 October, 2006 to discharge the claimant Alexandra from work is related. The circumstance determined in the commission's inspection act of 13 July, 2006 that there was much litter in the bird trading hall, lack of cleanness and the smell of ammonia was felt, cannot be considered the discipline breach, because she could not objectively keep to the obligation set out in the position regulations, because it was impossible to keep the

necessary order in the shop due to the defendant, an employer himself, fault – not repaired premises, improper supply with sanitary devices; this was also stated by the inspection commission.

Due to such illegal actions of the employer, Alexandra had high blood pressure, pain started in the area of the heart. Besides, due to illegal actions of the employer, she suffered pain, psychological sufferings, and humiliation, her reputation worsened. She has been taking cure until now; is forced to use sedative.

Following the stated above, Alexandra asks the court to cancel the order, under which the disciplinary punishment is imposed to the claimant; to cancel the order of the defendant regarding the discharge; to adjudge from the defendant on behalf of the claimant the severance pay of the amount of four average wages and the wage from 4 October, 2006 till the day of the coming into force of the court decision, considering that the day of discharging from work will be the day of the coming into force of the court decision. Besides, the claimant asked the court to adjudge from the defendant the non-profit damage of 20 000 LTL.

Evaluate the situation.

Are the actions of the employer legal, imposing the disciplinary punishment of 1 June, 2006 for the use of alcohol?

What is the order of the employee discharge under Clause 1 Part 3 Article 136 of the LC?

Was Art.240 of the LC breached, discharging Alexandra from work?

Must the non-profit damage be compensated to Alexandra according to Art.6.250 of the CC?

Task No 129

On 8 October, 2006 P. Pakalniškis applied to the court and indicated that on 29 November, 2006 the fixed-term employment contract was concluded with the CJSC VP Market, under which he was accepted to the position of a butcher – seller till 15 January, 2005. Pakalniškis was discharged, because, working on the night-shift, he stuck the barcode of pork ragout, which price of 1 kg is 1,98 LTL on the pork saddle, which price of 1 kg is 11,01 LTL, and thus purchasing 10,482 kg of pork saddle meat, paid for it the lower price by 115,41 LTL.

P. Pakalniškis believes that he is discharged from work unfairly, because he has not made rough breach of the work obligations, and the employer has discharged him, having no proofs confirming the fault or making of the act, having the features of theft, fraud, property appropriation or squander.

According to which article of the LC P. was Pakalniškis discharged from work?

Can the discharge of P. Pakalniškis be acknowledged as unfair according to Art.295 P.2 Cl.5 and Art.297 of the LC?

Task No 130

Audronė and Nijolė worked as educators in the Special Education and Socialization Centre “Source of Hope”: Audronė from 1 October, 1990, Nijolė from 21 September, 1987. On 3 January, 2006 they were discharged from work according to Art.120 P.1 of the LC, when an employee refuses to work within the changed conditions. Till the discharge they worked full time. On 23 November, 2005 the employer submitted them the notice on unilateral change of the conditions of the employment contract and from 1 January 2005 transferred them to work 0,75 of workload, i.e. 27 hours per week. In such a way the employer, breaching Art.120 P.2 of the LC, tried to unilaterally change the mandatory conditions of the employment contract. They indicated in the statements of 2 January, 2006 that they did not agree to work within the changed conditions, because their salary decreased respectively, however, the employer under the orders No. 05-01-63 and No. 05-01-64 of 2 January, 2006 discharged them from work. The claimants asked to invalidate their discharge from work; to return them into the former position and to exact from the defendant in their favour the average salary for the whole time of forced truancy.

Solve the case if the discharge of Nijolė and Audronė from work is fair.

Task No 131

Albertavičienė since 16 November, 1998 worked as a storekeeper in the CJSC VP Market. On 21 June, 2004 Albertavičienė received

the notice about her discharge from work from 23 August, 2004; As the basis for the discharge the notice indicated her refusal to sign a new professional instruction. After the set out term to discharge her, Albertavičienė still continued to work, and on 25 October, 2004 she found out that she was discharged. According to the claimant, the employer, breaching Article 130 Part 1 of the Labour Code (hereinafter – the LC), extended the term of the notice about the discharge of the claimant from work; however, it did not inform Albertavičienė about such an extension of the term.

Albertavičienė, following Art.295, 297 of the LC, asks the court to invalidate her discharge from work under Art.129 P.1 of the LC, to adjudge the average wage for the time of forced truancy from the day of the claimant's discharging from work till the day of the court decision coming into force, to adjudge the compensation of the amount of four average monthly wages, not returning the claimant to the former work.

Is Albertavičienė discharged from work fairly, because the defendant has not informed in written the claimant about her discharge from work?

Did the employer, requiring to sign the new professional instruction, breach the principle of equality of the contractual parties, unilaterally changing the mandatory conditions of the employment contract?

Is the discharge of Albertavičienė from work fair?

Task No 132

On 3 April, 2003 Alexander concluded the open-ended employment contract with the CJSC Ranga IV to work as a manager, performing the works of scaffolding mounting. On 13 October, 2003 Alexander submitted the application on leaving work, however, only on 20 November, 2003 he received three orders by post from the CJSC Ranga IV:

13 October, 2003 order on truanancies and non-payment of wages;

12 November, 2003 order on notice about the discharge from the position;

13 November, 2003 order on discharge from work under Article 235 Part 2 Clause 7 of the LC (for the change caused).

The CJSC Ranga IV did not settle with Alexander when discharging him from work, therefore Alexander asks the court to adjudge the severance pay of the amount of one month wage and the compensation of the whole time of forced truancy.

Should the orders of the CJSC Ranga IV be cancelled, because they were issued after Alexander submitted his application to leave work?

Task No 133

Peter worked as a lawyer at the CJSC Inventus trade union of workers. On 12 November, 2006 Peter was discharged from work following Art. 127 P.1 of the LC (under the application of the employee). Peter claimed that he did not declare his will to leave work. And the application, which was submitted to the presidium, was a rough copy, written a long time ago. Peter stated that the discharge from work is also unfair because the termination of the employment contract was formed more than fourteen days later, i.e. on 12 November, 2004. And after the period of fourteen days he worked all the working day; he did not submit the new application on leaving the work. Besides, on 12 November, 2004 Peter submitted the CJSC Inventus the letter, in which he indicated that he cancelled the application about leaving the work, however, the CJSC Inventus did not comply with his request.

Peter asks the court to invalidate his discharge, to return him to the previous work at the CJSC Inventus.

Can the employee be discharged, if the application on leaving is received against the will of the employee?

Can the employee be discharged from work more than 14 days later under Art.127 of the LC?

Can the situation change, when the employee after the submission of the application on leaving he works all days and he is discharged on the sixteenth day?

Did the CJSC Inventus fairly discharge Peter?

Task No 134

K. Karpinskas worked at the JSC Garkusta on the basis of the employment contract since 1 February, 1999; however, he has never used the right to the annual paid leave. On 10 March, 2003 K. Karpinskas submitted the application to give him the annual paid leave from 13 March, 2003, which was due to him for the period from the year 1999 till 2003 and from the very same day he started vacations. He indicated that 140 days of the annual paid vacations were due to him. On 29 March, 2003, coming to the JSC Garkusta, K. Karpinskas did not receive the wage for the vacations.

K. Karpinskas asks to oblige the JSC Garkusta to register officially his annual paid vacations for the period of four years from 13 March, 2003 till 31 July, 2003, to adjudge the average wage for the vacations of 140 days and for the delay period of 114 days, in total he asked to adjudge 54271,74 LTL for the vacations and delay.

Solve the case.

Task No 135

K. Giedraitienė since 1 March, 2004 worked as a manager in the CJSC Gintaras. On 26 August, 2006 K. Giedraitienė submitted the application to the company's director on giving the two-week paid leave from 1 September, 2006 till 14 September, 2006. The application was satisfied.

On 1 September, 2006 she submitted the application to leave the job from 14 September, 2006, however, she was sent by post the copy of the order regarding the imposition of the disciplinary punishment, following Art.136 P.3 Cl.2 of the LC and Art.235 P.2 Cl.7 of the LC – regarding discharge from work for rough breach of the work obligations – appropriation of the employer's property. The Director of the CJSC Gintaras states that the disputed disciplinary punishment has been imposed to K. Giedraitienė, because she did not pay for the breakfast at the hotel on 23rd and 25th of August, 2004.

According to K. Giedraitienė, the discharge from work is unfair, because she did not make any infringement.

She asks to invalidate the discharge from work under the order of 3 September, 2004, to adjudge the severance pay of the amount of one month average wage and the average wage for the time of forced truancy, to oblige the CJSC Gintaras to change the formulation of the discharge from work, indicating that the employment contract was terminated under the application of the employee.

Could K. Giedraitienė leave for the vacations?

Was the disciplinary punishment legally imposed to K. Giedraitiene?

Was K. Giedraitienė fairly discharged from work?

Task No 136

Victoria was discharged for the rough breach of the work obligations from the position of a manager-consultant on 25 February, 2005. According to Victoria, she was discharged from work without any basis and unfairly, due to the disagreements of personal character with the director. She was directed to perform the work not stipulated in the employment contract – to perform the text translation, however, it was not considered that she did not have any experience of the translator's work; the punishment was imposed without allowing to explain.

However, the disciplinary punishment – discharge from work – was imposed due to the impermissible behavior with the client. According to the director, she did not provide information to the client. Victoria stated that she did not refuse to provide information to the client and provided all the information she could find; she was polite with him.

Victoria states that if the director believes she is incompetent, she should have been discharged due to insufficient qualification, but not due to the breach of the work discipline.

Was the disciplinary punishment imposed legally?

Was Victoria discharged fairly according to Article 136 Part 3 of the LC?

Task No 137

The CJSC X discharged more than 200 employees at one time, including a mechanic Algirdas. He was discharged on 4 March, 2007.

Algirdas was discharged under Art.129 of the LC, however, the whole amount due to pay on the day of the discharge – the wage, compensation for unused vacations and severance pay – in total 5175,73 LTL the CJSC X paid only on 10 April, 2007. According to the claimant, under Article 141 Part 3 of the LC, he must be paid the average wage for the delayed time.

The CJSC X states that it has discharged more than 200 employees at one time and could not pay them on time. Many employees have already applied to the court and the company itself suffers because of this, so do the employees who are still working, for whom the wages are delayed to pay. According to the CJSC X, the principle of equality of the work subjects, set out in Article 2 Part 1 Clause 4 of the LC, is partially breached; the principle of commonsense and the rights of other persons are violated (Article 35 Parts 1 and 2 of the LC).

Evaluate the situation and give the arguments.

Task No 138

Petraitiėnė has been working at PI X since 1978 as a physical medicine and rehabilitation nurse; after worsening of health, on 23 June, 2004 she negotiated with the director on the discharge from work; she explained that due to the health status she would not be able to properly perform the duties of a nurse; she registered the application to leave the work on 25 June, 2004 and asked to pay the allowances belonging to her on the indicated day and considered that from this date she was discharged. However Petraitiėnė has not submitted PI X the document confirming the disablement, because nobody asked for it.

On 28 June, 2004 Petraitiėnė went abroad to take the cure; upon return on 16 December, 2004 she found out that she was not discharged from work under her application, but the employment contract on 29 December, 2004 was terminated under Article 136 Part 3 Clause 2 of the LC, i.e. for rough breach of the work obligations, non-arrival to work without serious reasons.

Petraitiėnė does not agree that she has roughly breached the work discipline; she considers that she is persecuted by the administration

for the criticism about the rights of employees being violated in the sanatorium.

Petraitienė asks to invalidate the order of PI X, under which she was discharged from work under Art.136 P.3 Cl.2 of the LC; from 23 June, 2004.

Evaluate the situation.

Task No 139

Alexandra in November of 2006 applied with the claim to a district court indicating that she worked as a manager from 1 September, 1999 in the CJSC DASFA. Persuaded by the employer, on 2 September, 2006 she wrote the application to leave the work on 3 September under Art.127 of the LC. The employer accepted her application and discharged her from work. Later Alexandra changed her decision and on 4 September, 2006 wrote the new application, under which she cancelled her application of 2 September. However, the employer did not change his decision and did not cancel the order on the discharge from work.

Alexandra asks the court to return her to work.

According to what arguments did the employer discharge Alexandra from work?

What possibilities did the employer have receiving the application of Alexandra?

What decision (giving the motives) should the court pass?

Task No 140

R. Š. asked to invalidate his discharge from work under the defendant's order No. P-05-01 of 9 May, 2005, not to return to work, also to adjudge the wage for the time of forced truancy from 4 June, 2005 till the coming into force of the court decision, the severance pay of the amount of one month wage and the non-profit damage compensation of 50 000 LTL.

R. Š. indicated that on 1 December, 2004 the parties concluded the employment contract, under which he was accepted to work as a direc-

tor of the CJSC Limara. On 3 March, 2005 he was given the notice that the employment contract with him would be terminated from 2 May, 2005, under Article 129 of the LC due to organizational and structural restructurings performed in the company, and on 9 May, 2005 he was given the specification of the notice on termination of the employment contract, under which the notice term was extended till 3 June, 2005. On 9 May, 2005 the employment contract with R. Š. was terminated and the date of the discharge was moved to 3 June.

According to R. Š., the employment contract on the basis of Article 129 of the LC has been terminated unfairly, because the indicated reason of the termination of the employment contract – work organization and structural restructurings, related to the cancellation of the position of a director – cannot be evaluated as an important and sufficient reason for the termination of the employment contract on the basis of Article 129 of the LC. R. Š. noted that the CJSC Limara has not performed the obligation to look for the possibilities in order to transfer him to another job.

The CJSC Limara indicated that on 24 February, 2005 the decision was passed to form the board of the company, to select the members of the board, to approve the new edition of the articles of association and to avoid the position of a director, assigning its functions to the sales managers of the company.

Is Art.129 Part 2 of the LC correctly applied?

What is considered the structural restructurings of the working place?

Task No 141

O. L worked as a forewoman in the CJSC Tekstile from 31 May, 2003 and from 4 June, 2006 she was discharged from work. According to O. L., she was discharged unfairly, breaching Art.135 of the LC, because she had the priority to other employees to remain the forewoman. O. L. has indicated that she is a widow, has two children, her qualification and work productivity are not lower comparing to the other forewoman, who has been left at work. However, O. L. had disciplinary punishments.

O. L. asks the court to invalidate her discharge under Art. 297 P.4 of the LC and to adjudge from the CJSC Tekstile the severance pay of the set amount.

Is the priority right to stay at work absolute under Art.135 of the LC and how should it be evaluated?

Is O. L. fairly discharged from work?

Task No 142

V. R. worked as an engineer in the JSC Sigma; on 3 January, 2005 he took the company's vehicle "WV Passat" and did not return it, because the vehicle was stolen on the next day. The residual value of the vehicle is 36 485,72 LTL. The JSC Lietuvos draudimas paid the insurance compensation of only 12500 LTL, therefore the claimant asks to adjudge from the defendant 23 985,72 LTL as the damage compensation.

On 7 February, 2006 JSC made the claim to the defendant V. R., third person the JSC Lietuvos draudimas regarding the damage compensation. The JSC Sigma stated that V. R. did not perform the working duties on 3 January 2005; the business trip was not formed, travel sheet was not issued, free day was indicated in the working time account register to the defendant.

What is the material liability of the employee for the stolen vehicle?

Task No 143

Saulius Sidaras on 18 April, 2007 was discharged from work for the rough breach of the work discipline.

Saulius Sidaras on 19 April, 2007 brought the sick-leave. However, the day before he informed the administrator about his incapacity to work. On 18 April, during the lunchtime, all documents of the discharge were arranged.

How must the disagreement with such punishment be declared?

How can such disciplinary a punishment be imposed?

Task No 144

An employee A. P. wants to go on a study leave in order to take examinations. Can the employer require from him the certificate from the education institution about the session, i.e. when he has examinations and to give the leave only for that time?

Can this leave be treated as a study leave, if it is taken in parts – i.e., firstly for 3 days, later for one week?

How is the study leave given?

Task No 145

A. A. starts the working week on Wednesday and finishes on Sunday. He works 8 hours per day. Days off are Monday and Tuesday.

Are the rights of the employee breached regarding the transfer of the days off from Saturday, Sunday to Monday and Tuesday?

Task No 146

The fixed-term employment contract of 6 months was concluded with the employee. After 1 month from the conclusion of the employment contract the employee was injured, during the working time, not due to the fault of the employer and did not appear more at work. During the whole period of incapacity to work the employee submitted the certificates of temporal incapacity to work. Upon the term the employer discharged the employee, having the incapacity to work, under Art. 126 P.1 of the LC.

What must the order of the discharge be?

Could the employer discharge the employee, having the incapacity to work upon the term (Art.133 P.1 of the LC)? If no, why?

How would the situation change if the open-ended contract were concluded with the employee?

Task No 147

An employee within 6 months of work had 2 sick-leaves. At this moment he again has the sick-leave, i.e. already the third sick-leave and it continues already for a month.

Are the vacations due to such an employee under the worked time, i.e. 2 weeks for 6 months of work?

Is this influenced by the sick-leave, longer than 1 month?

Task No 148

In 2003 an employee was accepted to work under the fixed-term employment contract for 1 year. After the expiry of the term the employee asked to discharge him from work; the employer discharged him. On the next day the employee asked again to accept him to work for a fixed-term, for the same position. An employer again concluded the fixed-term contract for one year, which later extended two times more each for one year. In February of the year 2007 the term of the last extension expired and the employer did not want to extend more, because structural changes in the company happened and the number of positions decreased from this month. 3 years already passed from the day when the fixed-term contract was newly concluded.

Can the employee ask to acknowledge the contract as open-ended under Art.111 P.3 of the LC?

What are the chances of the employee after his discharge to adjudge his return at the court?

Task No 149

Nijolè was officially employed on 18 April, 2007. SODRA (State Social Insurance Fund Board) is informed about it; however, Nijolè has not yet signed the application to be accept to work and has not signed the employment contract. After working several days in the company, Nijole did not like the working environment and she understood she did not want to work in this company. The company's policy is that the trial period of 3 months is upon the initiative of the employer.

What actions should Nijolè take in order to leave the work?

Should she work off for 14 days in the company?

Can she require the severance pay?

What is considered the illegal work?

Task No 150

An employee submitted the application for vacations. The employee signed application for vacations; the head of the company and the head of the division approved the schedule. During the vacations the employee got sick and took the sick-leave. According to the employer, the vacations are postponed at the end of the sick-leave. Now the employee does not want to go on vacations and asks the employer to write the cancellation because he wants to go on vacations during the other time. But there is no possibility to release the employee for two weeks, because other employees are on vacations under the schedule formed in the company. Due to this reason the employer does not want to cancel his vacations.

Is the employer right?

Can the employer change the time of vacations at his own will?

Task No 151

The contract of full material liability is concluded with the employee A. Mažeikaite. A. Mažeikaitē wanted to leave the work; she wrote the application to leave the work after 14 days. After a week A. Mažeikaitē became sick, she returned to work on the last day, arranged the documents regarding the discharge (of her own free will). After a week A. Mažeikaitē received the letter that the part of the property, which was transferred to her and for which she was liable, disappeared. The commission was formed to estimate the damage made. A. Mažeikaitē's relations with the employer were not very good for a long time.

The company required to cover the losses. Is its requirement reasonable?

What documents did A. Mažeikaitē have to arrange prior leaving the work?

Task No 152

The fixed-term employment contract was concluded with the employee. The last day of the term of the employment contract was 1 May. The employee was discharged from work on 2 May. The employee ar-

gues that he is discharged unfairly, because according to Art. 111 P.2 of the LC, if the term of the employment contract expired, and the employment relations actually continued and none of the parties required terminating it prior to the expiry of the term, it would be considered that the contract was extended for the indefinite time.

Did the company fairly discharge the employee?

How would the situation change if the employee worked at Maxima, where the total time accounting was applied?

Task No 153

The reorganization is performed in the company, downsizing it. One position with small additions changes its name and is transferred to another division, 2 employees apply for it. One has college education, has already performed similar work in another division, but does not have the defense set out by the state in Art. 129 P.4 of the LC, and the other has university education, has not performed this work, but has 2 juvenile children.

How should the employer act? He does not have other working places to offer them.

The first one does not agree to leave under the agreement of the parties and is preparing to litigate after the discharge under Art. 129 of the LC. Is there a possibility that the company will lose?

Task No 154

Since 1996 S. Tučkutė has been working as a teacher of physics at school, since 2003 she has had the lessons of physics and chemistry. In December of the year 2006 she was warned that due to the decrease of the number of pupils and sets of classes her position as of a teacher of physics was eliminated. S. Tučkutė was discharged from work under Art. 129 P.1 P.2 of the LC. According to S. Tučkutė, she was discharged from work unfairly, because she had the priority right to be left to work as a teacher of physics, because she had the continuity of service of more than 10 years at the school of the defendant and I. S. and N. Č. teachers of physics, who remained to work did not have such priority.

Besides, I. S. did not have university education of physicist and she was not the specialist of the subject she taught and N. Č. had university education of physicist, but she did not have pedagogical qualification.

Solve the case.

Task No 155

Art.256 of the LC sets out that the list of persons, with whom the total material liability contract is concluded, is provided in the collective agreement.

Can the collective agreement provide that the total material liability contracts are concluded with all employees of a company, not indicating the specific list?

Can the collective agreement provide that the total material liability contracts are concluded with all employees of a company, naming their positions?

Task No 156

The employee, working under the fix-term employment contract, which term is set out till the other employee coming back from the vacations, has submitted the employer the medical certificate about her pregnancy.

Can in such a case the employer terminate the fixed-term employment contract for the period, set out in Article 132 Part 1 of the LC, with this employee under Article 126 Part 1 of the LC?

How should the issue of the return of such an employee back to work be solved, if the employee was discharged from work under article 126 Par1 of the LC?

Task No 157

An employee Agnè T. has worked in the company X for 10 years continuity of service and is single mother, having a six years old child.

What is the duration of vacations due to the employee?

Can the vacations of 38 calendar days be due to the employee?

Task No 158

Due to the reorganization of the company's structure, the employee was offered to change the working conditions. Upon his refusal to work under the new working conditions, the employer wants to discharge the employee under Article 129 Part 2 of the LC. Working experience of the employee in the company is 8 years.

Can the employee expect to receive the severance pay?

Task No 159

Upon discharging the employee the payment was not made on time. The administration forgot to pay; the employee makes the requirement to pay the delay for 560 days for him.

For what period is the delay is calculated, for 6 months, as provided in the CC, or for the whole period of non-payment?

Task No 160

S. G. started to work for the employer in September; however, the employment contract was not signed. The employer gave the reason that he did not have time to form it. After a month the employer gave to sign the blank form of the contract, but the employee S. G. did not sign it. One more month later the employer offered to sign the filled in contract, but fixed-term, i.e. till 24-12-2007. The work is of a permanent character, constant. The employer explains that after holidays he would prepare the employment contract newly, because he did not want to pay for the non-worked days (work is at school and there are free days during the children vacations). The employee did not sign such contract, because he required to sign the open-ended contract; and the employee agreed not to be paid for the period of non-working, however, he wanted to form the unpaid vacations. The employer does not agree with such conditions offered by the employee.

How must the employee act in such a case?

Can the employer discharge the employee from work, if he worked for four months without signing the employment contract?

Task No 161

On 28 March, 2006 the employee is preparing to go for the annual leave. But after the leave, after working 2–4 days, she wants to write the application on leaving the work under Art.127 P.2 of the LC.

Can the head of the company not let the employee go on leave?

Can it be deducted from her salary because of non-working off for the given vacations?

Can the employee submit as a legal basis Art.224 P.2 Cl.2 of the LC? (impossible to deduct because there is not fault of the employee and he/she does not leave voluntarily).

Is the severance pay due under Art.127 P.2 of the LC?

Task No 162

If the employee without informing anyone, did not come to work, but delivered the certificate from the doctor on the next day (not the sick-leave), and the certificate only notifies that on certain time he visited a certain doctor.

Can this be counted as a justifiable reason of not coming to work?

What should be done with the wage?

Task No 163

After changing the management structure, the employees were given the notices on the termination of the employment contract (due to the elimination of their position), if they did not declare the wish to be transferred to work into the newly established working places. The employees gave such consent in written, however, several of them refused to sign the employment contract.

What should be done with those employees, who refused to sign the employment contract (they did not indicate the motives of their refusal)?

Will the severance pay be due to the employees, who terminated the employment contract?

Task No 164

The employee worked in the company only for 3 days. The employment contract was not signed with him. But the employee wrote the application to accept him to work and the employer informed SODRA about the employee.

Must the employee work for 14 days more, if he worked in total only for 3 days in the company?

Task No 165

The employment contract was concluded with A. G.; after one year the employee became pregnant.

Can the employment contract with the employee be terminated under Art.125 or 127 of the LC?

Can the employment contract with the employee be terminated under Art.132 P.1 of the LC on her own will?

Can the employment contract with the employee be terminated under Art.136 of the LC?

Task No 166

Peter was accepted to work in the CJSC X for the trial period of 3 months. The employer did not like Peter's communication with the clients and in his opinion such an employee was not suitable for his company.

Under which article of the LC can the employer discharge the employee which is not suitable for him?

Task No 167

An employee works in the company X. The employee is discharged under Art. 129 Part 2 of the LC (structural restructurings) and he is given the notice 2 months prior about the discharge from work. However, the employer found out that the employee alone was looking after the disabled family member.

Prior to how much time must the employee, who alone looks after the disabled family member of group II of disability, be warned?

Must the employer extend the notice period up to 4 months?

Is the employee given the social guarantees under Art.135 Part 2 of the LC?

Task No 168

An employee behaves very rudely with other colleagues, irritates everybody. Working staff are split and this harms the working atmosphere and work quality.

How can such an employee be discharged (he does not listen to warnings)?

Will the discharge of such an employee be fair?

ŠALTINIAI / SOURCES

1. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas, *Žin.*, 2000, Nr. 74.
2. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas, *Žin.*, 2002, Nr. 64-2569.
3. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas, 2000 m. liepos 13 d. Nr. VIII-1835, *Žin.*, 2003, Nr. 123-5574.
4. Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatymas, 2003 m. lapkričio 6 d. Nr. IX-1805, *Žin.*, 2003, Nr. 112-4991.
5. Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymas, 1993 m. birželio 1 d. Nr. I-164, *Žin.*, 1993, Nr. 20-488.
6. Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymas, 2001 m. kovo 20 d. Nr. IX-216, *Žin.*, 2001, Nr. 31-1010.
7. Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas, 2001 m. kovo 20 d. Nr. IX-218, *Žin.*, 2001, Nr. 31-1012.
8. Mikelėnas, V.; Bartkus, G.; Mizaras, V.; Keserauskas, Š. *Lietuvos Respublikos civilinio kodekso komentaras*. Antroji knyga. *Asmenys*. Vilnius: Justitia, 2001. 349 p.
9. Nekrošius, I.; Bužinskas, G. ir kt. *Lietuvos Respublikos darbo kodekso komentaras* (II tomas). III dalis. *Individualūs darbo santykiai*. Vilnius: Justitia, 2004. 624 p.
10. Tiažkijus, V. *Darbo teisės teorija ir praktika*. I tomas. Vilnius: Justitia, 2005. 494 p.